

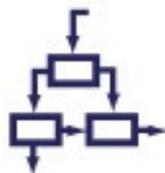
Έκθεση Προόδου & Αξιολόγησης

Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης
Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

Πελάτης:

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

Έκδοση 1.0—Απρίλιος 2021

Ταυτότητα Εγγράφου

Συμβατικές
Πληροφορίες

Τίτλος Έργου: Σύμβουλος Αξιολόγησης της Περιφερειακής
Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης RIS3 ΕΠ ΠΙΝ
2014-2020

Εσωτ. κωδικός Έργου: 2020-11

Ημερομηνία Σύμβασης: 26.2.2021

*Συμβατικός Κωδικός &
Τίτλος Παραδοτέου:* 1^ο Παραδοτέο: Έκθεση Αξιολόγησης Προόδου της
Τρέχουσας Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης 2014-
2020

*Ημερομηνία
Υποβολής:* 26.4.2021

Έγγραφο

Όνομα Αρχείου: D01-IONIA-RIS3-ProgressReport-v1.0.docx

Συντάκτης: Γιάννης Τόλιας

Συνεισφέροντες: Μιχάλης Μεταξάς, Γιώργος Γεωργιάδης, Δήμος
Μπαλκουρανίδης

*Έγκριση / Ημνία
Αποδέσμευσης:* γΤ / 25.4.2021

Χρηματοδότηση

Η παρούσα χρηματοδοτήθηκε από Ευρωπαϊκούς και εθνικούς πόρους στο πλαίσιο του έργου «Σύμβουλος Αξιολόγησης της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης RIS3 ΕΠ ΠΙΝ 2014-2020», που είναι ενταγμένο με κωδ. ΟΠΣ 5075942 στο ΠΕΠ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ 2014-2020.

Ιστορικό αλλαγών

<i>Έκδοση</i>	<i>Ημνία</i>	<i>Κατάσταση</i>
0.0	01.03.2021	Πίνακας Περιεχομένων
1.0	26.04.2021	Πρώτη έκδοση

Περιεχόμενα

Ταυτότητα Εγγράφου	i
Περιεχόμενα	3
Επιτελική Σύνοψη	5
Εξέλιξη του Περιβάλλοντος Εφαρμογής της RIS3 Ιονίων Νήσων	17
1.1. Εξέλιξη των βασικών δεικτών Έξυπνης Ανάπτυξης	17
1.2. Οικονομία, οικονομική διάρθρωση και απασχόληση	21
1.3. Έρευνα & Ανάπτυξη, προσφορά γνώσης	35
1.4. Συμπεράσματα	40
Η Εξέλιξη της RIS3 Ιονίων Νήσων την Περίοδο 2014-2020	41
2.1. Σύνοψη της RIS3 Ιονίων Νήσων	41
2.2. Διακυβέρνηση & Επιχειρηματική Ανακάλυψη	47
2.2.1 Περίοδος Σχεδιασμού	48
2.2.2 Περίοδος Εφαρμογής	49
2.3. Υλοποίηση RIS3 Ιονίων Νήσων: Η γενική εικόνα	52
2.4. Υλοποίηση RIS3 Ιονίων Νήσων: Περιφερειακό Σκέλος	56
2.4.1 ΠΕΠ Ιονίων Νήσων	56
2.4.2 Εκχωρημένες Δράσεις ΕΠ Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020	61
2.5. Υλοποίηση RIS3 Ιονίων Νήσων: Εθνικό Σκέλος	62
2.5.1 Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα Καινοτομία 2014-2020	62
2.5.1.1 Έρευνα και Καινοτομία	63
2.5.1.2 Ψηφιακές Υποδομές και Ψηφιακό Περιεχόμενο	63
2.5.1.3 Επιχειρηματική Ανάπτυξη	64
2.5.1.4 Ανθρώπινοι Πόροι	65
2.5.2 Ε.Π. Δια Βίου Μάθηση 2014-2020	66
2.5.3 Ε.Π. Αλιεία και Θάλασσα 2014-2020	67
2.5.4 Ε.Π. Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα 2014-2020	68
2.5.5 Ε.Π. Αγροτική Ανάπτυξη 2014-2020	69
2.5.6 Αναπτυξιακός Νόμος	72
2.6. Υλοποίηση RIS3 Ιονίων Νήσων: Ευρωπαϊκό Σκέλος	74
2.6.1 Πρόγραμμα Ορίζων 2020	74
2.6.2 Ευρωπαϊκά προγράμματα διακρατικής συνεργασίας	75
2.7. Βασικοί Δείκτες Επιδόσεων	77
Αξιολόγηση	79
3.1. Ορθότητα σχεδιασμού	79
3.2. Λειτουργία του Μηχανισμού Διακυβέρνησης	91
3.3. Αποτελεσματικότητα	97
3.3.1 Αποτελεσματικότητα στην εκτέλεση του οικονομικού αντικείμενου	116
3.4. Αποδοτικότητα	118
3.4.1 Διεκδίκηση υπερτοπικών πόρων	119
3.4.2 Μόχλευση δαπανών Ε&Α από τον επιχειρηματικό τομέα	120

3.4.3	Μηχανισμοί κινητοποίησης δαπανών E&A επιχειρήσεων και διαπεριφερειακές συνεργασίες	121
3.4.4	Ανταπόκριση των φορέων σε σχέση με τις ανάγκες και τις προβλέψεις	123
3.4.5	Ζητήματα διαδικασιών ωρίμανσης και ένταξης έργων	124
3.5.	Αρχικές εκτιμήσεις επίτευξης δεικτών αποτελεσμάτων.....	126
Συμπεράσματα και Συστάσεις.....		133
4.1.	Συμπεράσματα	133
4.2.	Συστάσεις	143
4.2.1	Επικαιροποιημένη ανάλυση των εμποδίων που υφίστανται για τη διάδοση της καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένης της ψηφιοποίησης	143
4.2.2	Ύπαρξη αρμόδιου περιφερειακού οργανισμού ή φορέα που είναι υπεύθυνος για τη διαχείριση της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης.....	145
4.2.3	Εργαλεία παρακολούθησης και αξιολόγησης για τη μέτρηση των επιδόσεων ως προς την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής.....	148
4.2.4	Αποτελεσματική λειτουργία της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης.....	152
4.2.5	Αναγκαίες δράσεις για τη βελτίωση των εθνικών ή περιφερειακών συστημάτων έρευνας και καινοτομίας.....	153
4.2.6	Δράσεις για τη διαχείριση της βιομηχανικής μετάβασης	155
4.2.7	Μέτρα για τη διεθνή (και διαπεριφερειακή) συνεργασία	156
Παράρτημα Ανάλυσης Δικτύων.....		160

Επιτελική Σύνοψη

Γιατί χρειαζόμαστε μία ακόμα αξιολόγηση;

Η αξιολόγηση είναι ένα πολύ σημαντικό εργαλείο του αναπτυξιακού προγραμματισμού και αξιοποιείται σε όλα τα στάδια του:

- Πριν από την έγκριση μίας στρατηγικής, για να εκτιμηθεί αν οι σχεδιαστές έχουν θέσει τους σωστούς αναπτυξιακούς στόχους, έχουν επιλέξει τα καταλληλότερα μέσα για την επίτευξη τους, έχουν κάνει την ορθότερη δυνατή κατανομή των πόρων για την υλοποίηση του («εκ των προτέρων αξιολόγηση»).
- Μετά το πέρας της εφαρμογής της στρατηγικής, για να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα για το σχεδιασμό της επόμενης («εκ των υστέρων αξιολόγηση»).
- Κατά τη διάρκεια της υλοποίησης, όπως η παρούσα αξιολόγηση.

Η αξιολόγηση κατά τη διάρκεια της υλοποίησης είναι μια διαδικασία κριτικής εξέτασης με τελικό σκοπό να βελτιωθούν η αποτελεσματικότητα της στρατηγικής και η αποδοτικότητά της, δηλαδή να επιτευχθούν τελικώς οι στόχοι που αρχικά σχεδιάστηκαν με την καλύτερη δυνατή χρήση των οικονομικών πόρων που διατέθηκαν και μέσα στις χρονικές προθεσμίες που ορίστηκαν.

Η αξιολόγηση βασίζεται στη συλλογή και στην ανάλυση πληροφοριών σχετικά με τις δραστηριότητες, τα χαρακτηριστικά και τα αποτελέσματα της ως τώρα εφαρμογής της στρατηγικής, έτσι ώστε, αν διαπιστωθούν αδυναμίες στις διαδικασίες και κίνδυνοι μη επίτευξης των στόχων, η στρατηγική να μπορεί να αναθεωρηθεί κατάλληλα. Επομένως, η αξιολόγηση κατά την διάρκεια της υλοποίησης μπορεί να βελτιστοποιήσει τη στρατηγική εντοπίζοντας σε ποιες περιοχές χρειάζεται και μπορεί να γίνει βελτίωση, αναπροσαρμόζοντας τις δραστηριότητες έτσι αυτές ώστε να γίνουν αποτελεσματικότερες, αναδεικνύοντας καλές πρακτικές, μαθήματα και παραδείγματα που μπορούν να αξιοποιηθούν στο μέλλον ή από τρίτους.

Η αξιολόγηση δεν αφορά μόνο τους αρμόδιους για την εφαρμογή της στρατηγικής, τους σχεδιαστές της ή τις εμπλεκόμενες δημόσιες αρχές (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Υπουργεία, Περιφέρειες, Δικαιούχοι των Δράσεων). Αφορά και τους τελικούς ωφελούμενους κάθε Δράσης αλλά και το ευρύ κοινό - τους πολίτες διότι στον πυρήνα των στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης βρίσκεται η έξυπνη ανάπτυξη, δηλαδή, ο οικονομικός μετασχηματισμός προς δραστηριότητες υψηλότερης προστιθέμενης αξίας, και ως επακόλουθο η δημιουργία πλούτου και ποιοτικών θέσεων εργασίας. Ο σπουδαιότερος ίσως λόγος για τον οποίο η αξιολόγηση αφορά τους πολίτες είναι η ανάγκη, σε κάθε στρατηγική, για «απολογισμό» και «ιδιοκτησία». Οι πολίτες δικαιούνται να γνωρίζουν αν το πρόγραμμα που σχεδιάστηκε γι' αυτούς και συγχρηματοδοτούν

με τους φόρους τους υλοποιείται σωστά και αν αξίζει να φέρουν το δικό τους μερίδιο ευθύνης για τη σωστή εφαρμογή του.

Η παρούσα αξιολόγηση έγινε βάσει αξιολογικών θεμάτων που πρότεινε η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων (ΕΥΔΕΠΙΝ) και Σχεδίου Αξιολόγησης που εκπόνησε ο ανάδοχος προς απάντησή τους και συνεπώς το κείμενο διαρθρώνεται ανάλογα:

1. **Επικαιρότητα της Λογικής της Παρέμβασης:** Διερευνάται το κατά πόσο τα δεδομένα και οι υποθέσεις που στήριξαν την στρατηγική κατά το σχεδιασμό (2013-15) παραμένουν επίκαιρες και ποια είναι η πιθανή μεταβολή τους, προτείνονται αναγκαίες προσαρμογές.
2. **Συνέπεια των στόχων έναντι των αναγκών που έχουν διαμορφωθεί.** Εξετάζεται η συνέπεια των στόχων ανά προτεραιότητα σε σχέση με την εξέλιξη του περιβάλλοντος υλοποίησης στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων.
3. **Αποτελεσματικότητα:** Εξετάζεται η πορεία υλοποίησης ανά προτεραιότητα και απαντώνται ερωτήματα σχετικά με το τι έχει παραχθεί ή αναμένεται να παραχθεί («εκροές») σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό, εντοπίζονται καθυστερήσεις και αναλύονται οι παράγοντες που τις προκαλούν.
4. **Αποδοτικότητα:** Αποτιμάται η επίπτωση των αποκλίσεων εξ' αιτίας τροποποιήσεων στην αρχική κατανομή πόρων και στο σχέδιο δράσης καθώς επίσης και η επίδοση της RIS3 στη διεκδίκηση πόρων από πηγές χρηματοδότησης εκτός Ιονίων Νήσων.
5. **Συστάσεις εν όψει της νέας προγραμματικής περιόδου:** Παρουσιάζονται προτάσεις του Αξιολογητή για την αναθεώρηση της RIS3 Ιονίων Νήσων εν όψει της προγραμματικής περιόδου 2021-2027.

Η περίοδος αναφοράς είναι τα έτη από το 2014 έως και το 2020.

Τί σημαίνει Έξυπνη
Εξειδίκευση;

Η Έξυπνη Εξειδίκευση είναι μία προσέγγιση στην πολιτική καινοτομίας που επιδιώκει να ενισχύσει την καινοτομία σε εθνική ή περιφερειακή κλίμακα συνεισφέροντας στην ανάπτυξη και στην ευημερία μέσω της αξιοποίησης των ισχυρών χαρακτηριστικών που διαθέτει μία γεωγραφική ενότητα. Η αρχική ιδέα αποδίδεται στην Ομάδα Εμπειρογνομητών Υψηλού Επιπέδου που συνέστησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή¹.

Η Έξυπνη Εξειδίκευση εφαρμόζεται μέσω συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων, δημόσιων φορέων και παρόχων τεχνογνωσίας. Στο πλαίσιο αυτών των συνεργασιών αναγνωρίζονται ισχυρά σημεία με έντονα τοπικά χαρακτηριστικά

¹ Foray, D., David, P. A., & Hall, B. (2009, June). Smart Specialisation – The Concept. Retrieved March 13, 2019, from Knowledge Economists Policy Brief n° 9: http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/kfg_policy_brief_no9.pdf

και ιεραρχούνται οι ανάγκες υποστήριξης στη βάση της ύπαρξης αφ' ενός τοπικού δυναμικού και αφ' ετέρου, ευκαιριών στις παγκόσμιες αγορές. Η διαδικασία αυτή αποκαλείται «Επιχειρηματική Ανακάλυψη». Επιπρόσθετα, από το σχεδιασμό της, η Έξυπνη Εξειδίκευση επιβάλλει συγκεκριμένα κριτήρια διακυβέρνησης, κρίσιμης μάζας και διάχυσης καινοτομιών².

Επισημώς, ο όρος «Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης» (RIS3) σημαίνει *μία εθνική ή μία περιφερειακή στρατηγική καινοτομίας που θέτει προτεραιότητες που οδηγούν στη διαμόρφωση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος μέσω της ανάπτυξης και της σύνδεσης ιδίων δυνάμεων στην έρευνα και καινοτομία με τις ανάγκες των επιχειρήσεων ώστε να αντιμετωπιστούν, με συνεκτικό τρόπο, αναδυόμενες ευκαιρίες και εξελίξεις στις αγορές ενώ ταυτόχρονα, να αποφεύγεται ο κατακερματισμός και οι επικαλύψεις στις εισροές. Μία Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης μπορεί να έχει τη μορφή, ή να είναι μέρος, μιας εθνικής ή περιφερειακής στρατηγικής για την έρευνα και καινοτομία.*

Το σκεπτικό πίσω από την ιδέα της έξυπνης εξειδίκευσης ήταν η ανάγκη αντιμετώπισης βασικών δυσλειτουργιών στον τρόπο που λειτουργούν τα δημόσια συστήματα έρευνας και ανάπτυξης στην Ευρώπη που τα καθιστούν μη ανταγωνιστικά σε παγκόσμια κλίμακα και ο κατακερματισμός των πόρων τους. Ο Οδηγός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής³ αναφέρει πέντε πρόσθετους λόγους που υποστηρίζουν το ίδιο σκεπτικό:

- Η έλλειψη διεθνούς ή διαπεριφερειακής προοπτικής που ως σύμπτωμα είχε τη θεώρηση χωρικών συστημάτων καινοτομίας σε απομόνωση με τον υπόλοιπο κόσμο.
- Η έλλειψη συνοχής μεταξύ των χωρικών στρατηγικών καινοτομίας και του οικονομικού ιστού τον οποίο υποτίθεται ότι εξυπηρετούσαν, με βασικό σύμπτωμα τη χρηματοδότηση δράσεων έρευνας και ανάπτυξης που δεν ανταποκρινόταν στις ανάγκες των επιχειρήσεων.
- Η έλλειψη πλήρους και κριτικής ανάλυσης των ικανοτήτων και των δυνάμεων στο χωρικό επίπεδο.
- Το σύνδρομο επιλογής νικητών (“picking winners syndrome”).
- Την προσπάθεια μίμησης των περιφερειών με τις καλύτερες επιδόσεις χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το περιβάλλον στο χωρικό επίπεδο στο οποίο σχεδιάζεται η στρατηγική.

² European Commission. (2017). Strengthening Innovation in Europe's Regions: Towards Resilient, Inclusive and Sustainable Growth at Territorial Level. Retrieved from https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2014/swd_2017_264_2_en.pdf

³ European Commission. (2012). Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS 3). Brussels: European Commission.

Τα νεωτερικά χαρακτηριστικά που εισήγαγε η προσέγγιση της έξυπνης εξειδίκευσης για να βελτιώσει το σχεδιασμό και την εφαρμογή της πολιτικής καινοτομίας μπορούν να συνοψιστούν ως εξής⁴:

- Δύσκολες επιλογές και κρίσιμη μάζα: περιορισμένος αριθμός προτεραιοτήτων στη βάση ισχυρών σημείων και διεθνούς εξειδίκευσης, ισχυρή συγκέντρωση πόρων για αποφυγή κατακερματισμού και αποτελεσματική διαχείριση πόρων.
- Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα: κινητοποίηση του ερευνητικού δυναμικού με ταίριασμα των δυνατοτήτων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας με τις πραγματικές ανάγκες των επιχειρήσεων μέσω της διαδικασίας έξυπνης ανακάλυψης.
- Διασύνδεση και Συστάδες: ανάπτυξη συστάδων (clusters) παγκόσμιας εμβέλειας και παροχή ευκαιριών για διατομεακές συνεργασίες τόσο εντός όσο και εκτός της χωρικής ενότητας.
- Συλλογική ηγεσία: Ενίσχυση της αποδοτικότητας του χωρικού συστήματος καινοτομίας με την εμπέδωση συνεργασιών μεταξύ της τετραπλής έλικας, συλλογική διακυβέρνηση των συνεργασιών, πειραματισμός με νέα εργαλεία πολιτικής.

Πώς σχεδιάστηκε η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης στην ΠΙΝ;

Η Περιφερειακή Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας με βάση την Έξυπνη Εξειδίκευση της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων (RIS3IN), σχεδιάστηκε την περίοδο 2013-2015 και εγκρίθηκε στο σύνολό της (Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης) από το Περιφερειακό Συμβούλιο τον Απρίλιο του 2015.

Αντικειμενικός σκοπός της στρατηγικής ήταν η δημιουργία ενός νέου παραγωγικού προτύπου για την ΠΙΝ το οποίο θα έπρεπε να εκφράζει απόλυτα το γενικότερο όραμα της Περιφέρειας για την *«επανάκτηση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας με την αξιοποίηση της γνώσης»* ώστε να καταστούν τα Ιόνια Νησιά ελκυστικός προορισμός και βιώσιμος τόπος.

Η διαδικασία σχεδιασμού της στρατηγικής εκκίνησε με την αναφορά της ομάδας εμπειρογνομόνων της DG Regio τον Οκτώβριο του 2012 (RIS3 Regional Assessment: Ionian Islands) η οποία σκιαγραφούσε κάποιους τομείς οι οποίοι παρουσίαζαν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για την περιφερειακή οικονομία (για παράδειγμα αγροδιατροφή και μεταποίηση τροφίμων, γαστρονομία, τουρισμός και εφαρμογή ΤΠΕ σε επιμέρους οικονομικούς τομείς). Τα συμπεράσματα της έκθεσης αποτέλεσαν θέμα μιας πιο διευρυμένης συνάντησης-εργαστηρίου (workshop) 40 εκπροσώπων της τριπλής έλικας της ΠΙΝ (Απρίλιος 2013) με τους εκπροσώπους της ΕΕ. Συνεπώς το πρώτο βήμα του σχεδιασμού ήρθε «εκ των άνω προς τα κάτω» (top-down approach).

⁴ Ομοίως με το παραπάνω.

Η διαδικασία από εκείνο το σημείο και μετά περνάει πλέον στην «εκ της βάσης προς τα άνω» (bottom-up approach) διαδικασία διαβούλευσης στην οποία κατόπιν συζητήσεων και ζυμώσεων καθορίζονται και επικυρώνονται τέσσερις κύριοι τομείς προτεραιότητας στους οποίους θα έπρεπε να εστιάσει η στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης. Οι τομείς προτεραιότητας περιελάμβαναν:

1. την αγροδιατροφή & γαστρονομία
2. την θαλάσσια οικονομία η οποία με τη σειρά της περιλαμβάνει την αλιεία/υδατοκαλλιέργεια και τον θαλάσσιο τουρισμό
3. τη βιομηχανία της εμπειρίας (θεματικός τουρισμός και πολιτιστική & δημιουργική οικονομία)
4. την υγεία και πιο συγκεκριμένα τις υπηρεσίες υγείας μέσω της βιοϊατρικής (ως αναδυόμενος τομέας)

Η συνέχεια της περιόδου σχεδιασμού συνεχίζεται με τη διοργάνωση εργαστηρίων «Επιχειρηματικής Ανακάλυψης» στα οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι της τετραπλής έλικας. Τις συναντήσεις συντονίζει ένα θεσμοθετημένο τοπικά συντονιστικό όργανο («Δίκτυο για την στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης»), έχουν δε ικανοποιητική γεωγραφική διασπορά και αντιπροσωπευτική συμμετοχή 460 εκπροσώπων από σημαντικούς συντελεστές της τετραπλής έλικας.

Κατά τη διάρκεια των συναντήσεων (15 τον αριθμό) από τον Ιούνιο έως και τον Δεκέμβριο του 2013, μεταξύ των άλλων:

- επαληθεύτηκαν οι αρχικές στρατηγικές προτεραιότητες,
- συμπληρώθηκαν με άλλες τρεις οριζόντιες προτεραιότητες (ανθρώπινοι πόροι, ΤΠΕ και πράσινες τεχνολογίες),
- έγινε εμβάθυνση σε επιμέρους θεματικά πεδία, ιδέες για έργα και πιθανά εργαλεία εφαρμογής.

Η τεχνική επεξεργασία των παραπάνω εισροών με τη συνεργασία των εμπλεκόμενων στο τοπικό σύστημα διακυβέρνησης (Περιφερειακό Συμβούλιο Καινοτομίας, Διαχειριστική Αρχή, Δίκτυο RIS3IN) οδήγησε σε μία συνεκτική πρόταση η οποία παρουσιάστηκε σε δυο συναντήσεις εργασίας πριν καταλήξει σε ένα ενιαίο κείμενο στρατηγικής συνοδευόμενο από το σχετικό αναλυτικό Σχέδιο Δράσης το οποίο επεξεργάστηκε η ΕΥΔ ΕΠ ΠΙΝ. Το τελευταίο περιλαμβάνει σειρά δράσεων συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης ύψους €195,8εκατ. (€140,8εκατ. εξαιρουμένων των δράσεων Ο.Χ.Α.) με πηγές χρηματοδότησης το ΠΕΠΙΝ (€45,04εκατ.) αλλά κατά βάση υπερτοπικές πηγές (δηλαδή πηγές οι οποίες δεν υπόκεινται στον πλήρη έλεγχο του περιφερειακού μηχανισμού διακυβέρνησης). Οι τομείς προτεραιότητας με τη μεγαλύτερη

χρηματοδοτική βαρύτητα ήταν οι ο Θεματικός Τουρισμός (€43,75εκατ. ή 31%), η Αγροδιατροφή (€25.42εκατ. ή 18%) και οι Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (€20,4εκατ. ή 14%).

Το τελικό κείμενο παρουσιάστηκε και συζητήθηκε στο Περιφερειακό Συμβούλιο υπό τη νέα του σύνθεση τον Νοέμβριο του 2014 και έλαβε την τελική του μορφή (η οποία ισχύει και μέχρι σήμερα) τον Απρίλιο του 2015.

Πώς εφαρμόστηκε η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης στην ΠΙΝ;

Η επιλογή της υβριδικής αρχιτεκτονικής των Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Ελλάδα (1 εθνική, 13 περιφερειακές), σε συνδυασμό με την πολυπλοκότητα των διεπαφών μεταξύ των περιφερειακών και εθνικών φορέων που συμμετέχουν στη διακυβέρνηση απαιτεί την εγκαθίδρυση ενός στιβαρού σχήματος διακυβέρνησης σε περιφερειακό επίπεδο.

Το υπόδειγμα που προτάθηκε στο αρχικό κείμενο και περιελάμβανε τρία επίπεδα:

- Στο στρατηγικό επίπεδο, το περιφερειακό όργανο που συνεισέφερε σημαντικά στο στάδιο του σχεδιασμού (Δίκτυο για την Έξυπνη Εξειδίκευση το οποίο στη συνέχεια μετασχηματίστηκε σε Περιφερειακό Συμβούλιο Καινοτομίας με την εφαρμογή του Νόμου 4386/2016 και του 4310/2014) καταργήθηκε και στη θέση του θεσμοθετήθηκε στα τέλη του 2018 το ΠΣΕΚ Ιονίων Νήσων. Το τελευταίο συγκροτήθηκε σε σώμα τον Οκτώβριο του 2020.
- Στο εκτελεστικό επίπεδο, η προβλεπόμενη δομή υποστήριξης προς τη ΔΙΑΠ η οποία θα είχε την ευθύνη της διαχείρισης και παρακολούθησης της RIS3IN δεν δημιουργήθηκε ποτέ.
- Οι θεματικές ομάδες «εργασίας και διαλόγου» (Πλατφόρμες Καινοτομίας) οι οποίες συνεισέφεραν σημαντικά στην διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης, δεν λειτούργησαν μετά την περίοδο αρχικού σχεδιασμού. Ένας από τους λόγους ήταν και η απουσία του φορέα διαχείρισης και παρακολούθησης.

Συνεπώς, η εφαρμογή της RIS3IN κατά την περίοδο 2014-2020 συνίσταται μόνο στην κινητοποίηση των συμμετόχων για να διεκδικήσουν πόρους στη βάση Προσκλήσεων σε περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και να χρηματοδοτήσουν μ' αυτούς τις ανάγκες τους.

Συνοπτικά, μέχρι το τέλος του 2020, η ΕΥΔ ΕΠ ΠΙΝ εξέδωσε 5 Προσκλήσεις που σχεδιάστηκαν εξ' αρχής ώστε να στοχεύουν αποκλειστικά σε τομείς προτεραιότητας της RIS3IN. Απ' αυτές, τρεις είχαν ως δικαιούχους φορείς του δημόσιου τομέα και δύο του ιδιωτικού. Από τις τελευταίες η Πρόκληση 70 «Συμπράξεις Επιχειρήσεων με Οργανισμούς Έρευνας και Διάδοσης Γνώσεων, στον τομέα των Υπηρεσιών Υγείας μέσω Βιο-ιατρικής, της RIS3 της Π.Ι.Ν.» απέβη άκαρπη καθώς το σύνολο των προτάσεων κρίθηκε ανεπαρκές προς ένταξη είτε λόγω τυπικών θεμάτων ή λόγω ουσιαστικών ελλείψεων στο προτεινόμενο φυσικό

αντικείμενο. Για τη δεύτερη Πρόσκληση «Συμπράξεις Επιχειρήσεων με Οργανισμούς Έρευνας και Διάδοσης Γνώσεων στους τομείς εξειδίκευσης της RIS3 της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων» (ION 86), μέχρι 31.12.2020 δεν υπήρχαν στοιχεία καθώς δεν είχε ολοκληρωθεί η διαδικασία αξιολογήσεων⁵. Ακόμη μια πρόσκληση με τοπικούς πόρους οι οποίοι εκχωρήθηκαν στο ΕΠΑνΕΚ και ενισχύει ιδιωτικές επιχειρήσεις, σχετίζεται με την εφαρμογή της στρατηγικής RIS3IN (Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων).

Η ροή των προσκλήσεων από τα εθνικά Ε.Π. για δράσεις που συνεισφέρουν στη RIS3 IN ενεργοποιήθηκε για το ΘΣ1 την 22.12.2017, για το ΘΣ2 την 4.6.2018, για το ΘΣ3 την 11.2.2016 και για το ΘΣ10 την 15.12.2015. Οι εντάξεις έργων για τις παραπάνω προσκλήσεις άρχισαν αντίστοιχα την 20.2.2019 (+15 μήνες), 30.9.2019 (+ 15 μήνες), 7.8.2018 (+14 μήνες) και 29.7.2016 (+6 μήνες). Η ροή προσκλήσεων από το ΠΕΠ Ιονίων Νήσων ξεκίνησε στις 15.12.2016 (Ερευνητική δραστηριότητα στον τομέα της αγροδιατροφής) με την τελευταία πρόσκληση να εκδίδεται στις 27.02.2020 (Συμπράξεις Επιχειρήσεων με Οργανισμούς Έρευνας και Διάδοσης Γνώσεων στους τομείς εξειδίκευσης της RIS3 της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων). Μέχρι τις 31.12.2020 έχουν ενταχθεί 78 έργα που συνεισφέρουν άμεσα στη στόχευση της περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης, με συνολική Δημόσια Δαπάνη ύψους €13,84εκατ.

Το βασικότερο ζήτημα κατά την εφαρμογή της RIS3IN είναι η αδυναμία παρακολούθησής της, και ως συνέπεια αυτής, η αδυναμία του τοπικού μηχανισμού διακυβέρνησης να αναγνωρίσει προβλήματα και να επεξεργαστεί πιθανές διορθωτικές ενέργειες. Μέχρι το τέλος του 2020 δεν υπήρξε ούτε η υποδομή διαχείρισης δεδομένων παρακολούθησης, ούτε κάποια προσπάθεια συλλογής δεδομένων πέραν των δεδομένων που σχετίζονται με τον Άξονα 1 του ΠΕΠ IN, τα οποία ακολουθούν τα υποδείγματα και το (περιορισμένο) εύρος διάχυσης που ορίζονται από τους Κανονισμούς της ΕΕ. Αν και η ΕΥΔ ΕΠ ΠΙΝ, ανταποκρινόμενη στις απαιτήσεις της ΕΥΣΣΑ περί υποβολής ετήσιων εκθέσεων παρακολούθησης των στρατηγικών RIS3, υπέβαλλε 2 εκθέσεις παρακολούθησης για το διάστημα 2014-2018 και 2019, αντίστοιχα, ελλείπει μηχανισμού διακυβέρνησης σε λειτουργία, το περιεχόμενο των εκθέσεων αυτών δεν έτυχε περαιτέρω αξιοποίησης.

Τί πέτυχε μέχρι το τέλος του 2020 η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης στην ΠΙΝ;

Μέχρι το τέλος του 2020, οι προσπάθειες των φορέων των Ιονίων Νήσων οδήγησαν σε συνολικά 1776 ενταγμένα έργα στους θεματικούς στόχους 1, 2, 3 και 10, προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης που αντιστοιχεί στα Ιόνια Νησιά ύψους €474,81εκατ. Απ' αυτά, έχουν αντιστοιχιστεί με τους 11 υποτομείς προτεραιότητας της RIS3 Ιονίων Νήσων 414 ενταγμένα έργα ύψους δημόσιας δαπάνης €59,20εκατ. (12,47% του συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης). Στα παραπάνω αποτελέσματα δεν έχει ενσωματωθεί η συνεισφορά

⁵ Σύμφωνα με τα πρώτα άτυπα δεδομένα (α' τριμ. 2021), υποβλήθηκαν συνολικά 16 προτάσεις εκ των οποίων τρεις στην προτεραιότητα αγροδιατροφή και γαστρονομία, 11 στην δημιουργική οικονομία και τον θεματικό τουρισμό και δύο στην προτεραιότητα των υπηρεσιών υγείας.

του Ε.Π. Αγροτική Ανάπτυξη 2014-2020—συνολικού ύψους δημόσιας δαπάνης €72εκατ. για τα Ιόνια Νησιά μέχρι το 2020, εκ των οποίων €15,36εκατ. σε εκχωρημένες στην Περιφέρεια δράσεις—που αναμένεται ν' αυξήσει σημαντικά το βαθμό επίτευξης στην προτεραιότητα Αγροδιατροφή και να επιφέρει σχετικά μικρές προς τα πάνω μεταβολές στους τομείς θεματικός τουρισμός και θαλάσσιος τουρισμός.

Το Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία 2014-2020 (ΕΠΑΝΕΚ) χρηματοδότησε το 45,4%% της δημόσιας δαπάνης, ακολουθούμενο, με φθίνουσα σειρά, από το ΠΕΠ Ιονίων Νήσων (21,1%), και το ΕΠ Αλιεία και Θάλασσα (18,9%).

Μία υπεραπλουστευμένη περιγραφή για την κατανομή της δημόσιας δαπάνης από το 2014 έως το 2020 θα έλεγε ότι το μεγαλύτερο τμήμα της δημόσιας δαπάνης για επιχειρηματική ανάπτυξη κατευθύνθηκε στο Θαλάσσιο Τουρισμό (47%) και στην Αλιεία-Ιχθυοκαλλιέργειες (42%), ενώ, όσον αφορά τη δημόσια δαπάνη για έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία, το μεγαλύτερο τμήμα κατέληξε στην Αγροδιατροφή (27%), την Ιατρική Πληροφορική (26%), τη Δημιουργική Οικονομία (21%) και τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (16,4%). Οι επενδύσεις σε έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία οδηγούνται από επενδύσεις σε ερευνητικές υποδομές ή αντίστοιχες δράσεις και όχι από ερευνητική δραστηριότητα του επιχειρηματικού τομέα (με εξαίρεση μόνο τις Ιχθυοκαλλιέργειες).

Η ανάλυσή μας έδειξε ότι το Ιόνιο Πανεπιστήμιο δεν έπαιξε σημαντικό ρόλο στην κινητοποίηση φορέων της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων για συμμετοχή σε συνεργατικά έργα έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας. Αντίθετα, το οικοσύστημα της καινοτομίας στα Ιόνια Νησιά χαρακτηρίζεται από πολύ μικρό αριθμό «αυτόφωτων» ερευνητικά φορέων που έχουν εμπεδωμένες ερευνητικές συνεργασίες με άλλους τεχνολογικούς παρόχους εκτός Ιονίων Νήσων.

Εξετάζοντας δεδομένα ζήτησης στο πλαίσιο του «Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ» βρίσκουμε σαφείς ενδείξεις τόσο για το ότι ο Τουρισμός και η Πολιτιστική Βιομηχανία παραμένει το κύριο πεδίο ενδιαφέροντος στα Ιόνια Νησιά για δράσεις τεχνολογικής καινοτομίας, ακολουθούμενα από την Αγροδιατροφή και τις ΤΠΕ.

Τέλος, τα δεδομένα μας δεν επιβεβαιώνουν την εικόνα που παρουσιάζουν οι δείκτες του Community Innovation Survey που δημοσιεύει το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης για τα Ιόνια Νησιά. Αυτό μπορεί να οφείλεται στο ότι δεν έχουν ενεργοποιηθεί προς το παρόν δράσεις για μη τεχνολογική καινοτομία, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

Λαμβάνοντας υπόψη τη δυναμική υλοποίησης του ΕΠΑΝΕΚ και του ΠΕΠ Ιονίων Νήσων και τις μέχρι το τέλος του 2020 επιδόσεις του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας εκτιμάμε ότι οι οικονομικοί στόχοι του Σχεδίου Δράσης της RIS3IN θα επιτευχθούν σε ικανοποιητικό ποσοστό όσον αφορά τους Θεματικούς Στόχους

1, 3 και 10 (έρευνα-καινοτομία και ενίσχυση επιχειρηματικότητας, ανθρωπίνι πόροι).

Ως προς την επίτευξη των στόχων αποτελεσμάτων, η γενική εικόνα είναι ότι την παρούσα χρονική στιγμή είναι πολύ νωρίς να εκτιμήσουμε την αποτελεσματικότητα της RIS3IN λόγω της καθυστερημένης ενεργοποίησης των βασικών πηγών χρηματοδότησης (προσκλησεις-εντάξεις). Επί συνόλου 19 δεικτών αποτελεσμάτων που έχουν συσχετιστεί με τη RIS3IN σύμφωνα με τις οδηγίες της ΕΥΣΣΑ, η εφαρμογή ενός μοντέλου πρόβλεψης του βαθμού επιρροής των μέχρι το τέλος του 2020 προϋπολογιστικών εκρών στους δείκτες αποτελεσμάτων προβλέπει θετική μεταβολή με ορίζοντα το 2023 σε 10 δείκτες (Τ1402 Δαπάνη Ε&Α των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ, μόνο σε ό,τι αφορά τις επιχειρήσεις στον υποτομέα 03-Αλιεία & Ιχθυοκαλλιέργειες, Τ2601 Αριθμός Δημοσιεύσεων ερευνητών της Περιφέρειας και Τ4224 Μέσος Αριθμός Αναφορών ανά Δημοσίευση οδηγούμενη από τους υποτομείς στους οποίους έγιναν επενδύσεις για την ανάπτυξη ερευνητικών υποδομών, ήτοι Αγρο-διατροφή, Τουρισμός, Δημιουργική Οικονομία και Πληροφορική, σε όλους τους δείκτες αποτελεσμάτων του ΕΠ Αλθ που σχετίζονται με τον υποτομέα Αλιεία-Ιχθυοκαλλιέργειες, Τ2608 Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου σε τομείς της έξυπνης εξειδίκευσης και Τ4212 Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία των 9 στρατηγικών τομέων της χώρας, οδηγούμενη από τις επιδόσεις στη Θαλάσσια Οικονομία και τη Δημιουργική Οικονομία και Τ4205 Υιοθέτηση ΤΠΕ από επιχειρήσεις λόγω της συνεισφοράς των «Ψηφιακό Βήμα» & «Ψηφιακό Άλμα».). Για άλλους τρεις δείκτες σχετιζόμενους με το ΕΠ Αγροτική Ανάπτυξη δεν μπορεί να εκτιμηθεί η επίπτωση της RIS3IN λόγω έλλειψης δεδομένων. Στους υπόλοιπους δείκτες, η επίπτωση της RIS3IN εκτιμάται ότι θα είναι αμελητέα.

Τί δεν πέτυχε μέχρι το τέλος του 2020 η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης στην ΠΙΝ;

Η ικανοποιητική πορεία του οικονομικού αντικειμένου της RIS3IN έναντι των στόχων, που οδηγείται μέχρι στιγμής από υπεραπόδοση στις ιδιωτικές επενδύσεις στον Θαλάσσιο Τουρισμό και τις Ιχθυοκαλλιέργειες κρύβει, δυστυχώς, τη μηδενική ενεργοποίηση δράσεων χαμηλού προϋπολογισμού και υψηλής προστιθέμενης αξίας για την ανάπτυξη των τομέων προτεραιότητας της RIS3IN. Αυτές οι δράσεις, με έντονα χαρακτηριστικά προσθετικότητας και χρηματοδότηση κυρίως μέσω του ΠΕΠ Ιονίων Νήσων, ήταν στην ουσία η υπεραξία που θα δημιουργούσε η RIS3IN στο περιφερειακό σύστημα καινοτομίας και προϋπέθεταν τη διατήρηση των ισχυρών δεσμών μεταξύ των συμμετόχων μετά το πέρας της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης.

Επιπρόσθετα, η RIS3IN δεν έχει καταφέρει μέχρι στιγμής να κινητοποιήσει τις δυνάμεις του τοπικού Ιονίου Πανεπιστημίου προς όφελος της περιφερειακής οικονομίας, τόσο άμεσα (π.χ. με αξιοποίηση της τεχνογνωσίας του ΙΠ για την υποστήριξη αναγκών των τοπικών επιχειρήσεων), όσο και έμμεσα (π.χ., με τη διάχυση γνώσεων στην περιφερειακή οικονομία και κοινωνία). Το δυναμικό που αναπτύχθηκε από τη συμμετοχή φορέων των Ιονίων Νήσων σε δράσεις διακρατικής συνεργασίας δε φαίνεται να έχει ακόμα κεφαλαιοποιηθεί.

Τα ριζικά αίτια για τα παραπάνω είναι η έλλειψη ιδιοκτησίας της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ποιος είναι υπεύθυνος για κάθε δράση;), η πολύ καθυστερημένη θέση σε λειτουργία του μηχανισμού διακυβέρνησης στο στρατηγικό και στο εκτελεστικό επίπεδο και η χαμηλή αποδοτικότητα στο σχεδιασμό και την ένταξη δράσεων, ιδίως για το ΘΣ3 από πλευράς ΠΕΠ Ιονίων Νήσων.

Η μέση αποδοτικότητα διεκδίκησης πόρων από τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα στους θεματικούς στόχους που σχετίζονται με τη RIS3IN είναι πολύ χαμηλή, τόσο με όρους έργων όσο και με όρους δημόσιας δαπάνης. Αυτό σημαίνει ότι η RIS3 Ιονίων Νήσων εστιάζεται σε πεδία που είτε δεν είναι εναρμονισμένα με την εθνική στρατηγική ή ότι η RIS3 Ιονίων Νήσων δεν καλύπτει το μεγαλύτερο κομμάτι του επενδυτικού ενδιαφέροντος στην Περιφέρεια, ή ότι υπάρχουν ελλείψεις στην ικανότητα του περιφερειακού οικοσυστήματος καινοτομίας να διεκδικήσουν υπερτοπικούς πόρους, ή, ότι επικρατεί συνδυασμός των παραπάνω παραγόντων.

Επί συνόλου 49 δεικτών εκροών που έχουν συσχετιστεί με τις 11 προτεραιότητες της RIS3IN, δεν υπάρχουν μέχρι στιγμής δεδομένα για 6 απ' αυτούς που σχετίζονται με το Ε.Π. Αγροτική Ανάπτυξη. Για τους υπόλοιπους 43, είχαν τεθεί τιμές στόχου μόνο για τους 28. Η μέση τιμή προϋπολογιστικής επίτευξης στόχων για τους δείκτες στους οποίους είχαν τεθεί τιμές βάσης είναι 38,07%, με εντελώς διαφορετικές επιδόσεις ανά υποτομέα προτεραιότητας.

Παραμένει συναφής και επίκαιρη η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης των Ιονίων Νήσων;

Ο σχεδιασμός της RIS3IN βασίστηκε στην 'Λογική της Παρέμβασης', δηλαδή στην λογική διασύνδεση αναγκών-δράσεων-εκροών και επιδιωκόμενων, αλλά μη ποσοτικοποιημένων, αποτελεσμάτων. Αξιολογήσαμε τη λογική της παρέμβασης λαμβάνοντας αρχικά υπόψη επικαιροποιημένα, σε σχέση με την αποτύπωση στο κείμενο της RIS3IN, δεδομένα και εξετάσαμε τις σχετικές μεταβολές μεταξύ 2014-2020, ώστε να επικυρώσουμε τις διατυπωμένες ανάγκες. Το αποτέλεσμα της ανάλυσης αυτής έδειξε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των διατυπωμένων αναγκών οι οποίες προέρχονται από το ευρύτερο μακροοικονομικό περιβάλλον παραμένει αμετάβλητο, συνεπώς διατηρείται επίκαιρη η σχεδίαση δράσεων παρόμοιας σχετικά στόχευσης με αυτήν της στρατηγικής για την περίοδο 2014-2020.

Ο δεύτερος έλεγχος συνάφειας έδειξε πως απαιτείται ένταση προσπάθειας για την επίτευξη 23 εκφρασμένων αποτελεσμάτων και διατήρηση του ρυθμού σε άλλα 13.

Η πραγματικότητα της υλοποίησης έδειξε ωστόσο πως ενώ η λογική παρέμβασης της RIS3IN 2014-2020 ήταν ορθή, στην πράξη δεν έγινε δυνατό να αναπτυχθεί πλήρως όπως σχεδιάστηκε. Από τις έντεκα διατυπωμένες προτεραιότητες (εξαιρουμένης της 'Έξυπνης Χωρικής Ανάπτυξης') υπήρξαν κάποιες οι οποίες είτε ενεργοποιήθηκαν ελάχιστα με όρους έργων και δημόσιας δαπάνης, ή δεν έφεραν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Αυτές περιλαμβάνουν την γαστρονομία, τον θεματικό τουρισμό, τις πράσινες τεχνολογίες και τις υποδομές υποστήριξης.

Τι χρειάζεται να γίνει από δω και πέρα;

Συμπερασματικά και καθώς δεν υπάρχουν τα χρονικά περιθώρια για διορθώσεις στην διάρθρωση των μέσων εφαρμογής και της αλλαγής στην χρηματοδοτική βαρύτητα των παρεμβάσεων στην τρέχουσα Προγραμματική Περίοδο, η ομάδα αναθεώρησης/σχεδίασης της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης πρέπει να λάβει υπόψη τα δεδομένα της αξιολόγησης και να αναθεωρήσει το μίγμα πολιτικής υπό το πρίσμα των ιδιαιτεροτήτων του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας για το οποίο υπάρχουν πλέον απολογιστικά δεδομένα. Οι παρακάτω ανάγκες κωδικοποιούν τις συστάσεις μας, όπως τεκμηριώνονται εκτενώς στο 4^ο Κεφάλαιο της αξιολόγησης:

1. Η ανάγκη για εξορθολογισμό του αριθμού των στρατηγικών προτεραιοτήτων και τον περιορισμό της πολυδιάσπασης των λίγων διαθέσιμων πόρων σε μέσα εφαρμογής ανά τομέα προτεραιότητας.
2. Η ανάγκη για αναζήτηση εισροών γνώσης για τεχνολογική καινοτομία από το εθνικό σύστημα καινοτομίας ώστε να καλυφθεί το έλλειμα παραγωγής γνώσης και η ανάγκη για συστηματική αξιοποίηση και εκμετάλλευση των, λίγων αλλά ισχυρά συναφών με την περιφερειακή οικονομία, ερευνητικών πεδίων που θεραπεύει το Ιόνιο Πανεπιστήμιο προς όφελος της περιφερειακής οικονομίας.
3. Η ανάγκη για διαφορετικούς, σε σχέση μ' αυτούς που ενεργοποιήθηκαν κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020, μηχανισμούς διέγερσης του ενδιαφέροντος των επιχειρήσεων των Ιονίων Νήσων για ανάληψη καινοτομικών δραστηριοτήτων.
4. Η ανάγκη για επανασχεδιασμό του Φορέα Διαχείρισης και Παρακολούθησης (αλλά και των υπολοίπων δομικών στοιχείων του σχήματος διακυβέρνησης της RIS3IN) με βάση τις πραγματικές ανάγκες σε πόρους και τεχνογνωσία ώστε να εκτελέσουν τις απαραίτητες λειτουργίες σχεδιασμού και εφαρμογής της RIS3IN 2021-27, με πρώτο βήμα την επανεκκίνηση της, συνεχούς πλέον, Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης.
5. Η ανάγκη για υιοθέτηση κοινά αποδεκτών δεικτών αποτελεσμάτων και των αντίστοιχων τιμών-στόχου που να είναι σε θέση να καταγράψουν την πορεία των κοινωνικο-οικονομικών στόχων της στρατηγικής και των αλλαγών που λαμβάνουν χώρα στο περιφερειακό παραγωγικό σύστημα.
6. Η ανάγκη για μεγαλύτερη συστηματικότητα στην ανταλλαγή πληροφοριών παρακολούθησης μεταξύ της εθνικής και των περιφερειακών στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης, ιδανικά μέσω αυτοματοποιημένων ροών δεδομένων.
7. Η ανάγκη για ένταση των προσπαθειών για τη βελτίωση της θεσμικής ικανότητας του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας και των συστατικών του με εξασφάλιση των σχετικών πόρων από το νέο ΠΕΠ

Ιονίων Νήσων συμπληρώνοντας και επεκτείνοντας, εφόσον χρειαστεί, το μίγμα των παρεμβάσεων υπό το πρίσμα των αναγνωρισμένων φραγμών στη διάχυση της καινοτομίας, των απαιτήσεων για τη διαχείριση της βιομηχανικής μετάβασης στην «πράσινη οικονομία» και την καθολική ψηφιοποίηση, και την ενίσχυση της διεθνούς και διαπεριφερειακής συνεργασίας. Ιδίως όσον αφορά τη διαχείριση της βιομηχανικής μετάβασης, το μοναδικό πεδίο στο οποίο θα μπορούσε να τεκμηριωθεί η σκοπιμότητα μίας περιφερειακής στρατηγικής θα ήταν η ψηφιοποίηση της πολιτισμικής και της τουριστικής βιομηχανίας.

8. Η ανάγκη για ισχυρότερη ενεργοποίηση των συμμετόχων προς την κατεύθυνση της διεθνούς συνεργασίας αξιοποιώντας πόρους των διασυνοριακών προγραμμάτων, με ταυτόχρονη εξασφάλιση των απαραίτητων συνθηκών για την κεφαλαιοποίηση, διάχυση και αξιοποίηση της κερδισμένης εμπειρίας σε περιφερειακή κλίμακα.
9. Η ανάγκη διερεύνησης των περιθωρίων και του πλαισίου στρατηγικής συνεργασίας με τις δύο περιφέρειες που βρέχονται από το Ιόνιο Πέλαγος (Ήπειρος και Δυτ. Ελλάδα) καθώς κατ' αρχήν φαίνεται να υπάρχει κοινός τόπος στην θεματική στόχευση των επιμέρους RIS3, φαίνεται να υπάρχουν ήδη εμποδωμένα δίκτυα και μπορούν να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακος σε θέματα σχεδιασμού και διαχείρισης των στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης.

Κεφάλαιο

1

Εξέλιξη του Περιβάλλοντος Εφαρμογής της RIS3 Ιονίων Νήσων

Βασικοί δείκτες, οικονομική διάρθρωση,
απασχόληση, έρευνα και καινοτομία

Στο πρώτο κεφάλαιο εξετάζουμε την εξέλιξη των βασικών μεταβλητών του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας στα Ιόνια Νησιά που περιγράφουν τη μετάβαση στην «έξυπνη οικονομία», δηλαδή το βασικό ζητούμενο της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης (RIS3). Για τις μεταβλητές που μας ενδιαφέρουν, κατά περίπτωση, εστιάζουμε στις διαφορές μεταξύ του 2013, έτος που αντιστοιχεί στην τυπική ολοκλήρωση της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου και των τελευταίων διαθέσιμων τιμών. Ορισμένες εξ' αυτών, αποτελούν δείκτες αποτελεσμάτων, είτε του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΠΕΠ) Ιονίων Νήσων 2014-2020, ή της ευρύτερης RIS3IN. Η εκτίμηση της συμβολής και των δύο θα μας απασχολήσει αργότερα, στο τρίτο Κεφάλαιο.

1.1. Εξέλιξη των βασικών δεικτών Έξυπνης Ανάπτυξης

Ο Πίνακας 1 παρουσιάζει τους βασικούς δείκτες 'έξυπνης' ανάπτυξης και τη θέση της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων (στο εξής ΠΙΝ) σε σχέση με τον εθνικό και τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Ως βάση σύγκρισης για τον καθένα τίθεται η τιμή που αντιστοιχεί στο 2013, δηλαδή το τέλος της προγραμματικής περιόδου 2007-13.

Εξετάζοντας τις διαφορές των πλέον πρόσφατων μετρήσεων για κάθε δείκτη σε σχέση με τις μετρήσεις για το 2013 παρατηρούμε βελτίωση των επιδόσεων των Ιονίων Νήσων στους περισσότερους δείκτες, ο οποία όμως δε συμβαδίζει με τις αντίστοιχες μεταβολές που καταγράφονται τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Συνεπώς, η σχετική θέση της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, τόσο ως προς τον εθνικό όσο και ως προς τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο, καταγράφει αποκλίνουσα πορεία.

Πίνακας 1 Βασικοί Δείκτες Έξυπνης Ανάπτυξης

Δείκτης	ΠΙΝ (EL62)		Ελλάδα		EU27	
	2013	Τρέχ.	2013	Τρέχ.	2013	Τρέχ.
ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές, εκατ. Ευρώ	3 066	3 257 ¹	180 654	184 714	11516666	13443857
Κατά κεφαλή ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές, εκατ. Ευρώ	14 700	16 000 ¹	16 500	17 200	26 000	30 200
Πληθυσμός (χιλιάδες)						
Σύνολο, την 1 ^η Ιανουαρίου	208	204 ¹	11 003	10 741	441 257	446 209
Ηλικία από 15 ως 64	134	128 ¹	7 180	6 854	292 495	289 233
Απασχόληση, ηλικία άνω των 15 ετών (χιλιάδες)	74,1	75,2 ¹	3 459	3 751	182 465	193 232
Απασχόληση σε κλάδους τεχνολογίας και έντασης γνώσης, % της απασχόλησης						
Κλάδοι υψηλής τεχν.	0,0	0,0 ¹	2,4	2,8	3,8	4,0
Μεταποίηση υψηλής τεχν.	0,0	0,0 ¹	0,4	0,5	1,1	1,3
Μεταποίηση χαμηλ. τεχν.	6,8	2,9 ¹	5,6	5,6	5,9	5,8
Μεταποίηση	7,5	3,5 ¹	9,2	9,4	16,3	16,4
Υπηρεσίες εντ. γνώσης	25,7	24,1 ¹	36,7	36,4	37,9	38,7
Υπηρεσίες	66,1	81,1 ¹	70,8	72,5	69,0	69,9
Ανθρώπινοι πόροι στην Επιστήμη και Τεχνολογία						
Άτομα με τριτοβάθμια εκπαίδευση, χιλιάδες	21,4	28,9 ¹	1 819	2 057	75 255	85 752
Άτομα με τριτοβάθμια εκπαίδευση, % του ενεργού πληθυσμού	18,8	25,1 ¹	30,4	34,5	29,1	32,7
Άτομα με τριτοβάθμια εκπαίδευση που απασχολούνται στην Επιστήμη & Τεχν., χιλιάδες	11,5	11,4 ¹	782	874	39 090	45 246
Προσωπικό Ε&Α ανά τομέα δραστηριότητας Ερευνητές (ΙΠΑ)						
Σύνολο	224	598 ²	29 228	35 000	1 476 139	1 711 781
Ανωτ. Εκπαίδ.	194	555 ²	18 957	17 853	524 427	578 099
Επιχειρήσεις	1	7 ²	4 197	9 660	740 585	925 088
Κυβέρνηση	28	37 ²	5 778	7 184	200 350	195 658
Προσωπικό Ε&Α ανά τομέα δραστηριότητας Ερευνητές (Αριθμός)						
Σύνολο	655	803 ²	53 744	61 616	2 253 021	2 591 851
Ανωτ. Εκπαίδ.	607	701 ²	38 724	29 445	1 049 337	1 120 158
Επιχειρήσεις	1	23 ²	6 004	15 671	933 558	1 183 982
Κυβέρνηση	47	79 ²	8 567	15 987	255 145	269 577
Σύνολο δαπανών Ε&Α ως ποσοστό του πΑΕΠ (GERD);						
Σύνολο	0,27	0,33 ¹	0,82	1,21	2,10	2,18
Ανωτ. Εκπαίδ.	0,15	0,18 ¹	0,31	0,34	0,48	0,47
Επιχειρήσεις	0,00	0,08 ¹	0,27	0,58	1,34	1,45
Κυβέρνηση	0,11	0,07 ¹	0,23	0,27	0,26	0,25
Αριθμός αιτημάτων για Ευρωπαϊκά διπλώματα ευρεσιτεχνίας						
Αριθμός	0,00 ³	n)a	104,6	90,25 ²	51 378	49 212 ²
Ανά εκατ. κατοίκους	0,00 ³	n)a	9,51	8,38	112,03	106,84
Αριθμός αιτημάτων για Ευρωπαϊκά Εμπορικά Σήματα (EUTM).						
Αριθμός	1	1 ⁴	710	755	80 182	75 884
Ανά εκατ. κατοίκους	4,8	19,32 ⁵	64,52	71,01	158,72	175,85

Πηγή: EUROSTAT. Ενημέρωση 1.3.2021

¹2018, ²2017, ³2012, ⁴2016, ⁵2015

Συγκεκριμένα, με βάση τα δεδομένα που παρουσιάζει ο Πίνακας 1:

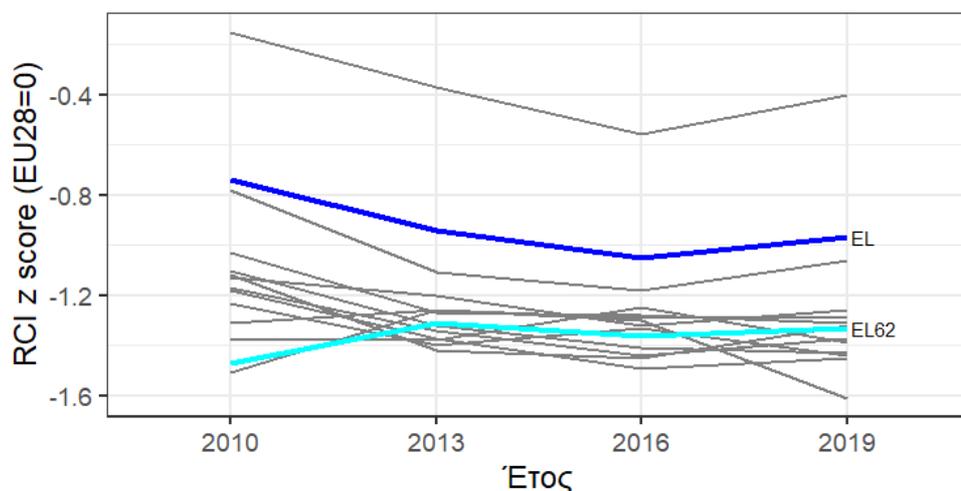
- Παρά την αύξηση κατά 6,23% του ΑΕΠ και κατά 8,84% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ μεταξύ 2013 και 2018, ρυθμοί που είναι διπλάσιοι από τους αντίστοιχους εθνικούς (2,25% και 4.24% αντίστοιχα), η ΠΙΝ αποκλίνει από τους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς (EE27), που είναι της τάξης του 16% στην ίδια περίοδο. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι οι πληγές της οικονομικής κρίσης δεν έχουν ακόμα επουλωθεί, παρά τις ισχυρότερες, σε σχέση με τον εθνικό μ.ό., τάσεις βελτίωσης.
- Ο πληθυσμός της ΠΙΝ φθίνει καταγράφοντας συνολικές απώλειες 4 χιλιάδων μεταξύ 2013 και 2018. Ο ρυθμός μείωσης είναι μικρότερος του αντίστοιχου εθνικού συνολικά, αλλά παραπλήσιος στην κατηγορία 15-64 ετών που συνιστούν τις παραγωγικές ηλικίες. Η τάση προς τη δημογραφική γήρανση είναι σαφής, με το διάμεσο της ηλικίας του πληθυσμού της ΠΙΝ να αυξάνεται από τα 44 έτη το 2013 στα 45,9 το 2018 και στα 46,7 έτη το 2020 έναντι 42,5, 44,6 και 45,2 έτη σε εθνικό επίπεδο, αντίστοιχα⁶.
- Μέχρι στιγμής, η επίπτωση των δημογραφικών δεν φαίνεται να έχει επηρεάσει την απασχόληση η οποία αυξήθηκε κατά 1200 θέσεις εργασίας (+1,48%) εντός της περιόδου παρατήρησης, απέχοντας ωστόσο σημαντικά τόσο από τον εθνικό όσο και από τον ευρωπαϊκό ρυθμό αύξησης (+8,44% και +5,9%, αντίστοιχα). Η διάρθρωση της απασχόλησης φαίνεται όμως να αλλάζει σημαντικά προς τις υπηρεσίες (81,1% του συνόλου της απασχόλησης το 2018 έναντι 66,1% το 2013, ταυτόχρονα με μείωση του μεριδίου των υπηρεσιών έντασης γνώσης κατά 1,6 ποσοστιαίες μονάδες), σε βάρος της μεταποίησης που είδε να χάνεται το 50% της συνεισφοράς της στην περιφερειακή απασχόληση (από 7,5% το 2013 σε 3,5% το 2018 με τον κύριο όγκο να αφορά σε μεταποίηση χαμηλής τεχνολογίας)
- Το απόθεμα ανθρώπινων πόρων με τριτοβάθμια εκπαίδευση, μία ένδειξη της διαθεσιμότητας ανθρώπινων πόρων προς ανάπτυξη και αξιοποίηση καινοτομιών, αυξήθηκε εντός της περιόδου παρατήρησης κατά 7,5 χιλιάδες άτομα (+35%). Παρά την εντυπωσιακή αύξηση, ως ποσοστό του πληθυσμού ο δείκτης υστερεί σημαντικά τόσο ως προς τον εθνικό όσο και τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.
- Όσον αφορά τις επιδόσεις στις δαπάνες E&A ως ποσοστό του ΑΕΠ, η ΠΙΝ βρίσκεται στο τέλος του πίνακα τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, παρά την αύξηση κατά 22% της τιμής του δείκτη GERD—που αποτελεί τον μοναδικό δείκτη επιδόσεων για την έξυπνη ανάπτυξη στο πλαίσιο της Στρατηγικής Ευρώπη 2020, με τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης να συνεισφέρουν το 50% της επίδοσης διαχρονικά,

⁶ Πίνακας DEMO_R_PJANIND2 της Eurostat.

διαθέτοντας τη συντριπτική πλειοψηφία των ερευνητών που είναι εγκατεστημένοι στην ΠΙΝ. Το απόθεμα των ερευνητών στην ΠΙΝ αυξήθηκε κατά 148 άτομα την περίοδο παρατήρησης (+22,6%), με τα 94 να αφορούν τα ΑΕΙ της Περιφέρειας. Σημαντική αύξηση παρατηρείται και στον αριθμό των ερευνητών του τομέα των επιχειρήσεων, η οποία όμως δεν μετουσιώνεται σε πραγματικό ερευνητικό αποτέλεσμα (7 ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης από 23 ερευνητές του τομέα επιχειρήσεων το 2017).

- Όπως είναι μάλλον αναμενόμενο από τα επιστημονικά πεδία που θεραπεύει το υπάρχον ερευνητικό δυναμικό (βλ. ενότητα 1.3 παρακάτω), οι επιδόσεις της Περιφέρειας στην κατοχύρωση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο σε τεχνολογικά (πατέντες) όσο και σε μη τεχνολογικά (εμπορικά σήματα) είναι αμελητέες.

Το Διάγραμμα 1 παρουσιάζει την εξέλιξη των επιδόσεων των Ιονίων Νήσων (EL62) έναντι των υπολοίπων ελληνικών περιφερειών και της χώρας όπως μετρήθηκε από το δείκτη περιφερειακής ανταγωνιστικότητας που υπολογίζει το Κοινό Κέντρο Ερευνών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής από το 2010 μέχρι και σήμερα.

Διάγραμμα 1 Επιδόσεις στο δείκτη περιφερειακής ανταγωνιστικότητας μεταξύ 2010 και 2019.

Στην πλέον πρόσφατη μέτρηση⁷ η ΠΙΝ κατατάχθηκε στην 256^η θέση μεταξύ των 262 Ευρωπαϊκών περιφερειών και 7^η μεταξύ των ελληνικών, χωρίς δραστική μεταβολή στις επιδόσεις της την περίοδο 2013-2019. Υπενθυμίζεται ότι η πλειοψηφία των δεικτών που επηρεάζουν την επίδοση αυτή εξαρτώνται από

⁷ Annoni, P., & Dijkstra, L. (2019). *The EU Regional Competitiveness Index 2019*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. doi:10.2776/046835

παράγοντες του εξωτερικού, για την ΠΙΝ, περιβάλλοντος – κυρίως της κεντρικής κυβέρνησης που δημιουργούν ισχυρά bottleneck effects⁸.

1.2. Οικονομία, οικονομική διάρθρωση και απασχόληση

Ως σημαντικότερο συνολικό ζήτημα εντοπίζεται η υποχώρηση της παραγωγικής θέσης των Ιονίων Νήσων στην Ευρώπη (και σε ορισμένες περιπτώσεις και στη χώρα). Παρά την έντονη προσπάθεια που καταβλήθηκε για την αντιστροφή της κρίσης, την αντιμετώπιση των πιο άμεσων συνεπειών της και την ενδυνάμωση των αναπτυξιακών πλεονεκτημάτων της ενόψει της ανάκαμψης, τα προβλήματα παραμένουν έντονα. Αυτό οφείλεται, κατά πάσα ένδειξη, στη βιαιότητα της κρίσης που δεν είχε αποτιμηθεί επαρκώς κατά την εκδήλωση της το 2008-09, στην επιμήκυνση της ύφεσης μετά το 2014, στην αδυναμία των μέσων που οι ελληνικές Περιφέρειες διαθέτουν για να αντιστρέψουν μόνες τους μακρόχρονες και δομικές αδυναμίες που δρουν από δεκαετίες ιδίως στο πλαίσιο δημοσιονομικής στενότητας και, τέλος, στην εξάρτηση της αναπτυξιακής πολιτικής που μπορεί να χαράξει και να ασκήσει η ΠΙΝ από τις οριζόντιες εθνικές πολιτικές οι περισσότερες από τις οποίες δεν ήταν ή και εξακολουθούν να μην είναι περιφερειακά στοχευμένες.

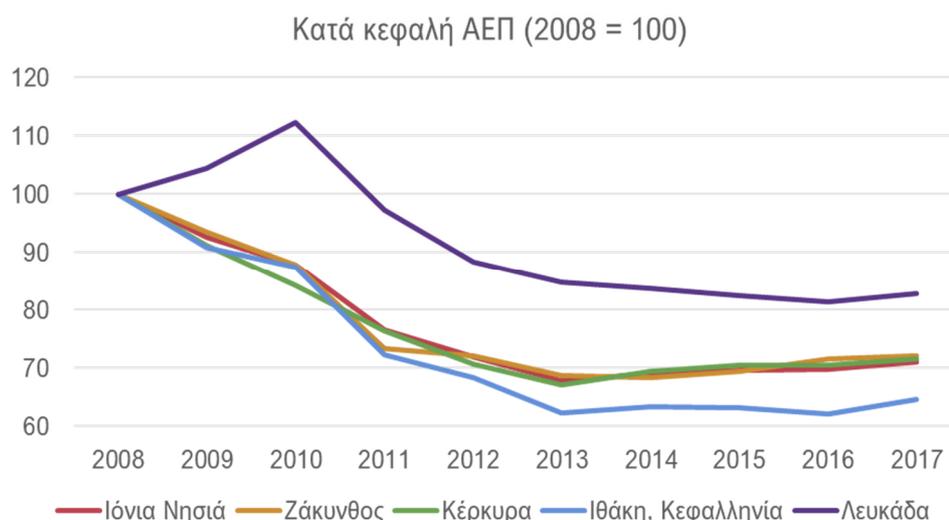
Πληθυσμός και
Δημογραφικά

Η κρίση και η επιμήκυνση της ύφεσης είχαν ως συνέπεια χειροτέρευση της δημογραφικής κατάστασης. Τα βασικά δεδομένα για τον πληθυσμό και την εξέλιξή του συζητήθηκαν στην προηγούμενη ενότητα. Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, ο διάμεσος της ηλικίας των κατοίκων της ΠΙΝ να αυξάνεται από τα 44 έτη το 2013 στα 45,9 το 2018 και στα 46,7 έτη το 2020, και η επίδοση αυτή κατατάσσει την ΠΙΝ στην 5^η θέση μεταξύ των ελληνικών περιφερειών με τον πιο γηρασμένο πληθυσμό μετά την Ήπειρο, τη Δυτ. Μακεδονία, την Πελοπόννησο και τη Θεσσαλία.

Ακαθάριστο Εγχώριο
Προϊόν

Η θέση της ΠΙΝ στο ευρωπαϊκό περιβάλλον υποχώρησε σημαντικά στην τελευταία δεκαετία. Σύμφωνα με δεδομένα της Eurostat, το 2013 το περιφερειακό ΑΕΠ μειώθηκε κατά 32,2% σε σχέση με τη μέγιστη τιμή του το 2008 και έκτοτε ανακάμπτει αργά, ευρισκόμενο το 2018 στο -28% σε σχέση με το 2008. Το 2018, το περιφερειακό ΑΕΠ αντιπροσώπευε 1,76% του συνολικού ΑΕΠ της Ελλάδας και το 0.02% της ΕΕ-27, αντίστοιχα, (έναντι 1,87% και 0,04% αντίστοιχα το 2008). Σε όρους κατά κεφαλήν ΑΕΠ, η ΠΙΝ έχει χάσει συνολικά 33 ποσοστιαίες μονάδες ως προς τον μέσο όρο της ΕΕ-28 (53% το 2018 από 86% το 2008), δηλαδή όλη τη σχετική πρόοδο της περιόδου 1986-2008. Παρόλ' αυτά, βρίσκεται στην 3^η θέση της εθνικής κατάταξης. Όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 2, οι τρεις από τις τέσσερις περιφερειακές ενότητες δείχνουν να ανακάμπτουν αργά μετά το 2014 με εξαίρεση την Ιθάκη/Κεφαλληνία που έχει απωλέσει 35 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2008 και εμφανίζει στασιμότητα.

⁸ Βλ. Acs, Z., Autio, E. and Szerb, L., "National Systems of Entrepreneurship: Measurement Issues and Policy Implications," *Research Policy* **43** (2014) 476-494.

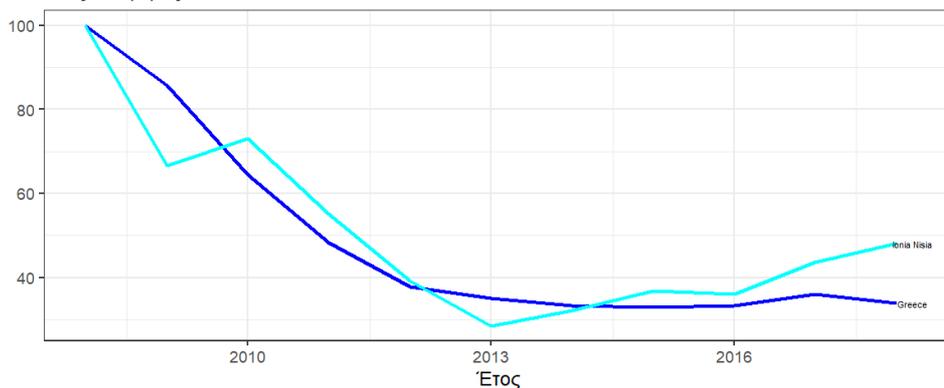
Διάγραμμα 2 Εξέλιξη του κατά κεφαλή ΑΕΠ της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων σε σχέση με το 2008. Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Επενδύσεις

Βασικότερο πρόβλημα όλων παραμένει η μείωση των επενδύσεων: σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat (Διάγραμμα 3), κατά το διάστημα 2008-18 ο ετήσιος ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου μειώθηκε κατά 52%, επίδοση σαφώς καλύτερη από το μ.ό. της χώρας (-66,2%). Η ΠΙΝ ακολουθούσε την εθνική τάση την περίοδο 2008-14 και φαίνεται να ανακάμπτει ταχύτερα την περίοδο 2015-18. Το μερίδιο της ΠΙΝ στις επενδύσεις στην Ελλάδα ήταν 1,86% το 2008, 1,36% το 2013 και 2,63% το 2018. Η κλαδική συνεισφορά στον ακαθάριστο σχηματισμό παγίου κεφαλαίου (Διάγραμμα 4) δείχνει ξεκάθαρα ότι οι επενδύσεις στην ακίνητη περιουσία (NACE L) που ήταν το 44% του συνόλου των επενδύσεων στην ΠΙΝ το 2008 περιορίστηκαν δραματικά στο 20% του συνόλου το 2018, παραμένοντας 78% χαμηλότερες έναντι της τιμής του 2008. Αντίθετα, θετικό πρόσημο στις επενδύσεις τόσο έναντι του 2008 όσο και του 2013 καταγράφεται, με φθίνουσα σπουδαιότητα, στους κλάδους του εμπορίου, μεταφορών, διαμονής και διατροφής (NACE GHI, €183εκατ. το 2018, +1% έναντι του 2008 και +516% έναντι του 2013), πληροφόρησης και επικοινωνίας (NACE J, €17,64εκατ. το 2018, +42% έναντι του 2008, +52,4% έναντι του 2013), των κατασκευών (NACE F, €15,1εκατ. το 2018, +42% έναντι του 2008 και +52% έναντι του 2013) και της μεταποίησης από χαμηλή όμως βάση (NACE C, €3,3εκατ. το 2018, +131% έναντι του 2008, +663% έναντι του 2013).

Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου σε τρέχουσες τιμές

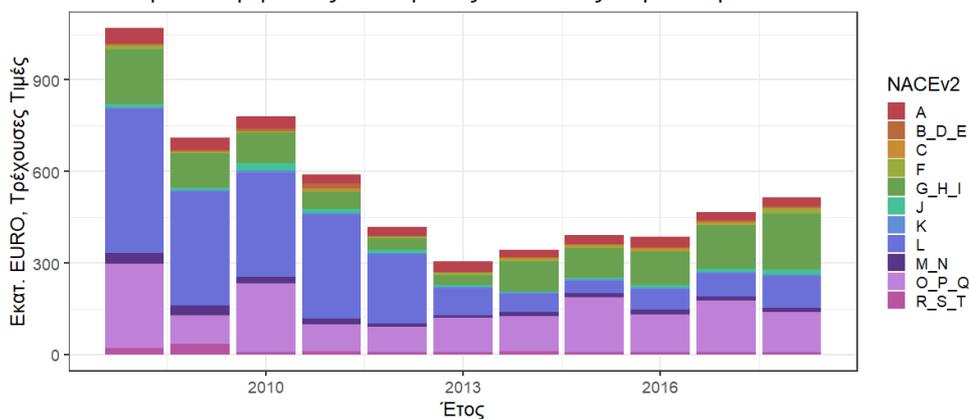
Έτος αναφοράς: 2008 = 100

Πηγή: Eurostat, ενημέρωση: 1.3.2021

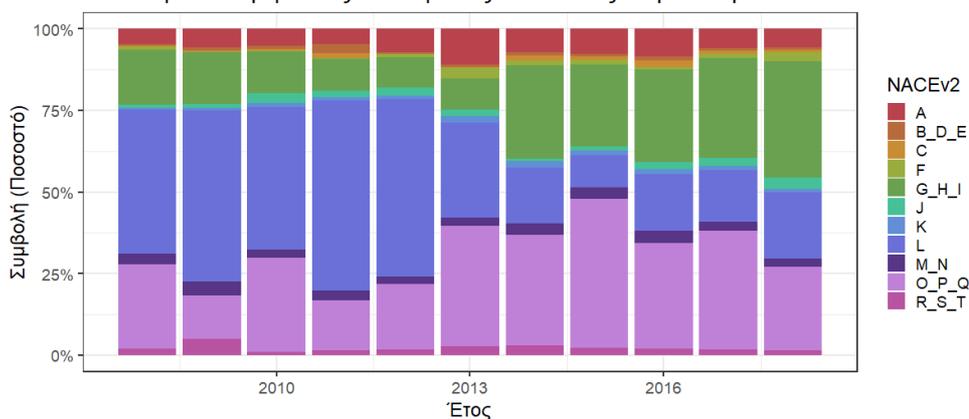
Διάγραμμα 3 Εξέλιξη των ακαθάριστων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου σε σχέση με το 2008. Πηγή: Eurostat.

Κλαδική συνεισφορά στις ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου

Πηγή: Eurostat. Ενημέρωση: 1.3.2021

Κλαδική συνεισφορά στις ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου

Πηγή: Eurostat. Ενημέρωση: 1.3.2021

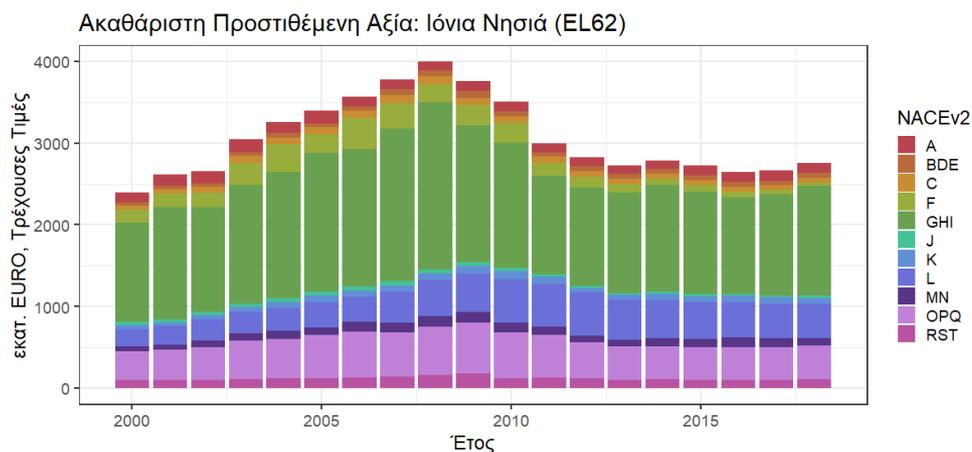
Διάγραμμα 4 Κλαδική συνεισφορά στον ακαθάριστο σχηματισμό παγίου κεφαλαίου σε τρέχουσες τιμές (πάνω) και ποσοστιαία (κάτω). Πηγή: Eurostat.

Υπόμνημα για το Διάγραμμα 4

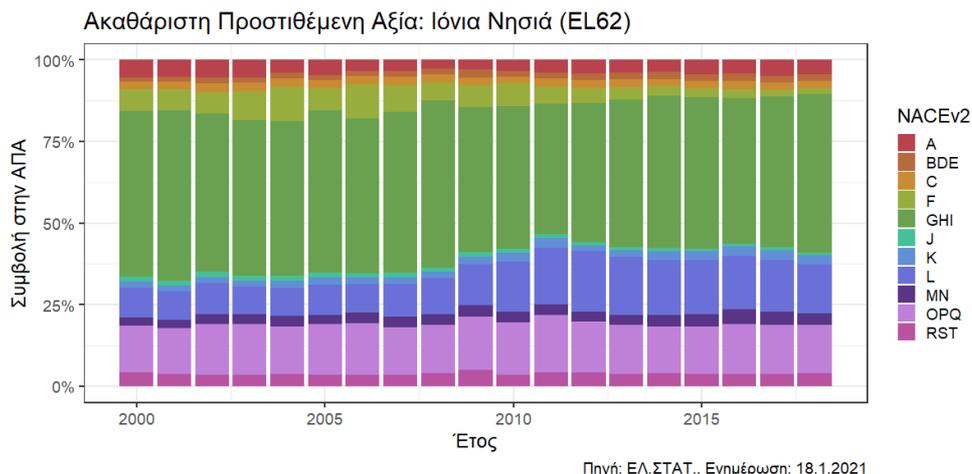
A	Γεωργία, δασοκομία και αλιεία
BDE	Ορυχεία, λατομεία, παροχή νερού, αερίου κλπ
C	Μεταποίηση
F	Κατασκευές
GHI	Εμπόριο, καταλύματα και εστίαση
J	Ενημέρωση και Επικοινωνία
K	Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες
L	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας
MN	Επαγγελματικές, επιστημονικές, τεχνικές & υποστηρικτικές δραστηριότητες
OPQ	Δημόσια Διοίκηση, άμυνα, εκπαίδευση, υγεία, κοινωνική ασφάλιση κ.ά.
RST	Τέχνες, Διασκέδαση & Ψυχαγωγία

Ακαθάριστη
Προστιθέμενη Αξία

Η συνολική Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία στην ΠΙΝ μειώθηκε κατά 31% στη την περίοδο 2008-2018 ευρισκόμενη σε τιμές 2002, με κυριότερες απώλειες στην ΠΕ Ιθάκης-Κεφαλληνίας (-36,7% έναντι +73%). Την περίοδο 2013-2018 η ΑΠΑ στην ΠΙΝ αυξήθηκε κατά 1,2%, οδηγούμενη ουσιαστικά από τις ΠΕ Κέρκυρας (+1,9%) και Ζακύνθου (+4,4%). Οι ΠΕ Λευκάδας (-1,3%) και Ιθάκης-Κεφαλληνίας (-3,1%) δεν έχουν ανακάμψει από το 2013. Διαχρονικά, το μερίδιο της ΠΙΝ στην ΑΠΑ της Ελλάδας παραμένει σταθερά κάτω από το 2%.

(α)

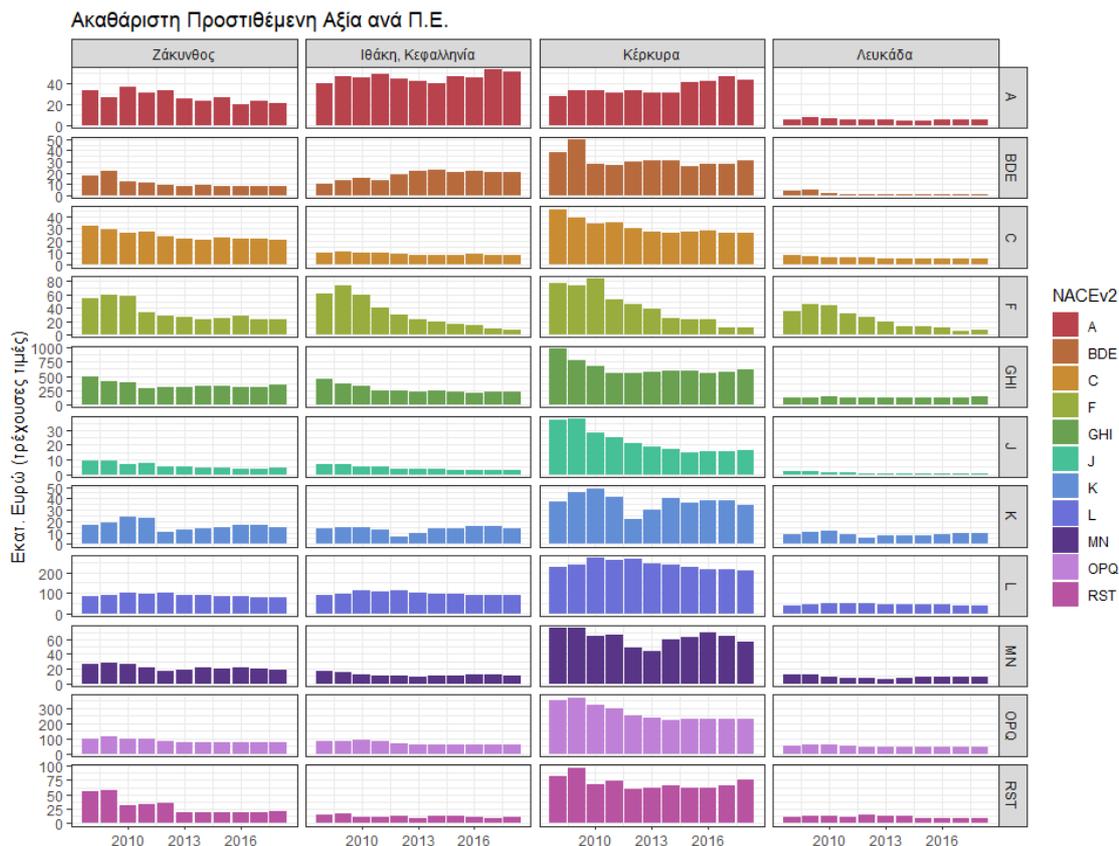

(β)

Διάγραμμα 5 Εξέλιξη της κλαδικής συνεισφοράς στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων. (α) απόλυτες τιμές. (β) ποσοστιαία συνεισφορά.

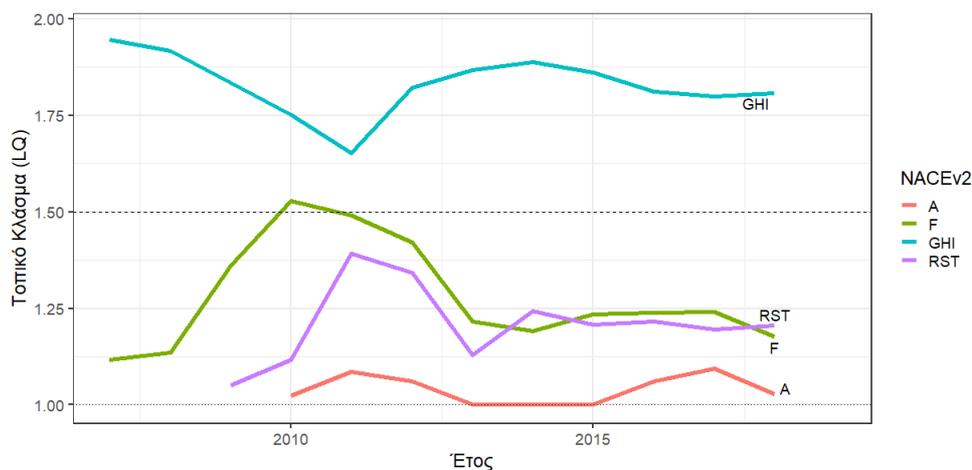
Από το Διάγραμμα 5(α) είναι σαφές ότι μόνο ο πρωτογενής τομέας (NACE A) άντεξε τις επιπτώσεις της κρίσης βελτιώνοντας την ΑΠΑ του κατά 11,8% έναντι του 2008 και κατά 14,9% έναντι του 2013. Στο άλλο άκρο, ο τομέας των κατασκευών (NACE F) έχει καταβαραθωθεί κατά 79,2% έναντι του 2008 και εξακολουθεί να βαίνει μειούμενος ως προς την ΑΠΑ κατά 56% έναντι του 2013. Ο κλάδος του τουρισμού (NACE GHI) επανέρχεται στην «κανονική» συνεισφορά του στην περιφερειακή ΑΠΑ (48,6% το 2018 έναντι 39,9% το 2011), έχοντας χάσει το 32,4% σε απόλυτες τιμές σε σχέση με το 2008, αλλά ανακάμπτοντας κατά 9,4% έναντι του 2013.

Η ανάλυση της χωρικής συνεισφοράς στην ΑΠΑ της ΠΙΝ (Διάγραμμα 6) οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η ΠΕ Κέρκυρας είναι διαχρονικά η ατμομηχανή της περιφερειακής οικονομίας με την ΠΕ Ιθάκης-Κεφαλληνίας να ηγείται στον πρωτογενή τομέα (NACE A), και την ΠΕ Ζακύνθου να έχει το δεύτερο σημαντικότερο μερίδιο στη μεταποίηση (NACE C).

Διάγραμμα 6 Η χωρική διάσταση στη διαμόρφωση της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων.

Η ανάλυση των τοπικών κλασμάτων ανά κλάδο σε σχέση με την Ελλάδα (Διάγραμμα 7) δείχνει ότι δεν επήλθαν αξιόλογες μεταβολές στην περιφερειακή εξειδίκευση της ΠΙΝ με κριτήριο την ΑΠΑ. Ο κλάδος του τουρισμού (NACE GHI) παραμένει διαχρονικά η μοναδική ισχυρή εξειδίκευση με τις κατασκευές (NACE F) να έχει ξεπεράσει το κατώφλι της ισχυρής συγκέντρωσης μόνο μία φορά την τελευταία εικοσαετία παρουσιάζοντας συγκέντρωση 125% σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο μετά το 2015. Τέλος, ο πρωτογενής τομέας (NACE A) από το 2010 και μετά ακολουθεί την εθνική συγκέντρωση.

Διάγραμμα 7 Περιφερειακή εξειδίκευση της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων ως προς την Ελλάδα στην ΑΠΑ κατά κλάδο (2008-2018).

Υπόμνημα για το Διάγραμμα 7

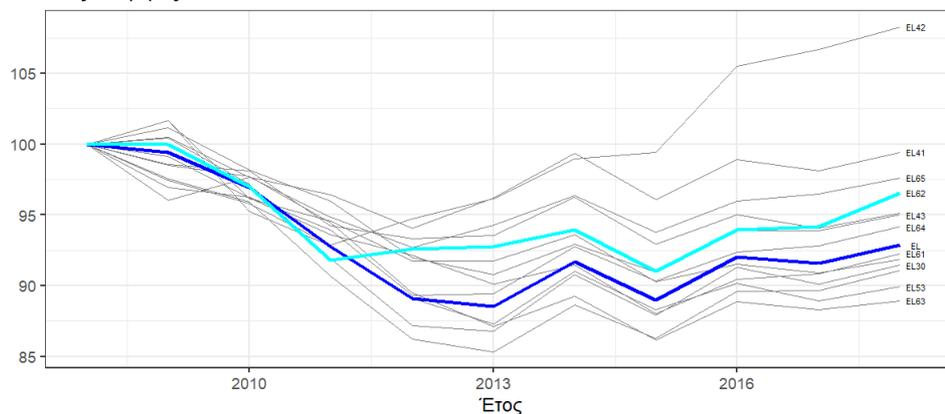
A	Γεωργία, δασοκομία και αλιεία
F	Κατασκευές
GHI	Εμπόριο, καταλύματα και εστίαση
RST	Τέχνες, Διασκέδαση & Ψυχαγωγία

Απασχόληση

Η μέγιστη τιμή της απασχόλησης που καταγράφηκε την τελευταία εικοσαετία στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων ήταν, σύμφωνα με την ΕΛ.ΣΤΑΤ., 96,73 χιλ. εργαζόμενοι το 2008. Μεταγενέστερα, το 2015 καταγράφηκε η ελάχιστη τιμή των 88 χιλ. εργαζομένων (-9%) και έκτοτε η απασχόληση ανακάμπτει με μέσο ρυθμό αύξησης 2% ετησίως. Όπως φαίνεται από το Διάγραμμα 8, η απασχόληση στα Ιόνια Νησιά τα χρόνια της κρίσης αποδείχθηκε ιδιαίτερα ανθεκτική σε σχέση με την εθνική τάση, κάτι που φαίνεται να έχει συμβεί στις Περιφέρειες με έντονη τουριστική δραστηριότητα.

Εξέλιξη της απασχόλησης

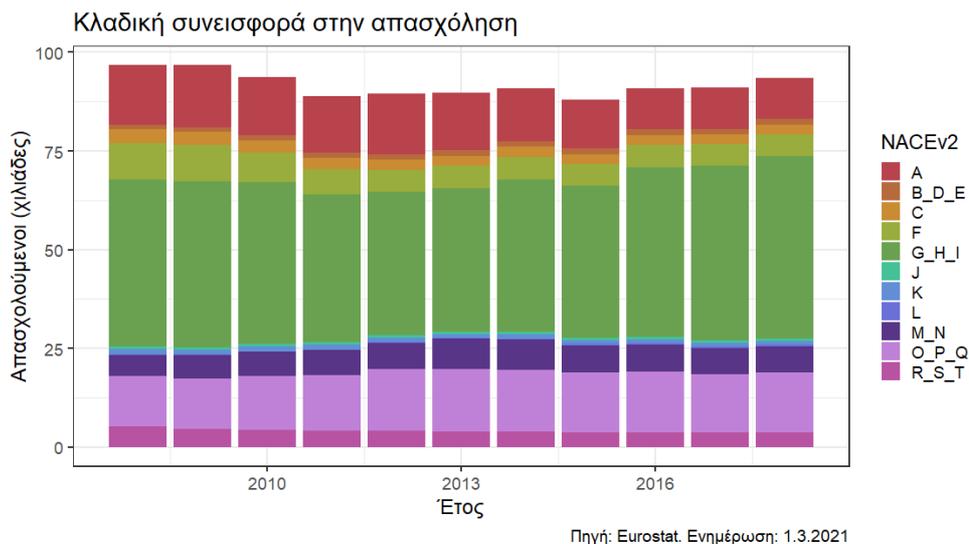
Έτος αναφοράς: 2008 = 100

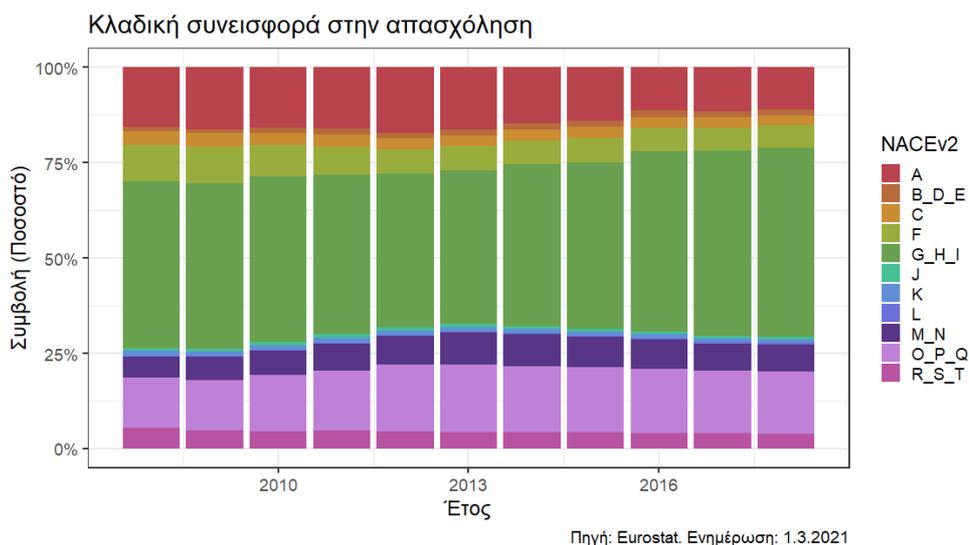
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, ενημέρωση: 18.1.2021

Διάγραμμα 8 Συγκριτική εξέλιξη της συνολικής απασχόλησης σε σχέση με το 2008. Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Εξετάζοντας την κλαδική διάρθρωση της απασχόλησης (Διάγραμμα 9 και Διάγραμμα 10) παρατηρούμε ότι ο κλάδος Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, μεταφορές και αποθήκευση, δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης καταγράφει θετικό πρόσημο ως προς την απασχόληση σε σχέση τόσο με το 2008 όσο και το 2013 (NACE GHI, 46,27 χιλ. το 2018, +9,46% σε σχέση με το 2008, +27% σε σχέση με το 2013). Το ίδιο συμβαίνει και στον κλάδο διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, με πολύ χαμηλότερο όμως αριθμό θέσεων εργασίας (NACE L, 2,9 χιλ. εργαζόμενοι το 2018, +91% σε σχέση με το 2008, +30% σε σχέση με το 2013). Αντίθετα, η συμμετοχή του πρωτογενή τομέα στην απασχόληση βαίνει σταθερά φθίνουσα (NACE A, 3,9 χιλ. εργαζόμενοι το 2018, -31,8% σε σχέση με το 2008, -29,1% σε σχέση με το 2013).

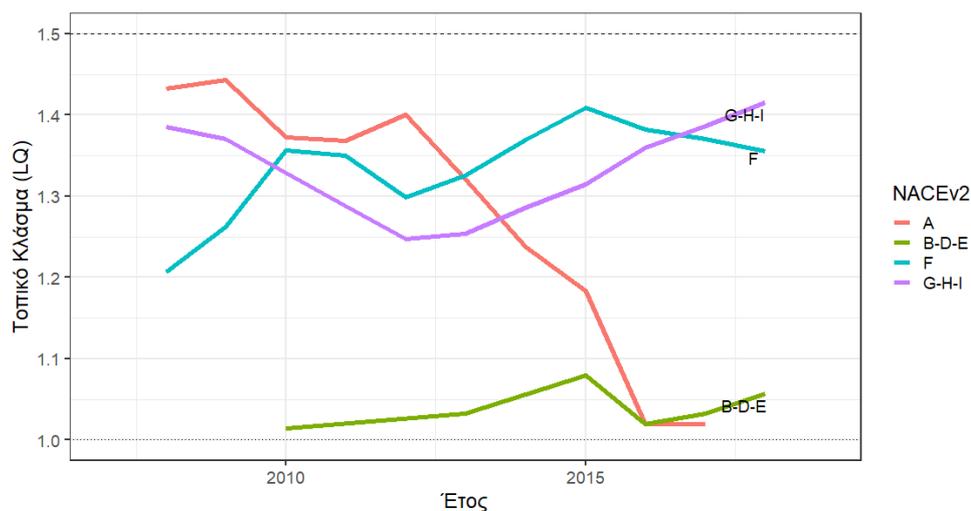
Διάγραμμα 9 Κλαδική διάρθρωση της απασχόλησης στα Ιόνια Νησιά.

Διάγραμμα 10 Κλαδική συμμετοχή στο σύνολο της απασχόλησης στα Ιόνια Νησιά.

Υπόμνημα για το Διάγραμμα 10

A	Γεωργία, δασοκομία και αλιεία
BDE	Ορυχεία, λατομεία, παροχή νερού, αερίου κλπ
C	Μεταποίηση
F	Κατασκευές
GHI	Εμπόριο, καταλύματα και εστίαση
J	Ενημέρωση και Επικοινωνία
K	Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες
L	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας
MN	Επαγγελματικές, επιστημονικές, τεχνικές & υποστηρικτικές δραστηριότητες
OPQ	Δημόσια Διοίκηση, άμυνα, εκπαίδευση, υγεία, κοινωνική ασφάλιση κ.ά.
RST	Τέχνες, Διασκέδαση & Ψυχαγωγία

Διάγραμμα 11 Περιφερειακή εξειδίκευση των Ιονίων Νήσων ως προς την Ελλάδα στην απασχόληση κατά κλάδο.

Υπόμνημα για το Διάγραμμα 10

A	Γεωργία, δασοκομία και αλιεία
BDE	Ορυχεία, λατομεία, παροχή νερού, αερίου κλπ
F	Κατασκευές
GHI	Εμπόριο, καταλύματα και εστίαση

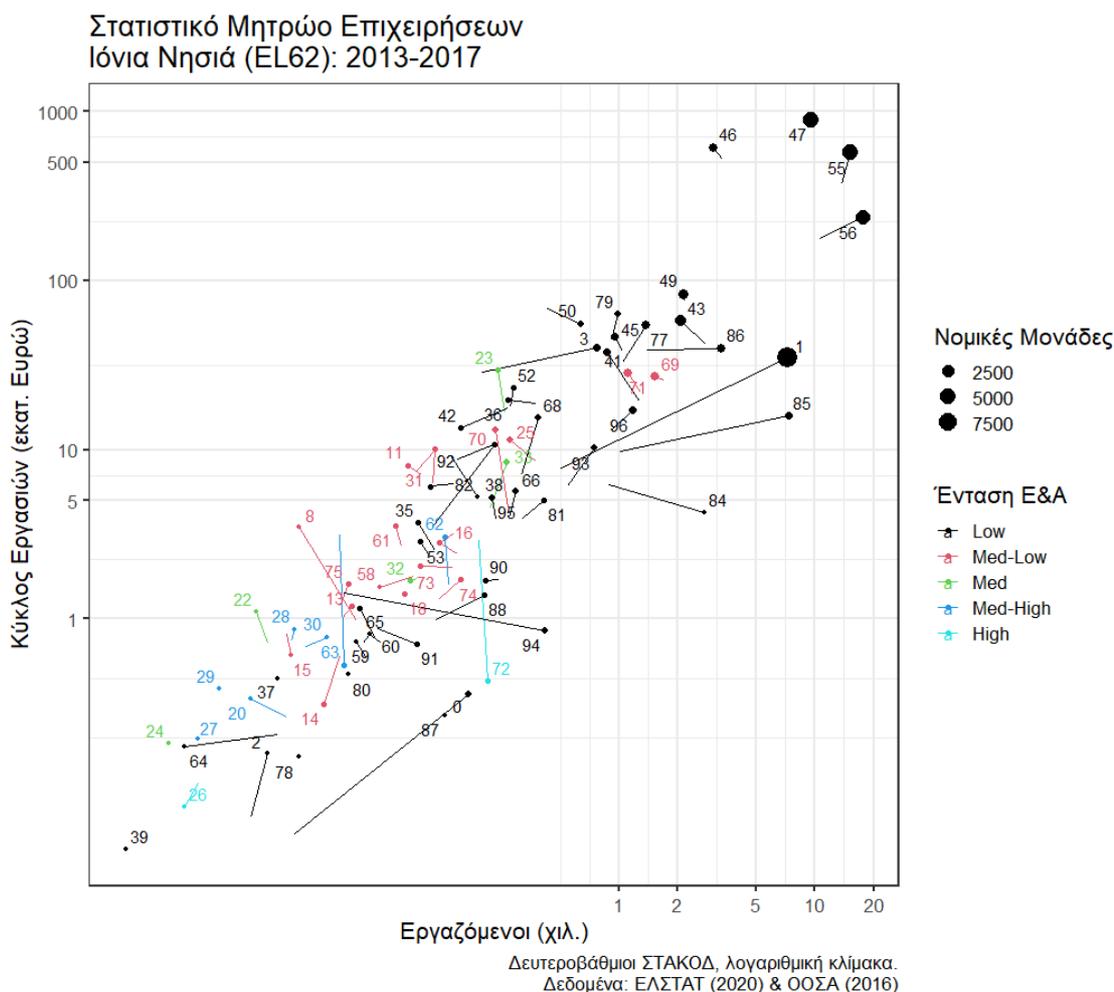
Η ανάλυση των τοπικών κλασμάτων ανά κλάδο σε σχέση με την Ελλάδα (Διάγραμμα 11) δείχνει ότι δεν επήλθαν αξιόλογες μεταβολές στην περιφερειακή εξειδίκευση της ΠΙΝ, με δύο μόνο κλάδους να παρουσιάζουν διαχρονικά σχετικά υψηλή συγκέντρωση πάνω από το 120% του εθνικού μ.ό. (NACE GHI, το τουριστικό σύμπλεγμα και NACE F, κατασκευές) με κριτήριο την απασχόληση την τελευταία δεκαετία. Ο πρωτογενής τομέας (NACE A) χάνει τη σχετική του συγκέντρωση από το 2015 και μετά, πιθανότατα προς όφελος του τουρισμού. Όλοι οι υπόλοιποι κλάδοι δεν παρουσιάζουν εξειδίκευση σε σχέση με την Ελλάδα.

Διάρθρωση της επιχειρηματικότητας

Σύμφωνα με τα δεδομένα του Στατιστικού Μητρώου Επιχειρήσεων της ΕΛ.ΣΤΑΤ., και λαμβάνοντας υπόψη την ένταση E&A κατά κλάδο σύμφωνα με σχετική ταξινόμηση του ΟΟΣΑ⁹ (βλ. Διάγραμμα 12) παρατηρούμε ότι η περιφερειακή οικονομία, ως προς τους κύκλους εργασιών και την απασχόληση στηρίζεται σε τέσσερις κλάδους χαμηλής έντασης E&A (46-47: Χονδρικό & λιανικό εμπόριο, 55: Καταλύματα, και 56: Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης). Και στους τέσσερις παρατηρήθηκε αύξηση κύκλου εργασιών, ενώ στα καταλύματα και την εστίαση παρατηρήθηκε και αύξηση της απασχόλησης.

⁹ Galindo-Rueda, F., & Verger, F. (2016). OECD Taxonomy of Economic Activities Based on R&D Intensity. Paris: OECD Publications. doi:<https://dx.doi.org/10.1787/5jlv73sqqp8r-en>

Στον πρωτογενή τομέα, τονίζεται η σχετική σημασία της αλιείας-ιχθυοκαλλιεργειών που συναγωνίζεται τη φυτική και ζωική παραγωγή σε κύκλο εργασιών, με εντελώς διαφορετικά μοτίβα απασχόλησης. Όσον αφορά στη μεταποίηση, ξεχωρίζουν οι κλάδοι 23 (Παραγωγή άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων), 25 (Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού) και 11 (Ποτοποίηση), χωρίς να διατίθενται δεδομένα για τον 10 (βιομηχανία τροφίμων.)

Διάγραμμα 12 Εξέλιξη των διαρθρωτικών χαρακτηριστικών των επιχειρήσεων της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων.

Ο μ.ό. των απασχολούμενων ανά νομική μονάδα για τους δευτεροβάθμιους ΣΤΑΚΟΔ είναι χαμηλότερος του 10 για όλους τους κλάδους, πράγμα, που σε συνδυασμό με τα τελευταία στοιχεία του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης για τις καινοτομικές επιδόσεις των ελληνικών επιχειρήσεων¹⁰, υποδηλώνει ότι είναι πολύ

¹⁰ ΕΚΤ (2020), Βασικοί δείκτες για την καινοτομία στις ελληνικές επιχειρήσεις, 2016-2018, Προκαταρκτικά στοιχεία, Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου.

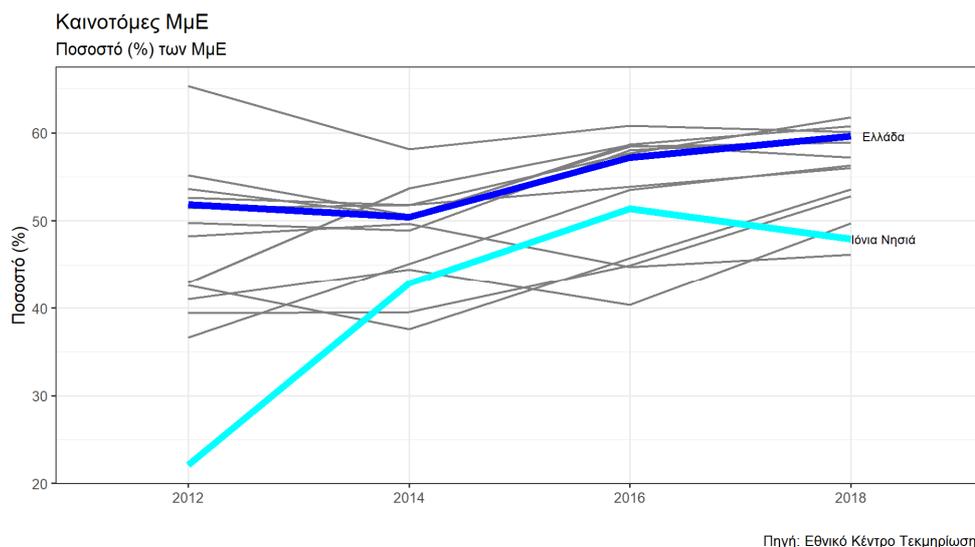
μικρός ο αριθμός των επιχειρήσεων που μπορούν ρεαλιστικά να εμπλακούν σε διεργασίες προϊόντικής και διεργασιακής καινοτομίας.

Τουρισμός Σύμφωνα με στοιχεία της τελευταίας έκθεσης ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού του Ινστιτούτου του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΙΝΣΕΤΕ)¹¹, τα έσοδα της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων από τον τουρισμό το 2019, αντιπροσώπευαν το 11% (€2,5δισ.) των συνολικών εσόδων της χώρας ενώ η άμεση συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ της Περιφέρειας ήταν 77%. Η επίδοση αυτή κατατάσσει την ΠΙΝ στην 5^η θέση μεταξύ των ελληνικών περιφερειών, μετά από το Ν. Αιγαίο, την Κρήτη, την Αττική και την Κεντρική Μακεδονία. Ως προς τους βασικούς δείκτες επιδόσεων στον τομέα του τουρισμού, η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων βρίσκεται σταθερά στην τρίτη θέση στην Ελλάδα ως προς τη μέση δαπάνη ανά επίσκεψη (2019: €627, +5% έναντι 2017), τη μέση δαπάνη ανά διανυκτέρευση (2019: €80, +12% έναντι 2017)) και ως προς τη μέση διάρκεια παραμονής σε διανυκτερεύσεις (2019: 7,8 έναντι 8,4 το 2017). ήταν στα €80 το 2019, που αποτελεί επίσης την τρίτη καλύτερη επίδοση στην Ελλάδα.

Καινοτομία μικρομεσαίων επιχειρήσεων Με βάση τα τελευταία διαθέσιμα δεδομένα της επίσημης στατιστικής έρευνας για την καινοτομία στις ελληνικές επιχειρήσεις που διεξάγει το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης¹², το ποσοστό των καινοτόμων μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜμΕ) της ΠΙΝ στο σύνολο των ΜμΕ της ΠΙΝ, δηλ. των ΜμΕ που στο διάστημα 2016-2018 είχαν εισάγει τουλάχιστον έναν από τους τέσσερις τύπους καινοτομίας (καινοτομία προϊόντος (αγαθού ή υπηρεσίας), καινοτομία διαδικασίας, οργανωσιακή καινοτομία και καινοτομία μάρκετινγκ) ήταν 47,95% έναντι εθνικής επίδοσης 59,65%. Οι επιδόσεις που αντιστοιχούσαν στην τριετία 2010-2012 ήταν 22,12% και 51,88%, αντίστοιχα. Η επίδοση του 2018 κατατάσσει την ΠΙΝ στη 12^η θέση ανάμεσα στις ελληνικές περιφέρειες, έχοντας όμως βελτιώσει σημαντικά τις επιδόσεις της έναντι της τριετίας 2010-2012 (βλ. Διάγραμμα 13).

¹¹ https://insete.gr/wp-content/uploads/2020/05/21-01_Ionian_Islands-1.pdf

¹² <https://metrics.ekt.gr/ris/datatables>

Διάγραμμα 13 Καινοτόμες ΜμΕ στο σύνολο των ΜμΕ ανά περιφέρεια. Πηγή: ΕΚΤ.

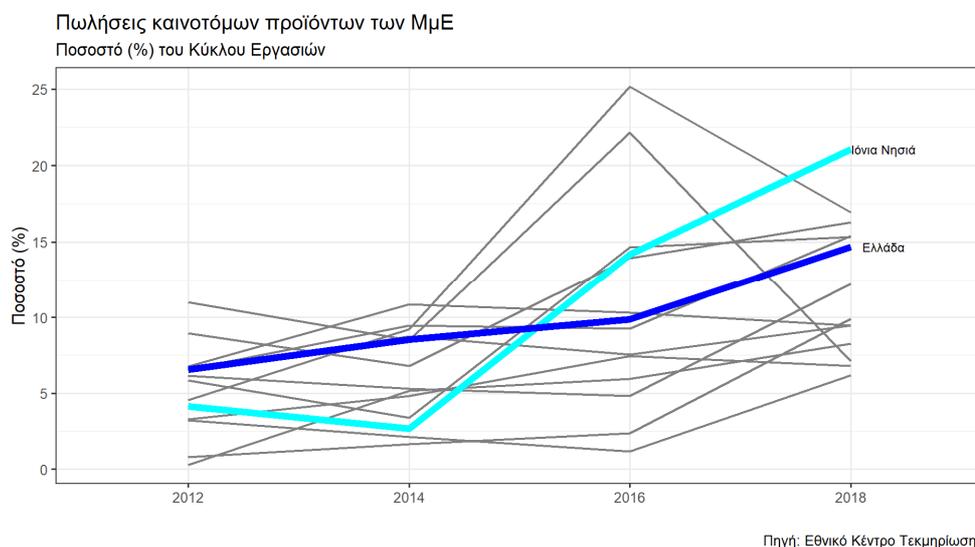
Όλες οι καινοτόμες ΜμΕ της ΠΙΝ που μετρήθηκαν από το ΕΚΤ είχαν εισάγει μία προϊόντική ή διεργασιακή καινοτομία την τριετία 2016-2018 (12^η θέση στην Ελλάδα), ενώ οι μισές περίπου απ' αυτές είχαν εισάγει και μία οργανωσιακή ή μάρκετινγκ καινοτομία (13^η θέση στην Ελλάδα).

Το ποσοστό των καινοτόμων ΜμΕ της ΠΙΝ που συνεργάστηκαν με άλλους φορείς για την ανάπτυξη καινοτομιών κατά την τριετία 2016-2018 ήταν 20,55% (6^η στις 13 ελληνικές περιφέρειες) έναντι εθνικού μ.ό. 20,62%. Οι αντίστοιχες επιδόσεις κατά την τριετία 2010-2012 ήταν 8,85% και 12,43%, για την ΠΙΝ και την Ελλάδα αντίστοιχα. Το ποσοστό των ΜμΕ της ΠΙΝ που αναπτύσσουν καινοτομίες εντός της επιχείρησης μετρήθηκε στο 34,25% την τριετία 2016-18 έναντι εθνικού μ.ό. 54,24%. Οι αντίστοιχες τιμές για την τριετία 2010-12 ήταν 12,39% και 26,02%.

Οι δαπάνες για καινοτομικές δραστηριότητες του συνόλου των επιχειρήσεων της ΠΙΝ ήταν 0,49% του πΑΕΠ το 2018, έναντι 0,02% το 2012. Η αντίστοιχη εθνική επίδοση ήταν 1,42%. Ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η ΠΙΝ βρίσκεται στην 8^η θέση μεταξύ των ελληνικών περιφερειών. Οι τιμές του ίδιου δείκτη, υπολογισμένου μόνο για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις ήταν ακριβώς οι ίδιες (6^η στις 13 ελληνικές περιφέρειες), πράγμα που σημαίνει ότι οι δαπάνες οδηγούνται μόνο από ΜμΕ. Οι δαπάνες του συνόλου των επιχειρήσεων της ΠΙΝ για καινοτομία, *εξαιρούμενων* των δαπανών Ε&Α, ως ποσοστό του κύκλου εργασιών ανήλθαν στο 3,23% το 2018 έναντι εθνικού μ.ό. 0,98% και αντίστοιχων τιμών 0,43% και 0,87% το 2012. Ο ίδιος δείκτης, υπολογισμένος για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις ήταν επίσης 3,23% το 2018, έναντι εθνικού μ.ό. 0,82%. Οι επιδόσεις αυτές φέρνουν την ΠΙΝ στην πρώτη θέση πανελλαδικά.

Το αποτέλεσμα των παραπάνω δραστηριοτήτων και δαπανών καινοτομίας οδήγησε σε *πωλήσεις νέων προϊόντων (αγαθών ή υπηρεσιών)* που αντιστοιχούσε το 2018 στο 21,05% του κύκλου εργασιών όλων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

(ΜμΕ) της ΠΙΝ (1^η θέση πανελλαδικά), έναντι αντίστοιχης επίδοσης 4,14% το 2012. Οι αντίστοιχες εθνικές επιδόσεις ήταν 14,68% το 2018 και 6,56% το 2012 (βλ. Διάγραμμα 14).

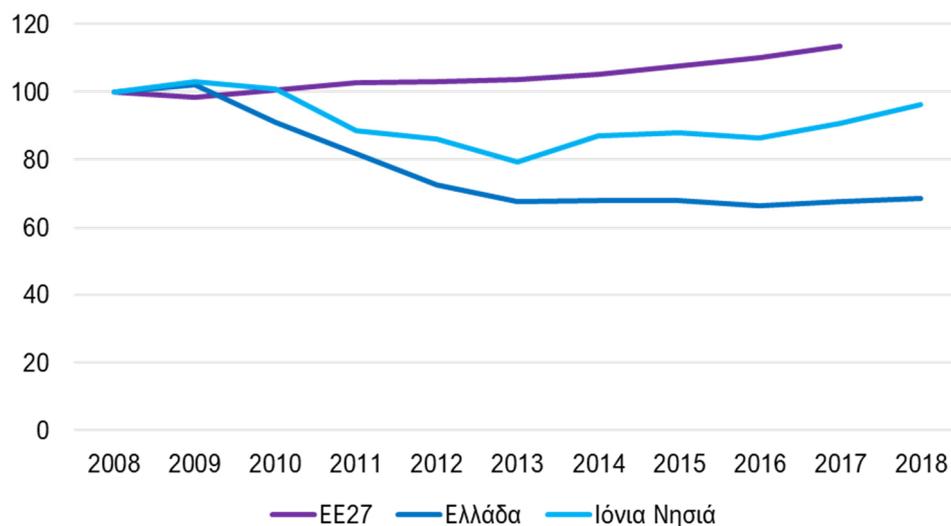

Διάγραμμα 14 Πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων από ΜμΕ ως ποσοστό του κύκλου εργασιών. Πηγή: ΕΚΤ.

Τα δεδομένα της έρευνας του ΕΚΤ πρέπει να ερμηνευτούν με προσοχή διότι δίνουν μία εικόνα που δε συνάδει με τα δεδομένα διάρθρωσης της περιφερειακής οικονομίας που παρουσιάστηκαν νωρίτερα. Η επικράτηση, σύμφωνα με τα δεδομένα, της προϊόντικής καινοτομίας σε μία οικονομία που στηρίζεται σε υπηρεσίες και οι υψηλές δαπάνες για καινοτομία πλην έρευνας και ανάπτυξης σε συνδυασμό με το μικρό αριθμό ΜμΕ που καινοτομούν εσωτερικά αναδεικνύουν ζητήματα στη στρωματοποιημένη δειγματοληψία.

Διαθέσιμο εισόδημα
νοικοκυριών

Λόγω της διάρθρωσης της περιφερειακής οικονομίας, η τελική επίπτωση της κρίσης στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών ήταν μικρότερη σε σχέση με τη χώρα (βλ. Διάγραμμα 15). Σε σχέση με το 2008, τα νοικοκυριά των Ιονίων Νήσων έχασαν μόλις το 4% του διαθέσιμου εισοδήματός τους το 2018 (έναντι -31% για τη χώρα), γεγονός που συνιστά τη 2^η καλύτερη επίδοση μεταξύ των 13 ελληνικών περιφερειών μετά το Νότιο Αιγαίο.

Διάγραμμα 15 Εξέλιξη του διαθέσιμου εισοδήματος νοικοκυριών σε σχέση με το 2008. Πηγή Eurostat.

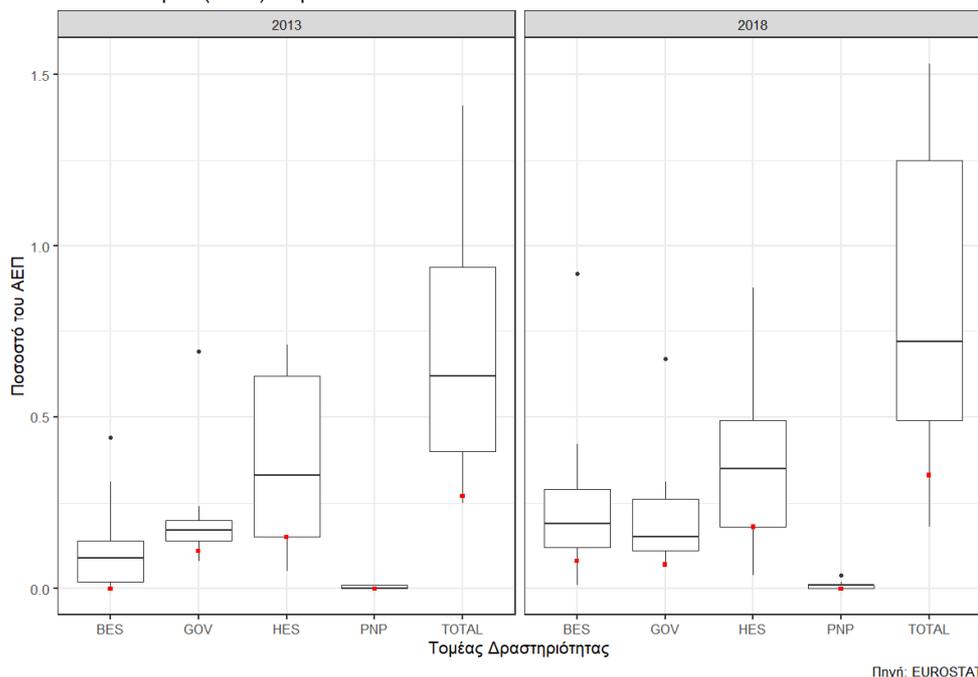
Μάλιστα, με όρους αγοραστικής δύναμης, το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών το 2018 αυξήθηκε κατά 5,22% έναντι του 2008 και καταγράφει την καλύτερη επίδοση μεταξύ των ελληνικών περιφερειών.

1.3. Έρευνα & Ανάπτυξη, προσφορά γνώσης

Τα δεδομένα για το βασικό δείκτη της Στρατηγικής «Ευρώπη2020» αναφορικά με την έξυπνη ανάπτυξη, ήτοι των Δαπανών E&A ως ποσοστό του ΑΕΠ, έχουν ήδη παρουσιαστεί και σχολιαστεί στην ενότητα 1.1 παραπάνω (βλ. Πίνακας 1, σελ. 18).

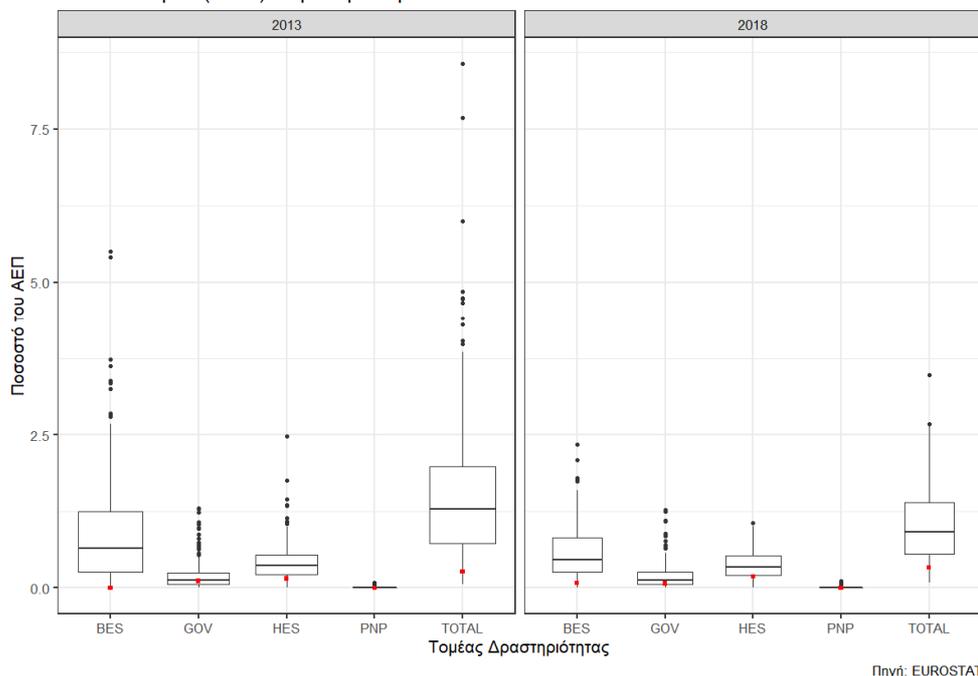
Το Διάγραμμα 16 παρουσιάζει τη σχετική θέση των Ιονίων Νήσων για το συγκεκριμένο δείκτη ως προς (α) τις 13 Ελληνικές και (β) τις Ευρωπαϊκές περιφέρειες για τα έτη 2013 και 2018.

Δαπάνες E&A ως ποσοστό του ΑΕΠ ανά τομέα:
Τα Ιόνια Νησιά (EL62) στην Ελλάδα

(α)

Δαπάνες E&A ως ποσοστό του ΑΕΠ ανά τομέα:
Τα Ιόνια Νησιά (EL62) στην Ευρώπη-27

(β)

Διάγραμμα 16 Η σχετική θέση των Ιονίων Νήσων (κόκκινη κουκίδα) ως προς τις δαπάνες E&A ως ποσοστό του ΑΕΠ (α) στην Ελλάδα και (β) στην Ευρώπη-28. Πηγή: Eurostat.

Ξεκινώντας με τις ελληνικές περιφέρειες παρατηρούμε ότι οι συνολικές δαπάνες E&A ως ποσοστό του ΑΕΠ έχουν βελτιωθεί την περίοδο 2013-2018, η σχετική θέση των Ιονίων Νήσων είναι σταθερή, αλλά το εύρος των δαπανών E&A ως

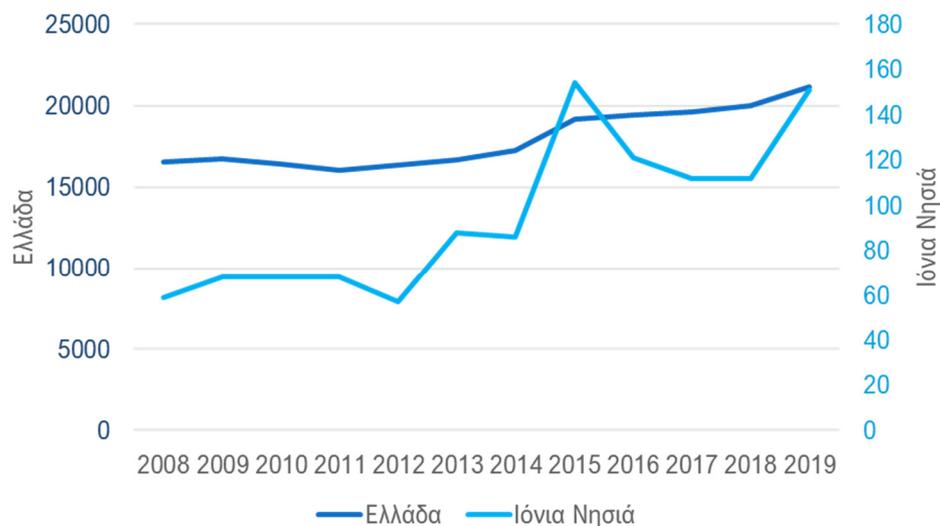
ποσοστό του ΑΕΠ έχει πλέον διευρυνθεί: αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν ελληνικές περιφέρειες που σημείωσαν πολύ καλύτερες επιδόσεις το 2018 σε σχέση με το 2013 και τα Ιόνια Νησιά δεν ήταν μία απ' αυτές. Η δεύτερη παρατήρηση έχει να κάνει με τη βελτίωση της σχετικής θέσης ως προς τις δαπάνες E&A του τομέα των επιχειρήσεων (BES). Αντίστοιχα, η σχετική θέση των Ιονίων Νήσων ως προς τις ευρωπαϊκές περιφέρειες έχει μείνει μάλλον αναλλοίωτη, ειδικά όσον αφορά στις δαπάνες για E&A του τομέα των επιχειρήσεων (BES) που είναι μεταξύ των χαμηλότερων επιδόσεων πανευρωπαϊκά.

Σε απόλυτες τιμές, σύμφωνα με στοιχεία του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης, το μερίδιο των Ιονίων Νήσων στο σύνολο των €2,18δισ. για δαπάνες για E&A στην Ελλάδα το 2018 ήταν €10,89εκατ. ή 0,50%, αυξημένο κατά €2,72εκατ. σε σχέση με το 2013 (13^η θέση στην Ελλάδα το 2018). Απ' αυτές, τα €5,86εκατ. αφορούσαν τα ΑΕΙ (+€1,86εκατ. σε σχέση με το 2013), τα €2,31εκατ. τον κυβερνητικό τομέα (-€1,2εκατ. σε σχέση με το 2013) και τα €2,72εκατ. τις επιχειρήσεις (+€2,63εκατ. σε σχέση με το 2013). Από τα παραπάνω δεδομένα, είναι σαφές ότι η βελτίωση του δείκτη Δαπάνες E&A/ΑΕΠ οφείλεται και στην αύξηση του αριθμητή (δαπάνες E&A) και στη μείωση του παρονομαστή (ΑΕΠ). Οι επιδόσεις αυτές κατατάσσουν τα Ιόνια Νησιά στις 3 τελευταίες θέσεις μεταξύ των ελληνικών περιφερειών διαχρονικά.

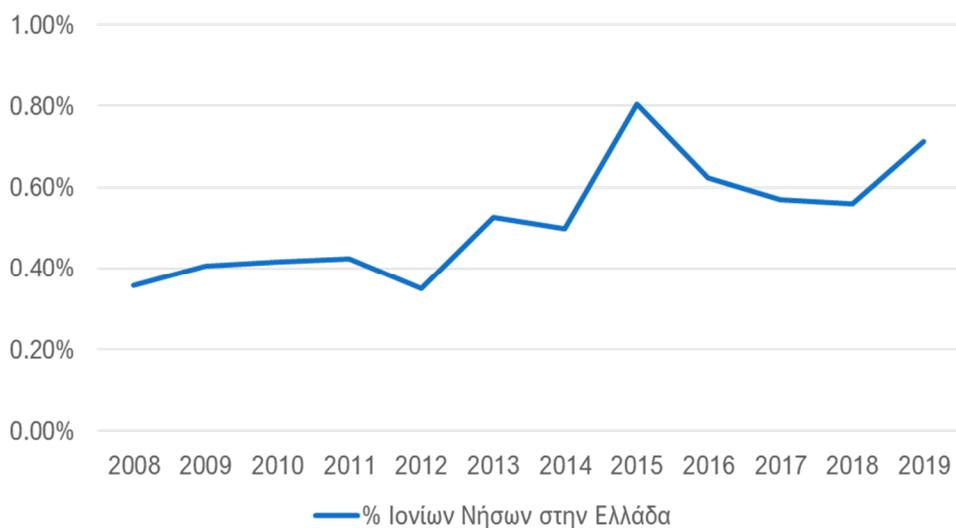
Οι βελτιωμένες επιδόσεις του τομέα των ΑΕΙ αντανακλώνονται και στα μεγέθη της 'επιστημονικής παραγωγής' που προέρχεται από τα Ιόνια Νησιά. Το Διάγραμμα 17 παρουσιάζει διαχρονικά την εξέλιξη των επιστημονικών δημοσιεύσεων που προέρχονται από τα Ιόνια Νησιά σε σχέση με τη χώρα και το μερίδιο των Ιονίων Νήσων στην ελληνική επιστημονική παραγωγή. Τα δεδομένα προέρχονται από τη βάση δεδομένων Web of Science της Clarivate Analytics¹³.

Είναι σαφές ότι η παραγωγή του επιστημονικού υποσυστήματος των Ιονίων Νήσων υπολείπεται σχεδόν κατά 50% τόσο με το πληθυσμιακό βάρος της περιφέρειας στη χώρα, όσο και με το μερίδιό της στον αριθμό των ερευνητών στα ΑΕΙ στη χώρα (Πίνακας 1). Το γεγονός αυτό μπορεί να ερμηνευτεί και ως ένδειξη ανωριμότητας του περιφερειακού υποσυστήματος παραγωγής γνώσης σε συνδυασμό με τα επιστημονικά πεδία που θεραπεύει.

¹³ Το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης δημοσιεύει αντίστοιχα δεδομένα που αφορούν μόνο άρθρα σε περιοδικά (δηλ. articles, research notes και reviews).

(α)

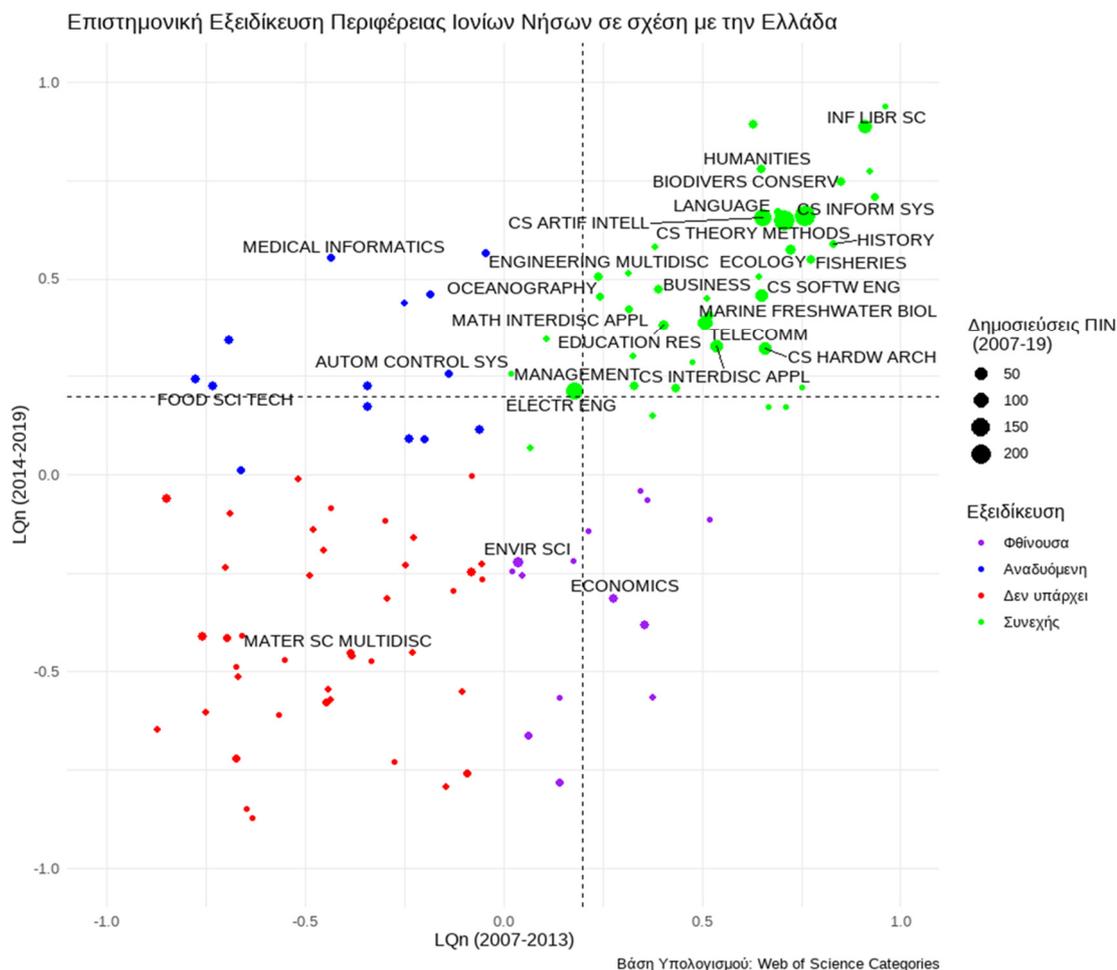

(β)

Διάγραμμα 17 Εξέλιξη των επιστημονικών δημοσιεύσεων. (α) Σύγκριση Ιονίων Νήσων – Ελλάδας. (β) Εξέλιξη του μεριδίου των Ιονίων Νήσων στο σύνολο των επιστημονικών δημοσιεύσεων της Ελλάδας. Πηγή: Web of Science.

Το Διάγραμμα 18 παρουσιάζει τα κανονικοποιημένα τοπικά κλάσματα της επιστημονικής εξειδίκευσης των Ιονίων Νήσων σε σχέση με Ελλάδα υπολογισμένα με βάση το άθροισμα των επιστημονικών δημοσιεύσεων ανά ερευνητικό πεδίο σε δύο περιόδους, 2007-2013 και 2014-2019. Το μέγεθος κάθε δίσκου είναι ανάλογο με το σύνολο των δημοσιεύσεων της περιόδου 2007-2019. Με διακεκομμένες γραμμές φαίνεται το κατώφλι εξειδίκευσης που αντιστοιχεί σε τοπική συγκέντρωση υψηλότερη του 150% του εθνικού μ.ό. Τα δεδομένα δείχνουν ότι τα Ιόνια Νησιά φαίνεται να διαθέτουν ισχυρή και διαχρονική επιστημονική εξειδίκευση με μικρό αριθμό δημοσιεύσεων – μεταξύ άλλων – σε μία σειρά επιστημονικών πεδίων που σχετίζονται κυρίων με την Πληροφορική και τις Τηλεπικοινωνίες, και δευτερευόντως με τις Ανθρωπιστικές και τις Κοινωνικές Επιστήμες και τις Επιστήμες του Περιβάλλοντος.

Αναδυόμενες, στο δεύτερο μισό της περιόδου παρατήρησης, ισχυρές εξειδικεύσεις είναι μεταξύ άλλων τρεις ιατρικές ειδικότητες (Νευροεπιστήμες, Αναπνευστικό Σύστημα και Πειραματική Ιατρική), η Επιστήμη Τροφίμων και η Ιατρική Πληροφορική.

Διάγραμμα 18 Εξέλιξη της επιστημονικής εξειδίκευσης των Ιονίων Νήσων σε σχέση με την Ελλάδα μεταξύ 2007-13 και 2014-19. Πηγή: Web of Science.

Η σημαντικότερη εξέλιξη στο σύστημα παραγωγής γνώσης της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων ήταν αναμφίβολα η ένταξη το 2018 στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο του πρώην ΤΕΙ Ιονίων Νήσων και η ίδρυση του Πανεπιστημιακού Ερευνητικού Κέντρου που αποτελείται από τέσσερα Ινστιτούτα (Βιοεπιστημών, Βιοτεχνολογίας, Επιστήμης Τροφίμων και Περιβάλλοντος, Μουσικής και Καλλιτεχνικής Δημιουργίας, Ιστορικών Μελετών και Γλωσσικών Μελετών και Επιστημών Μετάφρασης/Διερμηνείας). Σήμερα, το Ιόνιο Πανεπιστήμιο αποτελείται από πέντε σχολές και δώδεκα τμήματα που βρίσκονται στην Κέρκυρα (Τμ. Ιστορίας, Ξένων Γλωσσών Μετάφρασης & Διερμηνείας, Μουσικών Σπουδών, Αρχειονομίας-Βιβλιοθηκονομίας-Μουσειολογίας, Πληροφορικής,

Τεχνών Ήχου-Εικόνας, Τουρισμού), τη Λευκάδα (Τμ. Περιφερειακής Ανάπτυξης), την Κεφαλλονιά (Τμ. Εθνομουσικολογίας και Τμ. Επιστήμης & Τεχν. Τροφίμων) και τη Ζάκυνθο (Τμ. Περιβάλλοντος).

1.4. Συμπεράσματα

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων χαρακτηρίζεται από τη νησιωτικότητά της, το ιστορικό και πολιτιστικό της απόθεμα και την ιδιαίτερη φυσιο-γεωγραφική της ταυτότητα αποτελώντας έναν ισχυρό, εθνικής κλίμακας, πόλο τουριστικής ανάπτυξης. Χτίζοντας σ' αυτά τα εγγενή χαρακτηριστικά, η περιφερειακή οικονομία χαρακτηρίζεται από τον ισχυρό προσανατολισμό προς τον τριτογενή τομέα (βλ. τουριστική βιομηχανία) και τις υποστηρικτικές προς αυτόν δραστηριότητες (βλ. κατασκευές), παρουσιάζοντας έντονη και διαχρονική εξειδίκευση σε σχέση με την Ελλάδα.

Αυτό το παραγωγικό υπόδειγμα βοήθησε τα Ιόνια Νησιά να ξεπεράσουν ομαλότερα (σε σχέση με τις υπόλοιπες Ελληνικές Περιφέρειες) την οικονομική κρίση που ταλάνισε την Ελλάδα από το 2008 και μετά, χωρίς να πιεστεί ιδιαίτερα προς την κατεύθυνση της αναδιάρθρωσης της περιφερειακής οικονομίας σε δραστηριότητες υψηλότερης προστιθέμενης αξίας. Το εξωγενές σοκ από την πανδημία COVID-19, που δεν έχει καταγραφεί ακόμα στα επίσημα στατιστικά στοιχεία, και οι δομικές αλλαγές που έφερε στο μοντέλο οργάνωσης της ζωής και της εργασίας είναι ίσως μία μοναδική ευκαιρία για αναστοχασμό αναφορικά με το παραγωγικό μοντέλο των Ιονίων Νήσων και τις δυνατότητες αναδιάρθρωσής του, σε συνδυασμό με δύο ακόμα ευκαιρίες: την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και την Ψηφιακή Ευρώπη.

Η έναρξη της προγραμματικής περιόδου 2021-2027 βρίσκει τα Ιόνια Νησιά σε μια καλή θέση σε σχέση με την Ελλάδα με όρους απασχόλησης και εισοδημάτων, αλλά με δυσμενή διαρθρωτικά χαρακτηριστικά (φθίνων πληθυσμός—ιδιαίτερα όσον αφορά σε νέους με τριτοβάθμια εκπαίδευση, επιχειρήσεις σε κλάδους χαμηλής έντασης E&A, χαμηλός αριθμός ερευνητών και ελάχιστοι θύλακες ερευνητικής αριστείας, χαμηλές—αν και βελτιωμένες—επιδόσεις σε θέματα καινοτομίας).

Η πρώτη προσπάθεια για τη βελτίωση των δυσμενών διαρθρωτικών χαρακτηριστικών μέσω της περιφερειακής στρατηγικής έρευνας και καινοτομίας με βάση την Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS3) έκλεισε τον κύκλο εφαρμογής της. Στο κεφάλαιο που ακολουθεί καταγράφονται τα επιτεύγματά της και αναγνωρίζονται δυσλειτουργίες που πρέπει να αντιμετωπιστούν εν όψει της νέας προγραμματικής περιόδου.

Κεφάλαιο

2

Η Εξέλιξη της RIS3 Ιονίων Νήσων την Περίοδο 2014-2020

Μία συστηματική αποτύπωση

Στο δεύτερο κεφάλαιο καταγράφουμε την πορεία σχεδιασμού και εφαρμογής της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της περιφέρειας Ιονίων Νήσων για την περίοδο αναφοράς ώστε να είμαστε σε θέση, στο επόμενο κεφάλαιο, να καταθέσουμε τεκμηριωμένες αξιολογικές κρίσεις και συστάσεις.

2.1. Σύνοψη της RIS3 Ιονίων Νήσων

Η Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας με βάση την Έξυπνη Εξειδίκευση για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, στο εξής RIS3IN, σχεδιάστηκε την περίοδο 2013-2015 και εγκρίθηκε στο σύνολό της (Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης) από το Περιφερειακό Συμβούλιο τον Απρίλιο του 2015¹⁴.

Σύμφωνα με το κείμενο της στρατηγικής βασική επιδίωξη είναι η δημιουργία ενός νέου παραγωγικού προτύπου για την ΠΙΝ το οποίο πρέπει να στηρίζεται στο τρίπτυχο της:

- δημιουργικής αξιοποίησης του παραγωγικού δυναμικού,
- διασφάλισης της βιωσιμότητας του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων και
- δημιουργίας συνθηκών κοινωνικής ευημερίας με διάχυση των ωφελειών.

Αυτό το νέο πρότυπο αποτελεί στην ουσία την έκφραση του οράματος της ΠΙΝ για την «επανάκτηση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας με την αξιοποίηση της γνώσης» και το οποίο είναι απολύτως συμβατό με το γενικότερο όραμα της Περιφέρειας «Ιόνια Νησιά: ελκυστικός προορισμός και βιώσιμος τόπος».

¹⁴ <https://eliki.ionio.gr/eda/wp-content/uploads/2016/01/RIS04052015.pdf>

Σημειώνεται πως η έκφραση του οράματος δεν συνοδεύεται από κάποιους εμβληματικούς δείκτες (επιθυμητών) επιδόσεων για το διάστημα αναφοράς.

Η πρώτη απόπειρα προσδιορισμού τομέων προτεραιότητας έγινε τον Οκτώβριο του 2012 από την ομάδα των εμπειρογνομόνων της DG Regio, στην αναφορά των οποίων ονομάστηκαν τέσσερις τομείς προτεραιότητας¹⁵, οι οποίοι συζητήθηκαν και επικυρώθηκαν στον 1^ο κύκλο συναντήσεων εργασίας (στο πλαίσιο του κύκλου της επιχειρηματικής ανακάλυψης). Οι τομείς προτεραιότητας περιλαμβάνουν:

1. Την αγροδιατροφή & γαστρονομία
2. Την θαλάσσια οικονομία η οποία με τη σειρά της περιλαμβάνει την αλιεία/υδατοκαλλιέργεια και τον θαλάσσιο τουρισμό
3. Τη βιομηχανία της εμπειρίας (θεματικός τουρισμός και πολιτιστική & δημιουργική οικονομία)
4. Την υγεία και πιο συγκεκριμένα τις υπηρεσίες υγείας μέσω της βιοϊατρικής (ως αναδυόμενος τομέας)

Στη συνέχεια προστέθηκαν και τρεις «οριζόντιου χαρακτήρα» στρατηγικές προτεραιότητας είτε λόγω στόχευσης του ΠΕΠ Ιονίων Νήσων 2014-2020 (ενδυνάμωση ανθρώπινων πόρων) είτε διότι προέκυψε στη διαδικασία διαβούλευσης με τους εκπροσώπους της τριπλής έλικας (πράσινες τεχνολογίες). Το τελικό μείγμα προτεραιοτήτων με τις αντίστοιχες παρεμβάσεις ανά τομέα (με βάση το εγκεκριμένο Σχέδιο Δράσης της RIS3IN¹⁶) είναι το παρακάτω:

A) Αγροδιατροφή

- A1) Αξιοποίηση της έρευνας & καινοτομίας στο αγροδιατροφικό σύστημα
- A2) Βελτίωση καλλιεργητικών και εκτροφικών μεθόδων και τεχνογνωσίας παραγωγών
- A3) Τυποποίηση, πιστοποίηση, ανάπτυξη δικτύων

B) Γαστρονομία

- B1) Ενίσχυση γαστρονομικής τοπικότητας
- B2) Προώθηση και ανάδειξη τοπικής γαστρονομίας

C) Αλιεία - Υδατοκαλλιέργεια

- C1) Βελτίωση ιχθυογενετικού υλικού και αλίευση-εκτροφή νέων ειδών
- C2) Εκσυγχρονισμός και εφαρμογή νέων μεθόδων εκτροφής και αλίευσης
- C3) Πιστοποίηση, τυποποίηση, μεταποίηση

¹⁵ RIS3 Regional Assessment: Ionian Islands

¹⁶ <https://eliki.ionio.gr/eda/wp-content/uploads/2016/01/3.ActionPlan17042015budget2.pdf>

C4) Αειφόρος διαχείριση αλιείας και υδατοκαλλιέργειας

D) Θαλάσσιος Τουρισμός

D1) Υποστήριξη δραστηριοτήτων ιστιοπλοΐας και κρουαζιέρας

D2) Ενίσχυση επιχειρηματικότητας σε συμπληρωματικές μορφές θαλάσσιου τουρισμού

E) Θεματικός Τουρισμός

E1) Ανάπτυξη συνεργατικών μοντέλων δράσης

E2) Ανάπτυξη νέων και βελτίωση υφιστάμενων υπηρεσιών εμπειρίας

F) Δημιουργική Οικονομία

F1) Παραγωγική αξιοποίηση πολιτιστικού και δημιουργικού δυναμικού

G) Υπηρεσίες υγείας μέσω της βιοϊατρικής

G1) Αξιοποίηση της βιοπληροφορικής στην πρόγνωση και παροχή υπηρεσιών υγείας.

H) Ανθρώπινο δυναμικό

H1) Ενίσχυση δεξιοτήτων και απασχόλησης στους τομείς εξειδίκευσης

I) ΤΠΕ

I1) Υιοθέτηση και χρήση ψηφιακών συστημάτων και εφαρμογών στον αγροδιατροφικό και τουριστικό τομέα.

I2) Ψηφιακές υπηρεσίες βελτιστοποίησης υποδομών, εγκαταστάσεων και υπηρεσιών.

I3) Υποδομές ευρυζωνικότητας

J) Πράσινες τεχνολογίες

Εισαγωγή πράσινων τεχνολογιών στο παραγωγικό περιβάλλον.

Τέλος προστέθηκε και η δημιουργία δομών υποστήριξης της στρατηγικής «έξυπνης εξειδίκευσης ως οριζόντια υποστηρικτική δέσμη δράσεων.

Στο παράρτημα του σχεδίου για την στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης καταstrώνεται η ολοκληρωμένη λογική παρέμβασης η οποία συσχετίζει τους τομείς προτεραιότητας με τους επιδιωκόμενους στόχους. Οι τελευταίοι είναι οι εξής:

1. Αύξηση της ερευνητικής δραστηριότητας και της μεταφοράς γνώσης για την παραγωγή νέων προϊόντων & υπηρεσιών.
2. Αύξηση της επιχειρηματικής δαπάνης & των συμπράξεων σε ΕΤΑΚ για την παραγωγή (καινοτόμων) προϊόντων & υπηρεσιών σε τομείς προτεραιότητας.

3. Βελτίωση ποιότητας τοπικών αλυσίδων αξίας για την ενίσχυση της παραγωγής τυπικών προϊόντων και υπηρεσιών.
4. Αύξηση παραγωγικών επενδύσεων σε τομείς περιφερειακής εξειδίκευσης για την καινοτομία & τη διαφοροποίηση προϊόντων & υπηρεσιών.
5. Αύξηση παραγωγικών επενδύσεων & ενίσχυση αλυσίδας αξίας μέσω δικτύωσης για την προώθηση στην αγορά.
6. Αύξηση επενδύσεων σε υποδομές στήριξης της παραγωγής προϊόντων & υπηρεσιών σε τομείς προτεραιότητας.
7. Διατήρηση & βιώσιμη αξιοποίηση (φυσικών και πολιτιστικών) πόρων.
8. Ενίσχυση & προσαρμογή δεξιοτήτων για την απασχόληση του ανθρώπινου δυναμικού.
9. Ενδυνάμωση του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού, διατήρηση & προσέλκυση ερευνητών.
10. Δημιουργία νέων ευκαιριών & δυνατοτήτων πρόσβασης του ανθρώπινου δυναμικού στην απασχόληση.
11. Αύξηση της παραγωγής & ενσωμάτωσης ψηφιακών υπηρεσιών & εφαρμογών ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις.
12. Βιώσιμη αξιοποίηση τοπικών πόρων με τη συνδρομή των ΤΠΕ.
13. Αύξηση των ψηφιακά παρεχόμενων υπηρεσιών στην κοινωνία και το παραγωγικό σύστημα.
14. Ανάπτυξη & επέκταση σύγχρονων ψηφιακών υποδομών για την ενίσχυση της προσφοράς ψηφιακών υπηρεσιών.
15. Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης της λειτουργίας του παραγωγικού συστήματος.
16. Αύξηση επενδύσεων σε δομές και συστήματα υποστήριξης της παραγωγής προϊόντων & υπηρεσιών σε τομείς προτεραιότητας.

Η ενσωμάτωση των επιμέρους προϋπολογισμών των σχεδίων δράσης για τους τομείς προτεραιότητας της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της ΠΙΝ καταλήγει στον συνολικό προϋπολογισμό της απαιτούμενης Δημόσιας Δαπάνης, η οποία

ανέρχεται σε 140,805 εκατ. ευρώ, όπως αναλύεται στους πίνακες που ακολουθούν¹⁷.

Πίνακας 2 Προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης ανά Προτεραιότητα (εξαιρουμένων των δράσεων για Ο.Χ.Α.)

Προτεραιότητα	Δημόσια Δαπάνη (€ εκατ.)
Αγροδιατροφή	25,45
Γαστρονομία	4,70
Θαλάσσια οικονομία	5,99
Θαλάσσιος τουρισμός	6,40
Θεματικός τουρισμός	43,75
Δημιουργική οικονομία	7,83
Υπηρεσίες υγείας μέσω της βιοϊατρικής	4,51
Ανθρώπινο δυναμικό	13,07
ΤΠΕ	20,40
Πράσινες τεχνολογίες	7,42
Δομές υποστήριξης	2,27
Σύνολο	140,80

Πίνακας 3 Προϋπολογισμός Δημόσιας δαπάνης ανά πηγή χρηματοδότησης (εξαιρουμένων των δράσεων για Ο.Χ.Α.).

Πηγή χρηματοδότησης	Δημόσια Δαπάνη (€ εκατ.)
ΠΕΠ ΙΝ	45,04
ΕΠΑνΕΚ	41,90
HORIZON 2020	3,00
ΠΑΑ	34,50
ΕΠΘΑ	5,36
ΕΠΑΝΑΔ	9,00
ΕΠΑΔΜ	2,00
Σύνολο	140,80

Τους πόρους που προϋπολογίστηκαν παραπάνω, η RIS3IN δεσμεύτηκε να τους επενδύσει για τις εκροές που περιγράφει συγκεντρωτικά, για το σύνολο των προτεραιοτήτων, ο Πίνακας 4 ώστε να επιτευχθούν οι δείκτες αποτελεσμάτων (χωρίς ωστόσο να έχουν οριστεί τιμές-στόχοι) που περιγράφει ο Πίνακας 5.

Σε ό,τι αφορά στους δείκτες εκροών, χρησιμοποιήθηκαν ως οι πλέον κατάλληλοι οι σχετικοί κοινοί και ειδικοί δείκτες εκροών ΕΣΠΑ και ΕΚΤ, όπως έχουν επιλεγεί από το ΠΕΠ. Το ίδιο σκεπτικό ακολουθήθηκε και για τους κύριους δείκτες αποτελεσμάτων.

Τα δεδομένα στους Πίνακες 2-5 αποτελούν τη βάση για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της μέχρι και 31.12.2020 πορείας της RIS3IN στο πλαίσιο της παρούσας.

¹⁷ Στο σχέδιο προβλέπεται και η υλοποίηση συμπληρωματικών δράσεων για εφαρμογή Ο.Χ.Α. ύψους ΔΔ 55 εκα. Ευρώ, ανεβάζοντας έτσι το σύνολο της δημόσιας δαπάνης σε 195.805.000€.

Πίνακας 4 Συγκεντρωτικοί Δείκτες Εκρών RIS3 ΠΙΝ

Κωδικός	Ονομασία Δείκτη	Τιμή Στόχος
C001	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	15
C002	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	381
T2703	Αριθμός επιχειρηματικών συνεργατικών δικτύων	14
T2704	Αριθμός δομών στήριξης επιχειρήσεων για παραγωγή καινοτομίας	2
C023	Αριθμός υποστηριζόμενων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένων συνεταιριστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας)	45
C010	Πρόσθετα νοικοκυριά με πρόσβαση σε ευρυζωνικά δίκτυα με ταχύτητες τουλάχιστον 30 Mbps	-
C024	Αριθμός νέων ερευνητών σε φορείς που λαμβάνουν ενίσχυση	10
C025	Αριθμός ερευνητών που εργάζονται σε βελτιωμένες εγκαταστάσεις ερευνητικών υποδομών	55
C026	Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	19
C027	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ινστιτούτα	15
T2701	Ψηφιακές εφαρμογές στους τομείς τουρισμός-πολιτισμός – περιβάλλον	26
T2721	Μελέτες, εμπειρογνομosύνες, έρευνες, αξιολογήσεις	10
T4225	Αριθμός ερευνητικών υποδομών που ενισχύονται	1
T4232	Αριθμός περιοχών ενδιαφέροντος όπου ενισχύεται η οικονομική δραστηριότητα από το ΕΠΑνΕΚ	1
T4631	Αριθμός έργων ενίσχυσης της πληροφόρησης και της συμμετοχής των πολιτών (ΕΠΑΔΜ)	4
T4958	Αριθμός ωφελουμένων από δράσεις ενίσχυσης της έρευνας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΕΠΑΝΑΔ)	150
C036	Υγεία:πληθυσμός που καλύπτεται από βελτιωμένες υπηρεσίες υγείας	80.000
C01.1	Αρ. έργων καινοτομίας (ΕΠΘΑ)	20
C01.4	Αρ. έργων μείωσης επιπτώσεων από την υπεραλίευση και τη διατήρηση του οικοσυστήματος (ΕΠΘΑ)	1
C02.3	Αρ. έργων περιορισμού των επιπτώσεων στο θαλάσσιο περιβάλλον (ΕΠΘΑ)	21
C03.2	Αρ. έργων υποστήριξης συλλογής και χρήσης δεδομένων (ΕΠΘΑ)	2
C05.3	Αρ. έργων επεξεργασίας (ΕΠΘΑ)	5
-	Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων	865
-	Απασχολούμενοι, συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων	310
-	Συνολική δαπάνη € για έργα εκπαίδευσης, επίδειξης, ανταλλαγών (ΠΑΑ)	300.000
-	Αρ. δικαιούχων που λαμβάνουν στήριξη σε αγροτικές ή ορεινές περιοχές για εκκίνηση μη αγροτικής δραστηριότητας (ΠΑΑ)	50
-	Αριθμός άλλων δραστηριοτήτων συνεργασίας (ομάδες, δίκτυα/συνεργατικοί σχηματισμοί, πιλοτικά έργα, ...) ΠΑΑ	5
-	Επιχειρήσεις σε αγροτικές ή ορεινές περιοχές που λαμβάνουν στήριξη για εκκίνηση επιχειρηματικής δραστηριότητας (ΠΑΑ)	100
-	Παραγωγοί του πρωτογενούς τομέα που λαμβάνουν στήριξη (ΠΑΑ)	250
-	Συνολική δαπάνη € (ΠΑΑ)	9.250.000
-	Σύνολο επένδυσης για υποδομές στον πρωτογενή τομέα (ΠΑΑ)	3.000.000

Πίνακας 5 Δείκτες Αποτελεσμάτων που αντιστοιχούν με προτεραιότητες/τομείς παρέμβασης

<i>Κωδικός Δείκτη</i>	<i>Ονομασία</i>
T2601	Δημοσιεύσεις ερευνητών της Περιφέρειας
T2603	Δαπάνη των επιχειρήσεων για Ε&Α (ως ποσοστό του ΑΕΠ της ΠΙΝ)
T2604	Δαπάνη των επιχειρήσεων για Ε&Α (ως ποσοστό του ΑΕΠ της ΠΙΝ)
T2607	Επενδύσεις παγίου κεφαλαίου σε τομείς της έξυπνης εξειδίκευσης
T2608	Επενδύσεις παγίου κεφαλαίου σε τομείς της έξυπνης εξειδίκευσης
T2635	Επιχειρήσεις που η λειτουργία τους συνεχίζεται ένα έτος μετά τη λήξη της παρέμβασης
T2724	Επιχειρήσεις που διέθεσαν κεφάλαια για ΤΠΕ (%)
T2725	Πολίτες που χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες
T2726	Αριθμός ΜΜΕ που υποστηρίζονται για την ανάπτυξη καινοτομιών στους τομείς Περιφερειακής εξειδίκευσης
T2733	Επισκεψιμότητα σε οργανωμένους χώρους ιστορικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος
T4212	Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία των 9 στρατηγικών τομέων της χώρας
T4231	Αριθμός επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους κα μουσεία
T4228	Ετήσια εξοικονόμηση τελικής ενέργειας
T4224	Μέσος αριθμός αναφορών ανά δημοσίευση ελλήνων ερευνητών (δείκτης απήχησης)
1.1	Μεταβολή στην αξία παραγωγής
1.4.α	Μεταβολή στον όγκο των άχρηστων αλιευμάτων
2.2	Μεταβολή της αξίας προϊόντων ιχθυοκαλλιέργειας
2.1	Μεταβολή του όγκου προϊόντων υδατοκαλλιέργειας
5.1.a	Μεταβολή αξίας πρώτων πωλήσεων σε μη ΟΠ
T4206	Ποσοστό των σταθερών ευρυζωνικών συνδέσεων ταχύτητας $\geq 100\text{Mbps}$
CR07	Συμμετέχοντες με καλύτερη θέση στην αγορά εργασίας έξι μήνες μετά τη λήξη της συμμετοχής τους.
CR03	Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά την αποχώρησή τους από την εργασία
CR04	Συμμετέχοντες που κατέχουν θέση εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους
T4603	Αριθμός συστημάτων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης που παρέχονται στους πολίτες
T4205	Υιοθέτηση ΤΠΕ από επιχειρήσεις

2.2. Διακυβέρνηση & Επιχειρηματική Ανακάλυψη

Με τον όρο «διακυβέρνηση» στο πλαίσιο μίας στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης περιγράφεται το σύνολο της εμπλοκής των συμμετόχων στις διαδικασίες ορισμού προτεραιοτήτων, θεσμοθέτησης κατάλληλων οργάνων, λήψης αποφάσεων για το τί πρέπει να γίνει και με ποιους πόρους, παρακολούθησης και αξιολόγησης¹⁸. Με τον όρο διακυβέρνηση αναγνωρίζεται έμμεσα ότι οι αποτελεσματικές

¹⁸ Βλ. J. Edwards, M. Pertoldi και K. Morgan, "Good Governance: principles and challenges", στο C. Gianelle, D. Kyriakou, C. Cohen and M. Przeor (επιμέλεια), *Implementing Smart Specialisation Strategies-A Handbook*, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016, pp. 36-59.

στρατηγικές δεν υλοποιούνται αποκλειστικά από εθνικές ή περιφερειακές αρχές, αλλά η εκτελεστική εξουσία επιμερίζεται στους φορείς καινοτομίας, στα δίκτυα και στην κοινωνία των πολιτών. Η μεγαλύτερη πρόκληση για τις στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης συνίσταται στην υιοθέτηση μίας διαδικασίας που εμπλέκει ενεργά μια μεγάλη ποικιλία εταίρων ενώ παράλληλα διατηρεί το δημοκρατικό έλεγχο.

2.2.1 Περίοδος Σχεδιασμού

Α' Φάση: Διερεύνηση Η διαδικασία διαμόρφωσης της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2012 με τη διεξαγωγή μιας ενημερωτικού χαρακτήρα συνάντησης εργασίας με τη συνδρομή ομάδας εμπειρογνομόνων που ορίστηκαν από τη Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι εμπειρογνώμονες, αφού εξέτασαν τα δεδομένα του περιβάλλοντος κατέθεσαν το Δεκέμβριο του 2012 μία έκθεση που σκιαγραφούσε τις βασικές κατευθύνσεις της Στρατηγικής.

Τα συμπεράσματα της έκθεσης αποτέλεσαν θέμα μιας πιο διευρυμένης συνάντησης-εργαστηρίου (workshop) 40 εκπροσώπων της τριπλής έλικας της ΠΙΝ (Απρίλιος 2013). Λίγο πριν τη συνάντηση (Μάρτιος 2013) αποφασίζεται η συγκρότηση του «Δικτύου για την στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης» της ΠΙΝ¹⁹. Το δίκτυο αποτελείται αρχικά από 28 μέλη και συντονίζεται από την ΕΥΔ ΠΙΝ. Η αποστολή του είναι «διαρκής διαβούλευση καθώς και η υποστήριξη της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων στις διαδικασίες εκπόνησης και εφαρμογής της περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης που προϋποθέτει την ενεργό και ουσιαστική συμμετοχή όλων των φορέων (ακαδημαϊκών, παραγωγικών και λοιπών περιφερειακών) ανάπτυξης και προώθησης της έρευνας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων». **Πρακτικά αποτελεί το Στρατηγικό Επίπεδο Διακυβέρνησης της περιφερειακής RIS3.**

Το Δίκτυο σχεδιάζει και εκτελεί τον πρώτο κύκλο διαβουλεύσεων με άτυπες συναντήσεις στις τέσσερις ΠΕ για να βολιδοσκοπήσει αφενός τις προθέσεις των συμμετόχων να συνεισφέρουν στη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης (ΔΕΑ) που θα ακολουθήσει και αφετέρου να επικυρώσει/συμπληρώσει τις αρχικές προτάσεις των εμπειρογνομόνων της ΕΕ σε σχέση με τους στρατηγικούς τομείς προτεραιότητας.

Β' Φάση: Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης Η διαδικασία στηρίχτηκε στις οργανωμένες συναντήσεις εκπροσώπων της τετραπλής έλικας οι οποίες σχεδιάστηκαν και εκτελέστηκαν από το δίκτυο με στόχους την επαλήθευση και συμπλήρωση των κύριων στρατηγικών προτεραιοτήτων της περιφερειακής RIS3 και την εμβάθυνση σε επιμέρους θεματικά πεδία, ιδέες για έργα και πιθανά εργαλεία εφαρμογής. Από τον Ιούνιο έως και τον Δεκέμβριο του 2013 πραγματοποιήθηκαν 15 συναντήσεις με τη

¹⁹ 535/15.03.2013 Απόφαση του Περιφερειάρχη Ιονίων Νήσων.

συμμετοχή περίπου 460 εκπροσώπων. Σύμφωνα με εκτιμήσεις των στελεχών της ΕΥΔ ΠΙΝ η κατανομή των συμμετεχόντων είχε ως εξής:

Επιχειρήσεις 40%

Ακαδημαϊκός – Ερευνητικός τομέας 40%

Δημόσια Διοίκηση και Αυτοδιοίκηση 5%

Κοινωνία των πολιτών 15%

Συμπληρωματικά υπήρξε προσπάθεια χρησιμοποίησης μιας ηλεκτρονικής πλατφόρμας συλλογής ιδεών ή προτάσεων για νέα έργα αλλά στην πράξη δεν απέδωσε. Επίσης πραγματοποιήθηκε επικοινωνία (είτε μέσω ερωτηματολογίων είτε με προσωπικές επαφές/συνεντεύξεις) με 150 επιχειρηματίες/παραγωγούς διαφόρων κλάδων οικονομικής δραστηριότητας.

Γ' Φάση: Σύνθεση και διαμόρφωση της στρατηγικής

Κατά την τρίτη και τελευταία περίοδο σχεδιασμού της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης στην ΠΙΝ, τα δεδομένα από τις συναντήσεις και τα εργαστήρια ΔΕΑ συγκεντρώθηκαν, και επεξεργάστηκαν από το Δίκτυο και παρουσιάστηκαν στο πλαίσιο των εξής δράσεων διαβούλευσης.

Πίνακας 6: Εκδηλώσεις Διαβούλευσης RIS3 ΠΙΝ

Ημερομηνία	Τίτλος Εκδήλωσης / Διαβούλευσης
Δεκέμβριος 2013	3 ^η συνεδρίαση του Δικτύου με συζήτηση επί του Σχεδίου Δράσης της Στρατηγικής για την Έξυπνη Εξειδίκευση
Ιανουάριος 2014	4 ^η συνεδρίαση του Δικτύου με αφορμή την παρουσίαση του σχεδίου Στρατηγικής για την Έξυπνη Εξειδίκευση της ΠΙΝ σε εκπροσώπους των αρμόδιων Υπουργείων
Ιούνιος 2014	Παρουσίαση του Σχεδίου Στρατηγικής στο Περιφερειακό Συμβούλιο Ιονίων Νήσων
Ιούλιος 2014	Έναρξη δημόσιας διαβούλευσης του Σχεδίου με στόχο τη συλλογή τελικών παρατηρήσεων

Το τελικό κείμενο παρουσιάστηκε και συζητήθηκε στο Περιφερειακό Συμβούλιο υπό τη νέα του σύνθεση τον Νοέμβριο του 2014 και έλαβε την τελική του μορφή (η οποία ισχύει και μέχρι σήμερα) τον Απρίλιο του 2015.

2.2.2 Περίοδος Εφαρμογής

Στο σχήμα διακυβέρνησης της RIS3 κατά την περίοδο εφαρμογής διακρίνονται δύο επίπεδα, το στρατηγικό και το επίπεδο υλοποίησης και επαφής με το τοπικό οικοσύστημα καινοτομίας και επιχειρηματικότητας.

Στο **στρατηγικό επίπεδο** σημειώνονται οι παρακάτω σημαντικές εξελίξεις:

- Τον Ιανουάριο του 2015 το Δίκτυο για την στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης μετασχηματίζεται σε «Περιφερειακό Συμβούλιο

Καινοτομίας» (ΠεΣυΚ)²⁰ με κύρια αποστολή «να γνωμοδοτεί προς το Περιφερειακό Συμβούλιο Ιονίων Νήσων, να προωθεί τον κοινωνικό διάλογο ανάμεσα στους παραγωγικούς, ερευνητικούς, δημόσιους και κοινωνικούς φορείς της ΠΙΝ για την ανάπτυξη και υποστήριξη της περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης». Στην πλήρη του σύνθεση του ΠεΣυΚ περιλαμβάνει 33 μέλη και συνεδριάζει έκτοτε δύο φορές.

- Κατ' εφαρμογή του Ν. 4386/2016 με τον οποίο (άρθρο 8) αντικαταστάθηκε το άρθρο 10 του Ν. 4310/2014 και θεσμοθετήθηκαν τα Περιφερειακά Συμβούλια Έρευνας και Καινοτομίας (ΠΣΕΚ), το ΠεΣυΚ σταδιακά καταργήθηκε για να ιδρυθεί το νέο ΠΣΕΚ. Το τελευταίο σύμφωνα με τις διατάξεις των δύο σχετικών Νόμων που αναφέρθηκαν έχει συμβουλευτικό, ως προς την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΣΕΤΑΚ), χαρακτήρα, χωρίς να ορίζεται σαφώς ποιόν συμβουλεύουν, γεγονός που δημιούργησε αυτονόητη σύγχυση αρμοδιοτήτων. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 8 του Ν.4386/2016 και κατόπιν σχετικής απόφασης του Περιφερειακού Συμβουλίου, ενεργοποιήθηκαν οι προβλεπόμενες διαδικασίες για την σύσταση του Περιφερειακού Επιστημονικού Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας (ΠΣΕΚ) Ιονίων Νήσων. Τον Δεκέμβριο του 2018²¹ ιδρύεται το ΠΣΕΚ το οποίο συστάθηκε σε σώμα τον Οκτώβριο του 2020. Στη σύνθεσή του περιλαμβάνονται έξι ακαδημαϊκοί, δύο εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης, δύο εκπρόσωποι της δημόσιας διοίκησης και ένας εκπρόσωπος του επιχειρηματικού τομέα.

Στο **εκτελεστικό επίπεδο** είχε προβλεφθεί στον αρχικό σχεδιασμό η συγκρότηση ομάδων «εργασίας και διαλόγου» θεματικού χαρακτήρα με την ονομασία Πλατφόρμες Καινοτομίας (ΠΚ) οι οποίες θα στελεχώνονταν από εκπροσώπους της τετραπλής έλικας και θα συντονίζονταν από το ΠεΣυΚ με την ευθύνη ενός υπηρεσιακού στελέχους. Ο ρόλος τους (όπως προδιαγράφηκε) ήταν συμβουλευτικός κατά το σχεδιασμό δράσεων/μέσων εφαρμογής σε επιμέρους αλυσίδες αξίας και εισηγητικός νέων ιδεών για τη συμπλήρωση του σχεδίου δράσης ή ακόμη και την αναθεώρηση της στρατηγικής. Στην ουσία η λειτουργία των ΠΚ θα εξασφάλιζε την συνεχή διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης. Εξ αρχής είχαν προβλεφθεί τέσσερις πλατφόρμες, ήτοι «ΠΚ Αγροδιατροφής», «ΠΚ Θαλάσσια Οικονομία», «ΠΚ Θεματικός Τουρισμός» και «ΠΚ Δημιουργική Οικονομία», με δυνατότητα δημιουργίας και άλλων ανάλογα με την κρίσιμη μάζα εκπροσώπησης. Η ΠΚ της αγροδιατροφής εμπλουτίστηκε με τρεις επιμέρους ομάδες σε διακριτές οικογένειες προϊόντων, ενώ προστέθηκε και ομάδα για την προώθηση υπηρεσιών υγείας μέσω βιοπληροφορικής, ανεβάζοντας το σύνολο των ΠΚ σε επτά. Στην πράξη οι πλατφόρμες καινοτομίας δεν λειτούργησαν μετά την περίοδο αρχικού σχεδιασμού.

²⁰ 82/21.01.2015 Απόφαση του Περιφερειάρχη Ιονίων Νήσων.

²¹ ΦΕΚ 771 ΥΟΔΔ, 24.12.2018.

Ως **Φορέας Διαχείρισης και Παρακολούθησης** της στρατηγικής ορίστηκε η Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της ΠΙΝ με την υποστήριξη αφενός της ΕΥΔ ΠΙΝ και ενός μηχανισμού (δομής) υποστήριξης. Ο μηχανισμός υποστήριξης σχεδιάστηκε για να λειτουργεί με τη δημιουργία αντενών σε κάθε ΠΕ μειώνοντας με αυτόν τον τρόπο το θέμα της χωρικής ιδιαιτερότητας (νησιωτική περιοχή). Η βασική δραστηριότητα της δομής (όπως προδιαγράφηκε) είναι η υποστήριξη του έργου των ΠΚ, η in situ υποστήριξη των τοπικών επιχειρήσεων και λοιπών φορέων του οικοσυστήματος καινοτομίας και επιχειρηματικότητας και η συλλογή στοιχείων παρακολούθησης τα οποία δεν μπορούν να συγκεντρωθούν με έρευνα δευτερογενών πηγών.

Στην πράξη ο ΦΔΠ δεν λειτούργησε ούτε σε κεντρικό ούτε σε αποκεντρωμένο επίπεδο και ήταν ένας από τους λόγους που δεν ενεργοποιήθηκαν και οι πλατφόρμες καινοτομίας. Η ΕΥΔ ΠΙΝ εξυπηρέτησε τμήμα της αποστολής του εκτελεστικού επιπέδου, χωρίς όμως κάποια δραστηριότητα εκτός της ενεργοποίησης των σχετικών με το ΠΕΠ προσκλήσεων και την σύνταξη των αναφορών για την πορεία υλοποίησης της περιφερειακής RIS3.

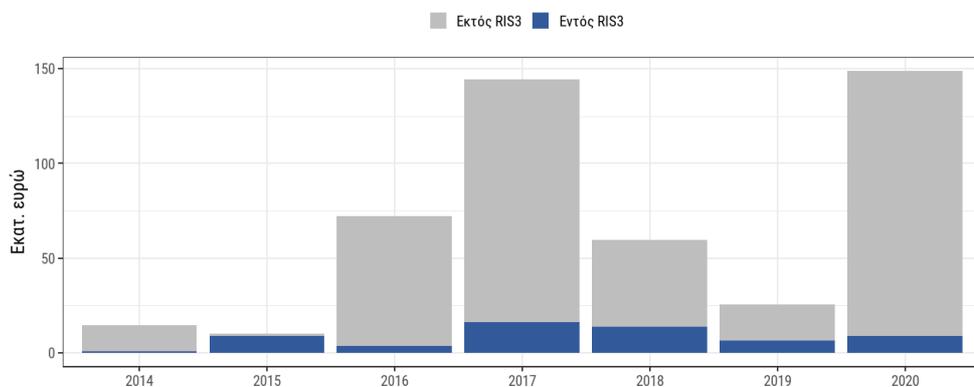
Πέρα των παραπάνω, που αποτελούν τον τοπικό, σε επίπεδο Ιονίων Νήσων, πυρήνα του συστήματος διακυβέρνησης της RIS3 ΠΙΝ, στο σύστημα διακυβέρνησης εμπλέκονται άμεσα ή έμμεσα διάφοροι εθνικοί και περιφερειακοί φορείς όπως Υπουργεία (Ανάπτυξης & Επενδύσεων, Παιδείας & Θρησκευμάτων, Αγροτικής Ανάπτυξης και υπηρεσίες ή Γενικές Γραμματείες αυτών), Διαχειριστικές Αρχές (ΕΠΑνεΚ, ΕΠΑΔΒΜ, ΕΠΑΑ, ΕΠΑΛΘ, ΠΕΠ ΙΝ), Διευθύνσεις της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης (ΕΥΔΕ-ΕΤΑΚ, ΕΦΕΠΑΕ) και το Εθνικό Συμβούλιο Έρευνας Τεχνολογίας και Καινοτομίας (ΕΣΕΤΕΚ).

2.3. Υλοποίηση RIS3 Ιονίων Νήσων: Η γενική εικόνα

Για να αποτυπώσουμε την πορεία υλοποίησης της RIS3 Ιονίων Νήσων κατά την περίοδο αναφοράς (έτη 2014 έως και 2020) συλλέξαμε και ενοποιήσαμε δεδομένα από τέσσερις κύριες πηγές: το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα του ΕΣΠΑ (όλα τα έργα των Θεματικών Στόχων 1, 2, 3 και 10), τη βάση δεδομένων CORDIS που παρέχει λεπτομέρειες των έργων του Ορίζοντα 2020 και τη βάση δεδομένων keep.eu που παρέχει δεδομένα για τα έργα διακρατικής συνεργασίας και τα ενταγμένα έργα στον Αναπτυξιακό Νόμο από τη ΔΙΑΠ/ΠΙΝ. Τα δεδομένα από τις παραπάνω πηγές ομογενοποιήθηκαν σε ενιαίο μορφότυπο και ταξινομήθηκαν βάσει των περιγραφών τους σε κάθε ένα από τους 11 υποτομείς²² και τους 16 ειδικούς στόχους της RIS3 Ιονίων Νήσων.

Συνολικά, ανακτήθηκαν, ομογενοποιήθηκαν και ταξινομήθηκαν πληροφορίες για 1784 έργα για τα οποία στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων αντιστοιχεί προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης €476,68εκατ. Από αυτά, τα 1776 με Π)Υ Δ.Δ. €474,81εκατ. εντάχθηκαν εντός της περιόδου αναφοράς και αποτελούν τη βάση υπολογισμών μας. Τα έργα που συσχετίστηκαν με κάποιον από τους 11 υποτομείς της RIS3 Ιονίων Νήσων είναι 414, με Π)Υ Δ.Δ. €59,20εκατ. Το Διάγραμμα 19 παρουσιάζει τη χρονική διάσταση του Π)Δ Δ.Δ. για το σύνολο των 1731 ενταγμένων έργων εντός της περιόδου αναφοράς.

Συνολική Χρηματοδότηση ΠΙΝ από ΘΣ 1, 2, 3, 10,
H2020 & Διασυνοριακά & Αναπτυξιακό Νόμο
Δημόσια Δαπάνη κατά την ένταξη

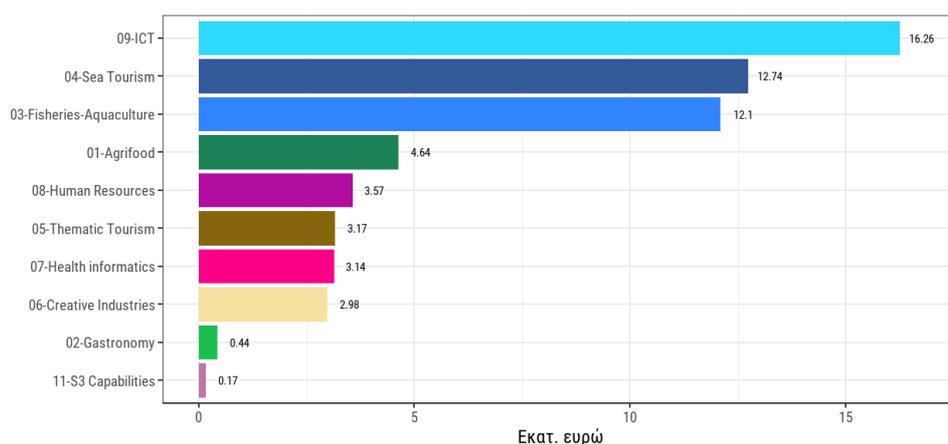
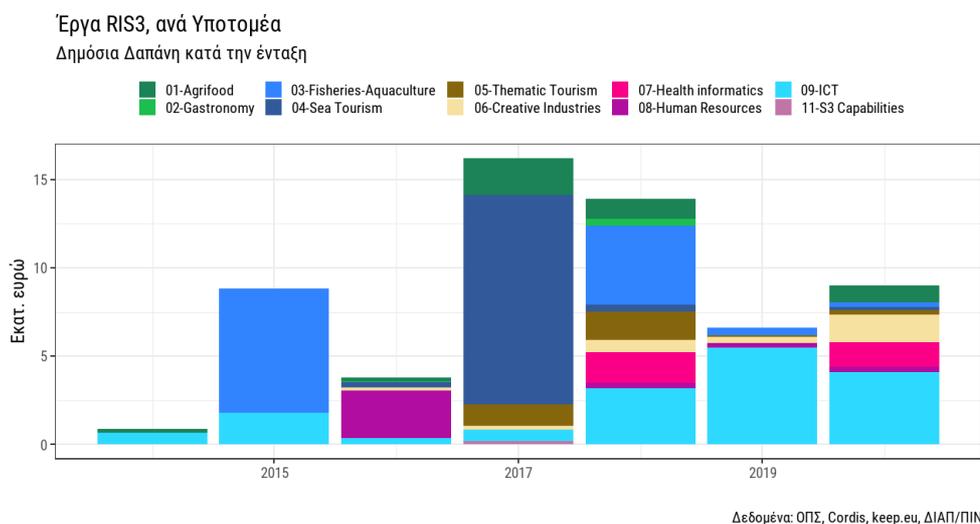

Δεδομένα: ΟΠΣ, Cordis, keep.eu, ΔΙΑΠ/ΠΙΝ

Διάγραμμα 19 Συνολική χρηματοδότηση ΠΙΝ από όλες τις πηγές ανά έτος. Διάκριση μεταξύ δράσεων RIS3 και εκτός RIS3.

²² Η σχέση τομέων και υποτομέων προτεραιότητας έχει ως εξής: Ο ΤΠ1 Πρωτογενής Τομέας, Αγροδιατροφή και Γαστρονομία αποτελείται από τους υποτομείς: 01-Αγροδιατροφή και 02-Γαστρονομία. Ο Τομέας Προτεραιότητας 2 Θαλάσσια Οικονομία αποτελείται από τους υποτομείς 03-Αλιεία & Ιχθυοκαλλιέργειες και 04-Θαλάσσιος Τουρισμός. Ο Τομέας Προτεραιότητας 3 «Βιομηχανία της Εμπειρίας: Τουρισμός και Δημιουργική Οικονομία» αποτελείται από τους υποτομείς 05-Θεματικός Τουρισμός και 06-Δημιουργική Οικονομία. Ο Τομέας Προτεραιότητας 4 «Βιοϊατρική-υπηρεσίες υγείας με την αξιοποίηση της γνώσης» συμπίπτει με τον υποτομέα 07-Πιλοτικές Δράσεις στην Υγεία. Τέλος, ο Τομέας Προτεραιότητας 5 «Οριζόντιες Δράσεις» περιλαμβάνει τους υποτομείς 08-Ανθρώπινο Δυναμικό, 09-Αξιοποίηση ΤΠΕ, 10-Πράσινες Τεχνολογίες και 11-Υποστήριξη.

Το Διάγραμμα 20 παρουσιάζει τη χρονική διάσταση των εντάξεων ανά υποτομέα.

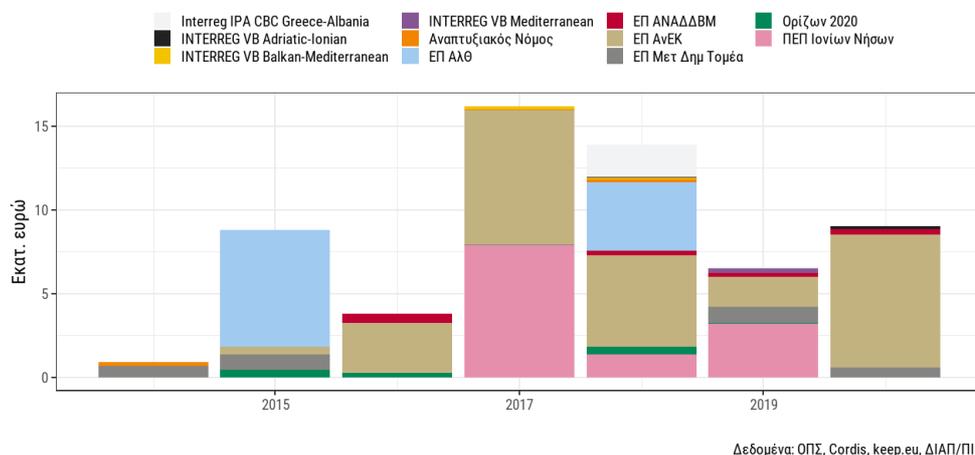
Διάγραμμα 20 Χρηματοδότηση δράσεων RIS3 ανά υποτομέα ανά έτος (πάνω) και το σύνολο της χρηματοδότησης ανά υποτομέα (κάτω).

Στο σύνολο της περιόδου αναφοράς ο υποτομέας 09 (Αξιοποίηση ΤΠΕ) έρχεται πρώτος με 195 έργα και συνολική Δ.Δ. €16,25εκατ. ακολουθούμενος από τους 04 (Θαλάσσιος Τουρισμός) με 97 έργα, και €12,74εκατ. Δ.Δ., 03 (Αλιεία-Ιχθυοκαλλιέργειες) με 33 έργα και €12,10εκατ. Δ.Δ. Τις τρεις τελευταίες θέσεις στην κατάταξη καταλαμβάνουν οι υποτομείς 02 (Γαστρονομία) με 8 έργα Δ.Δ. €0,44εκατ, 11 (Ικανότητες) με ένα έργο Δ.Δ. €0,17εκατ ενώ δεν έχουν καταχωρηθεί έργα στον υποτομέα 10 (Πράσινες Τεχνολογίες).

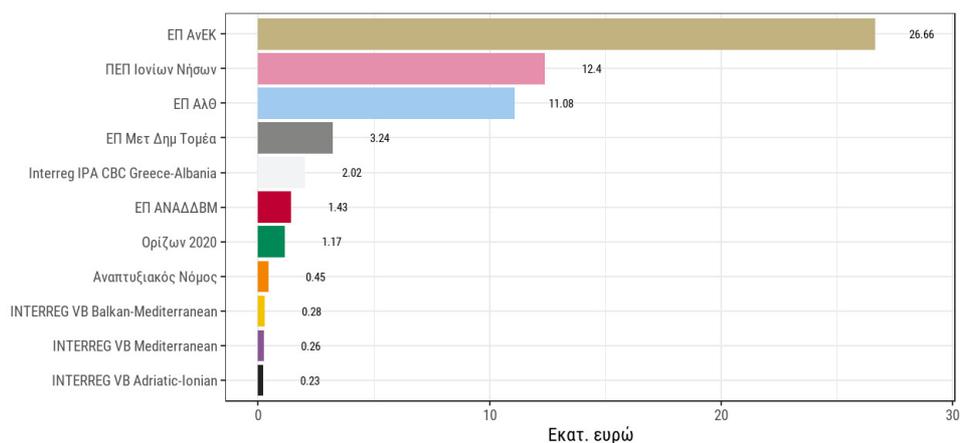
Το Διάγραμμα 21 παρουσιάζει τη χρονική διάσταση των εντάξεων ανά πηγή χρηματοδότησης. Είναι σαφές ότι η κινητοποίηση των πόρων ξεκίνησε ουσιαστικά μετά το 2017 οπότε και καταγράφεται το μεγαλύτερο πλήθος των

εντάξεων από το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία (ΕΠΑνΕΚ, ανοικτό καφέ στο διάγραμμα) και το ΠΕΠ Ιονίων Νήσων (ροζ στο διάγραμμα).

Έργα RIS3, ανά Πηγή Χρηματοδότησης
Δημόσια Δαπάνη κατά την ένταξη

Δεδομένα: ΟΠΣ, Cordis, keep.eu, ΔΙΑΠ/ΠΙΝ

Διάγραμμα 21 Χρηματοδότηση δράσεων RIS3 ανά πηγή χρηματοδότησης ανά έτος (πάνω) και σύνολο χρηματοδότησης ανά πηγή (κάτω).

Με βάση τα δεδομένα μας, οι κύριες πηγές χρηματοδότησης των δράσεων RIS3 είναι το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία (ΕΠΑνΕΚ) με 256 έργα και Π)Υ Δ.Δ. €26,66εκατ., το ΠΕΠ Ιονίων Νήσων (69 έργα, €12,39εκατ.), και το ΕΠ Αλιεία και Θάλασσα (25 έργα, €11,08εκατ.). Λεπτομέρειες για τη συνεισφορά των πηγών χρηματοδότησης παρατίθενται στις ενότητες 2.4-2.6 που ακολουθούν.

Τέλος, το Διάγραμμα 22 παρουσιάζει μία **εκτίμηση** της χωρικής διάστασης της κατανομής της δημόσιας δαπάνης της RIS3 Ιονίων Νήσων στις τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες. Οι προϋπολογισμοί Δ.Δ. των έργων για τα οποία δεν

υπάρχει ανάλυση ανά Π.Ε. έχουν επιμεριστεί με πληθυσμιακά κριτήρια²³ βάσει δεδομένων ΕΛ.ΣΤΑΤ. Τα ποσά της Δ.Δ. δεν συμφωνούν με τα συγκεντρωτικά λόγω πολλαπλών στρογγυλοποιήσεων.

Χωρική Διάσταση της RIS3 Ιονίων Νήσων

304 χωροθετημένα υποέργα με Δ.Δ. €45.8εκατ.

348 μη χωροθετημένα έργα με Δ.Δ. €19.2εκατ.

Διάγραμμα 22 Εκτίμηση της χωρικής διάστασης της Δημόσιας Δαπάνης της RIS3 Ιονίων Νήσων.

Η αποτύπωση των παραπάνω συγκεντρωτικών δεδομένων ανά υποτομέα εμφανίζει παρόμοια εικόνα με το Διάγραμμα 22 με εξαίρεση τους υποτομείς Αλιεία-Ιχθυοκαλλιέργειες στον οποίο είναι έντονη η παρουσία της Κεφαλονιάς, Θαλάσσιος Τουρισμός όπου είναι έντονη η παρουσία της Λευκάδας και Γαστρονομία όπου είναι έντονη η παρουσία της Ζακύνθου.

²³ Ζάκυνθος 19,5%, Κέρκυρα 49,8%, Κεφαλλονιά 18,98% και Λευκάδα 11,72%.

2.4. Υλοποίηση RIS3 Ιονίων Νήσων: Περιφερειακό Σκέλος

2.4.1 ΠΕΠ Ιονίων Νήσων

Το περιφερειακό σκέλος χρηματοδότησης της RIS3 ΠΙΝ καλύπτεται κυρίως από τον πρώτο άξονα προτεραιότητας του ΠΕΠ Ιονίων Νήσων. Σύμφωνα με το σχέδιο δράσης της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης, για δράσεις που σχετίζονται με τις στοχευμένες προτεραιότητες της περιφερειακής RIS3 (όπως αναφέρθηκαν στην προηγούμενη ενότητα) η εκτίμηση για τον προϋπολογισμό της Δημόσιας Δαπάνης ανερχόταν σε €45,04εκατ. Η κατανομή τους στις στρατηγικές προτεραιότητες φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 7: ΠΕΠ ΙΝ - Προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης ανά Προτεραιότητα

<i>Προτεραιότητα</i>	<i>Δημόσια Δαπάνη (€ εκατ.)</i>
Αγροδιατροφή	3,65
Γαστρονομία	2,50
Αλιεία – υδατοκαλλιέργεια	0,70
Θαλάσσιος τουρισμός	5,65
Θεματικός τουρισμός	15,85
Δημιουργική οικονομία	4,33
Υπηρεσίες υγείας μέσω της βιοϊατρικής	1,51
Ανθρώπινο δυναμικό	2,42
ΤΠΕ	8,57
Πράσινες τεχνολογίες	0,00
Δομές υποστήριξης	2,27
<i>Σύνολο</i>	<i>45,04</i>

Από την έρευνα στο σύνολο των προσκλήσεων που εκδόθηκαν στο πλαίσιο του ΠΕΠ ΙΝ, διαπιστώθηκε ότι:

- κάποιες σχεδιάστηκαν εξ αρχής ώστε να στοχεύουν αποκλειστικά σε τομείς προτεραιότητας της RIS3 (για παράδειγμα προσκλήσεις στον ΘΣ1),
- κάποιες απευθύνονταν (και) σε δικαιούχους που προέρχονται από κλάδους που ανήκουν σε τομείς προτεραιότητας χωρίς όμως να περιορίζονται αποκλειστικά στην αρχική στόχευση (για παράδειγμα κλασσικές τουριστικές επενδύσεις και όχι επενδύσεις προώθησης καινοτόμων χαρακτηριστικών που ενισχύουν ειδικές μορφές τουρισμού).

Με βάση τα παραπάνω, από το σύνολο των προσκλήσεων που ενεργοποιήθηκαν μέχρι και 31.12.2020 στο πλαίσιο του ΠΕΠ ΙΝ, ο Πίνακας 8 παρουσιάζει τα συγκεντρωτικά δεδομένα των προτάσεων που είναι συναφείς με τη RIS3 Ιονίων Νήσων. Συνολικά, απ' όλες τις παραπάνω προσκλήσεις του ΠΕΠ Ιονίων Νήσων

έχουν ενταχθεί μέχρι το τέλος του 2020 78 έργα που συνεισφέρουν άμεσα στη στόχευση της περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης, με συνολική Δημόσια Δαπάνη ύψους €13,84εκατ. Η κατανομή τους ανά έτος ένταξης και υποτομέα στρατηγικής προτεραιότητας φαίνεται στο Διάγραμμα 23 που ακολουθεί.

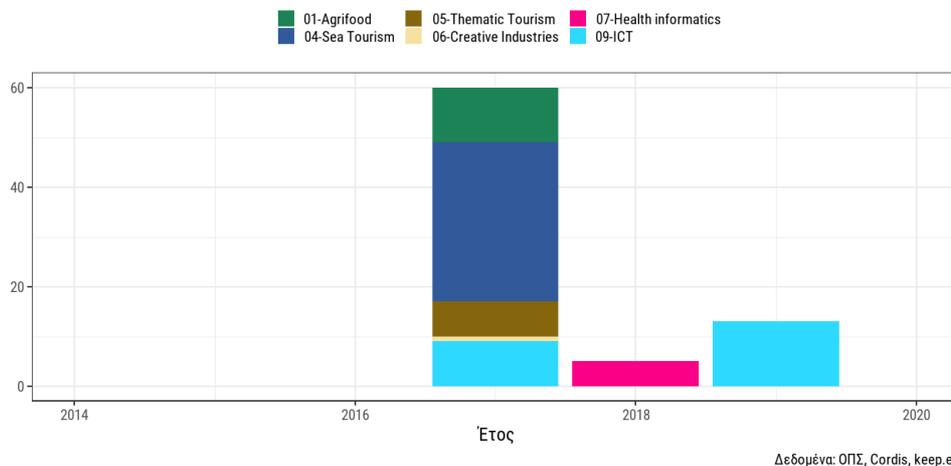
Πίνακας 8: Ενεργοποίηση RIS3 στο πλαίσιο του ΠΕΠ ΙΝ

<i>Κωδικός</i>	<i>Τίτλος Πρόσκλησης</i>	<i>Αρ. προτ. που υποβλήθηκαν</i>	<i>Σύνολο ΔΔ υποβλ. προτάσεων</i>	<i>Αρ. προτ. που εντάχθηκαν</i>	<i>Σύνολο ΔΔ ενταγ. προτάσεων</i>
ION40	Ερευνητική δραστηριότητα στον τομέα της αγροδιατροφής	12	2.325.779	11	2.017.058
ION51	Ερευνητική δραστηριότητα στον τομέα της βιοιατρικής - βιοπληροφορικής στην Π.Ι.Ν.	5	1.500.000	5	1.345.000
ION70	Συμπράξεις Επιχειρήσεων με Οργανισμούς Έρευνας και Διάδοσης Γνώσεων, στον τομέα των Υπηρεσιών Υγείας μέσω Βιο-ιατρικής, της RIS3 της Π.Ι.Ν.	4	2.329.233	0	0
ION49	Ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών ανάδειξης του συγκριτικού πλεονεκτήματος της ΠΙΝ στους τομείς Τουρισμός – Πολιτισμός – Περιβάλλον	27	7.501.008	13	3.172.806
012KE	Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία υποβολών		40	5.862.284

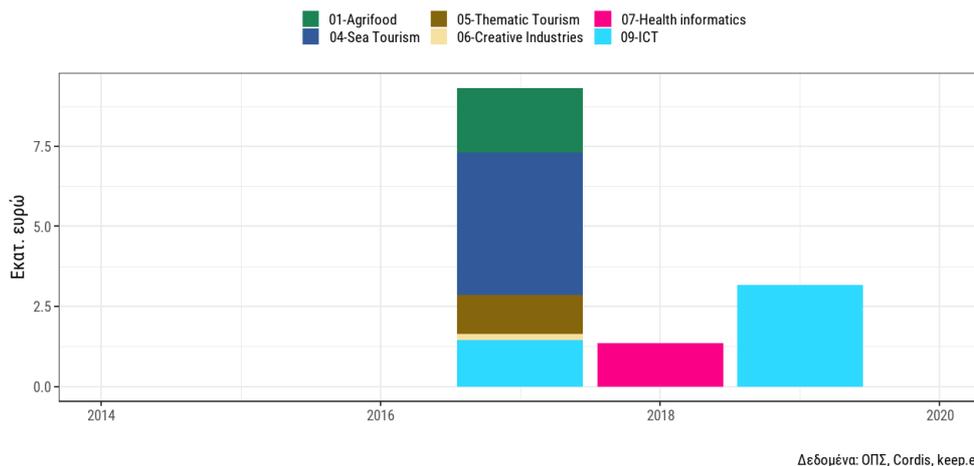
Στον παραπάνω πίνακα δεν περιλαμβάνεται η πρόσκληση ION86 «Συμπράξεις Επιχειρήσεων με Οργανισμούς Έρευνας και Διάδοσης Γνώσεων στους τομείς εξειδίκευσης της RIS3 της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων» της επενδυτικής προτεραιότητας 1b. Η πρόσκληση προκηρύχθηκε στις 27.02.2020 με σύνολο προϋπολογισθείσας δημόσιας δαπάνης €1,2εκατ. Μέχρι τις 31.12.2020 δεν υπήρχαν διαθέσιμα δεδομένα υποβολών και εντάξεων. Με βάση ανεπίσημα

στοιχεία του α' τριμ. 2021 είχαν υποβληθεί 16 συνολικά προτάσεις σε διάφορες στρατηγικές προτεραιότητες της RIS3IN.

Ιόνια Νησιά: Έργα RIS3, ανά Υποτομέα
Πλήθος έργων

Ε.Π. Ιόνια Νησιά: Έργα RIS3, ανά Υποτομέα
Δημόσια Δαπάνη κατά την ένταξη

Διάγραμμα 23 Χρονική διάρθρωση της συμβολής του ΠΕΠ Ιονίων Νήσων στη χρηματοδότηση προτεραιοτήτων της RIS3 Ιονίων σε επίπεδο ενταγμένων έργων (πάνω) και δημόσιας δαπάνης (κάτω).

Συνοπτικά για καθεμιά από τις παραπάνω προσκλήσεις μπορούν να αναφερθούν τα ακόλουθα.

<i>Κωδικός</i>	<i>Τίτλος</i>	<i>Επενδ. Προτερ.</i>	<i>Ημερομηνία πρόσκλησης</i>	<i>Προθεσμία Υποβολής Προτάσεων</i>	<i>Π)Υ Δ.Δ. (εκατ. ευρώ)</i>
ION40	Ερευνητική δραστηριότητα στον τομέα της αγροδιατροφής	1a	15/12/2016	10/03/2017	1,70

Πρόσκληση με αποκλειστική στόχευση την αλυσίδα αξίας της αγροδιατροφής και την ενίσχυση των ερευνητικών υποδομών εργαστηρίων του Ιονίου Πανεπιστημίου. Έντεκα (11) έργα εντάχθηκαν με συνολικό ύψος εγκεκριμένης δημόσιας δαπάνης €2.017.058. Μέχρι 31.12.2020 το ύψος των πληρωμών προς τους δικαιούχους ανέρχεται σε €574.042. Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η κατανομή των έργων στους ειδικούς στόχους της στρατηγικής: έξι (6) έργα συνεισφέρουν στον ειδικό στόχο «Αύξηση της ερευνητικής δραστηριότητας και της μεταφοράς γνώσης για την παραγωγή νέων προϊόντων & υπηρεσιών» ενώ τα υπόλοιπα πέντε (5) στον ειδικό στόχο «Βελτίωση ποιότητας τοπικών αλυσίδων αξίας για την ενίσχυση της παραγωγής τυπικών προϊόντων και υπηρεσιών».

<i>Κωδικός</i>	<i>Τίτλος</i>	<i>Επενδ. Προτερ.</i>	<i>Ημερομηνία πρόσκλησης</i>	<i>Προθεσμία Υποβολής Προτάσεων</i>	<i>Π)Υ Δ.Δ. (εκατ. ευρώ)</i>
ION51	Ερευνητική δραστηριότητα στον τομέα της βιοιατρικής - βιοπληροφορικής στην Π.Ι.Ν.	1a	01/11/2017	15/12/2017	1,50

Η συγκεκριμένη Πρόσκληση σχεδιάστηκε να στοχεύσει στον αναδυόμενο κλάδο των υπηρεσιών υγείας μέσω βιο-πληροφορικής. Πέντε (5) έργα που αφορούν ενίσχυση εργαστηριακών υποδομών του Ιονίου Πανεπιστημίου εντάχθηκαν με συνολικό ύψος δημόσιας δαπάνης €1.345.000. Το σύνολο των έργων συνεισφέρει στον ειδικό στόχο «Αύξηση της ερευνητικής δραστηριότητας και της μεταφοράς γνώσης για την παραγωγή νέων προϊόντων & υπηρεσιών» και σχετίζονται με την ειδικότητα της Νευρολογίας. Το ύψος των πληρωμών προς τους δικαιούχους ανέρχεται σε €64.426.

<i>Κωδικός</i>	<i>Τίτλος</i>	<i>Επενδ. Προτερ.</i>	<i>Ημερομηνία πρόσκλησης</i>	<i>Προθεσμία Υποβολής Προτάσεων</i>	<i>Π)Υ Δ.Δ. (εκατ. ευρώ)</i>
ION49	Ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών ανάδειξης του συγκριτικού πλεονεκτήματος της ΠΙΝ στους τομείς Τουρισμός – Πολιτισμός – Περιβάλλον	2c	19/03/2018	20/07/2018	2,65

Η Πρόσκληση σχετίζεται με την οριζόντια προτεραιότητα των ΤΠΕ με έμφαση στους τομείς τουρισμός-πολιτισμός και δευτερευόντως στον τομέα του περιβάλλοντος. Το σύνολο των 13 ενταγμένων έργων σχετίζονται με τον ειδικό στόχο «Βιώσιμη αξιοποίηση τοπικών πόρων με τη συνδρομή των ΤΠΕ». Οκτώ (8) από τα έργα προτάθηκαν από εργαστήρια ή/και ερευνητικές ομάδες του Ιονίου Πανεπιστημίου, τρία (3) από ΟΤΑ και δύο (2) από άλλους φορείς του δημόσιου τομέα. Το συνολικό ύψος της εγκεκριμένης δημόσιας δαπάνης ανέρχεται σε €3.172.806, ενώ οι πληρωμές προς δικαιούχους σε €12.785.

<i>Κωδικός</i>	<i>Τίτλος</i>	<i>Επενδ. Προτερ.</i>	<i>Ημερομηνία πρόσκλησης</i>	<i>Προθεσμία Υποβολής Προτάσεων</i>	<i>Π)Υ Δ.Δ. (εκατ. ευρώ)</i>
012KE	Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων	3a	18/12/2017	15/05/2018	10,00

Η Πρόσκληση αφορά ενίσχυση επιχειρηματικότητας στην αλυσίδα αξίας του τουρισμού, επομένως η κύρια στόχευσή της ήταν αυτή της «γενικής επιχειρηματικότητας». Παρ' όλα αυτά υπήρξαν 40 (από 400 συνολικά) ενταγμένα επενδυτικά σχέδια τα οποία συνεισφέρουν στις στρατηγικές προτεραιότητες και τους ειδικούς στόχους της RIS3 ΠΙΝ ως ακολούθως:

Πίνακας 9: Κατανομή των έργων ενίσχυσης τουριστικών επιχειρήσεων στις θεματικές προτεραιότητες της RIS3 ΠΙΝ (αρ. ενταγμένων έργων)

	<i>Αύξηση παραγωγικών επενδύσεων σε τομείς περιφερειακής εξειδίκευσης για την καινοτομία & τη διαφοροποίηση προϊόντων & υπηρεσιών</i>	<i>Αύξηση παραγωγικών επενδύσεων & ενίσχυση αλυσίδας αξίας μέσω δικτύωσης για την προώθηση στην αγορά</i>	<i>Διατήρηση & βιώσιμη αξιοποίηση (φυσικών και πολιτιστικών) πόρων</i>
Θαλάσσιος τουρισμός	32		
Θεματικός τουρισμός	6	1	
Δημιουργική οικονομία			1
<i>Σύνολο</i>	<i>38</i>	<i>1</i>	<i>1</i>

Η πλειοψηφία των έργων αφορά την ενίσχυση του στόλου των τουριστικών σκαφών αναψυχής. Το συνολικό ύψος της εγκεκριμένης δημόσιας δαπάνης ανέρχεται σε €5.862.284, ενώ οι πληρωμές προς δικαιούχους σε €470.142.

Τέλος ειδική μνεία γίνεται για την Πρόκληση 70 «Συμπράξεις Επιχειρήσεων με Οργανισμούς Έρευνας και Διάδοσης Γνώσεων, στον τομέα των Υπηρεσιών Υγείας

μέσω Βιο-ιατρικής, της RIS3 της Π.Ι.Ν.» (επενδυτική προτεραιότητα 1b), στο πλαίσιο της οποίας κατατέθηκαν τέσσερις προτάσεις. Το σύνολο των προτάσεων κρίθηκε ανεπαρκές προς ένταξη είτε λόγω τυπικών θεμάτων ή λόγω ουσιαστικών ελλείψεων στο προτεινόμενο φυσικό αντικείμενο.

2.4.2 Εκχωρημένες Δράσεις ΕΠ Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020

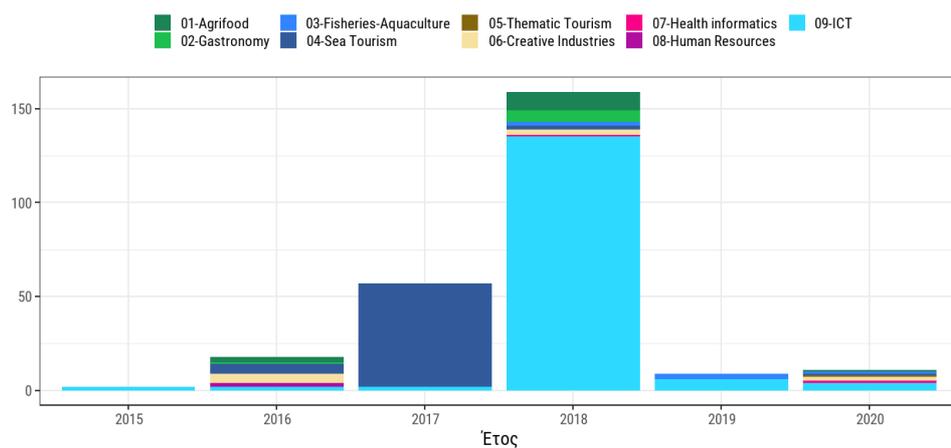
Στο πλαίσιο του ΠΑΑ και ειδικότερα στο υπο-Μέτρο 16.1 «Ίδρυση δυναμικών επιχειρησιακών ομάδων της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας για την παραγωγικότητα και βιωσιμότητα της γεωργίας», υποβλήθηκαν 11 προτάσεις. Στη δράση 2 (υλοποίηση του προτεινόμενου επιχειρηματικού σχεδίου) προκρίθηκαν οι οκτώ από αυτές. Περιλαμβάνουν συμπράξεις του ΕΛΓΟ Δήμητρα, του Ιονίου Πανεπιστημίου και τοπικών συνεταιριστικών ενώσεων. Αναμένεται (σύμφωνα με εκτιμήσεις στελεχών της ΠΙΝ) η κατάθεση επιχειρηματικών σχεδίων ύψους €130.000 δημόσιας δαπάνης το καθένα.

2.5. Υλοποίηση RIS3 Ιονίων Νήσων: Εθνικό Σκέλος

2.5.1 Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα Καινοτομία 2014-2020

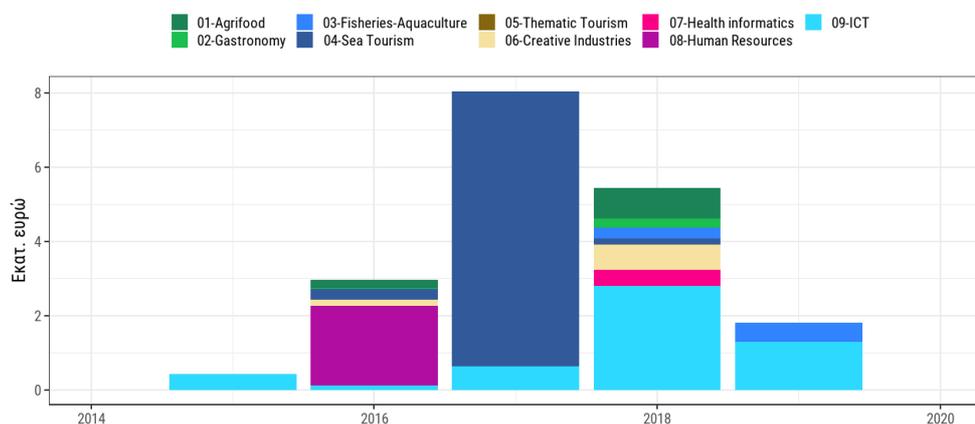
Σύμφωνα με τα δεδομένα που επεξεργαστήκαμε, η συνολική συμβολή του ΕΠΑνΕΚ στις προτεραιότητες της RIS3 Ιονίων Νήσων συνίσταται σε 256 ενταγμένα έργα με συνολικό προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης ύψους €26,66εκατ. με τη χρονική και τη θεματική διάρθρωση που φαίνεται στο Διάγραμμα 24.

Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία: Έργα RIS3, ανά Υποτομέα
Πλήθος έργων

Δεδομένα: ΟΠΣ, Cordis, keep.eu

Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία: Έργα RIS3, ανά Υποτομέα
Δημόσια Δαπάνη κατά την ένταξη

Δεδομένα: ΟΠΣ, Cordis, keep.eu

Διάγραμμα 24 Χρονική διάρθρωση της συμβολής του ΕΠΑνΕΚ στη χρηματοδότηση προτεραιοτήτων της RIS3 Ιονίων Νήσων σε επίπεδο ενταγμένων έργων (πάνω) και δημόσιας δαπάνης (κάτω).

Στις ενότητες που ακολουθούν δίνονται λεπτομέρειες ανά θεματικό στόχο.

2.5.1.1 Έρευνα και Καινοτομία

Το ΕΠΑνΕΚ είναι μέχρι στιγμής η κύρια πηγή χρηματοδότησης δράσεων ΕΤΑΚ στα Ιόνια Νησιά που σχετίζονται με τη RIS3, με 24 ενταγμένα έργα συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης ύψους €7,496εκατ. Τα έργα αυτά αφορούν σε

- 2 ερευνητικές υποδομές (α' και β' κύκλος) με τη συμμετοχή ερευνητικών φορέων των Ιονίων Νήσων στους οποίους αντιστοιχεί δημόσια δαπάνη €0,29εκατ.,
- 4 έργα στην ειδική δράση κρατικών ενισχύσεων «Ιχθυοκαλλιέργειες-Βιομηχανικά Υλικά-Ανοικτή Καινοτομία στον Πολιτισμό» με π)υ δημόσιας δαπάνης στα Ιόνια Νησιά ύψους €0,92εκατ. Στα έργα αυτά συμμετέχουν 2 επιχειρήσεις από τα Ιόνια Νησιά.
- 14 έργα στη δράση κρατικών ενισχύσεων «Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ» που εντάχθηκαν τα έτη 2018 και 2020 με π)υ δημόσιας δαπάνης στα Ιόνια Νησιά ύψους €2,57εκατ. και ιδιωτικής συμμετοχής ύψους €2,89εκατ. Στα έργα αυτά συμμετέχουν 7 επιχειρήσεις από τα Ιόνια Νησιά.
- 4 έργα στη δράση «Υποστήριξη της Περιφερειακής Αριστείας» (που λογίζονται ως ερευνητικές υποδομές) με τη συμμετοχή ερευνητικών φορέων με προϋπολογισμό Δ.Δ. ύψους €3,71εκατ.

2.5.1.2 Ψηφιακές Υποδομές και Ψηφιακό Περιεχόμενο

Μέχρι το τέλος του 2020, μέσω 11 προσκλήσεων του ΕΠΑνΕΚ είχαν χωροθετηθεί στα Ιόνια Νησιά 143 έργα συνολικού προϋπολογισμού €157εκατ., με ύψος δημόσιας δαπάνης €154εκατ. που σχετίζονται με τη RIS3. Απ' όλα αυτά, το ύψος της δημόσιας δαπάνης που αντιστοιχούσε στα Ιόνια Νησιά ήταν €7,83εκατ. Τα έργα αυτά αφορούν σε:

- 7 έργα εθνικής κλίμακας έργα ανάπτυξης ψηφιακών υπηρεσιών και υποδομών με συνολικό προϋπολογισμό €75,24εκατ., προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης €75,24εκατ., συμβάσεις ύψους €31,26εκατ. και δαπάνες ύψους €22,44εκατ. Ο προϋπολογισμός της δημόσιας δαπάνης των παραπάνω που αντιστοιχεί στα Ιόνια Νησιά ήταν ύψους €1,86εκατ.
- 1 έργο για την επιχορήγηση υφιστάμενων ΜμΕ του κλάδου του λιανεμπορίου που διατηρούν φυσικό κατάστημα, για την ανάπτυξη/αναβάθμιση και διαχείριση ηλεκτρονικού καταστήματος προϋπολογισμού Δ.Δ. €80εκατ., χωρίς περαιτέρω συμβάσεις και δαπάνες. Ο Π)Υ Δ.Δ. που έχει προϋπολογιστεί για τα Ιόνια Νησιά ανέρχεται σε €3,1εκατ.

- 125 έργα υιοθέτησης ΤΠΕ από επιχειρήσεις στο πλαίσιο της δράσης Κρατικών Ενισχύσεων «Ψηφιακό Βήμα» (2925/016ΚΕ) που είναι αμιγώς χωροθετημένα στα Ιόνια Νησιά με προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης €1,63εκατ. και ισόποση ιδιωτική συμμετοχή. Σύμφωνα με το ΟΠΣ, οι δαπάνες μέχρι το τέλος του 2020 ήταν της τάξης των €30χιλ.
- 6 υιοθέτησης προηγμένων ΤΠΕ από επιχειρήσεις στο πλαίσιο της εθνικής δράσης Κρατικών Ενισχύσεων «Ψηφιακό Άλμα» (2926/017ΚΕ) που είναι αμιγώς χωροθετημένα στα Ιόνια Νησιά με προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης €0,35εκατ., ισόποση ιδιωτική συμμετοχή, και δαπάνες μέχρι το τέλος του 2020 της τάξης των €35χιλ.

Η κλαδική διάρθρωση των 131 ωφελούμενων επιχειρήσεων από τις δύο τελευταίες δράσεις κρατικών ενισχύσεων δεν είναι γνωστή.

2.5.1.3 Επιχειρηματική Ανάπτυξη

Μέχρι το τέλος του 2020, μέσω 4 προσκλήσεων του ΕΠΑνΕΚ είχαν χωροθετηθεί στα Ιόνια Νησιά 80 έργα που σχετίζονται με τις προτεραιότητες της RIS3 συνολικού προϋπολογισμού €18,43εκατ., με ύψος δημόσιας δαπάνης €9,2εκατ. Το ύψος των σχετικών συμβάσεων ήταν €8,93εκατ. και των δαπανών €1,07εκατ.

Τα έργα αυτά αφορούσαν σε:

- Στο πλαίσιο της δράσης κρατικών ενισχύσεων «Αναβάθμιση πολύ μικρών & μικρών επιχειρήσεων για την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους σε νέες αγορές» (1390/ΚΕ04) εντάχθηκαν στα Ιόνια Νησιά **10** έργα συνολικού π)υ €1,08εκατ. με προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης €0,50εκατ., ισόποση ιδιωτική συμμετοχή και πληρωμές μέχρι τέλος του 2020 ύψους €0,24εκατ. Αν και στο πλαίσιο της συγκεκριμένης πρόσκλησης μοριοδοτήθηκαν θετικά οι προτάσεις που ήταν συμβατές με τους τομείς προτεραιότητας της RIS3 Ιονίων Νήσων, δεν υπάρχουν προς το παρόν δεδομένα για τη θεματική στόχευση που δηλώθηκε κατά την υποβολή.
- Στο πλαίσιο της δράσης κρατικών ενισχύσεων «Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων» (2633/012ΚΕ) εντάχθηκαν στα Ιόνια Νησιά **55** έργα συνολικού π)υ €14,82εκατ. με προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης €7,41εκατ. και πληρωμές μέχρι τέλος του 2020 ύψους €3,89εκατ.
- Στο πλαίσιο της δράσης κρατικών ενισχύσεων «Ενίσχυση Τουριστικών ΜΜΕ για τον εκσυγχρονισμό τους και την ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών» (1383/003ΚΕ) εντάχθηκαν στα Ιόνια Νησιά **4** έργα συνολικού π)υ €5,53εκατ. με προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης €0,63εκατ. και πληρωμές μέχρι τέλος του 2020 ύψους €0,11εκατ.

- Στο πλαίσιο της δράσης κρατικών ενισχύσεων «Εργαλειοθήκη Ανταγωνιστικότητας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων» (3428/019ΚΕ) εντάχθηκαν στα Ιόνια Νησιά **11** έργα συνολικού π)υ €1,55εκατ. με προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης €0,78εκατ., ισόποση ιδιωτική συμμετοχή και πληρωμές μέχρι τέλος του 2020 ύψους €0,1εκατ. Αν και στο πλαίσιο της συγκεκριμένης πρόσκλησης μοριοδοτήθηκαν θετικά οι προτάσεις που ήταν συμβατές με τους τομείς προτεραιότητας της RIS3 Ιονίων Νήσων, δεν υπάρχουν προς το παρόν δεδομένα για τη θεματική στόχευση που δηλώθηκε κατά την υποβολή.

Συνολικά, από δράσεις κρατικών ενισχύσεων συμβατών με τις προτεραιότητες της RIS3 με στόχευση στην επιχειρηματική ανάπτυξη συνολικού προϋπολογισμού €18,43εκατ., ο αριθμός των μοναδικών ωφελούμενων ανέρχεται μέχρι το τέλος του 2020 σε **68**, έχει μοχλευτεί ιδιωτική συμμετοχή ύψους €9,16εκατ. ενώ έχουν γίνει πληρωμές δημόσιας δαπάνης ύψους €4,34εκατ. Από τα 87 έργα αυτής της κατηγορίας, τα 61 αφορούν στον υποτομέα 04-Θαλάσσιος Τουρισμός, τα 12 στην 01-Αγροδιατροφή, τα 7 στον υποτομέα 02-Γαστρονομία, 6 στον υποτομέα 06-Δημιουργική Βιομηχανία και ένα στον 09-ΤΠΕ.

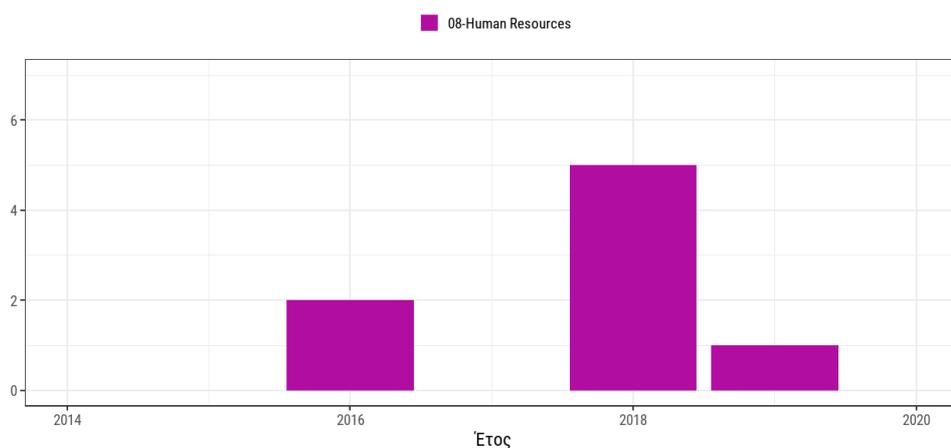
2.5.1.4 Ανθρώπινοι Πόροι

Μέχρι το τέλος του 2020, μέσω μίας πρόσκλησης (2702/ΕΚΤΠ01) του ΕΠΑνΕΚ 2014-2020 για το Θεματικό Στόχο 10 είχαν ενταχθεί συνολικά 2 έργα αμιγώς χωροθετημένα στα Ιόνια Νησιά, προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης €2,14εκατ. με ισόποσο ύψος συμβάσεων και πληρωμές €0,99εκατ. και αντικείμενο την πρακτική άσκηση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

2.5.2 Ε.Π. Δια Βίου Μάθηση 2014-2020

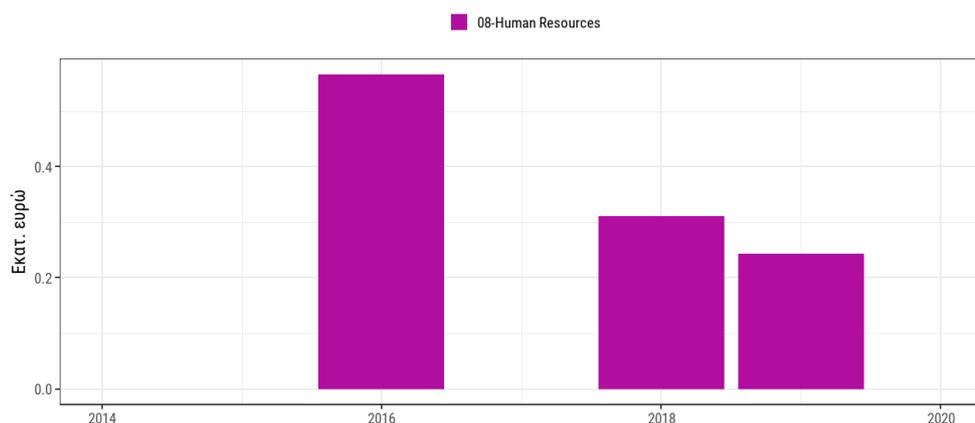
Μέχρι το τέλος του 2020, μέσω 6 προσκλήσεων του ΕΠ Δια Βίου Μάθηση 2014-2020 στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 10 είχαν χωροθετηθεί στα Ιόνια Νησιά συνολικά 15 έργα που είναι συμβατά με τις προτεραιότητες της RIS3. Ο συνολικός προϋπολογισμός της δημόσιας δαπάνης €51,34εκατ., είχαν συμβασιοποιηθεί τα €51,28εκατ. και είχαν καταχωρηθεί δαπάνες €35,01εκατ. Το ποσό της δημόσιας δαπάνης που αντιστοιχεί στα Ιόνια Νησιά ήταν €1,43εκατ. Το Διάγραμμα 25 παρουσιάζει τη χρονική και θεματική διάσταση της συμβολής του ΕΠ ΔΒΜ.

Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση: Έργα RIS3, ανά Υποτομέα Πλήθος έργων

Δεδομένα: ΟΠΣ, Cordis, keep.eu

Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση: Έργα RIS3, ανά Υποτομέα Δημόσια Δαπάνη κατά την ένταξη

Δεδομένα: ΟΠΣ, Cordis, keep.eu

Διάγραμμα 25 Ετήσια κατανομή εντάξεων έργων (πάνω) και δημόσιας δαπάνης σε Έκατ. (κάτω) που αντιστοιχεί σε δράσεις φορέων της ΠΙΝ στο ΕΠΔΒΜ (ΘΣ10).

Τα έργα αυτά αφορούσαν σε:

- Δύο εθνικής κλίμακας έργα ενίσχυσης μεταδιδασκτών ερευνητών/ερευνητριών στο πλαίσιο 2 σχετικών προσκλήσεων (ΕΔΒΜ11, ΕΔΒΜ91), με δικαιούχο το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης €23,61εκατ., και δαπάνες μέχρι το τέλος του 2020 ύψους €12,98εκατ. Ο Π)Υ Δ.Δ. που έχει χωροθετηθεί στα Ιόνια Νησιά είναι €397χιλ.
- Ένα εθνικής κλίμακας έργο ενίσχυσης του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού μέσω της υλοποίησης διδακτορικής έρευνας (ΕΔΒΜ10), με δικαιούχο το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης €27,10εκατ., και δαπάνες μέχρι το τέλος του 2020 ύψους €21,7εκατ. Το ποσό της Δ.Δ. που αντιστοιχήθηκε με τα Ιόνια Νησιά ήταν €411χιλ.
- 11 έργα υποστήριξης νέων ερευνητών (ΕΔΒΜ34, ΕΔΒΜ103), με δικαιούχο το Ιόνιο Πανεπιστήμιο, συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης €567χιλ. και δαπάνες μέχρι το τέλος του 2020 ύψους €331χιλ.

Όλα τα παραπάνω κατατάσσονται στην προτεραιότητα 08-Ανθρώπινοι Πόροι της RIS3 Ιονίων Νήσων.

2.5.3 Ε.Π. Αλιεία και Θάλασσα 2014-2020

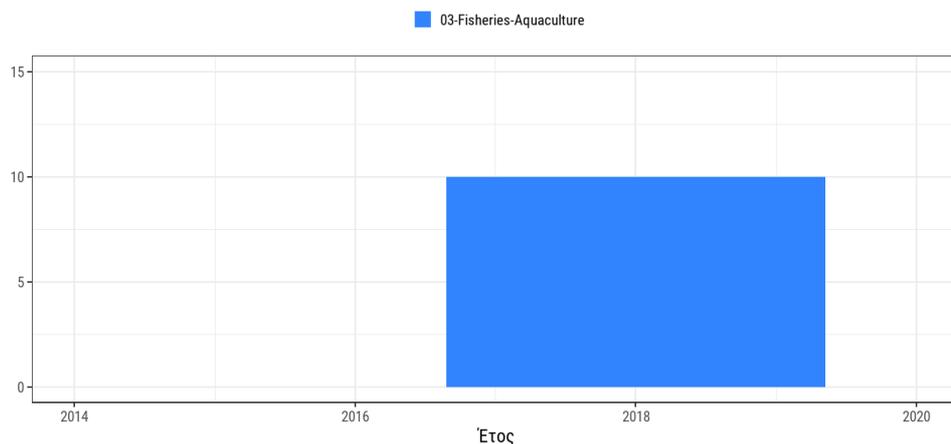
Μέχρι το τέλος του 2020, στο πλαίσιο 9 προσκλήσεων του ΕΠΑΛΘ 2014-2020 είχαν χωροθετηθεί στα Ιόνια Νησιά 25 έργα συμβατά με τις προτεραιότητες της περιφερειακής RIS3, συνολικού π)υ δημόσιας δαπάνης €11,51εκατ., είχαν συμβασιοποιηθεί τα €11,48εκατ. και είχαν γίνει δαπάνες ύψους €4,82εκατ. Ο προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης που αντιστοιχεί στα Ιόνια Νησιά ανέρχεται σε €11,07εκατ. Τα έργα αυτά αφορούσαν σε:

- 1 πολλαπλώς χωροθετημένο έργο έρευνας και καινοτομίας με συμμετοχή εταίρων από τα Ιόνια Νησιά συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης €454χιλ.. (Προσκήση 2302/47.01) εκ των οποίων είχαν συμβασιοποιηθεί τα €433χιλ. και είχαν γίνει δαπάνες ύψους €123χιλ.. Ο προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης του μοναδικού εταίρου από την ΠΙΝ στα παραπάνω ανέρχεται σε €21,5χιλ.
- 7 αμιγώς χωροθετημένα έργα εκσυγχρονισμού αλιευτικών σκαφών συνολικού Π)Υ €114χιλ. Π)Υ Δ.Δ. €85χιλ. και ύψος δαπανών €48,3χιλ.
- 2 αμιγώς χωροθετημένα έργα για τη μεταποίηση προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας συνολικού Π)Υ €4,13εκατ., Π)Υ Δ.Δ. €2,09εκατ. και δαπάνες μέχρι το τέλος 2020 ύψους €1,26εκατ.
- 15 αμιγώς χωροθετημένα έργα για παραγωγικές επενδύσεις στην ιχθυοκαλλιέργεια (Προσκήσεις 2368/4 & 3885/44) συνολικού προϋπολογισμού €19,45εκατ., προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης

€8,90εκατ. και καταχωρημένες δαπάνες μέχρι το τέλος του 2020 ύψους €3,38εκατ.

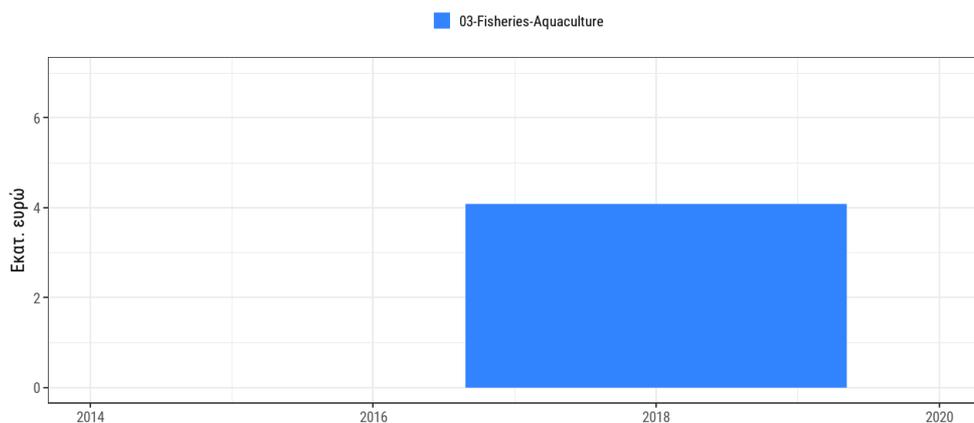
Το Διάγραμμα 26 παρουσιάζει σε όρους δημόσιας δαπάνης τη συνεισφορά του ΕΠΑΛΘ στη RIS3 Ιονίων Νήσων.

Αλιεία και Θάλασσα: Έργα RIS3, ανά Υποτομέα
Πλήθος έργων

Δεδομένα: ΟΠΣ, Cordis, keep.eu

Ε.Π. Αλιεία και Θάλασσα: Έργα RIS3, ανά Υποτομέα
Δημόσια Δαπάνη κατά την ένταξη

Δεδομένα: ΟΠΣ, Cordis, keep.eu

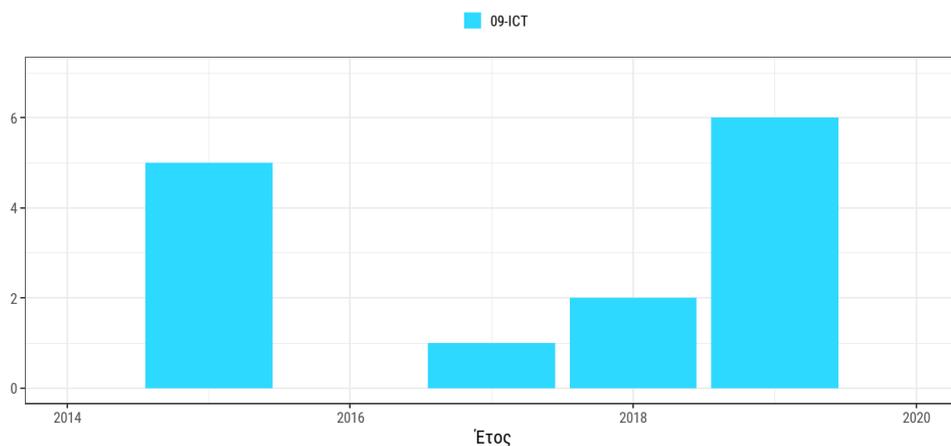
Διάγραμμα 26 Ετήσια κατανομή εντάξεων έργων (πάνω) και δημόσιας δαπάνης σε €εκατ. (κάτω) που αντιστοιχεί στη συμμετοχή φορέων των Ιονίων Νήσων σε δράσεις RIS3 με χρηματοδότηση από το ΕΠΑΛΘ.

2.5.4 Ε.Π. Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα 2014-2020

Μέχρι το τέλος του 2020, στο πλαίσιο 8 προσκλήσεων του ΕΠ ΜΔΤ 2014-2020 είχαν χωροθετηθεί στα Ιόνια Νησιά 21 έργα εθνικής κλίμακας που είναι συμβατά με τις προτεραιότητες της περιφερειακής RIS3, συνολικού π)υ δημόσιας δαπάνης

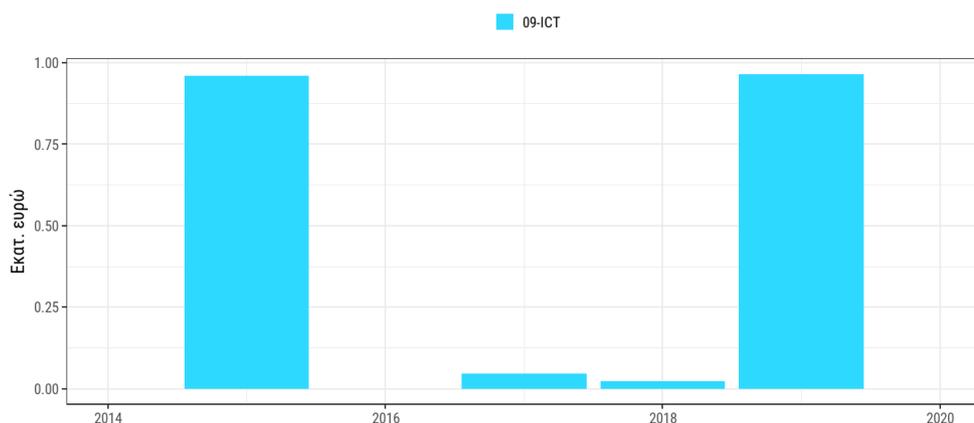
€118,38εκατ. Απ' αυτά, είχαν συμβασιοποιηθεί τα €57,69εκατ. και είχαν γίνει δαπάνες ύψους €36,03εκατ. Ο προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης που αντιστοιχεί στα Ιόνια Νησιά ανέρχεται σε €2,57εκατ.

Ε.Π. Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα: Έργα RIS3, ανά Υποτομέα
Πλήθος έργων

Δεδομένα: ΟΠΣ, Cordis, keep.eu

Ε.Π. Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα: Έργα RIS3, ανά Υποτομέα
Δημόσια Δαπάνη κατά την ένταξη

Δεδομένα: ΟΠΣ, Cordis, keep.eu

Διάγραμμα 27 Ετήσια κατανομή εντάξεων έργων (πάνω) και δημόσιας δαπάνης σε €εκατ. (κάτω) που αντιστοιχεί στη συμμετοχή φορέων των Ιονίων Νήσων σε δράσεις RIS3 με χρηματοδότηση από το ΕΠ Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα.

2.5.5 Ε.Π. Αγροτική Ανάπτυξη 2014-2020

Σύμφωνα με δεδομένα της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του ΕΠ Αγροτική Ανάπτυξη 2014-2020 (ΠΑΑ), μέχρι τα τέλη του 2020 το σύνολο των ενταγμένων δράσεων του ΠΑΑ 2014-2020 που χωροθετούνται στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων είχε ύψος δημόσιας δαπάνης €72,6εκατ. ενώ είχαν γίνει πληρωμές ύψους €49,98εκατ.

Από το ΠΑΑ έχουν εκχωρηθεί στις Περιφέρειες πόροι ύψους €1.310,96εκατ. για τις παρακάτω παρεμβάσεις:

- Υπομέτρο 4.1: Επενδύσεις που βελτιώνουν συνολικές επιδόσεις ενεργητικού (Σχέδια Βελτίωσης), στο 100% των νέων δαπανών (εξαιρούνται οι ανειλημμένες υποχρεώσεις του ΠΑΑ 2007-2013)
- Υπομέτρο 4.2: Επενδύσεις, που αφορούν τη μεταποίηση, εμπορία και/ή ανάπτυξη των γεωργικών προϊόντων, για πράξεις συνολικού προϋπολογισμού έως €600χιλ.
- Δράση 4.3.1: Εγγειοβελτιωτικά έργα, για πράξεις συνολικού προϋπολογισμού έως €2,2εκατ. (εκτός RIS3)
- Δράσεις 4.3.3 & 4.3.4: Αγροτική & Δασική οδοποιία, στο 100% των νέων δαπανών του έργου (εξαιρούνται οι ανειλημμένες υποχρεώσεις του ΠΑΑ 2007-2013) (εκτός RIS3)
- Υπομέτρο 6.1: Ενισχύσεις εκκίνησης επιχείρησης για νέους γεωργούς, στο 100% των νέων δαπανών (εξαιρούνται οι ανειλημμένες υποχρεώσεις του ΠΑΑ 2007-2013)
- Υπομέτρο 6.2: Ενισχύσεις εκκίνησης επιχείρησης για μη γεωργικές δραστηριότητες σε αγροτικές περιοχές, στο 100% του προϋπολογισμού του υπομέτρου
- Υπομέτρο 6.3: Ενισχύσεις για την ανάπτυξη μικρών εκμεταλλεύσεων, στο 100% του προϋπολογισμού του υπομέτρου
- Υπομέτρο 16.1-16.2: Ίδρυση και λειτουργία επιχειρησιακών ομάδων της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας, στο 40% του προϋπολογισμού του υπομέτρου
- Υπομέτρο 16.4: Ενίσχυση οριζόντιας και κάθετης συνεργασίας μεταξύ φορέων της αλυσίδας εφοδιασμού, στο 100% του προϋπολογισμού του υπομέτρου
- Μέτρο 19: Ομάδες τοπικής δράσης LEADER, στο 100% του προϋπολογισμού του Μέτρου

Ο προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης των παραπάνω δράσεων που έχει εκχωρηθεί στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων ανέρχεται σε €40,76εκατ. Μέχρι τις αρχές του 2021 το ύψος των ενταγμένων έργων αντιστοιχεί σε δημόσια δαπάνη ύψους €15,36εκατ. και οι πληρωμές σε €3,9εκατ. Δυστυχώς, η Διαχειριστική Αρχή του ΕΠΑΑ δεν διαθέτει ανοικτά δεδομένα έργων/δικαιούχων.

Με βάση τη λογική παρέμβασης του ΠΑΑ 2014-2020 και το εγκεκριμένο σχέδιο δράσης της RIS3 Ιονίων Νήσων, οι περιοχές εστίασής του που είναι συμβατές με την περιφερειακή RIS3 είναι οι ακόλουθες²⁴:

- Στήριξη της καινοτομίας, της συνεργασίας και της ανάπτυξης της βάσης γνώσεων στις αγροτικές περιοχές (Περιοχή εστίασης 1Α). Σ' αυτή την κατεύθυνση συμβάλλουν τα Μέτρα 01-Δράσης μετάδοσης γνώσεων και ενημέρωσης, Μ02-Συμβουλευτικές υπηρεσίες, υπηρεσίες διαχείρισης αγροτικής εκμετάλλευσης κτλ, και Μ16-Συνεργασία. Μέχρι τέλους του 2020 επί προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης €261,14εκατ. είχαν γίνει πληρωμές ύψους €9,9εκατ. αποκλειστικά από το Μ01, ήτοι εκτέλεση 3,82%.
- Ενίσχυση των δεσμών μεταξύ της γεωργίας, της παραγωγής τροφίμων και της δασοκομίας και της έρευνας/καινοτομίας συμπεριλαμβανομένου του στόχου της περιβαλλοντικής διαχείρισης και επίδοσης (Περιοχή Εστίασης ΠΑΑ 1Β). Σ' αυτή την κατεύθυνση συμβάλλει μόνο το Μ16. Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση υλοποίησης του ΠΑΑ για την περίοδο 2014-2019 δεν έχει υπάρξει δραστηριότητα σ' αυτό το πεδίο ακόμα.
- Στήριξη της δια βίου μάθησης και της επαγγελματικής κατάρτισης στη γεωργία και τη δασοπονία (Περιοχή Εστίασης 1Γ) με μοναδική συμβολή από το Μ01. Μέχρι το τέλος του 2019, επί προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης €50εκατ. είχαν γίνει εντάξεις ύψους €12,76εκατ. και πληρωμές ύψους €9,9εκατ. αποκλειστικά για το υπομέτρο 1.1.
- Βελτίωση της οικονομικής αποδοτικότητας, αναδιάρθρωση και εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων και διαφοροποίηση της γεωργίας (περιοχή εστίασης 2Α). Στην κατεύθυνση αυτή συμβάλλουν τα Μ01, Μ02, Μ04-Επενδύσεις σε υλικά στοιχεία ενεργητικού, Μ06 και Μ16. Επί προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης €597,8εκατ., μέχρι το τέλος του 2019 είχαν γίνει εντάξεις ύψους €271,42εκατ. και δαπάνες ύψους €163,34εκατ., ήτοι ποσοστό εκτέλεσης 27,32% με την συντριπτική πλειοψηφία της δημόσιας δαπάνης να προέρχεται από τα Μ04 και Μ06. Σημαντικό τμήμα της δημόσιας δαπάνης (€116,4εκατ.) αφορά σε δράσεις-γέφυρες με το ΠΑΑ2007-2013 που αποπληρώθηκαν την περίοδο 2016-2018 από το Μ04.
- Βελτίωση ανταγωνιστικότητας παραγωγών του πρωτογενή τομέα (περιοχή εστίασης 3Α). Στην κατεύθυνση αυτή συμβάλλουν τα Μ01, Μ03-Συστήματα Ποιότητας γεωργικών προϊόντων και τροφίμων, Μ4.2, Μ09-Σύσταση Ομάδων και Οργανώσεων Παραγωγών, και Μ16. Στα Μ01, Μ09 και Μ16 δεν υπήρξε μέχρι το τέλος του 2019 δραστηριότητα. Κατά τα λοιπά, επί προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης ύψους €344,43εκατ.

²⁴ Τα αναφερόμενα δεδομένα εκρών αφορούν το σύνολο της χώρας, εκτός κι αν γίνεται σαφής μεία στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων.

είχαν γίνει εντάξεις ύψους €458,75εκατ. (M03, M04 και M09) και πληρωμές ύψους €82,80εκατ.

- Αύξηση στην αποδοτικότητα χρήσης ενέργειας στη γεωργία και τη μεταποίηση τροφίμων (περιοχή εστίασης 5B). Στο στόχο αυτό συμβάλλει το M04 και συγκεκριμένα οι δράσεις 4.2.1 και 4.2.2. Στο πλαίσιο των παραπάνω υπομέτρων είχαν υποβληθεί συνολικά 535 προτάσεις στο σύνολο της χώρας το Φεβρουάριο του 2018. Εντός του 2019 εντάχθηκαν έργα με προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης €51,92εκατ., χωρίς να έχουν γίνει δαπάνες μέχρι το τέλος της περιόδου αναφοράς.
- Χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, υποπροϊόντων, αποβλήτων υπολειμμάτων και λοιπών πρώτων υλών για τους σκοπούς της βιοοικονομίας (περιοχή εστίασης 5Γ). Στο στόχο αυτό συμβάλλουν τα M01, M02, M04 (ιδίως M4.1.3), M08 και M16. Δεν έχουν γίνει δαπάνες για το M04. Δεν υπήρξε μέχρι το τέλος του 2019 συνεισφορά από τα M02, M08 και M16. Αντίθετα, μέσω του M04 δρομολογήθηκαν επενδύσεις για την παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ συνολικού π/υ €29,53εκατ. στις οποίες αντιστοιχεί δημόσια δαπάνη ύψους €15,11εκατ.

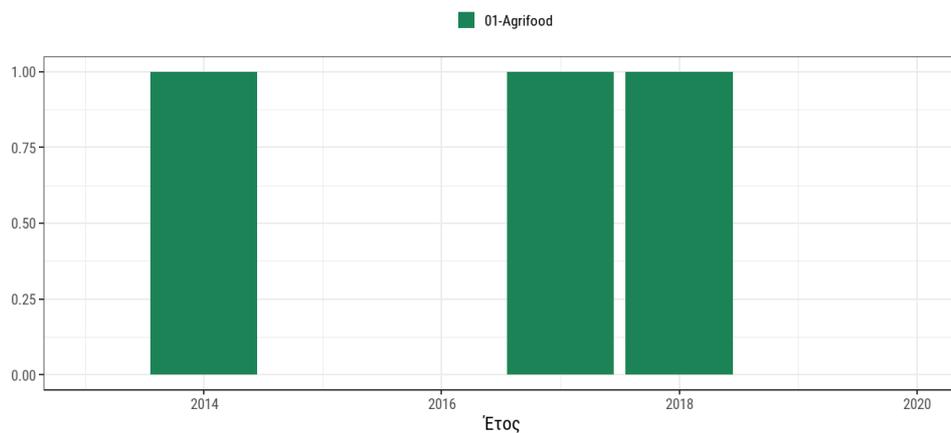
2.5.6 Αναπτυξιακός Νόμος

Σύμφωνα με στοιχεία που μας διέθεσε η Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, από το 2014 μέχρι και το τέλος του 2020 έχουν υποβληθεί συνολικά 164 επενδυτικά σχέδια για υπαγωγή στον Αναπτυξιακό Νόμο. Απ' αυτά:

- 23 έχουν απορριφθεί ή αποσυρθεί για διάφορους λόγους,
- 96 επενδυτικά σχέδια με επιχορηγούμενο προϋπολογισμό ύψους €104,60εκατ. βρίσκονται σε διαδικασία αξιολόγησης,
- 43 επενδυτικά σχέδια με επιχορηγούμενο προϋπολογισμό €50,32εκατ. βρίσκονται σε διαδικασία υλοποίησης και
- 2 επενδυτικά σχέδια με επιλέξιμο προϋπολογισμό €0,943εκατ. και ύψος δημόσιας δαπάνης (επιχορήγησης) €0,47εκατ. έχουν ολοκληρωθεί.

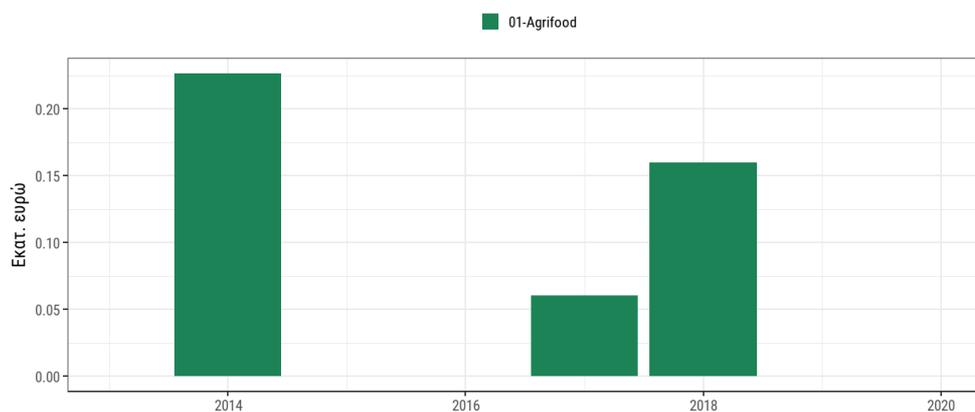
Η συντριπτική πλειοψηφία των επενδυτικών σχεδίων αφορά σε ίδρυση ή σε επέκταση ή σε αναβάθμιση δομών φιλοξενίας (ξενοδοχειακές μονάδες ή ενοικιαζόμενα δωμάτια) που δεν εμπίπτουν στις προτεραιότητες της RIS3IN. Τρία επενδυτικά σχέδια προϋπολογισμού €1,173εκατ. με εγκεκριμένη δημόσια δαπάνη €0,46εκατ. αφορούν ξεκάθαρα την προτεραιότητα 01-Αγροδιατροφή. Απ' αυτά, το ένα έχει ολοκληρωθεί εντός της περιόδου αναφοράς. Το Διάγραμμα 28 δίνει τις λεπτομέρειες.

Αναπτυξιακός Νόμος: Έργα RIS3, ανά Υποτομέα
Πλήθος έργων

Δεδομένα: ΟΠΣ, Cordis, keep.eu

Αναπτυξιακός Νόμος: Έργα RIS3, ανά Υποτομέα
Δημόσια Δαπάνη κατά την ένταξη

Δεδομένα: ΟΠΣ, Cordis, keep.eu

Διάγραμμα 28 Ετήσια κατανομή εντάξεων έργων (πάνω) και δημόσιας δαπάνης σε €κατ. (κάτω) που αντιστοιχεί στη χρηματοδότηση δράσεων της RIS3IN από τον Αναπτυξιακό Νόμο.

2.6. Υλοποίηση RIS3 Ιονίων Νήσων: Ευρωπαϊκό Σκέλος

2.6.1 Πρόγραμμα Ορίζων 2020

Μέχρι το τέλος του 2020 είχαν ενταχθεί συνολικά 7 έργα με συμμετοχή εταιρών από τα Ιόνια Νησιά σε 7 διαφορετικές προσκλήσεις του Προγράμματος Ορίζων 2020 με συνολικό προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης €35,78εκατ. Από αυτά, τα 6 έργα έχουν συσχετιστεί με έναν από τους 11 υποτομείς της RIS3 Ιονίων Νήσων με συνολικό προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης ύψους €31,78εκατ. και μερίδιο δημόσιας δαπάνης στα Ιόνια Νησιά ύψους €1,17εκατ. Στα έργα αυτά συμμετείχαν 5 φορείς με έδρα τα Ιόνια Νησιά (βλ. Πίνακας 10), με κυρίαρχο το Ιόνιο Πανεπιστήμιο (3 έργα), ακολουθούμενο από τα Ιχθυοτροφεία Κεφαλλονιάς Α.Ε., την Culturepolis Α.Μ.Κ.Ε., τη Δημιουργικές Διαδικτυακές Εφαρμογές Ι.Κ.Ε. (Creative Web Applications) και την Ωκεανογραφικά και Υδρομετεωρολογικά Τεχνολογικά Συστήματα Τηλεπισκόπησης Μονοπρόσωπη ΙΚΕ με ένα έργο η καθεμία.

Πίνακας 10 Κατάλογος συμμετεχόντων σε δράσεις Ορίζων2020

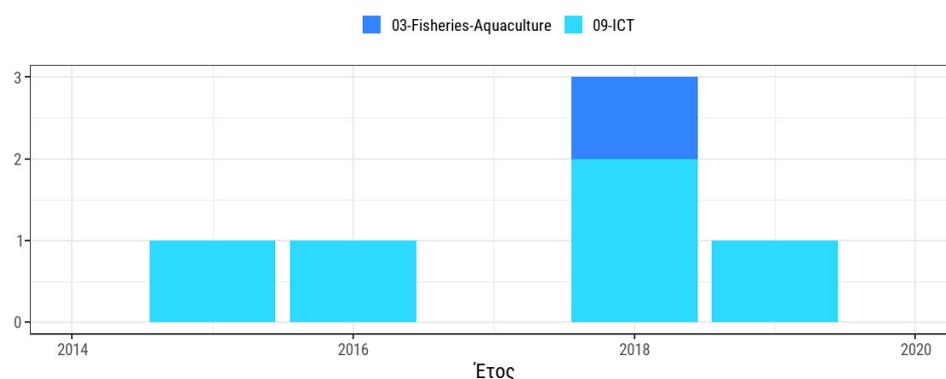
Φορέας	Αριθμός Έργων	Σύνολο Δ.Δ. (€)
Ιόνιο Πανεπιστήμιο	3	772 789
Culturepolis Α.Μ.Κ.Ε.	1	249 945
Ιχθυοτροφεία Κεφαλλονιάς ΑΕ	1	106 438
Δημιουργικές Διαδικτυακές Εφαρμογές Ι.Κ.Ε.	1	75 000
Ωκεανογραφικά και Υδρομετεωρολογικά Τεχνολογικά Συστήματα Τηλεπισκόπησης Μονοπρόσωπη ΙΚΕ	1	50 000
Σύνολο	7	1 255 172

Ως ένδειξη του εύρους της συμμετοχής των Ιονίων Νήσων σε σχέση με τη χώρα, επισημαίνουμε ότι την ίδια περίοδο αναφοράς ο προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης που κατευθύνθηκε στην Ελλάδα ήταν €1210εκατ. και οι Έλληνες εταίροι ήταν 814.

Οι υποτομείς της RIS3 Ιονίων Νήσων στους οποίους κατατάχθηκαν τα παραπάνω έξι έργα είναι οι ΤΠΕ (5 έργα, €1,06εκατ.) και Αλιεία-Ιχθυοκαλλιέργειες (1 έργο, €0,106εκατ.).

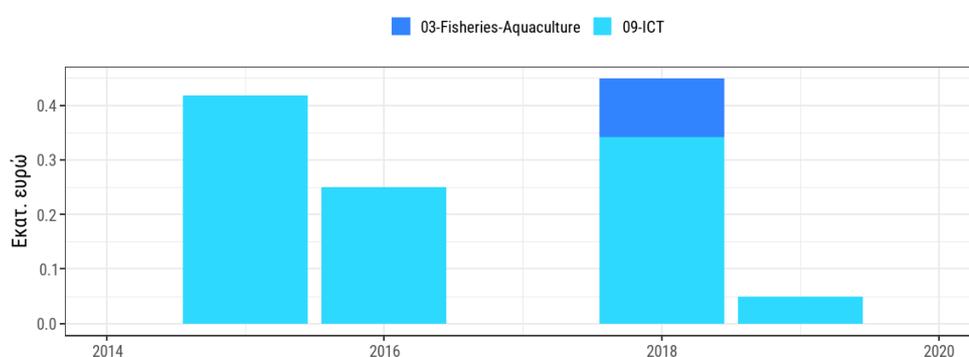
Το Διάγραμμα 29 παρουσιάζει τη χρονική διάρθρωση των εντάξεων και τη θεματική στόχευση.

Έργα RIS3, ανά Υποτομέα
Πλήθος έργων

Δεδομένα: ΟΠΣ, Cordis, keep.eu

Έργα RIS3, ανά Υποτομέα
Δημόσια Δαπάνη κατά την ένταξη

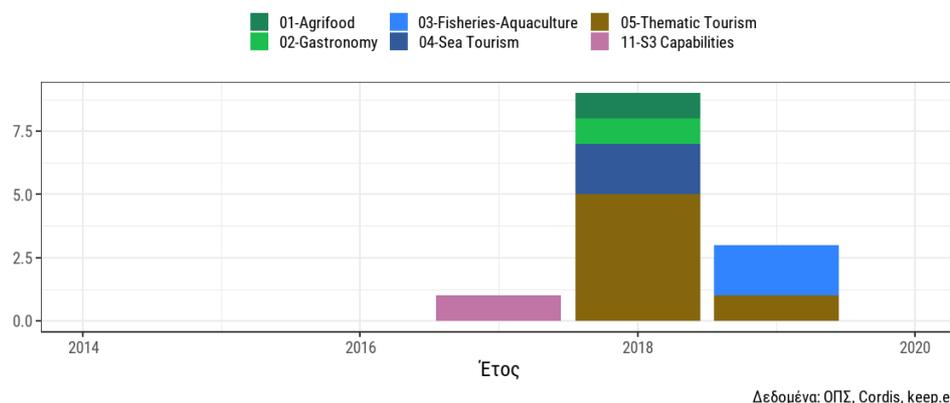
Δεδομένα: ΟΠΣ, Cordis, keep.eu

Διάγραμμα 29 Ετήσια κατανομή έργων (πάνω) και δημόσιας δαπάνης σε €κατ. (κάτω) που αντιστοιχεί στη συμμετοχή φορέων της ΠΙΝ στο πρόγραμμα Horizon2020.

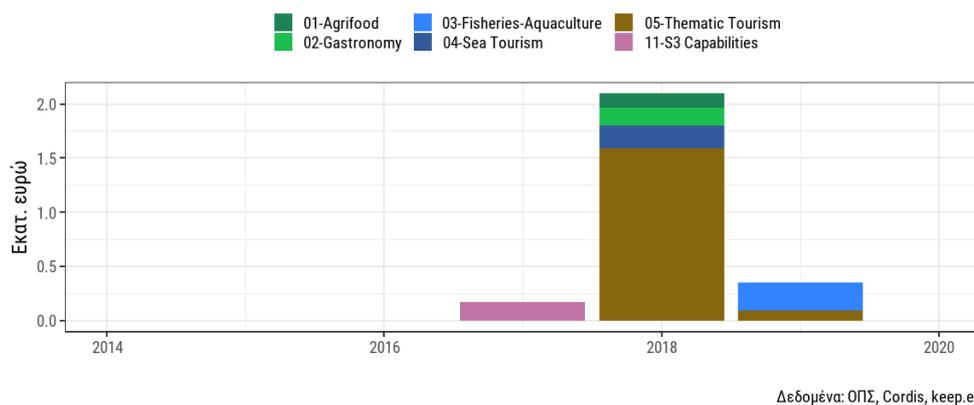
2.6.2 Ευρωπαϊκά προγράμματα διακρατικής συνεργασίας

Άλλα 22 έργα έχουν ενταχθεί σε δράσεις διασυνοριακής συνεργασίας (Interreg Europe, Interreg VB Mediterranean, Interreg VB Balkan-Mediterranean, Interreg IPA CBC Greece-Albania, Interreg VB Adriatic-Ionian) με συνολικό προϋπολογισμό Δημόσιας Δαπάνης €31,07εκατ. και μερίδιο της ΔΔ που αντιστοιχεί στα Ιόνια Νησιά να ανέρχεται σε €5,55εκατ. Απ' αυτά, τα 14 έχουν συσχετιστεί με κάποιον από τους 11 υποτομείς της RIS3 Ιονίων Νήσων με σύνολο ΔΔ €15,67εκατ. και ΔΔ που αντιστοιχεί στην ΠΙΝ ίση με €2,79εκατ. Το Διάγραμμα 30 παρουσιάζει την ετήσια κατανομή των ενταγμένων έργων ανά υποτομέα.

Έργα RIS3, ανά Υποτομέα Πλήθος έργων

Έργα RIS3, ανά Υποτομέα Δημόσια Δαπάνη κατά την ένταξη

Διάγραμμα 30 Ετήσια κατανομή έργων (πάνω) και δημόσιας δαπάνης σε εκατ. (κάτω) που αντιστοιχεί στη συμμετοχή φορέων της ΠΙΝ σε Ευρωπαϊκά προγράμματα διακρατικής συνεργασίας.

Λόγω της φύσης των παραπάνω έργων, οι συμμετέχοντες είναι κυρίως δημόσιοι φορείς. Ο Πίνακας 11 παρουσιάζει τα στατιστικά συμμετοχών σε δράσεις διακρατικής συνεργασίας ανεξαρτήτως της σχέσης τους με τη RIS3 Ιονίων Νήσων.

Πίνακας 11 Κατάλογος συμμετεχόντων σε δράσεις διακρατικής συνεργασίας.

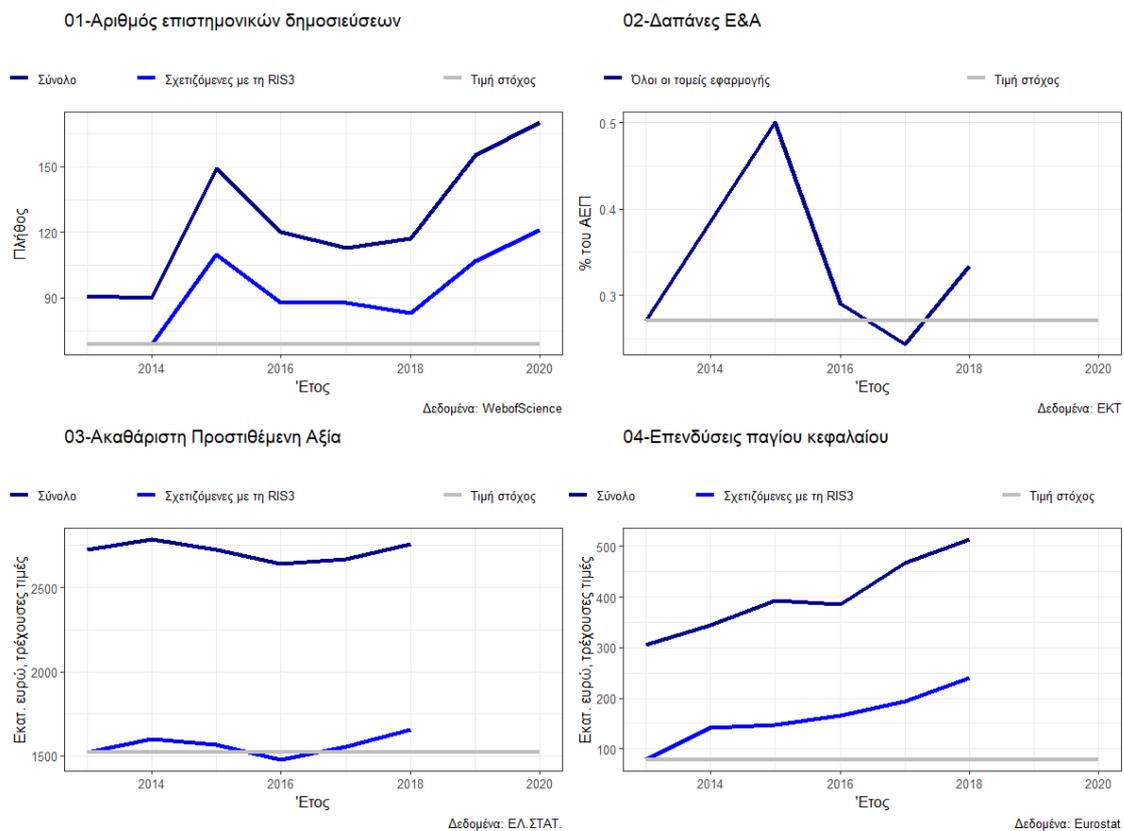
Φορέας	Αριθμός Συμμετοχών σε Έργα	Σύνολο Δ.Δ. (€)
Περιφέρεια Ιονίων Νήσων	6	1 978 747
Ιόνιο Πανεπιστήμιο	5	1 011 800
Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου	4	537 763
Δήμος Κέρκυρας	3	437 500
Εφορία Αρχαιοτήτων Κέρκυρας	1	247 950
CULTUREPOLIS AMKE	1	173 642
Επιμελητήριο Κέρκυρας	1	170 910
Δημοτικό και Περιφερειακό Θέατρο Κέρκυρας	1	168 770
Επιμελητήριο Κεφαλλονιάς & Ιθάκης	1	168 291
ΔΕΥΑ Κεφαλλονιάς	1	167 266
Οργανισμός Λιμένος Κέρκυρας ΑΕ	1	163 360
Θέατρο τση Ζάκυνθος	1	100 703
InnPrPolis – Κέντρο Καινοτομίας & Πολιτισμού	1	91 568
ΠΕΔ Ιονίων Νήσων	1	84 673
ΤΕΙ Ιονίων Νήσων	1	52 000
<i>Γενικό Άθροισμα</i>	29	5 554 943

2.7. Βασικοί Δείκτες Επιδόσεων

Η ανάλυση δεικτών του Σχεδίου Δράσης της RIS3 Ιονίων Νήσων περιλαμβάνει 24 δείκτες αποτελεσμάτων που έχουν υιοθετηθεί από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα που συνεισφέρουν χρηματοδοτικά στην περιφερειακή RIS3. Δεν έχουν τεθεί στόχοι για κανέναν από αυτούς.

Από τους παραπάνω 24 δείκτες, ο ένας είναι ο κεντρικός δείκτης της Στρατηγικής Ευρώπη 2020 όσον αφορά στην έξυπνη ανάπτυξη (Δαπάνη για Ε&Α ως ποσοστό του ΑΕΠ) και τρεις άλλοι (Επιστημονικές Δημοσιεύσεις, Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία και Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου) καλύπτουν οριζόντια τις επιδιώξεις της περιφερειακής RIS3.

Το Διάγραμμα 31 παρουσιάζει την εξέλιξη των τεσσάρων αυτών βασικών δεικτών επιδόσεων με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία για τον καθένα, υπενθυμίζοντας ότι και οι τέσσερις αποσκοπούν στη βελτίωση των τιμών βάσης του 2013 για τον καθένα.

Διάγραμμα 31 Εξέλιξη των τεσσάρων βασικών δεικτών επιδόσεων της RIS3 Ιονίων Νήσων σε σχέση με τις τιμές-στόχους που τέθηκαν.

Κεφάλαιο

3

Αξιολόγηση

Μία κριτική αξιολόγηση της πορείας της RIS3
Ιονίων Νήσων

3.1. Ορθότητα σχεδιασμού

Ο έλεγχος της επικαιρότητας της λογικής της παρέμβασης παρουσιάζεται ανά προτεραιότητα. Για κάθε προτεραιότητα της RIS3 εξετάζουμε:

- Το βαθμό σχετικής αλλαγής (↑: βελτίωση, ⇔: σταθερότητα, ανεξαρτήτως σημείου βάσης, ↓: επιδείνωση) που προκύπτει από τα δεδομένα που επεξεργαστήκαμε την περίοδο 2014-2020 για τις διατυπωμένες ανάγκες, όπως αυτές καταγράφονται στο εγκεκριμένο σχέδιο δράσης.
- Τους ειδικούς στόχους για κάθε υπο-προτεραιότητα όπως επίσης διατυπώνονται στο σχέδιο δράσης.
- Τα επιθυμητά αποτελέσματα.
- Την απαιτούμενη ένταση της προσπάθειας που πρέπει να καταβληθεί (↑: υψηλή, ⇔: ίδια, ↓: λιγότερη) για να καλυφθούν οι διατυπωμένες, στο αρχικό σχέδιο δράσης, ανάγκες.

Πίνακας 12 Έλεγχος της επικαιρότητας της λογικής παρέμβασης για την προτεραιότητα 'Αγροδιατροφή'.

<i>Ανάγκες</i>	<i>Αλλαγή 2014-19</i>	<i>Τεκμηρίωση Τάσης</i>	<i>Ειδικοί στόχοι</i>	<i>Αποτελέσματα</i>	<i>Απαιτούμενη ένταση προσπάθειας</i>
Ο πρωτογενής τομέας, παρότι έχει εμπλουτίσει τις παραδοσιακές δραστηριότητες και καλλιέργειες (αμπέλι, ελιά, παράκτια αλιεία) με ορισμένες άλλα τοπικές κυρίως παραγωγές, διατηρεί τις χρόνιες διαρθρωτικές του αδυναμίες, γεγονός που αντικατοπτρίζεται στην συρρίκνωση της ΑΠΑ	↑	Αύξηση της ΑΠΑ στον πρωτογενή τομέα σε απόλυτες τιμές την περίοδο 2014-2018 κατά 20,26%. Αύξηση της συμμετοχής στη συνολική περιφερειακή ΑΠΑ (4,34% το 2018 έναντι 3,58% το 2014)	Αύξηση της ερευνητικής δραστηριότητας και της μεταφοράς γνώσης για την παραγωγή νέων προϊόντων & υπηρεσιών	Προσέλκυση και αναβάθμιση του ερευνητικού δυναμικού	↑
Χαμηλό επίπεδο διαθέσιμων πόρων, υλικών και ανθρώπινων, για έρευνα και τεχνολογία	↔	Σε απόλυτες τιμές παραμένει φτωχή η παραγωγή γνώσης στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο. Ένας από τους αναδυόμενους τομείς που δίνουν προοπτική για το μέλλον είναι αυτός της Επιστήμης Τροφίμων.	Αύξηση της επιχειρηματικής δαπάνης & των συμπράξεων σε ΕΤΑΚ για την παραγωγή (καινοτόμων) προϊόντων & υπηρεσιών σε τομείς προτεραιότητας	Δημιουργία ελκυστικού ερευνητικού περιβάλλοντος για την προσέλκυση συμπράξεων	↔
Σχετικά χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού	↔	Δεν υπάρχει μεταβολή ως προς τη διαθεσιμότητα ανθρώπινων πόρων υψηλής εξειδίκευσης στην αγροδιατροφή	Βελτίωση ποιότητας τοπικών αλυσίδων αξίας για την ενίσχυση της παραγωγής τυπικών προϊόντων και υπηρεσιών	Αύξηση των ΜμΕ & των παραγωγών που δραστηριοποιούνται στους τομείς της περιφερειακής εξειδίκευσης	↔
Περιορισμένη υιοθέτηση καινοτόμου πνεύματος, όσο και εισαγωγή τεχνολογικών εξελίξεων και προηγμένων εφαρμογών στο παραγωγικό σύστημα	↔	Τα δεδομένα από τις μετρήσεις του ΕΚΤ δείχνουν μικρή τεχνολογική καινοτομία αλλά σημαντικότερη ένταση καινοτομίας εκτός δαπανών Ε&Α στις ΜΜΕ της ΠΙΠ	Αύξηση παραγωγικών επενδύσεων σε τομείς περιφερειακής εξειδίκευσης για την καινοτομία & τη διαφοροποίηση προϊόντων & υπηρεσιών	Αναβάθμιση της ποιότητας της επιχειρηματικότητας καθώς και των προσφερομένων προϊόντων - υπηρεσιών	↑
Τάση συρρίκνωσης του πρωτογενή τομέα σε σχέση με τον τομέα παροχής υπηρεσιών και εμπορίου	↑	Σε επίπεδο ΑΕΠ και απασχόλησης, το σύνολο των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την αλυσίδα αξίας του τουρισμού και το εμπόριο παρουσίασαν αυξητικές τάσεις έναντι του	Αύξηση παραγωγικών επενδύσεων & ενίσχυση αλυσίδας αξίας μέσω δικτύωσης για την προώθηση στην αγορά	Αύξηση των ΜμΕ που δραστηριοποιούνται μέσω δικτύων στους τομείς της περιφερειακής εξειδίκευσης	↑

<i>Ανάγκες</i>	<i>Αλλαγή 2014-19</i>	<i>Τεκμηρίωση Τάσης</i>	<i>Ειδικοί στόχοι</i>	<i>Αποτελέσματα</i>	<i>Απαιτούμενη ένταση προσπάθειας</i>
Απουσία δια-τομεακών και δια-κλαδικών επιχειρηματικών σχέσεων που οδηγεί σε μειωμένη ανταγωνιστικότητα και αδύναμη εξαγωγική δραστηριότητα	↔	Από τα στοιχεία των ενταγμένων έργων στις σχετικές προσκλήσεις που αφορούσαν σε συνεργασία ερευνητικού-επιχειρηματικού τομέα, δεν υπήρξαν σημαντικά αποτελέσματα από παίκτες της ΠΙΝ	Αύξηση επενδύσεων σε υποδομές στήριξης της παραγωγής προϊόντων & υπηρεσιών σε τομείς προτεραιότητας		

Πίνακας 13 Έλεγχος της επικαιρότητας της λογικής παρέμβασης για την προτεραιότητα 'Γαστρονομία'.

<i>Ανάγκες</i>	<i>Αλλαγή 2014-19</i>	<i>Τεκμηρίωση Τάσης</i>	<i>Ειδικοί στόχοι</i>	<i>Αποτελέσματα</i>	<i>Απαιτούμενη ένταση προσπάθειας</i>
Χαμηλή σύνδεση της τοπικής γαστρονομίας αφενός με το αγροδιατροφικό σύμπλεγμα και αφετέρου με την αλυσίδα αξίας του τουρισμού	↔	Μικρή συμμετοχή επιχειρήσεων σε δράσεις που συνεισφέρουν στην ικανοποίηση των διατυπωμένων αναγκών	Βελτίωση ποιότητας τοπικών αλυσίδων αξίας για την ενίσχυση της παραγωγής τυπικών προϊόντων και υπηρεσιών	Αύξηση των ΜΜΕ & των παραγωγών που δραστηριοποιούνται στους τομείς της περιφερειακής εξειδίκευσης	↑
Αδυναμία κεφαλαιοποίησης της γαστρονομικής ταυτότητας της ΠΙΝ	↔	Χαμηλή ενεργοποίηση φορέων του δημόσιου τομέα και της αυτοδιοίκησης για σχεδιασμό και υλοποίηση ολοκληρωμένων προγραμμάτων προώθησης της τοπικής γαστρονομίας και της σύνδεσής της με την αλυσίδα αξίας του τουρισμού	Αύξηση παραγωγικών επενδύσεων & ενίσχυση αλυσίδας αξίας μέσω δικτύωσης για την προώθηση στην αγορά	Αναβάθμιση της ποιότητας της επιχειρηματικότητας καθώς και των προσφερόμενων προϊόντων - υπηρεσιών	↑

<i>Ανάγκες</i>	<i>Αλλαγή 2014-19</i>	<i>Τεκμηρίωση Τάσης</i>	<i>Ειδικοί στόχοι</i>	<i>Αποτελέσματα</i>	<i>Απαιτούμενη ένταση προσπάθειας</i>
Απουσία οργανωτικών και προωθητικών καινοτομιών για εμπέδωση του ολοκληρωμένου χαρακτήρα της επτανησιακής κουζίνας	↔	Χαμηλή ενεργοποίηση φορέων του δημόσιου τομέα και της αυτοδιοίκησης για σχεδιασμό και υλοποίηση ολοκληρωμένων προγραμμάτων προώθησης της τοπικής γαστρονομίας και της σύνδεσής της με την αλυσίδα αξίας του τουρισμού	Διατήρηση & βιώσιμη αξιοποίηση (φυσικών και πολιτιστικών) πόρων	Αύξηση των ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται μέσω δικτύων στους τομείς της περιφερειακής εξειδίκευσης	↔
				Δημιουργία νέων πόλων έλξης για κατοίκους και επισκέπτες	↑

Πίνακας 14 Έλεγχος της επικαιρότητας της λογικής παρέμβασης για την προτεραιότητα 'Αλιεία – Ιχθυοκαλλιέργεια'.

<i>Ανάγκες</i>	<i>Αλλαγή 2014-19</i>	<i>Τεκμηρίωση Τάσης</i>	<i>Ειδικοί στόχοι</i>	<i>Αποτελέσματα</i>	<i>Απαιτούμενη ένταση προσπάθειας</i>
Εκτακτικής μορφής εκμεταλλεύσεις με περιορισμένη διαφοροποίηση προϊόντων	↔	Η αύξηση της ΑΠΑ στον πρωτογενή τομέα συνδέεται σαφώς με την ανάπτυξη της αλιείας/ιχθυοκαλλιέργειας αλλά δεν ήταν δυνατόν να διαπιστωθεί εάν η βελτίωση οφείλεται στην εισαγωγή νέων ειδών υψηλότερης προστιθέμενης αξίας	Αύξηση της ερευνητικής δραστηριότητας και της μεταφοράς γνώσης για την παραγωγή νέων προϊόντων & υπηρεσιών	Δημιουργία ελκυστικού ερευνητικού περιβάλλοντος για την προσέλκυση συμπράξεων	↔
Ασθενείς δεσμοί διασύνδεσης με τους φορείς παραγωγής γνώσης για την παραγωγή ειδών με μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία	↑	Αρκετά σημαντική συμμετοχή επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων σε έργα ΕΤΑΚ σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο	Αύξηση της επιχειρηματικής δαπάνης & των συμπράξεων σε ΕΤΑΚ για την παραγωγή (καινοτόμων) προϊόντων & υπηρεσιών σε τομείς προτεραιότητας	Αναβάθμιση της ποιότητας της επιχειρηματικότητας καθώς και των προσφερομένων προϊόντων - υπηρεσιών	↑

<i>Ανάγκες</i>	<i>Αλλαγή 2014-19</i>	<i>Τεκμηρίωση Τάσης</i>	<i>Ειδικόί στόχοι</i>	<i>Αποτελέσματα</i>	<i>Απαιτούμενη ένταση προσπάθειας</i>
Απουσία ενδο και δια-τομεακών συνεργασιών με άλλες αλυσίδες αξίας (πχ θαλάσσιος τουρισμός)	↔	Δεν υπάρχουν δεδομένα που να τεκμηριώνουν βήματα προς την εμπέδωση συνεργασιών με τον θαλάσσιο τουρισμό ή/και άλλες αλυσίδες αξίας	Βελτίωση ποιότητας τοπικών αλυσίδων αξίας για την ενίσχυση της παραγωγής τυπικών προϊόντων και υπηρεσιών	Μεταβολή της παραγωγής με υψηλό επίπεδο περιβαλλοντικής προστασίας	↑
Διατήρηση και προστασία του (θαλάσσιου) περιβάλλοντος - επίλυση θεμάτων ανταγωνισμού στη χρήση του αιγιαλού	↔	Παρά την ανάδειξη επιστημονικών πεδίων που σχετίζονται με την αλιεία/ιχθυοκαλλιέργειες και το περιβάλλον, δεν υπάρχουν άλλα στοιχεία που να τεκμηριώνουν σημαντική μεταβολή στην συγκεκριμένη ανάγκη	Αύξηση παραγωγικών επενδύσεων σε τομείς περιφερειακής εξειδίκευσης για την καινοτομία & τη διαφοροποίηση προϊόντων & υπηρεσιών	Αύξηση των ΜΜΕ & των παραγωγών που δραστηριοποιούνται στους τομείς της περιφερειακής εξειδίκευσης	↔
			Αύξηση παραγωγικών επενδύσεων & ενίσχυση αλυσίδας αξίας μέσω δικτύωσης για την προώθηση στην αγορά	Αύξηση των ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται μέσω δικτύων στους τομείς της περιφερειακής εξειδίκευσης	↔
			Διατήρηση & βιώσιμη αξιοποίηση (φυσικών και πολιτιστικών) πόρων		

Πίνακας 15 Έλεγχος της επικαιρότητας της λογικής παρέμβασης για την προτεραιότητα 'Θαλάσσιος Τουρισμός'.

<i>Ανάγκες</i>	<i>Αλλαγή 2014-19</i>	<i>Τεκμηρίωση Τάσης</i>	<i>Ειδικόί στόχοι</i>	<i>Αποτελέσματα</i>	<i>Απαιτούμενη ένταση προσπάθειας</i>
Επίλυση θεμάτων ανταγωνισμού στη χρήση του αιγιαλού με άλλες οικονομικές δραστηριότητες	↔	Παρά την ανάδειξη επιστημονικών πεδίων που σχετίζονται με την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, δεν υπάρχουν άλλα στοιχεία που να τεκμηριώνουν σημαντική μεταβολή στην συγκεκριμένη ανάγκη	Αύξηση παραγωγικών επενδύσεων σε τομείς περιφερειακής εξειδίκευσης για την καινοτομία & τη διαφοροποίηση προϊόντων & υπηρεσιών	Αύξηση των ΜΜΕ & των παραγωγών που δραστηριοποιούνται στους τομείς της περιφερειακής εξειδίκευσης	↔
Έλλειψη ΗΠμε-ports στον τομέα της κρουαζιέρας, συγκέντρωση σε 2 λιμάνια της ΠΙΝ	↔	Δεν υπάρχουν δεδομένα που να τεκμηριώνουν την εξάλειψη της διατυπωμένης ανάγκης	Αύξηση παραγωγικών επενδύσεων & ενίσχυση αλυσίδας αξίας μέσω δικτύωσης για την προώθηση στην αγορά	Αύξηση των ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται μέσω δικτύων στους τομείς της περιφερειακής εξειδίκευσης	↑
Αντιμετώπιση διεθνούς ανταγωνισμού στον θαλάσσιο τουρισμό	↑	Μεγάλη ενεργοποίηση υπαρχουσών και νεοσύστατων επιχειρήσεων με αποτέλεσμα ο θαλάσσιος τουρισμός της ΠΙΝ να μπορεί να χαρακτηριστεί πλέον ως "ώριμη" μορφή τουρισμού	Διατήρηση & βιώσιμη αξιοποίηση (φυσικών και πολιτιστικών) πόρων	Δημιουργία νέων πόλων έλξης για κατοίκους και επισκέπτες	↑

Πίνακας 16 Έλεγχος της επικαιρότητας της λογικής παρέμβασης για την προτεραιότητα 'Θεματικός Τουρισμός'.

<i>Ανάγκες</i>	<i>Αλλαγή 2014-19</i>	<i>Τεκμηρίωση Τάσης</i>	<i>Ειδικόί στόχοι</i>	<i>Αποτελέσματα</i>	<i>Απαιτούμενη ένταση προσπάθειας</i>
Έλλειμμα διασυνδέσεων με άλλες οικονομικές δραστηριότητες (πχ αγρ. οικονομία, πολιτισμός) άρα και άλλων μορφών τουρισμού εκτός του (ώριμου) μοντέλου "ήλιος-θάλασσα"	↔	Μικρός αριθμός έργων (7) ενίσχυσης μορφών θεματικού τουρισμού καταγράφονται στο πλαίσιο του ΠΕΠ και ενός μόνο στο ΕΠΑνΕΚ. Δεν υπάρχουν δεδομένα από το ΠΑΑ	Αύξηση της ερευνητικής δραστηριότητας και της μεταφοράς γνώσης για την παραγωγή νέων προϊόντων & υπηρεσιών	Δημιουργία ελκυστικού ερευνητικού περιβάλλοντος για την προσέλκυση συμπράξεων	↔
Ανεπάρκεια στην οργανωμένη τουριστική προβολή και το branding του θεματικού τουρισμού	↔	Δεν υπάρχουν δεδομένα για την τεκμηρίωση αλλαγής ή όχι στην εκφρασμένη ανάγκη ενίσχυσης της προβολής του θεματικού τουρισμού	Αύξηση της επιχειρηματικής δαπάνης & των συμπράξεων σε ΕΤΑΚ για την παραγωγή (καινοτόμων) προϊόντων & υπηρεσιών σε τομείς προτεραιότητας	Αύξηση των ΜΜΕ & των παραγωγών που δραστηριοποιούνται στους τομείς της περιφερειακής εξειδίκευσης	↑
Χαμηλή εκμετάλλευση δυνατοτήτων των ΤΠΕ και των "καθαρών" τεχνολογιών προς όφελος των μορφών θεματικού τουρισμού	↔	Ικανοποιητικός αριθμός (13) έργων αξιοποίησης ΤΠΕ προς όφελος του τομέα τουρισμού-πολιτισμού, χωρίς όμως ενδείξεις εφαρμογής σε ειδικές μορφές θεματικού τουρισμού	Βελτίωση ποιότητας τοπικών αλυσίδων αξίας για την ενίσχυση της παραγωγής τυπικών προϊόντων και υπηρεσιών	Αναβάθμιση της ποιότητας της επιχειρηματικότητας καθώς και των προσφερόμενων προϊόντων - υπηρεσιών	↑
Χαμηλό επίπεδο εξειδίκευσης ανθρώπινου δυναμικού	↔	Από την επεξεργασία δεδομένων του ΠΕΠ και του ΕΠΑΝΑΔ δεν τεκμηριώνεται αλλαγή στην ανάγκη ενίσχυσης της εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού	Αύξηση παραγωγικών επενδύσεων σε τομείς περιφερειακής εξειδίκευσης για την καινοτομία & τη διαφοροποίηση προϊόντων & υπηρεσιών	Αύξηση των ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται μέσω δικτύων στους τομείς της περιφερειακής εξειδίκευσης	↑
			Αύξηση παραγωγικών επενδύσεων & ενίσχυση αλυσίδας αξίας μέσω δικτύωσης για την προώθηση στην αγορά	Δημιουργία νέων πόλων έλξης για κατοίκους και επισκέπτες	↔

Πίνακας 17 Έλεγχος της επικαιρότητας της λογικής παρέμβασης για την προτεραιότητα 'Δημιουργική Οικονομία'.

<i>Ανάγκες</i>	<i>Αλλαγή 2014-19</i>	<i>Τεκμηρίωση Τάσης</i>	<i>Ειδικό στόχοι</i>	<i>Αποτελέσματα</i>	<i>Απαιτούμενη ένταση προσπάθειας</i>
Απουσία κρίσιμης μάζας παικτών που θα συνεισφέρουν στην εμπέδωση του τομέα ως σημαντικού παράγοντα της περιφερειακής οικονομίας	↔	Πρακτικά αμετάβλητη ΑΠΑ των τομέων "Επικοινωνία-Εκδόσεις" και "Τέχνες-Ψυχαγωγία" την περίοδο 2014-2018. Επίσης ίδια συμμετοχή στην περιφερειακή ΑΠΑ (4,9%) το 2014 και 2018	Αύξηση της επιχειρηματικής δαπάνης & των συμπράξεων σε ΕΤΑΚ για την παραγωγή (καινοτόμων) προϊόντων & υπηρεσιών σε τομείς προτεραιότητας	Προσέλκυση και αναβάθμιση του ερευνητικού δυναμικού	↑
Έλλειμα υποδομής εκκόλαψης και υποστήριξης νέων φιλόδοξων επιχειρηματιών στους επιμέρους κλάδους της δημιουργικής οικονομίας	↔	Δεν υπήρξε η δημιουργία κάποιας υποστηρικτικής δομής εκκόλαψης και υποστήριξης νέων επιχειρήσεων	Αύξηση παραγωγικών επενδύσεων σε τομείς περιφερειακής εξειδίκευσης για την καινοτομία & τη διαφοροποίηση προϊόντων & υπηρεσιών	Αύξηση των ΜΜΕ & των παραγωγών που δραστηριοποιούνται στους τομείς της περιφερειακής εξειδίκευσης	↔
			Αύξηση επενδύσεων σε υποδομές στήριξης της παραγωγής προϊόντων & υπηρεσιών σε τομείς προτεραιότητας	Ενίσχυση του μεριδίου των υπηρεσιών και λειτουργιών που προσφέρονται ψηφιακά	↑
			Διατήρηση & βιώσιμη αξιοποίηση (φυσικών και πολιτιστικών) πόρων	Δημιουργία νέων πόλων έλξης για κατοίκους και επισκέπτες	↔

Πίνακας 18 Έλεγχος της επικαιρότητας της λογικής παρέμβασης για την προτεραιότητα 'Πιλοτικές δράσεις στην Υγεία'.

<i>Ανάγκες</i>	<i>Αλλαγή 2014-19</i>	<i>Τεκμηρίωση Τάσης</i>	<i>Ειδικόί στόχοι</i>	<i>Αποτελέσματα</i>	<i>Απαιτούμενη ένταση προσπάθειας</i>
Αναδυόμενη περιοχή περιφερειακής αριστείας στον τομέα παραγωγής γνώσης που χρειάζεται περαιτέρω ανάπτυξη	↑	Σημαντικός βαθμός συμμετοχής σε ερευνητικά έργα των αντίστοιχων Εργαστηρίων του Ιονίου Πανεπιστημίου (επτά έργα σε περιφερειακού και εθνικού χαρακτήρα προσκλήσεις)	Αύξηση της ερευνητικής δραστηριότητας και της μεταφοράς γνώσης για την παραγωγή νέων προϊόντων & υπηρεσιών	Προσέλκυση και αναβάθμιση του ερευνητικού δυναμικού	↑
Ανάγκη για δικτύωση με άλλους ερευνητικούς κόμβους με στόχο την επίτευξη στρατηγικών συνεργασιών	↔	Δεν τεκμηριώνεται αύξηση της έντασης συνεργασίας με άλλους φορείς παραγωγής γνώσης με τα υπάρχοντα δεδομένα	Αύξηση της επιχειρηματικής δαπάνης & των συμπράξεων σε ΕΤΑΚ για την παραγωγή (καινοτόμων) προϊόντων & υπηρεσιών σε τομείς προτεραιότητας	Δημιουργία ελκυστικού ερευνητικού περιβάλλοντος για την προσέλκυση συμπράξεων	↔
Απουσία εκμετάλλευσης από τις τοπικές επιχειρήσεις	↔	Η εμπλοκή του επιχειρηματικού τομέα της ΠΙΝ για την πιθανή εκμετάλλευση των ερευνητικών αποτελεσμάτων συνεχίζει να είναι μηδενική. Το αποτέλεσμα της άγονης πρόσκλησης 70 στο πλαίσιο του ΠΕΠ επιβεβαιώνει την διαπίστωση αυτή			

Πίνακας 19: Έλεγχος της επικαιρότητας της λογικής παρέμβασης για την προτεραιότητα 'Ανθρώπινο Δυναμικό'

<i>Ανάγκες</i>	<i>Αλλαγή 2014-19</i>	<i>Τεκμηρίωση Τάσης</i>	<i>Ειδικό στόχοι</i>	<i>Αποτελέσματα</i>	<i>Απαιτούμενη ένταση προσπάθειας</i>
Εξειδίκευση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού	↔	Δεν υπάρχει μεταβολή ως προς τη διαθεσιμότητα ανθρώπινων πόρων υψηλής εξειδίκευσης στην ΠΙΝ	Ενίσχυση & προσαρμογή δεξιοτήτων για την απασχόληση του ανθρώπινου δυναμικού	Απόκτηση νέων δεξιοτήτων και εξειδίκευση εργαζομένων & ανέργων στους τομείς προτεραιότητας	↑
Μείωση της ανεργίας και αντιμετώπιση της φτώχειας	↑	Η απασχόληση σημειώνει συνολική αύξηση την περίοδο 2014-2018 κατά 2,79%, το δε κατά κεφαλήν ΑΕΠ συνολική αύξηση 2,48%	Ενδυνάμωση του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού, διατήρηση & προσέλκυση ερευνητών	Προσέλκυση και αναβάθμιση του ερευνητικού δυναμικού	↑
			Δημιουργία νέων ευκαιριών & δυνατοτήτων πρόσβασης του ανθρώπινου δυναμικού στην απασχόληση	Αύξηση του ποσοστού απασχόλησης & αυτό-απασχόλησης σε τομείς προτεραιότητας	↔

Πίνακας 20: Έλεγχος της επικαιρότητας της λογικής παρέμβασης για την προτεραιότητα 'Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών'

<i>Ανάγκες</i>	<i>Αλλαγή 2014-19</i>	<i>Τεκμηρίωση Τάσης</i>	<i>Ειδικοί στόχοι</i>	<i>Αποτελέσματα</i>	<i>Απαιτούμενη ένταση προσπάθειας</i>
Η ΠΙΝ αν και έχει ικανοποιητικές υποδομές και ανθρώπινους πόρους, εν τούτοις εμφανίζει χαμηλές αποδόσεις στην διάχυση των ΤΠΕ	↑	Ευρεία γκάμα φορέων που συμμετέχουν σε έργα ανάπτυξης λογισμικού και υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις σε περιφερειακή, εθνική αλλά και διεθνή κλίμακα	Αύξηση της παραγωγής & ενσωμάτωσης ψηφιακών υπηρεσιών & εφαρμογών ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις	Ενίσχυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών στις ΜΜΕ	↑
Απαιτείται η εντατικοποίηση των επενδύσεων του επιχειρηματικού τομέα σε ΤΠΕ με στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας	↑	Αρκετά σημαντική συμμετοχή του επιχειρηματικού τομέα σε δράσεις υιοθέτησης των ΤΠΕ από επιχειρήσεις μέσω του ΕΠΑνεΚ (142 επιχειρήσεις συνολικά)	Βιώσιμη αξιοποίηση τοπικών πόρων με τη συνδρομή των ΤΠΕ	Ενίσχυση του μεριδίου των υπηρεσιών και λειτουργιών που προσφέρονται ψηφιακά	↑
Μικρό ποσοστό συμμετοχής των επιχειρήσεων σε ηλεκτρονικές αγορές και ηλεκτρονικό εμπόριο	↑	Έχει σημειωθεί βελτίωση με όχημα κυρίως τον τουριστικό τομέα	Αύξηση των ψηφιακά παρεχόμενων υπηρεσιών στην κοινωνία και το παραγωγικό σύστημα	Ενίσχυση της διαθεσιμότητας και διείσδυσης ευρυζωνικών υποδομών & υπηρεσιών	↑
Βελτίωση των υποδομών ευρυζωνικής πρόσβασης ειδικά στις απομονωμένες περιοχές	↑	Έχει σημειωθεί βελτίωση τόσο του πλήθους των ευρυζωνικών συνδέσεων όσο και των ταχυτήτων, κυρίως με την εισαγωγή το 2018 της τεχνολογίας fibre-to-the-home	Ανάπτυξη & επέκταση σύγχρονων ψηφιακών υποδομών για την ενίσχυση της προσφοράς ψηφιακών υπηρεσιών		

Πίνακας 21: Έλεγχος της επικαιρότητας της λογικής παρέμβασης για την προτεραιότητα ‘Πράσινες Τεχνολογίες’

<i>Ανάγκες</i>	<i>Αλλαγή 2014-19</i>	<i>Τεκμηρίωση Τάσης</i>	<i>Ειδικοί στόχοι</i>	<i>Αποτελέσματα</i>	<i>Απαιτούμενη ένταση προσπάθειας</i>
Απουσία στιβαρών πολιτικών και μέσων για την αντιμετώπιση πιέσεων στο περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους	↔	Δεν υπήρξαν έργα/παρεμβάσεις για να τεκμηριώσουν αλλαγή στη διαπιστωμένη ανάγκη	Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης της λειτουργίας του παραγωγικού συστήματος	Αύξηση επενδύσεων ενεργειακής απόδοσης & ενεργειακή αναβάθμιση σε εκμεταλλεύσεις και ΜΜΕ	↑
Απουσία εξορθολογισμού στην εξοικονόμηση ενεργειακών πόρων	↔	Δεν υπήρξαν έργα/παρεμβάσεις για να τεκμηριώσουν αλλαγή στη διαπιστωμένη ανάγκη			

Πίνακας 22: Έλεγχος της επικαιρότητας της λογικής παρέμβασης για την προτεραιότητα ‘Υποστήριξη’

<i>Ανάγκες</i>	<i>Αλλαγή 2014-19</i>	<i>Τεκμηρίωση Τάσης</i>	<i>Ειδικοί στόχοι</i>	<i>Αποτελέσματα</i>	<i>Απαιτούμενη ένταση προσπάθειας</i>
Ανάγκη υποστήριξης νέου παραγωγικού προτύπου της ΠΙΝ - ανάγκη δημιουργίας δομών υποστήριξης της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης	↔	Πολύ χαμηλή ενεργοποίηση της προτεραιότητας. Απουσία μηχανισμού υποστήριξης εφαρμογής της RIS3	Αύξηση επενδύσεων σε δομές και συστήματα υποστήριξης της παραγωγής προϊόντων & υπηρεσιών σε τομείς προτεραιότητας	Βελτίωση ποιότητας τοπικών αλυσίδων αξίας για την ενίσχυση της παραγωγής τυπικών προϊόντων και υπηρεσιών	↑

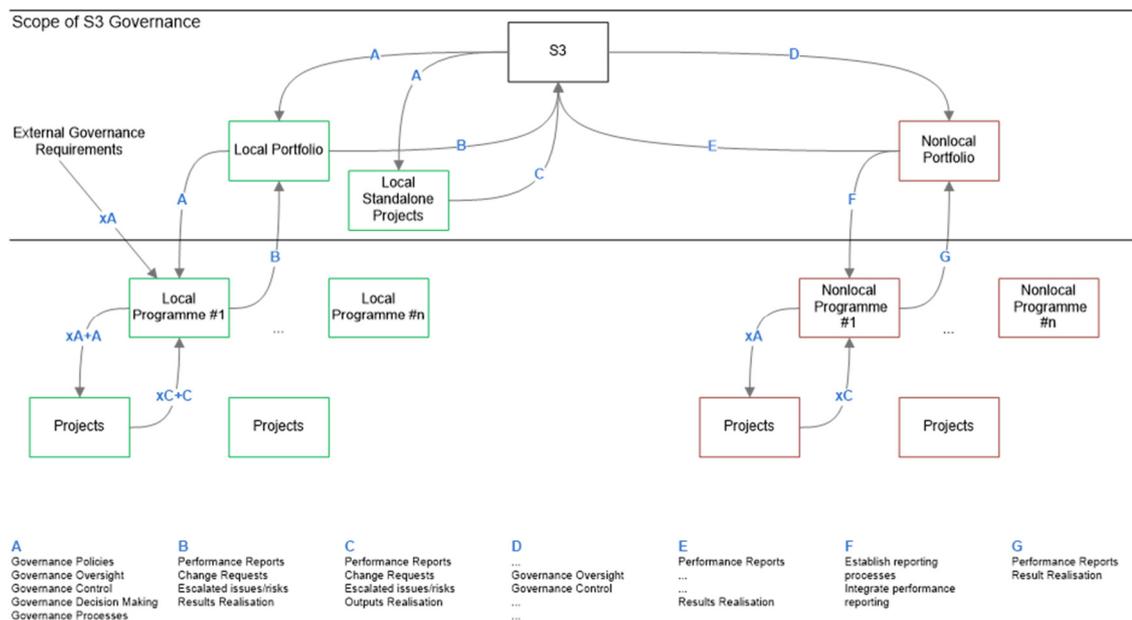
Με βάση τις τάσεις και την τεκμηρίωση που παρατέθηκε παραπάνω (Πίνακας 12-Πίνακας 22) καταλήγουμε στα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Σε γενικές γραμμές η λογική της παρέμβασης της RIS3 Ιονίων Νήσων εξακολουθεί να είναι επίκαιρη. Στο σχέδιο δράσης αναλύεται η κάθε προτεραιότητα σε ομάδες δράσεων ανά χρηματοδοτικό εργαλείο σε πολύ μεγάλη έκταση. Η πράξη έδειξε ωστόσο πως η άσκηση αυτή αν και χρήσιμη για την χαρτογράφηση των αναγκών και των πιθανών μέσων εφαρμογής για την επίτευξη των επιθυμητών αποτελεσμάτων, δεν ήταν ρεαλιστική σε ό,τι αφορά στον μετασχηματισμό της σε προσκλήσεις προς δικαιούχους.
- Εκ των έντεκα διατυπωμένων προτεραιοτήτων (εξαιρουμένης της 'Έξυπνης Χωρικής Ανάπτυξης') υπήρξαν κάποιες οι οποίες είτε δεν ενεργοποιήθηκαν είτε δεν έφεραν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Αυτές περιλαμβάνουν την γαστρονομία, τον θεματικό τουρισμό, τις πράσινες τεχνολογίες και τις υποδομές υποστήριξης.
- Οι κοινοί δείκτες εκρών που υιοθετήθηκαν στο Σύστημα Παρακολούθησης φαίνεται να είναι ικανοί να καλύψουν τις βασικές ανάγκες παρακολούθησης ως προς το τί έγινε. Απαιτείται να γίνει κάποια ομογενοποίηση για δράσεις εκτός ΕΤΠΑ/ΕΚΤ, όπως π.χ. τα ΕΠΑΑ & ΕΠΑΛΘ, ΕΛΙΔΕΚ, Η2020 και διακρατικά έργα ώστε να δημιουργηθεί ένα κοινό πλαίσιο αναφοράς για ομοειδείς δράσεις.
- Αντίθετα, η πλειοψηφία των δεικτών αποτελεσμάτων, δε φαίνεται να είναι ικανή να συλλάβει με ικανή διακριτική ικανότητα τα επιδιωκόμενα, από τη RIS3, αποτελέσματα, συμπεριλαμβανομένων των δομικών αλλαγών στη διάρθρωση της περιφερειακής οικονομίας.

Τα δεδομένα της παρούσας ενότητας θα πρέπει να συνδυαστούν με τα δεδομένα των ενότητων 3.3 και 3.4 για να εξαχθούν ασφαλέστερα συμπεράσματα σε ό,τι αφορά την ορθότητα και αποτελεσματικότητα του σχεδιασμού (Λογική Παρέμβασης και Σχέδιο Δράσης) της τρέχουσας στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της ΠΙΝ.

3.2. Λειτουργία του Μηχανισμού Διακυβέρνησης

Η υβριδική αρχιτεκτονική των Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Ελλάδα (1 Εθνική και 13 Περιφερειακές) σε συνδυασμό με τις πολλαπλές πηγές χρηματοδότησης που μπορεί να έχουν πλήρη ή μερική ευθυγράμμιση με την έξυπνη εξειδίκευση (π.χ., ΕΠΑνΕΚ, Αναπτυξιακός Νόμος) ή να μην επηρεάζονται καθόλου απ' αυτή (π.χ., Η2020, InterregEurope, αμιγώς ιδιωτικές επενδύσεις, κ.ά.) συγκροτούν ένα χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων χρηματοδοτικών πόρων που διακρίνεται σε δύο βασικές κατηγορίες πόρων: τους τοπικά ελεγχόμενους, δηλ. αυτούς που είναι υπό τον πλήρη έλεγχο του (περιφερειακού) μηχανισμού διακυβέρνησης, και τους υπερτοπικούς.

Διάγραμμα 32 Το γενικευμένο μοντέλο της διακυβέρνησης της έξυπνης εξειδίκευσης²⁵.

Μέσω της RIS3, ο Μηχανισμός Διακυβέρνησης συνεισφέρει στην ευθυγράμμιση, κατά το δυνατόν, του χαρτοφυλακίου όλων των διαθέσιμων χρηματοδοτικών πόρων προς την κατεύθυνση της επίτευξης των συμφωνημένων χωρικών αναπτυξιακών στόχων. Προφανώς, ο Μηχανισμός Διακυβέρνησης μιας περιφερειακής RIS3 μπορεί να ασκήσει πλήρως όλες τις διεργασίες διακυβέρνησης (βλ. σημεία A έως C στο Διάγραμμα 32) μόνο στο τοπικό χαρτοφυλάκιο πόρων. Αντίθετα, τα υπερτοπικά χαρτοφυλάκια πόρων λειτουργούν με μηχανισμούς διακυβέρνησης οι οποίοι ελάχιστα μπορούν να επηρεαστούν από τον περιφερειακό μηχανισμό και συνεπώς, στην καλύτερη περίπτωση, ο περιφερειακός μηχανισμός διακυβέρνησης μπορεί να εκτελέσει περιορισμένο εύρος λειτουργιών επ' αυτών (βλ. σημεία D και E στο Διάγραμμα 32).

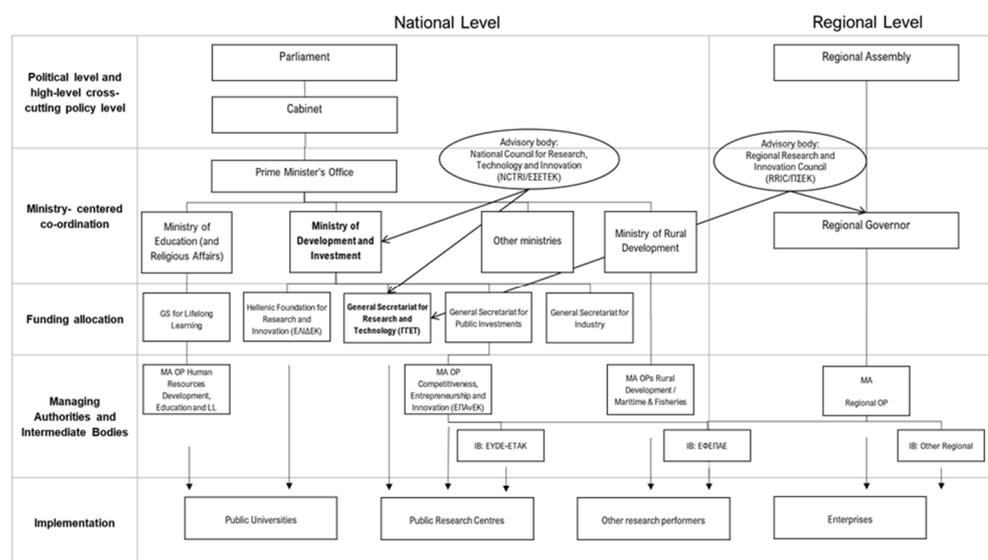
Βάσει των συστάσεων του Project Management Institute, η διακυβέρνηση κάθε χαρτοφυλακίου έργων συνίσταται σε τέσσερα συμπληρωματικά πεδία (ευθυγράμμιση, διαχείριση κινδύνων, παρακολούθηση απόδοσης και επικοινωνία με τους συμμετόχους). Οι διεργασίες που εκτελούνται εντός κάθε πεδίου χωρίζονται επίσης σε τέσσερις ομάδες: εποπτεία, έλεγχος, ολοκλήρωση και λήψη αποφάσεων²⁶.

Όπως προαναφέρθηκε στην ενότητα 2.2.2 παραπάνω, πέρα του τοπικού πυρήνα του συστήματος διακυβέρνησης της RIS3 Ιονίων Νήσων (ΠΣΕΚ, Φορέας Διαχείρισης και Παρακολούθησης, Πλατφόρμες Καινοτομίας), στο σύστημα διακυβέρνησης εμπλέκονται άμεσα ή έμμεσα διάφοροι εθνικοί και περιφερειακοί

²⁵ Βλ. Yannis Toliás, "Guidance for S3 Governance in the Period 2021-2027," JRC Lagging Regions 2 project report, 5 Apr 2019.

²⁶ Βλ. Project Management Institute. (2016). *Governance of Portfolios, Programs, and Projects: A Practice Guide*. Newtown Square, PA, USA: Project Management Institute.

φορείς όπως Υπουργεία (Ανάπτυξης & Επενδύσεων, Παιδείας & Θρησκευμάτων, Αγροτικής Ανάπτυξης και υπηρεσίες ή Γενικές Γραμματείες αυτών), Διαχειριστικές Αρχές (ΕΠΑνΕΚ, ΕΠΑΔΒΜ, ΕΠΑΑ, ΕΠΑΛΘ, ΠΕΠ Ιονίων Νήσων), Διευθύνσεις της Περιφέρειας, Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης (ΕΥΔΕ-ΕΤΑΚ, ΕΦΕΠΑΕ) και το Εθνικό Συμβούλιο Έρευνας Τεχνολογίας και Καινοτομίας (ΕΣΕΤΕΚ). Οι θέση όλων των παραπάνω στο μηχανισμό διακυβέρνησης φαίνεται στο Διάγραμμα 33. Κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο, κεντρικό ρόλο στο μηχανισμό διακυβέρνησης της έξυπνης εξειδίκευσης στην Ελλάδα είχαν, κατά κύριο λόγο, συγκεκριμένες υπηρεσίες του Υπουργείου Ανάπτυξης, η ΓΓΕΤ και οι Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης.

Διάγραμμα 33 Η δομή διακυβέρνησης της έξυπνης εξειδίκευσης στην Ελλάδα²⁷.

Αφού έγιναν οι παραπάνω επισημάνσεις, προχωράμε στην αξιολόγηση του μηχανισμού διακυβέρνησης στη βάση των δεσμών ενεργειών που σχετίζονται με τον κύκλο ζωής της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης και χαρακτηρίζουμε τις επιδόσεις του με τρία επίπεδα (● = καλές, ● = μέτριες, ● = κακές). Ο Πίνακας 23 δίνει τα αποτελέσματα, τα οποία πρέπει να ερμηνευτούν υπό το πρίσμα της έλλειψης, μέχρι σήμερα, ουσιαστικής θεσμικής θωράκισης για τη διακυβέρνηση της έξυπνης εξειδίκευσης στην Ελλάδα, σε αντίθεση με τη διακυβέρνηση των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

²⁷ Πηγή: Yannis Tolias, *Report on the status S3 in Eastern Macedonia and Thrace*, JRC Higher Education in Smart Specialisation Project Case Study, 30 April 2020.

Πίνακας 23 Αξιολόγηση του Μηχανισμού Διακυβέρνησης

Δέσμη Ενεργειών	Αξιολό- γηση	Τεκμηρίωση Αξιολόγησης
Σχεδιασμός Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης Ιονίων Νήσων	●	<p>Εμπλεκόμενοι: Οι ενέργειες σχεδιασμού εκτελέστηκαν υπό την αιγίδα της ΕΥΔ ΕΠ Ιονίων Νήσων υπό την αιγίδα του «Δικτύου για την στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης» το οποίο και οργάνωσε τις συναντήσεις εργασίας στο πλαίσιο της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης. Το τελικό αποτέλεσμα της παραπάνω εφαρμογής ήταν η παραγωγή του αρχικού κειμένου για την στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης της ΠΙΝ το οποίο υποβλήθηκε στο Περιφερειακό Συμβούλιο και εγκρίθηκε τον Απρίλιο του 2015. Στο κείμενο περιλαμβάνεται και η δομή με τις αρμοδιότητες της δομής διακυβέρνησης. Μέχρι και σήμερα το αρχικό κείμενο δεν έχει υποστεί κάποια αναθεώρηση/τροποποίηση.</p> <p>Επιτεύγματα: Ευρεία συμμετοχή των εκπροσώπων της τετραπλής έλικας στη Διαδικασία της Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ). Κύριοι στόχοι που επιτεύχθηκαν ήταν η συμπλήρωση και εμπάθυνση των αρχικά ορισμένων κύριων στρατηγικών προτεραιοτήτων, η εμπάθυνση σε επιμέρους θεματικά πεδία, ιδέες για έργα και αναγνώριση πιθανών εργαλείων εφαρμογής. Η λειτουργία της ΔΕΑ κρίνεται ως ικανοποιητική τόσο με ποσοτικά κριτήρια συμμετοχής όσο και διότι ικανοποίησε την ανάγκη μετατροπής των αποτελεσμάτων της σε σχέδιο δράσης. Η ολοκλήρωση του σχεδιασμού περιελάμβανε τον ορισμό δεικτών εκρών με τιμές στόχου, ορισμό δεικτών αποτελεσμάτων (χωρίς ορισμό τιμών στόχου) και πλήρη ανάλυση του σχεδίου δράσης με αντιστοίχιση μέσω εφαρμογής ανά χρηματοδοτικό εργαλείο σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.</p>
Διαχείριση και Παρακολού- θηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης Ιονίων Νήσων	●	<p>Εμπλεκόμενοι: Η αρμοδιότητα της παρακολούθησης έχει ανατεθεί στην Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της ΠΙΝ με την υποστήριξη αφενός της ΕΥΔ ΕΠ ΠΙΝ και ενός μηχανισμού (δομής) υποστήριξης. Ο μηχανισμός υποστήριξης σχεδιάστηκε για να λειτουργεί με τη δημιουργία αντενών σε κάθε ΠΕ μειώνοντας με αυτόν τον τρόπο το θέμα της χωρικής ιδιαιτερότητας (νησιωτική περιοχή). Στην πράξη το παραπάνω σχήμα δεν λειτουργήσε ποτέ. Εκ των πραγμάτων, η ΕΥΔ ΕΠ ΠΙΝ υποκαθιστά την ΔΙΑΠ παρακολουθώντας και αναφέροντας την πρόοδο του Άξονα 1 του ΠΕΠ και εν γένει της RIS3 ΠΙΝ στην Επιτροπή Παρακολούθησης (ΕΠ.ΠΑ.) του ΠΕΠ.</p> <p>Επιτεύγματα: Το μοντέλο του συστήματος προτάθηκε στο αρχικό κείμενο της RIS3 ΠΙΝ (Απρίλιος 2015), στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης του Σχεδίου Δράσης. Μέχρι το τέλος του 2020 δεν υπήρξε ούτε η υποδομή διαχείρισης δεδομένων ούτε κάποια προσπάθεια συλλογής δεδομένων πέραν των δεδομένων που σχετίζονται με τον Άξονα 1 του ΠΕΠ Ιονίων Νήσων, τα οποία ακολουθούν τα υποδείγματα και το (περιορισμένο) εύρος αναφοράς που ορίζονται από τους Κανονισμούς της ΕΕ. Η Μονάδα Β΄ της ΕΥΣΣΑ διαμόρφωσε ένα κείμενο με τίτλο «ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ & ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ RIS 2014 – 2020» στο οποίο αποτυπώνονται οι βασικές αρχές και οι στόχοι του Συστήματος Παρακολούθησης και Αξιολόγησης για όλες τις στρατηγικές RIS3. Στη συνέχεια, απεστάλη από την ΕΥΣΣΑ σχετική επιστολή (2256/ΕΥΣΣΑ/25/10.01.2019) σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, τις Διαχειριστικές Αρχές των ΕΠ, τη ΓΓΕΤ και τους Φορείς Παρακολούθησης που είχαν συσταθεί με την οποία καλούντο οι αρμόδιοι φορείς να συστήσουν Φορέα Παρακολούθησης και Αξιολόγησης και να καταρτίσουν την 1η Έκθεση Παρακολούθησης σύμφωνα με συγκεκριμένο πρότυπο που επίσης καταρτίστηκε από την ΕΥΣΣΑ/Μονάδα Β΄. Η Περιφέρεια</p>

Δέσμη Ενεργειών	Αξιολό- γηση	Τεκμηρίωση Αξιολόγησης
Ανάπτυξη εργαλείων πολιτικής	●	<p>Ιονίων Νήσων ανταποκρίθηκε στην υποβολή της 1^{ης} και 2^{ης} έκθεσης παρακολούθησης για το διάστημα 2014-2018 και 2019 αντίστοιχα.</p> <p>Εμπλεκόμενοι: Η αρμοδιότητα για την ανάπτυξη εργαλείων πολιτικής ανήκει στις ΕΥΔ των Επιχειρησιακών προγραμμάτων και είναι μέρος της διαδικασίας εξειδίκευσης που οδηγεί σε προσκλήσεις (βλ. επόμενο σημείο).</p> <p>Επιτεύγματα: Τα εργαλεία πολιτικής που έχουν ενεργοποιηθεί μέχρι σήμερα στο πλαίσιο των διαφόρων Ε.Π. που συνεισφέρουν στη RIS3 ΠΙΝ αναφέρονται ρητά για κάθε Ε.Π. στις ενότητες 2.3 έως και 2.6 παραπάνω. Η γενική παρατήρηση είναι ότι αντίθετα με τις συστάσεις του οδηγού της ΕΕ για την Έξυπνη Εξειδίκευση, δεν υπάρχουν ενδείξεις για προσπάθεια ανάπτυξης νέων εργαλείων εφαρμογής, έστω και σε πιλοτική/μικρή κλίμακα. Από τα εργαλεία πολιτικής που προβλέπει η RIS3 ΠΙΝ για υλοποίηση μέσω του ΠΕΠ έχουν ενεργοποιηθεί μέχρι το τέλος του 2020 μόνο οι επιχορηγήσεις και τα εργαλεία χρηματοδοτικής τεχνικής.</p>
Σχεδιασμός και διαχείριση Προσκλήσεων	●	<p>Εμπλεκόμενοι: Η αρμοδιότητα για την έκδοση προσκλήσεων και τη διαμόρφωση των κριτηρίων επιλογής και αξιολόγησης προτάσεων ανήκει στις ΕΥΔ των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Η διαδικασία αξιολόγησης των υποψηφιοτήτων ανήκει κατά περίπτωση είτε στις ΕΥΔ ή σε ενδιάμεσους φορείς διαχείρισης.</p> <p>Επιτεύγματα: Στο πλαίσιο ενεργοποίησης του ΠΕΠ ΠΙΝ, σχεδιάστηκαν και προκηρύχθηκαν 4 προσκλήσεις συν μια πρόσκληση που εκχωρήθηκε στο ΕΠΑνΕΚ (μέχρι 31.12.2020) με συνολικά 78 ενταγμένα έργα. Το σύνολο των συγκεκριμένων προσκλήσεων σχεδιάστηκε ώστε να ταυτίζεται με τις στρατηγικές προτεραιότητες της RIS3 ΠΙΝ και στηρίχθηκε σε μεγάλο βαθμό στα αποτελέσματα της επιχειρηματικής ανακάλυψης. Η μία πρόσκληση που απευθυνόταν σε ερευνητικές συμπράξεις ιδιωτικού και ερευνητικού τομέα δεν κατέληξε σε εντάξεις καθώς το σύνολο των προτάσεων κρίθηκε ανεπαρκές. Συνεπώς το σύνολο των ενταγμένων έργων αφορά μόνο φορείς του δημόσιου τομέα ή αυτοδιοικητικούς φορείς. Μεγαλύτερο βάρος δόθηκε στην ενίσχυση υποδομών δημόσιου χαρακτήρα και λιγότερο στην ενίσχυση των ερευνητικών προσπαθειών ή των ενεργειών προώθησης της καινοτομίας των επιχειρήσεων. Η ροή των προσκλήσεων του ΠΕΠ ΙΝ ξεκίνησε στις 15.12.2016 (Ερευνητική δραστηριότητα στον τομέα της αγροδιατροφής) με την τελευταία πρόσκληση να εκδίδεται στις 27.02.2020 (Συμπράξεις Επιχειρήσεων με Οργανισμούς Έρευνας και Διάδοσης Γνώσεων στους τομείς εξειδίκευσης της RIS3 της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων). Για τη μη έγκαιρη έκδοση Προσκλήσεων προς δικαιούχους επιχειρήσεις, μεγάλο μερίδιο ευθύνης στην καθυστέρηση οφείλεται σε γραφειοκρατικά εμπόδια με την ΕΥΚΕ και τις ελλείψεις του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ).</p> <p>Η ροή των προσκλήσεων από τα εθνικά Ε.Π. για δράσεις που συνεισφέρουν στη RIS3 ΠΙΝ ενεργοποιήθηκε για τον ΘΣ1 την 22.12.2017 (ΕΠΑΝΕΚ 2525/088), για τον ΘΣ2 την 4.6.2018 (Ψηφιακό Βήμα και Ψηφιακό Άλμα), για τον ΘΣ3 την 11.2.2016 (ΕΠΑΝΕΚ 1383/003ΠΕ και 1390/ΚΕ04) και για τον ΘΣ10 την 15.12.2015 (ΕΔΒΜ10 και 11). Οι εντάξεις έργων για τις παραπάνω προσκλήσεις άρχισαν αντίστοιχα την 20.2.2019 (+15 μήνες), 30.9.2019 (+ 15 μήνες), 7.8.2018 (+14 μήνες) και 29.7.2016 (+6 μήνες)</p> <p>Αξίζει να σημειωθεί, ότι με βάση τα δεδομένα ενεργοποίησης (έκδοσης προσκλήσεων) σε εθνικό και περιφερειακό σκέλος, φαίνεται ότι δεν υπήρξε στοιχειώδης προγραμματισμός προσκλήσεων με δεσμευτικές ημερομηνίες κατά τα πρότυπα του</p>

Δέσμη Ενεργειών	Αξιολό- γηση	Τεκμηρίωση Αξιολόγησης
Εμπλοκή Συμμετόχων	●	<p>H2020. Το αποτέλεσμα ήταν να υπάρχουν επικαλύψεις στις προσκλήσεις (προσκλήσεις με ομοειδή μέσα εφαρμογής και στόχευση) και μεγαλύτερο «ρεύμα» προτάσεων στα τομεακά προγράμματα εις βάρος του ΠΕΠ ΙΝ.</p> <p>Εμπλεκόμενοι: Όλοι οι συντελεστές του συστήματος διακυβέρνησης, κατά περίπτωση.</p> <p>Επιτεύγματα: Η διαδικασία εμπλοκής των συμμετόχων διαμορφώθηκε κατά την περίοδο σχεδιασμού της στρατηγικής και έλαβε το σχήμα των Πλατφορμών Καινοτομίας (ΠΚ). Συνολικά επτά ΠΚ λειτούργησαν και συνεισέφεραν ενεργά στην ολοκλήρωση της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης. Από το 2015 έχουν ουσιαστικά αδρανοποιηθεί, καθώς δεν υφίσταται ο μηχανισμός που θα συντονίζει και θα υποστηρίζει τη λειτουργία τους.</p>
Ενδιάμεση Ανασκόπηση της Στρατηγικής	●	<p>Εμπλεκόμενοι: Η αρμοδιότητα του σχεδιασμού και της εκτέλεσης της ενδιάμεσης ανασκόπησης της RIS3 έχει ανατεθεί στον ΦΔΠ ο οποίος πρακτικά δε λειτουργεί. Εκ των πραγμάτων, η ΕΥΔ ΕΠ ΠΙΝ υποκαθιστά τον ΦΔΠ.</p> <p>Επιτεύγματα: Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό, η ενδιάμεση ανασκόπηση έπρεπε να είχε ολοκληρωθεί στα τέλη 2018. Στην πραγματικότητα, ανατέθηκε και αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του 2021. Παρά την καθυστέρηση, η ΠΙΝ είναι από τις πρώτες ελληνικές περιφέρειες που ενεργοποιεί πλήρη ανασκόπηση της RIS3 της.</p>
Συνέργειες με άλλες πολιτικές ή προγράμματα	●	<p>Εμπλεκόμενοι: Όλοι οι συντελεστές του συστήματος διακυβέρνησης, κατά περίπτωση</p> <p>Επιτεύγματα: Δεν υπήρξαν ευρήματα που να μαρτυρούν σε θεσμικό επίπεδο κάποιου είδους συνέργειες προς την κατεύθυνση του συντονισμού συμπληρωματικών προσκλήσεων ή επενδύσεων, υποβολή και ένταξη σε άλλα προγράμματα πλην ΠΕΠ, δράσεων που προβλέπονται ρητά από τη RIS3 ΠΙΝ και συντονισμού των διαδικασιών παρακολούθησης προγραμμάτων & στρατηγικών RIS3.</p>
Συντονισμός Εθνικής & Περιφερειακής RIS3	●	<p>Εμπλεκόμενοι: ΕΥΣΣΑ, ΓΓΕΤ, ΕΚΤ, ΕΣΕΤΕΚ, ΠΣΕΚ, ΕΥΔ</p> <p>Επιτεύγματα: Ο βασικός, μέχρι σήμερα, μηχανισμός συντονισμού μεταξύ εθνικής και περιφερειακών RIS3 είναι το επονομαζόμενο «Δίκτυο RIS3» που λειτουργεί υπό το συντονισμό της ΕΥΣΣΑ. Μέσω αυτού διοργανώνονται εξαμηνιαίες συναντήσεις για ανταλλαγή εμπειριών και καλών πρακτικών, χωρίς ωστόσο να είναι δεσμευτική η υιοθέτησή τους. Η ΕΥΣΣΑ έχει επίσης το ρόλο του καθοδηγητή των RIS3 της Ελλάδας για θέματα κοινού ενδιαφέροντος όπως π.χ. η παρακολούθηση/αξιολόγηση, η ανασκόπηση/αναθεώρηση, η διενέργεια επιχειρηματικής ανακάλυψης κ.ά.</p> <p>Σε θεσμικό επίπεδο, κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο υπάρχουν δύο όργανα σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο (ΕΣΕΤΕΚ και ΠΣΕΚ, αντίστοιχα). Με το Ν.4635/2019 καταργήθηκε η διασύνδεση εθνικού-περιφερειακού επιπέδου που προέβλεπε ο Ν. 4386/2016.</p>

3.3. Αποτελεσματικότητα

Η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας ως προς το φυσικό και το οικονομικό αντικείμενο βασίζεται στην ανάλυση της προόδου που έχει σημειωθεί αναφορικά με την επίτευξη των στόχων ανά Προτεραιότητα της RIS3 Ιονίων Νήσων. Με δεδομένη την περίοδο αναφοράς (2014-2020) και την χρονική εξέλιξη των κυριότερων επιχειρησιακών προγραμμάτων που χρηματοδοτούν την περιφερειακή RIS3, η πρόοδος θα αποτυπωθεί με βάση:

- οικονομικούς όρους, μέσω αποτίμησης της προόδου των προϋπολογισμών δημόσιας δαπάνης των ενταγμένων μέχρι τα τέλη του 2020 έργων,
- όρους φυσικής προόδου, που εκφράζεται μέσω της προϋπολογιστικής επίτευξης των δεικτών του που προβλέπονται στο σύστημα παρακολούθησης.

Σε όλες τις περιπτώσεις, για τον υπολογισμό της αποτελεσματικότητας θα χρησιμοποιηθεί ο δείκτης αποτελεσματικότητας που υπολογίζεται από το πηλίκο του δρομολογημένου αντικειμένου προς το προγραμματισμένο συνολικό αντικείμενο.

Οικονομικό αντικείμενο

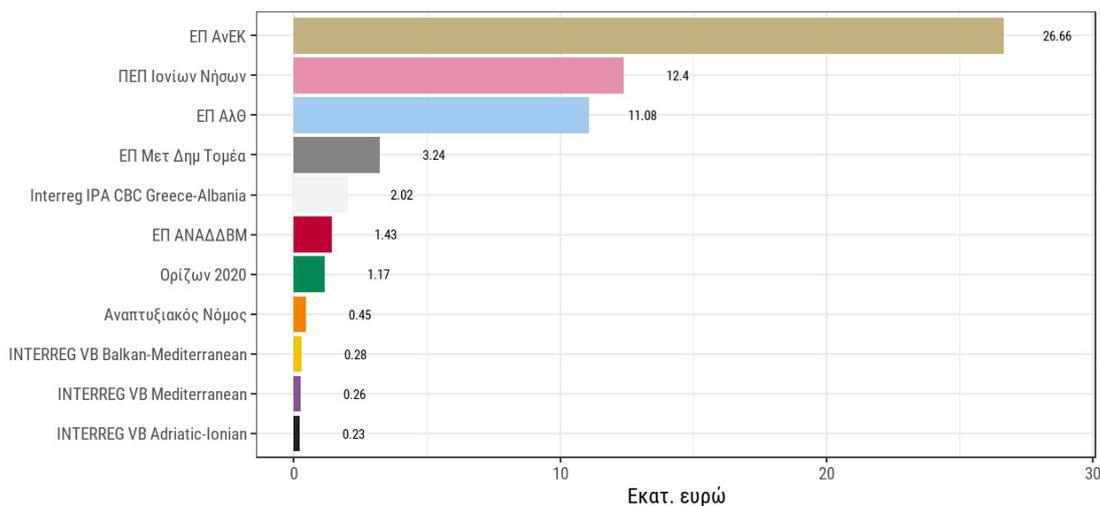
Ο Πίνακας 24 παρουσιάζει την αποτελεσματικότητα στην ενεργοποίηση του οικονομικού αντικειμένου της RIS3 Ιονίων Νήσων χωρίς να περιλαμβάνει τα δεδομένα του ΕΠ Αγροτική Ανάπτυξη. Συνολικά, επί **συγκρίσιμου**²⁸ προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης ύψους €97,31εκατ. έχουν αντιστοιχιστεί με τις προτεραιότητες της περιφερειακής RIS3 εντάξεις ύψους €59,2εκατ. (60,8% του συγκρίσιμου προϋπολογισμού). και η προέλευσή της ανά πηγή χρηματοδότησης αναλύεται στο Διάγραμμα 34.

²⁸ Βάσει του Σχεδίου Δράσης της RIS3 Ιονίων Νήσων, ο συνολικός ΠΥ για τη Δημόσια Δαπάνη ανέρχεται σε €195,8εκατ. Από αυτά, αφαιρούμε τα €55εκατ. για εφαρμογή δράσεων ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης, τα €9εκατ που αντιστοιχούν στο ΘΣ8 (ΕΠΑΝΑΔ) και τα €34,5εκατ. που αντιστοιχούν στη λοιπή συμβολή του ΕΠ Αγροτικής Ανάπτυξης. Συνεπώς, ο προϋπολογισμός της ΔΔ για τον οποίο διαθέτουμε συγκρίσιμα δεδομένα ανέρχεται σε €97,3εκατ.

Πίνακας 24 Αποτελεσματικότητα στην ενεργοποίηση του οικονομικού αντικείμενου της RIS3 Ιονίων Νήσων.

Υποτομέας	Περιγραφή	Στόχος ¹ (€ εκατ.)	Εντάξεις 2014-20 (€ εκατ.)	Βαθμός Επίτευξης
01	Αγροδιατροφή	7,65	4,64	60,7%
02	Γαστρονομία	3,70	0,44	11,9%
03	Αλιεία-Ιχθυοκαλλιέργειες	5,99	12,10	202,0%
04	Θαλάσσιος Τουρισμός	6,40	12,74	199,0%
05	Θεματικός Τουρισμός	29,75	3,17	10,6%
06	Δημιουργική Οικονομία	7,83	2,97	38,0%
07	Πιλοτικές Δράσεις στην Υγεία	4,51	3,14	69,5%
08	Ανθρώπινο Δυναμικό	4,08	3,57	87,6%
09	Τεχν. Πληροφορικής & Επικ.	20,00	16,26	81,3%
10	Πράσινες Τεχνολογίες	5,12	0,00	0,0%
11	Υποστήριξη	2,28	0,17	7,6%
Σύνολο	RIS3 Ιονίων Νήσων	97,31	59,20	60,8%

¹ Δεν έχει ενσωματωθεί ο προϋπολογισμός και η συνεισφορά του ΕΠ Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 και του ΘΣ8 από το ΕΠ Ανθρώπινο Δυναμικό και το ΠΕΠ Ιονίων.

Συνολική Χρηματοδότηση RIS3IN (€59.2εκατ.)**Διάγραμμα 34 Πηγές χρηματοδότησης της δημόσιας δαπάνης των ενταγμένων δράσεων RIS3 Ιονίων Νήσων 2014-2020.**

Φυσικό Αντικείμενο:
Υπολογισμός Δεικτών
Εκροών

Δεδομένου ότι το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα του ΕΣΠΑ (ΟΠΣ) που είναι η βασική πηγή των δεικτών δεν αναφέρει τη χωρική διάσταση των δεικτών, όλοι οι δείκτες πλην των CO01, CO02, CO26, CO28, CO29, T4204 και SO033 υπολογίστηκαν ως το γινόμενο του ποσοστού της δημόσιας δαπάνης που αντιστοιχεί στα Ιόνια Νησιά από κάθε πράξη και της τιμής του δείκτη που έχει τεθεί προϋπολογιστικά για το σύνολο της πράξης. Οι δείκτες CO01, CO02, CO26, CO28, CO29, T4204 και SO033 υπολογίστηκαν με καταμέτρηση σε όλα τα

συνεργατικά έργα. Ο Πίνακας 25 παρουσιάζει τους δείκτες εκροών που αντιστοιχούν σε δράσεις της RIS3 Ιονίων Νήσων βάσει των παραπάνω υπολογισμών. Για τα διακρατικά και τα έργα του Ορίζοντα2020 δεν παρέχονται δείκτες.

Πίνακας 25 Δείκτες εκροών RIS3 Ιονίων Νήσων σύμφωνα με τα δεδομένα του ΟΠΣ.

<i>Κωδικός Δείκτη</i>	<i>Ονομασία Δείκτη</i>	<i>Αριθμός έργων</i>	<i>Εκτίμηση επίτευξης</i>	<i>Δημόσια Δαπάνη που αντιστοιχεί (Ευρώ)</i>
11802	Φοιτητές/ Σπουδαστές/ Απόφοιτοι που συμμετέχουν σε προγράμματα πρακτικής άσκησης	2	1925	2 138 377,00
11803	Φοιτητές/ Σπουδαστές/ Απόφοιτοι που πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση σε επιχειρήσεις	2	1061	2 138 377,00
12201	Μελέτες, εμπειρογνομosύνες, έρευνες, αξιολογήσεις	8	0,651	750 280,69
12302	Ενέργειες πληροφόρησης/Δημοσιότητας	4	0,434	485 961,04
12303	Πλήθος χρηστών που επιμορφώνονται / καταρτίζονται από τη δράση	5	52,4923	270 311,63
C001	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	285	275	25 062 303,70
C002	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	285	275	25 062 303,70
C005	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός νέων επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	50	48	8 969 004,76
C006	Παραγωγική επένδυση: Ιδιωτικές επενδύσεις που αντιστοιχούν σε δημόσια στήριξη επιχειρήσεων (επιχορηγήσεις)	175	4 510 610	6 246 112,64
C008	Παραγωγικές επενδύσεις: Αύξηση της απασχόλησης στις επιχειρήσεις που λαμβάνουν ενίσχυση	250	29	16 735 547,00
C01.3	Αριθ. έργων για την προστιθέμενη αξία, την ποιότητα, τη χρήση ανεπιθύμητων αλιευμάτων και τους αλιευτικούς λιμένες, τους τόπους εκφόρτωσης, τις ιχθυόσκαλες και τα καταφύγια (ΕΠΑΛΘ)	2	2	28 313,00
C01.7	Αριθ. έργων ενεργειακής απόδοσης, μετριασμού της αλλαγής του κλίματος (ΕΠΑΛΘ)	5	5	56 796,00
C01.9	Αριθ. έργων για την προώθηση του ανθρώπινου κεφαλαίου και του κοινωνικού διαλόγου, τη διαφοροποίηση και τις νέες μορφές εισοδήματος, την εκκίνηση επιχειρηματικής δραστηριότητας	4	4	54 025,00

Κωδικός Δείκτη	Ονομασία Δείκτη	Αριθμός έργων	Εκτίμηση επίτευξης	Δημόσια Δαπάνη που αντιστοιχεί (Ευρώ)
	για αλιείς και την υγεία/ασφάλεια (ΕΠΑΛΘ)			
C02.1	Αριθ. έργων για την καινοτομία, τις συμβουλευτικές υπηρεσίες (ΕΠΑΛΘ)	1	0,1419	21 508,07
C02.2	Αριθ. έργων για τις παραγωγικές επενδύσεις στην υδατοκαλλιέργεια (ΕΠΑΛΘ)	15	15	8 901 168,00
C022	Αριθμός έργων που αφορούν δημόσιες διοικήσεις ή δημόσιες υπηρεσίες σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο	1	1	53 000,00
C024	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός νέων ερευνητών σε φορείς που λαμβάνουν ενίσχυση (ΙΠΑ)	25	43,47	10 858 497,74
C025	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός ερευνητών που εργάζονται σε βελτιωμένες εγκαταστάσεις ερευνητικών κέντρων (ΙΠΑ)	6	20	4 004 671,68
C026	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	18	7	3 490 968,06
C028	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν ενίσχυση για να εισάγουν νέα προϊόντα στην αγορά	16	8	1 231 632,76
C029	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν ενίσχυση για να εισάγουν νέα προϊόντα στην εταιρεία	16	12	1 231 632,76
C05.3	Αριθ. έργων για τη μεταποίηση (ΕΠΑΛΘ)	2	2	2 069 906,00
CV30	Κόστος των δράσεων ΕΚΤ για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας COVID-19	1	53 000	53 000,00
S0007	Ψηφιακές υπηρεσίες που δημιουργούνται/αναβαθμίζονται	9	9	2 171 642,00
S0013	Περιοχές ενδιαφέροντος όπου ενισχύεται η οικονομική δραστηριότητα	1	0,0246	237 357,72
S0033	Ερευνητικές Υποδομές που ενισχύονται	6	6	4 004 671,68
T2701	Ψηφιακές εφαρμογές στους τομείς Τουρισμός – Πολιτισμός – Περιβάλλον	13	13	3 172 806,00
T4627	Αριθμός έργων δημιουργίας ή αναβάθμισης συστημάτων ΤΠΕ για την υποστήριξη οριζόντιων λειτουργιών των δημόσιων φορέων	19	0,434	2 292 277,24
T4628	Αριθμός έργων ενίσχυσης της διαλειτουργικότητας μητρώων και υπηρεσιών του Δημόσιου Τομέα	10	0,2821	631 010,96
T4632	Αριθμός έργων ΤΠΕ που υποστηρίζουν την αναβάθμιση της λειτουργίας τομέων	10	0,5208	1 581 744,20

Κωδικός Δείκτη	Ονομασία Δείκτη	Αριθμός έργων	Εκτίμηση επίτευξης	Δημόσια Δαπάνη που αντιστοιχεί (Ευρώ)
	προτεραιότητας του ΕΠ για την παροχή υπηρεσιών προς πολίτες			
T4958	Αριθμός ωφελούμενων από δράσεις ενίσχυσης της έρευνας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	14	56,8202	1 376 423,72
T4959	Αριθμός ωφελούμενων γυναικών από δράσεις ενίσχυσης της έρευνας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	11	25,519	1 222 683,72
T4656	Αριθμός έργων ανάπτυξης ή αναβάθμισης υπηρεσιών της δημόσιας διοίκησης που παρέχονται πλήρως ηλεκτρονικά	5	0,1085	784 999,97

Προφανώς, πέραν όλων των άλλων, τα δεδομένα που παρουσιάζει ο Πίνακας 25 μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την **προϋπολογιστική εκτίμηση του μοναδιαίου κόστους για κάθε δείκτη**. Στη συνέχεια, περιγράφουμε τη δραστηριότητα που καταγράψαμε ανά υποτομέα και παρουσιάζουμε τους δείκτες εκρών ανά υποτομέα σε σχέση με τους στόχους που είχαν τεθεί από το Σχέδιο Δράσης.

Φυσικό Αντικείμενο:
Αγροδιατροφή

Στο πλαίσιο του ειδικού στόχου 'Αύξηση της ερευνητικής δραστηριότητας και της μεταφοράς γνώσης για την παραγωγή νέων προϊόντων & υπηρεσιών' έχουν ενταχθεί το 2017 11 έργα στο ΠΕΠ Ιονίων (Πρόσκληση 1934/ION40) συνολικού Π)Υ δημόσιας δαπάνης €2,02εκατ. Μέσω του ΕΠΑνΕΚ, τα Ιόνια Νησιά συμμετέχουν σε δύο ερευνητικές υποδομές που είναι σχετικές με την Αγροδιατροφή (Προσκλήσεις 2525/088 και 3525/111) με Π)Υ δημόσιας δαπάνης €1,23εκατ.

Στο πλαίσιο του ειδικού στόχου Βελτίωση ποιότητας τοπικών αλυσίδων αξίας για την ενίσχυση της παραγωγής τυπικών προϊόντων και υπηρεσιών καταγράφεται ένα έργο στο Interreg IPA CBC Greece – Albania με αντικείμενο την ελιά-ελαιόλαδο με προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης €126,5χιλ. Ο συγκεκριμένος ειδικός στόχος στηρίζεται από το ΕΠ Αγροτικής Ανάπτυξης και δεν υπάρχουν δεδομένα παρακολούθησης για τις σχετικές δράσεις.

Τέλος, στο πλαίσιο του ειδικού στόχου 'Αύξηση παραγωγικών επενδύσεων σε τομείς περιφερειακής εξειδίκευσης για την καινοτομία & τη διαφοροποίηση προϊόντων & υπηρεσιών', μέσω του ΕΠΑνΕΚ εντάχθηκαν συνολικά 12 έργα προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης €824χιλ. στο πλαίσιο δύο εθνικών δράσεων κρατικών ενισχύσεων (3 εντάξεις το 2016 για την πρόσκληση 'Αναβάθμιση πολύ μικρών & μικρών επιχειρήσεων για την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους σε νέες αγορές' και 9 εντάξεις το 2018 από την πρόσκληση 'Εργαλειοθήκη Ανταγωνιστικότητας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων'). Μέσω του Αναπτυξιακού Νόμου έχουν ενταχθεί 3 επιχειρηματικά σχέδια προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης ύψους €0,46εκατ. και ιδιωτικής συμμετοχής €0,71εκατ.

Όλα τα έργα που αναφέρονται παραπάνω, με εξαίρεση εκείνο που αφορά σε διακρατική συνεργασία, αναμένεται να ολοκληρωθούν μετά την περίοδο αναφοράς, δηλ. μετά το 2020. Συνεπώς, οι επιπτώσεις τους δεν μπορούν να υπολογιστούν αυτή τη στιγμή.

Ο Πίνακας 26 παρουσιάζει τη μέχρι στιγμής αποτελεσματικότητα στην επίτευξη των στόχων που είχαν τεθεί στο σχέδιο δράσης για το συγκεκριμένο υποτομέα. Έχουν προστεθεί επίσης οι δείκτες του ΟΠΣ που αντιστοιχούν στο σύνολο των παραπάνω έργων, ανεξαρτήτως αν είχαν προβλεφθεί από το Σχέδιο Δράσης. Η ίδια προσέγγιση θα ακολουθηθεί για όλους τους υποτομείς.

Πίνακας 26 Αποτελεσματικότητα υλοποίησης φυσικού αντικείμενου στον Υποτομέα 01-Αγροδιατροφή.

Κωδ. Δείκτη	Ονομασία Δείκτη	Τιμή Στόχος	Επίτευξη	Βαθμός Επίτευξης (%)
n	Σύνολο έργων στον υποτομέα	μ)δ	29	μ)ε
SUM_DD	Σύνολο δημόσιας δαπάνης στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων κατά την ένταξη (εκατ. ευρώ)	7,65	4,641	60,67
C001	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	25	15	60,0
C002	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	25	15	60,0
C006	Παραγωγική επένδυση: Ιδιωτικές επενδύσεις που αντιστοιχούν σε δημόσια στήριξη επιχειρήσεων (επιχορηγήσεις)	μ)δ	1 516 021	μ)ε
C008	Παραγωγικές επενδύσεις: Αύξηση της απασχόλησης στις επιχειρήσεις που λαμβάνουν ενίσχυση	μ)δ	6	μ)ε
C024	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός νέων ερευνητών σε φορείς που λαμβάνουν ενίσχυση (ΙΠΑ)	μ)δ	8	μ)ε
C025	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός ερευνητών που εργάζονται σε βελτιωμένες εγκαταστάσεις ερευνητικών κέντρων (ΙΠΑ)	55	0	0,0
C026	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	10	0	0,0
C028	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν ενίσχυση για να εισάγουν νέα προϊόντα στην αγορά	μ)δ	1	μ)ε
C029	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν ενίσχυση για να εισάγουν νέα προϊόντα στην εταιρεία	μ)δ	2	μ)ε
S0033	Ερευνητικές Υποδομές που ενισχύονται	μ)δ	0,33	μ)ε
T2703	Αριθμός επιχειρηματικών συνεργατικών δικτύων	3	0	0,0
ΠΑΑ01 ¹	Συνολική δημόσια δαπάνη (Ευρώ)	8 800 000	μ)δ	μ)ε
ΠΑΑ02 ¹	Αριθμός συνεργατικών δράσεων (M16)	5	μ)δ	μ)ε
ΠΑΑ03 ¹	Αριθμός εκμεταλλεύσεων που ενισχύθηκαν (M3)	50	μ)δ	μ)ε

Κωδ. Δείκτη	Ονομασία Δείκτη	Τιμή Στόχος	Επίτευξη	Βαθμός Επίτευξης (%)
ΠΑΑ04 ¹	Αριθμός πράξεων στις οποίες υποστηρίχθηκαν επενδύσεις (M4)	200	μ)δ	μ)ε
ΠΑΑ05 ¹	Αριθμός εκμεταλλεύσεων που υποστηρίχθηκαν κατά την ίδρυση ή την ανάπτυξη (M6)	100	μ)δ	μ)ε

¹ Δεν έχει ενσωματωθεί η συνεισφορά του ΕΠ Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020.
μ)δ: Μη διαθέσιμο
μ)ε: Μη εφαρμόσιμο

Συνολικά, η εικόνα που δίνουν τα μέχρι στιγμής διαθέσιμα δεδομένα για τον υποτομέα αγροδιατροφή περιγράφεται ως εξής:

- Η ερευνητική δραστηριότητα είναι περιφερειακής κλίμακας, υποστηριζόμενη από το ΠΕΠ Ιονίων Νήσων χωρίς εμπλοκή του επιχειρηματικού τομέα. Η συμμετοχή του Ιονίου Πανεπιστημίου σε δύο ερευνητικές υποδομές που σχετίζονται με τον υποτομέα μπορεί να δημιουργήσει τοπική υπεραξία, αν συνδυαστεί με ισχυρές δράσεις διάχυσης αποτελεσμάτων κατάλληλα προσαρμοσμένες στους τελικούς χρήστες.
- Η προϋπολογισμένη μόχλευση ιδιωτικών επενδύσεων στα 12 έργα κρατικών ενισχύσεων για επιχειρηματική ανάπτυξη με 11 μοναδικούς δικαιούχους εκτιμάται στα €704χιλ.
- Η αποδοτικότητα σε σχέση με το σχέδιο δράσης (εκτός ΕΠ Αγροτικής Ανάπτυξης) είναι της τάξης του 50% και χαρακτηρίζεται ως μέτρια.

Φυσικό Αντικείμενο:
Γαστρονομία

Η μέχρι στιγμής καταγεγραμμένη δραστηριότητα στον υποτομέα Γαστρονομία είναι μάλλον πενιχρή. Συνίσταται σε έξι έργα κρατικών ενισχύσεων μέσω του ΕΠΑνΕΚ με ισάριθμους μοναδικούς δικαιούχους (όλοι στον τομέα της εστίασης) συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης €269χιλ. με ισόποση ιδιωτική συμμετοχή, τα έξι εκ των οποίων εντάχθηκαν το 2018 και αναμένεται να ολοκληρωθούν εντός του 2022.

Επιπρόσθετα, καταγράφεται ένα έργο διακρατικής συνεργασίας με τη συμμετοχή του Επιμελητηρίου Κέρκυρας και ύψος δημόσιας δαπάνης €170,9χιλ. για την προώθηση του παραδοσιακού πρωινού.

Τα δεδομένα που παρουσιάζει ο Πίνακας 27 επιβεβαιώνουν την σύνοψη της πορείας του φυσικού αντικείμενου.

Πίνακας 27 Αποτελεσματικότητα υλοποίησης φυσικού αντικείμενου στον Υποτομέα 02-Γαστρονομία.

Κωδ. Δείκτη	Ονομασία Δείκτη	Τιμή Στόχος	Επίτευξη	Βαθμός Επίτευξης (%)
n	Σύνολο έργων στον υποτομέα		8	
SUM_DD	Σύνολο δημόσιας δαπάνης στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων κατά την ένταξη (εκατ. ευρώ)	3,7	0,44	11,89
C001	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	250 ²⁹	7	2,8
C002	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	50	7	14,0
C003	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη πλην επιχορηγήσεων	200	0	0,0
C006	Παραγωγική επένδυση: Ιδιωτικές επενδύσεις που αντιστοιχούν σε δημόσια στήριξη επιχειρήσεων (επιχορηγήσεις)	μ)δ	268942	μ)ε
C008	Παραγωγικές επενδύσεις: Αύξηση της απασχόλησης στις επιχειρήσεις που λαμβάνουν ενίσχυση	μ)δ	1	μ)ε
C028	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν ενίσχυση για να εισάγουν νέα προϊόντα στην αγορά	μ)δ	0	μ)ε
C029	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν ενίσχυση για να εισάγουν νέα προϊόντα στην εταιρεία	μ)δ	0	μ)ε
T2703	Αριθμός επιχειρηματικών συνεργατικών δικτύων	4	0	0,0
μ)δ: Μη διαθέσιμο				
μ)ε: Μη εφαρμόσιμο				

Η αποτελεσματικότητα στην υλοποίηση του σχεδίου δράσης για τον υποτομέα 02-Γαστρονομία κρίνεται ιδιαίτερα χαμηλή τόσο σε επίπεδο φυσικού όσο και οικονομικού αντικείμενου.

Φυσικό Αντικείμενο:
Αλιεία-Ιχθυοκαλλιέργειες

Όπως προαναφέρθηκε, το οικονομικό αντικείμενο των ενταγμένων έργων στον τομέα της Αλιείας-Ιχθυοκαλλιέργειας (βλ. Πίνακας 24) ήταν υπερδιπλάσιο του προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης που είχε προβλεφθεί από το Σχέδιο Δράσης. Παρά την ευχάριστη αυτή εξέλιξη, τα πράγματα στον υποτομέα 03-Αλιεία-Ιχθυοκαλλιέργειες εξελίχθηκαν διαφορετικά σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό. Συγκεκριμένα:

Για δράσεις έρευνας-καινοτομίας ο υποτομέας καταγράφει επτά έργα με συνολικό προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης €787χιλ., εκ των οποίων έξι έχουν ενταχθεί στο ΕΠΑνΕΚ (2 Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ και 3 στις ειδικές δράσεις για την Ιχθυοκαλλιέργεια), ένα στον Ορίζοντα2020 και ένα στη

²⁹ Διορθωμένη τιμή στόχου σε σχέση με το Σχέδιο Δράσης.

πρόσκληση 'Καινοτομία στην Ιχθυοκαλλιέργεια' του ΕΠ ΑΛΘ. Στο σύνολο των έργων αυτών συμμετέχει μία μόνο επιχείρηση από τα Ιόνια Νησιά, η Ιχθυοτροφεία Κεφαλλονιάς Α.Ε., η οποία φαίνεται να έχει αναπτύξει σημαντικά δίκτυα συνεργασίας με ερευνητικούς και επιχειρηματικούς φορείς εκτός Ιονίων Νήσων, εκτελώντας το σύνολο της ερευνητικής δραστηριότητας που καταγράφει ο τομέας στην Περιφέρεια.

Για δράσεις επιχειρηματικής ανάπτυξης (ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμό μονάδων ιχθυοκαλλιεργειών ή αλιευτικών σκαφών) καταγράφονται συνολικά 24 έργα που έχουν ενταχθεί στο ΕΠΑΛΘ συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης €11,05εκατ και ιδιωτικής συμμετοχής €12,62εκατ. στα οποία δικαιούχοι είναι 14 διαφορετικοί φορείς.

Καταγράφονται επίσης 2 έργα διακρατικής συνεργασίας (Interreg Med) που αφορούν την προστασία θαλάσσιων οικοσυστημάτων με προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης €257,5χιλ. και δικαιούχο το Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου.

Ο Πίνακας 28 παρουσιάζει την αποτελεσματικότητα στην ενεργοποίηση των στόχων εισροών.

Πίνακας 28 Αποτελεσματικότητα υλοποίησης φυσικού αντικειμένου στον Υποτομέα 03-Αλιεία-Ιχθυοκαλλιέργειες.

Κωδ. Δείκτη	Ονομασία Δείκτη	Τιμή Στόχος	Επίτευξη	Βαθμός Επίτευξης (%)
n	Σύνολο έργων στον υποτομέα		33	
SUM_DD	Σύνολο δημόσιας δαπάνης στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων κατά την ένταξη (εκατ. ευρώ)	5,99	12,101	202,02
C001	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	5	1	20,0
C002	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	5	1	20,0
C005	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός νέων επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	μ)δ	1	μ)ε
C006	Παραγωγική επένδυση: Ιδιωτικές επενδύσεις που αντιστοιχούν σε δημόσια στήριξη επιχειρήσεων (επιχορηγήσεις)	μ)δ	12642546	μ)ε
C01.3	Αριθ. έργων για την προστιθέμενη αξία, την ποιότητα, τη χρήση ανεπιθύμητων αλιευμάτων και τους αλιευτικούς λιμένες, τους τόπους εκφόρτωσης, τις ιχθυόσκαλες και τα καταφύγια (ΕΠΑΛΘ)	μ)δ	2	μ)ε
C01.4	Αριθ. έργων για μέτρα συντήρησης, μετριασμού των επιπτώσεων της αλιείας στο περιβάλλον και προσαρμογής της αλιείας στην προστασία των θαλασσιών ειδών (ΕΠΑΛΘ)	1	0	0,0
C01.7	Αριθ. έργων ενεργειακής απόδοσης, μετριασμού της αλλαγής του κλίματος (ΕΠΑΛΘ)	μ)δ	5	μ)ε
C01.9	Αριθ. έργων για την προώθηση του ανθρώπινου κεφαλαίου και του κοινωνικού διαλόγου, τη διαφοροποίηση και τις νέες	μ)δ	4	μ)ε

Κωδ. Δείκτη	Ονομασία Δείκτη	Τιμή Στόχος	Επίτευξη	Βαθμός Επίτευξης (%)
	μορφές εισοδήματος, την εκκίνηση επιχειρηματικής δραστηριότητας για αλιείς και την υγεία/ασφάλεια (ΕΠΑΛΘ)			
C02.1	Αριθ. έργων για την καινοτομία, τις συμβουλευτικές υπηρεσίες (ΕΠΑΛΘ)	20	1	5,0
C02.2	Αριθ. έργων για τις παραγωγικές επενδύσεις στην υδατοκαλλιέργεια (ΕΠΑΛΘ)	μ)δ	15	μ)ε
C02.3	Αριθ. έργων για τον περιορισμό των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της ιχθυοκαλλιέργειας (οικολ. Διαχείριση, σχήματα ελέγχου, κτλ) (ΕΠΑΛΘ)	20	0	0,0
C03.2	Αριθ. έργων υποστήριξης της συλλογής, διαχείρισης και χρήσης δεδομένων	2	0	0,0
C024	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός νέων ερευνητών σε φορείς που λαμβάνουν ενίσχυση (ΙΠΑ)	μ)δ	8,20	μ)ε
C026	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	5	1	20,0
C028	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν ενίσχυση για να εισάγουν νέα προϊόντα στην αγορά	μ)δ	1	μ)ε
C029	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν ενίσχυση για να εισάγουν νέα προϊόντα στην εταιρεία	μ)δ	1	μ)ε
C05.3	Αριθ. έργων για τη μεταποίηση (ΕΠΑΛΘ)	5	2	40,0
T2703	Αριθμός επιχειρηματικών συνεργατικών δικτύων	1	0	0,0

Συνολικά, η εικόνα που δίνουν τα μέχρι στιγμής διαθέσιμα δεδομένα για τον υποτομέα αλιεία-ιχθυοκαλλιέργειες περιγράφεται ως εξής:

- Η έντονη ερευνητική δραστηριότητα που καταγράφεται σε εθνικό και διεθνές επίπεδο στηρίζεται στην εμπλοκή μόνο μίας επιχείρησης, χωρίς τη συμμετοχή του (τοπικού) Ιονίου Πανεπιστημίου.
- Η προϋπολογισμένη μόχλευση ιδιωτικών επενδύσεων στα 24 έργα κρατικών ενισχύσεων για επιχειρηματική ανάπτυξη με 14 διαφορετικούς δικαιούχους ανέρχεται στα €12,62εκατ. και είναι ιδιαίτερα υψηλή.
- Συνολικά, αν και η αποτελεσματικότητα με όρους δημόσιας δαπάνης είναι υψηλότερη των στόχων, οι επιδόσεις της Περιφέρειας οδηγούνται από πολύ μικρό αριθμό επιχειρήσεων, με μία να έχει το σημαντικότερο μερίδιο.

Φυσικό Αντικείμενο:
Θαλάσσιος Τουρισμός

Ο υποτομέας 'Θαλάσσιος Τουρισμός' είναι, μαζί με την αλιεία-ιχθυοκαλλιέργειες, ένας από τους δύο τομείς στους οποίους οι επιδόσεις στο οικονομικό αντικείμενο υπερβαίνουν κατά πολύ τους αρχικούς στόχους (βλ. Πίνακας 24).

Από την προοπτική της έρευνας-καινοτομίας καταγράφονται δύο σχετικά έργα στο ΕΠΑνΕΚ (1 'Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ' και 1 στην 'Περιφερειακή

Αριστεία') συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης €287χιλ. στα οποία συμμετέχουν μία τοπική εταιρεία και το Ιόνιο Πανεπιστήμιο, αντίστοιχα.

Μέσω του ΕΠΑνΕΚ (61 έργα) και του ΠΕΠ Ιονίων Νήσων (32 έργα) καταγράφονται συνολικά 93 ενταγμένα έργα κρατικών ενισχύσεων που σχετίζονται με τον υποτομέα, συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης €12,24εκατ. και ιδιωτικής συμμετοχής €12,30εκατ. Οι μισοί σχεδόν από τους δικαιούχους είναι υπό σύσταση εταιρείες, γεγονός που ερμηνεύεται ως ένδειξη αυξημένου επιχειρηματικού ενδιαφέροντος για τον υποτομέα.

Τέλος, καταγράφονται 2 δράσεις διακρατικής συνεργασίας με προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης €209χιλ στις οποίες συμμετέχει το Ιόνιο Πανεπιστήμιο και ο Φορέας Διαχείρισης του Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου.

Ο Πίνακας 29 καταγράφει τα μέχρι στιγμής δεδομένα για την αποτελεσματικότητα υλοποίησης του φυσικού αντικειμένου.

Πίνακας 29 Αποτελεσματικότητα υλοποίησης φυσικού αντικειμένου στον Υποτομέα 04-Θαλάσσιος Τουρισμός.

<i>Κωδ. Δείκτη</i>	<i>Ονομασία Δείκτη</i>	<i>Τιμή Στόχος</i>	<i>Επίτευξη</i>	<i>Βαθμός Επίτευξης (%)</i>
n	Σύνολο έργων στον υποτομέα		97	
SUM_DD	Σύνολο δημόσιας δαπάνης στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων κατά την ένταξη (εκατ. ευρώ)	6,4	12,736	199,0
C001	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	26	94	361,5
C002	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	26	94	361,5
C005	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός νέων επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	μ)δ	45	μ)ε
C006	Παραγωγική επένδυση: Ιδιωτικές επενδύσεις που αντιστοιχούν σε δημόσια στήριξη επιχειρήσεων (επιχορηγήσεις)	μ)δ	12302575	μ)ε
C024	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός νέων ερευνητών σε φορείς που λαμβάνουν ενίσχυση (ΙΠΑ)	μ)δ	1,88	μ)ε
C025	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός ερευνητών που εργάζονται σε βελτιωμένες εγκαταστάσεις ερευνητικών κέντρων	μ)δ	0	μ)ε
C026	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	μ)δ	0	μ)ε
C028	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν ενίσχυση για να εισάγουν νέα προϊόντα στην αγορά	μ)δ	0	μ)ε
C029	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν ενίσχυση για να εισάγουν νέα προϊόντα στην εταιρεία	μ)δ	0	μ)ε

Κωδ. Δείκτη	Ονομασία Δείκτη	Τιμή Στόχος	Επίτευξη	Βαθμός Επίτευξης (%)
T2703	Αριθμός επιχειρηματικών συνεργατικών δικτύων	2	0	0,0
S0033	Ερευνητικές Υποδομές που ενισχύονται	μ)δ	0,067	μ)ε

Συνολικά, ο υποτομέας 04-Θαλάσσιος Τουρισμός κινήθηκε με όρους αποτελεσματικότητας υπεράνω των προσδοκιών.

Φυσικό Αντικείμενο:
Θεματικός Τουρισμός

Αντίθετα από το θαλάσσιο τουρισμό, ο θεματικός τουρισμός δε φαίνεται να έχει τη δυναμική που είχε εκτιμηθεί κατά την περίοδο σύνταξης του σχεδίου δράσης.

Υπό την προοπτική της έρευνας-καινοτομίας καταγράφεται ένα ενταγμένο έργο στο ΕΠΑνΕΚ ('Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ') με τη συμμετοχή μίας τοπικής εταιρείας και προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης €96χιλ. και ιδιωτικής συμμετοχής €24χιλ.

Υπό την προοπτική της επιχειρηματικής ανάπτυξης, μέσω του ΕΠΑνΕΚ ('Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων') καταγράφονται 7 έργα των οποίων το φυσικό αντικείμενο συνδέεται άμεσα με την ανάπτυξη δραστηριοτήτων θεματικού τουρισμού. Το σύνολο της δημόσιας δαπάνης είναι €1,20εκατ. με ισόποση ιδιωτική συμμετοχή. Οι δράσεις αυτές εντάχθηκαν το 2017 και αναμένεται να ολοκληρωθούν μετά το 2020.

Παρά την ισχυρή επιχειρηματική δραστηριότητα, καταγράφεται ισχυρή συμμετοχή φορέων των Ιονίων Νήσων σε επτά δράσεις διακρατικής συνεργασίας σε θέματα δημιουργικού τουρισμού, με συνολικό προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης €1,85εκατ. Η εμπειρία που αποκομίστηκε από τα έργα αυτά αποτελεί παρακαταθήκη για το σχεδιασμό στην επόμενη προγραμματική περίοδο.

Ο Πίνακας 30 παρουσιάζει την, μέχρι τα τέλη του 2020, αποτελεσματικότητα στην υλοποίηση του φυσικού αντικειμένου.

Πίνακας 30 Αποτελεσματικότητα υλοποίησης φυσικού αντικειμένου στον Υποτομέα 05-Θεματικός Τουρισμός.

Κωδ. Δείκτη	Ονομασία Δείκτη	Τιμή Στόχος	Επίτευξη	Βαθμός Επίτευξης (%)
n	Σύνολο έργων στον υποτομέα		15	
SUM_DD	Σύνολο δημόσιας δαπάνης στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων κατά την ένταξη (εκατ. ευρώ)	29,75	3,166	10,64

Κωδ. Δείκτη	Ονομασία Δείκτη	Τιμή Στόχος	Επίτευξη	Βαθμός Επίτευξης (%)
CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	260	8	3,08
CO02	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	60	8	13,33
CO04	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν μη οικονομική στήριξη	200	0	0,0
CO05	Αριθμός νέων επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	μ)δ	0	μ)ε
CO06	Παραγωγική επένδυση: Ιδιωτικές επενδύσεις που αντιστοιχούν σε δημόσια στήριξη επιχειρήσεων (επιχορηγήσεις)	μ)δ	1219986	μ)ε
CO08	Αύξηση της απασχόλησης στις επιχειρήσεις που λαμβάνουν ενίσχυση	μ)δ	0	μ)δ
CO24	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός νέων ερευνητών σε φορείς που λαμβάνουν ενίσχυση	μ)δ	1,89	μ)ε
CO26	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	2	0	0,0
CO28	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν ενίσχυση για να εισάγουν νέα προϊόντα στην αγορά	μ)δ	1	μ)ε
CO29	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν ενίσχυση για να εισάγουν νέα προϊόντα στην εταιρεία	μ)δ	1	μ)ε
ΠΑΑ06	Αριθμός ωφελούμενων που λαμβάνουν στήριξη για επενδύσεις σε μη αγροτικές δραστηριότητες	50 ¹	μ)δ	μ)δ
SO033	Ερευνητικές Υποδομές που ενισχύονται	1	0	0,0
T2703	Αριθμός επιχειρηματικών συνεργατικών δικτύων	3	0	0,0

¹Δεν έχει ενσωματωθεί η συνεισφορά του ΕΠ Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020.
μ)δ.: Μη διαθέσιμο
μ)ε.: Μη εφαρμόσιμο

Φυσικό Αντικείμενο:
Δημιουργική Οικονομία

Με όρους οικονομικού αντικείμενου, ο υποτομέας 'Δημιουργική Οικονομία' κινήθηκε, εντός της περιόδου αναφοράς, σημαντικά χαμηλότερα σε σχέση με τις εκτιμήσεις κατά τη σύνταξη του Σχεδίου Δράσης.

Οι δραστηριότητες έρευνας-καινοτομίας συνεισέφεραν το μεγαλύτερο μερίδιο της δημόσιας δαπάνης στον υποτομέα, καταγράφοντας 5 έργα ενταγμένα στο ΕΠΑνΕΚ (2 'Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ', 2 στις ειδικές δράσεις για την ανοικτή καινοτομία στον πολιτισμό και μία ερευνητική υποδομή στο πλαίσιο της 'Περιφερειακής Αριστείας') συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης

€2,52εκατ. Σε όλα τα παραπάνω έργα συμμετέχει το Ιόνιο Πανεπιστήμιο και σε ένα απ' αυτά μία τοπική επιχείρηση με ιδιωτική συμμετοχή €31χιλ.

Μέσω τριών προσκλήσεων του ΕΠΑνΕΚ καταγράφονται επτά έργα επιχειρηματικής ανάπτυξης συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης ύψους €462χιλ. με ισόποση ιδιωτική συμμετοχή που έχουν ως ωφελούμενους ισάριθμες επιχειρήσεις.

Ανακεφαλαιώνοντας, ο υποτομέας χαρακτηρίζεται από ικανή προσφορά γνώσης από το Ιόνιο Πανεπιστήμιο η οποία δεν βρίσκει μέχρι στιγμής κανάλια αξιοποίησης από το περιφερειακό οικοσύστημα καινοτομίας.

Ο Πίνακας 31 παρουσιάζει τους δείκτες εκρών που σχετίζονται με τον υποτομέα.

Πίνακας 31 Αποτελεσματικότητα υλοποίησης φυσικού αντικειμένου στον Υποτομέα 06-Δημιουργική Οικονομία.

<i>Κωδ. Δείκτη</i>	<i>Ονομασία Δείκτη</i>	<i>Τιμή Στόχος</i>	<i>Επίτευξη</i>	<i>Βαθμός Επίτευξης (%)</i>
n	Σύνολο έργων στον υποτομέα		12	
SUM_DD	Σύνολο δημόσιας δαπάνης στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων κατά την ένταξη (εκατ. ευρώ)	7,83	2,979	38,0
C001	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	65	8	12,31
C002	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	65	8	12,31
C005	Αριθμός νέων επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	μ)δ	0	μ)ε
C006	Παραγωγική επένδυση: Ιδιωτικές επενδύσεις που αντιστοιχούν σε δημόσια στήριξη επιχειρήσεων (επιχορηγήσεις)	μ)δ	462151	μ)ε
C008	Αύξηση της απασχόλησης στις επιχειρήσεις που λαμβάνουν ενίσχυση	μ)δ	5	μ)ε
C024	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός νέων ερευνητών σε φορείς που λαμβάνουν ενίσχυση	μ)δ	9,83	μ)ε
C025	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός ερευνητών που εργάζονται σε βελτιωμένες εγκαταστάσεις ερευνητικών κέντρων	μ)δ	0	μ)ε
C026	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	17	1	5,88
C028	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν ενίσχυση για να εισάγουν νέα προϊόντα στην αγορά	μ)δ	1	μ)ε
C029	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν ενίσχυση	μ)δ	4	μ)ε

Κωδ. Δείκτη	Ονομασία Δείκτη	Τιμή Στόχος	Επίτευξη	Βαθμός Επίτευξης (%)
	για να εισάγουν νέα προϊόντα στην εταιρεία			
S0033	Ερευνητικές Υποδομές που ενισχύονται	μ)δ	1	μ)ε
T4232	Αριθμός περιοχών ενδιαφέροντος όπου ενισχύεται η οικονομική δραστηριότητα	1	μ)δ	μ)δ
T2704	Αριθμός δομών στήριξης επιχειρήσεων για παραγωγή καινοτομίας	1	0	0,0
	μ)δ.: Μη διαθέσιμο			
	μ)ε.: Μη εφαρμόσιμο			

Φυσικό Αντικείμενο:
Πιλοτικές Δράσεις στην
Υγεία

Ο υποτομέας 'Πιλοτικές Δράσεις στην Υγεία' κινήθηκε ικανοποιητικά με όρους δημόσιας δαπάνης, στηριζόμενος στην ανταγωνιστική τεχνογνωσία του Ιονίου Πανεπιστημίου σε θέματα ιατρικής πληροφορικής.

Μέσω του ΠΕΠ Ιονίων Νήσων και του ΕΠΑνΕΚ έχουν ενταχθεί συνολικά 7 έργα (5 στο πλαίσιο της πρόσκλησης 'Ερευνητική δραστηριότητα στον τομέα της βιοιατρικής - βιοπληροφορικής στην Π.Ι.Ν.', 1 στο 'Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ' και 1 στην 'Υποστήριξη της Περιφερειακής Αριστείας') με συνολικό ύψος δημόσιας δαπάνης €3,14εκατ. Ο μοναδικός δικαιούχος στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων ήταν το Ιόνιο Πανεπιστήμιο, ενώ στο μοναδικό έργο 'Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ' συμμετέχει μία επιχείρηση από την Πελοπόννησο. Τα 6 από τα 7 έργα εντάχθηκαν το 2018, και όλα αναμένεται να ολοκληρωθούν μετά το πέρας της περιόδου παρατήρησης.

Όπως είναι σαφές από τα αποτελέσματα της Πρόσκλησης ION70 του ΠΕΠ (βλ. Πίνακας 8 στη σελ. 57 με τίτλο 'Συμπράξεις Επιχειρήσεων με Οργανισμούς Έρευνας και Διάδοσης Γνώσεων, στον τομέα των Υπηρεσιών Υγείας μέσω Βιοιατρικής, της RIS3 της Π.Ι.Ν.') δεν υπάρχει στα Ιόνια Νησιά επιχειρηματική δραστηριότητα ικανή να εκμεταλλευτεί εμπορικά τα παραπάνω ερευνητικά αποτελέσματα, συνεπώς πρέπει ν' αναζητηθούν εναλλακτικές διαδρομές για το μετασχηματισμό της τεχνογνωσίας του Ιονίου Πανεπιστημίου σε οικονομικό πόρο.

Ο Πίνακας 32 καταγράφει τους δείκτες εκρών που έχουν αντιστοιχιστεί με τον υποτομέα.

Πίνακας 32 Αποτελεσματικότητα υλοποίησης φυσικού αντικείμενου στον Υποτομέα 07-Πιλοτικές Δράσεις στην Υγεία.

Κωδ. Δείκτη	Ονομασία Δείκτη	Τιμή Στόχος	Επίτευξη	Βαθμός Επίτευξης (%)
n	Σύνολο έργων στον υποτομέα		7	
SUM_DD	Σύνολο δημόσιας δαπάνης στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων κατά την ένταξη (εκατ. ευρώ)		3,137	
CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	μδ	0	μ)ε
CO02	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	μδ	0	μ)ε
CO05	Αριθμός νέων επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	μδ	0	μ)ε
CO06	Παραγωγική επένδυση: Ιδιωτικές επενδύσεις που αντιστοιχούν σε δημόσια στήριξη επιχειρήσεων (επιχορηγήσεις)	μδ	0	μ)ε
CO24	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός νέων ερευνητών σε φορείς που λαμβάνουν ενίσχυση	10	4,96	49,6
CO25	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός ερευνητών που εργάζονται σε βελτιωμένες εγκαταστάσεις ερευνητικών κέντρων	μδ	20	μ)ε
CO26	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	μδ	0	0,0
SO033	Ερευνητικές Υποδομές που ενισχύονται	μδ	1	μ)ε

μ)δ.: Μη διαθέσιμο
μ)ε.: Μη εφαρμόσιμο

Φυσικό Αντικείμενο:
Ανθρώπινοι Πόροι

Στο πεδίο της ενίσχυσης του ερευνητικού δυναμικού της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων και της σύνδεσής τους με τις επιχειρήσεις καταγράφονται συνολικά 17 έργα (15 μέσω ΕΠ Ανθρώπινο Δυναμικό, Εκπαίδευση και Δια βίου Μάθηση και 2 από το ΕΠΑνΕΚ). Τρία απ' αυτά είναι εθνικής κλίμακας με δικαιούχο το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών με δημόσια δαπάνη που αντιστοιχεί στα Ιόνια Νησιά ύψους €809χιλ. (Ενίσχυση Μεταδιδακτόρων ερευνητών/ερευνητριών α' και β' κύκλος, και Ενίσχυση του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού μέσω της υλοποίησης διδακτορικής έρευνας). Δεν υπάρχουν ακριβή δεδομένα για τη χωροθέτηση των ωφελούμενων απ' αυτά.

Τα υπόλοιπα, προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης €2,76εκατ. είναι αμιγώς χωροθετημένα στα Ιόνια Νησιά και αφορούν σε πρακτική άσκηση φοιτητών, υποστήριξη ερευνητικών έργων (2 έργα), σε εκτέλεση έρευνας από νέους ερευνητές (11 έργα με δημόσια δαπάνη €567χιλ.) και στην ενίσχυση των ψηφιακών υποδομών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για την εξ' αποστάσεως διδασκαλία.

Πίνακας 33 Αποτελεσματικότητα υλοποίησης φυσικού αντικείμενου στον Υποτομέα 08-Ανθρώπινο Δυναμικό.

Κωδ. Δείκτη	Ονομασία Δείκτη	Τιμή Στόχος	Επίτευξη	Βαθμός Επίτευξης (%)
n	Σύνολο έργων στον υποτομέα		17	
SUM_DD	Σύνολο δημόσιας δαπάνης στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων κατά την ένταξη (εκατ. ευρώ)		3,567	
11802	Φοιτητές/ Σπουδαστές/ Απόφοιτοι που συμμετέχουν σε προγράμματα πρακτικής άσκησης	μδ	1925	με
11803	Φοιτητές/ Σπουδαστές/ Απόφοιτοι που πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση σε επιχειρήσεις	μδ	1061	με
CO22	Αριθμός έργων που αφορούν δημόσιες διοικήσεις ή δημόσιες υπηρεσίες σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο	μδ	1	με
CV30	Κόστος των δράσεων ΕΚΤ για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας COVID-19	μδ	53000	με
T4958	Αριθμός ωφελούμενων από δράσεις ενίσχυσης της έρευνας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	150	56,82	37,88
T4859	Αριθμός ωφελούμενων γυναικών από δράσεις ενίσχυσης της έρευνας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	μδ	25,52	με

μδ: Μη διαθέσιμο
με: Μη εφαρμόσιμο

Φυσικό Αντικείμενο:
Τεχνολογίες
Πληροφορικής και
Επικοινωνιών

Ο υποτομέας Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών κινείται πολύ καλά σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό σε όρους δημόσιας δαπάνης. Σε επίπεδο φυσικού αντικείμενου, αντίθετα με τον αρχικό σχεδιασμό, καταγράφεται μία σημαντική συνιστώσα έρευνας-καινοτομίας με χρηματοδότηση ύψους €1,98εκατ. από ΕΠΑνΕΚ και Ορίζοντα2020, συμπεριλαμβανομένου ενός έργου στο SME Instrument. Μέσω του ΕΠΑνΕΚ (‘Έρευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ’) εντάχθηκαν 6 έργα προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης €878χιλ. για ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών κυρίως στον τομέα του τουρισμού (4), της εκπαίδευσης (1) και του εμπορίου (1) και μία εθνική υποδομή για τις ψηφιακές ανθρωπιστικές επιστήμες με μικρή συμμετοχή του Ιονίου Πανεπιστημίου (προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης €40χιλ.). Στον Ορίζοντα2020 καταγράφονται 4 ερευνητικά έργα με προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης €1εκατ. και αντικείμενα την ασφάλεια δεδομένων, τη διαχείριση εμπιστευτικότητας, την αυτόματη μετάφραση και τη διαχείριση περιβαλλοντικών πληροφοριών. Επίσης, μέσω του SME Instrument του Ορίζοντα2020 ενισχύθηκε μία τοπική εταιρεία για την ανάπτυξη υποθαλάσσιου δικτύου παθητικών αισθητήρων ανίχνευσης καιρικών φαινομένων.

Στον τομέα της παροχής ανάπτυξης ψηφιακών υπηρεσιών προς τους πολίτες καταγράφονται συνολικά 28 εθνικής κλίμακας έργα που συνάδουν με τους

στόχους της περιφερειακής RIS3 (7 από ΕΠΑνΕΚ, 21 από το ΕΠ Μεταρρύθμιση Δημοσίου Τομέα) για τα οποία, στα Ιόνια Νησιά αντιστοιχεί προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης €7,34εκατ. Επιπρόσθετα, μέσω του ΠΕΠ Ιονίων Νήσων εντάχθηκαν 13 έργα δημόσιων φορέων συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης €3,17εκατ. με κύρια εστίαση στην ψηφιοποίηση πολιτιστικών πόρων και στη διευκόλυνση των επισκεπτών/τουριστών.

Τέλος, όσον αφορά στην προώθηση της υιοθέτησης των ΤΠΕ από επιχειρήσεις καταγράφεται η ακόλουθη δραστηριότητα:

- Μέσω ΕΠΑνΕΚ έχουν ενταχθεί 5 έργα συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης €0,972εκατ και ισόποσης ιδιωτικής συμμετοχής για την ψηφιοποίηση αστικών και υπεραστικών ΚΤΕΛ.
- Μέσω της δράσης «Ψηφιακό Βήμα» του ΕΠΑνΕΚ έχουν ενταχθεί συνολικά 125 έργα συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης €1,64εκατ. και ισόποσης ιδιωτικής συμμετοχής για μικρής κλίμακας ψηφιοποίηση ισάριθμων επιχειρήσεων, χωρίς ωστόσο να είναι γνωστή η κλαδική στόχευση.
- Μέσω της δράσης «Ψηφιακό Άλμα» του ΕΠΑνΕΚ έχουν ενταχθεί συνολικά 6 έργα συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης €355χιλ. και ισόποσης ιδιωτικής συμμετοχής για μεγάλης κλίμακας βελτίωση της ψηφιακής ωριμότητας ισάριθμων επιχειρήσεων, χωρίς ωστόσο να είναι γνωστή η κλαδική στόχευση.
- Μέσω της δράσης «Αναβάθμιση πολύ μικρών & μικρών επιχειρήσεων για την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους σε νέες αγορές» έχει ενταχθεί 1 έργο υποστήριξης επιχείρησης στον τομέα των υπηρεσιών ΤΠΕ με προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης €40χιλ.
- Μέσω της δράσης «Επιχορήγηση υφιστάμενων ΜμΕ επιχειρήσεων του κλάδου του λιανεμπορίου που διατηρούν φυσικό κατάστημα, για την ανάπτυξη/αναβάθμιση και διαχείριση ηλεκτρονικού καταστήματος» του ΕΠΑνΕΚ έχει προϋπολογιστεί δημόσια δαπάνη ύψους €3,1εκατ. για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων για υποστήριξη 620 ωφελούμενων, χωρίς ωστόσο να έχουν ενταχθεί έργα εντός της περιόδου αναφοράς.

Ο Πίνακας 34 παρουσιάζει τα επεξεργασμένα δεδομένα επίτευξης των δεικτών εκρών.

Πίνακας 34 Αποτελεσματικότητα υλοποίησης φυσικού αντικειμένου στον Υποτομέα 09-Τεχνολογίες Πληροφορικής Επικοινωνιών.

Κωδ. Δείκτη	Ονομασία Δείκτη	Τιμή Στόχος	Επίτευξη	Βαθμός Επίτευξης (%)
n	Σύνολο έργων στον υποτομέα		195	
SUM_DD	Σύνολο δημόσιας δαπάνης στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων κατά την ένταξη (εκατ. ευρώ)		16,257	
12201	Μελέτες, εμπειρογνωμοσύνες, έρευνες, αξιολογήσεις		0,651	
12302	Ενέργειες πληροφόρησης/Δημοσιότητας		0,434	
12303	Πλήθος χρηστών που επιμορφώνονται / καταρτίζονται από τη δράση		52,5	
C001	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	200	142	71
C002	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	200	142	71
C005	Αριθμός νέων επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	μδ	1	με
C006	Παραγωγική επένδυση: Ιδιωτικές επενδύσεις που αντιστοιχούν σε δημόσια στήριξη επιχειρήσεων (επιχορηγήσεις)	μδ	2702611	με
C008	Παραγωγικές επενδύσεις: Αύξηση της απασχόλησης στις επιχειρήσεις που λαμβάνουν ενίσχυση	μδ	13	με
C010	Υποδομές ΤΠΕ: Πρόσθετα Νοικοκυριά με πρόσβαση σε ευρυζωνικά δίκτυα με ταχύτητες τουλάχιστον 30 Mbps	μδ	μδ	με
C024	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός νέων ερευνητών σε φορείς που λαμβάνουν ενίσχυση	10	9,33	49,6
C025	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός ερευνητών που εργάζονται σε βελτιωμένες εγκαταστάσεις ερευνητικών κέντρων	μδ	0	με
C026	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	μδ	1	0,0
C028	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν ενίσχυση για να εισάγουν νέα προϊόντα στην αγορά	μδ	4	με
C029	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν ενίσχυση για να εισάγουν νέα προϊόντα στην εταιρεία	μδ	4	με
S0033	Ερευνητικές Υποδομές που ενισχύονται	μδ	1	με
T2701	Ψηφιακές εφαρμογές στους τομείς Τουρισμός – Πολιτισμός – Περιβάλλον	22	13	59,0
T4627	Αριθμός έργων δημιουργίας ή αναβάθμισης συστημάτων ΤΠΕ για την	μδ	19	με

Κωδ. Δείκτη	Ονομασία Δείκτη	Τιμή Στόχος	Επίτευξη	Βαθμός Επίτευξης (%)
	υποστήριξη οριζόντιων λειτουργιών των δημόσιων φορέων			
T4628	Αριθμός έργων ενίσχυσης της διαλειτουργικότητας μητρώων και υπηρεσιών του Δημόσιου Τομέα	μ)δ	10	μ)ε
T4632	Αριθμός έργων ΤΠΕ που υποστηρίζουν την αναβάθμιση της λειτουργίας τομέων προτεραιότητας του ΕΠ για την παροχή υπηρεσιών προς πολίτες	μ)δ	10	μ)ε
T4656	Αριθμός έργων ανάπτυξης ή αναβάθμισης υπηρεσιών της δημόσιας διοίκησης που παρέχονται πλήρως ηλεκτρονικά	μ)δ	5	μ)ε
	μ)δ.: Μη διαθέσιμο μ)ε.: Μη εφαρμόσιμο			

Φυσικό Αντικείμενο:
Οριζόντιες Δράσεις /
Υποστήριξη

Η ενεργοποίηση του υποτομέα 11-Οριζόντιες Δράσεις/Υποστήριξη είναι ιδιαίτερα χαμηλή. Καταγράφεται μόνο ένα έργο διακρατικής συνεργασίας που συνεισφέρει στους στόχους του υποτομέα με προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης €173χιλ. και αντικείμενο τη διέγερση δραστηριοτήτων προϊοντικής και διεργασιακής καινοτομίας μέσω συνεργασιών στον τομέα του τουρισμού.

Ο Πίνακας 35 παρουσιάζει τα επεξεργασμένα δεδομένα επίτευξης των δεικτών εκρών.

Πίνακας 35 Αποτελεσματικότητα υλοποίησης φυσικού αντικειμένου στον Υποτομέα 11-Οριζόντιες Δράσεις/Υποστήριξη.

Κωδ. Δείκτη	Ονομασία Δείκτη	Στόχος	Επίτευξη	Βαθμός Επίτευξης
n	Σύνολο έργων στον υποτομέα		1	
SUM_DD	Σύνολο δημόσιας δαπάνης στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων κατά την ένταξη (εκατ. ευρώ)		0,174	
T2704	Αριθμός δομών στήριξης επιχειρήσεων για παραγωγή καινοτομίας	1	0	0,0
T2721	Μελέτες, εμπειρογνωμοσύνες, έρευνες, αξιολογήσεις	10	0	0,0

3.3.1 Αποτελεσματικότητα στην εκτέλεση του οικονομικού αντικειμένου

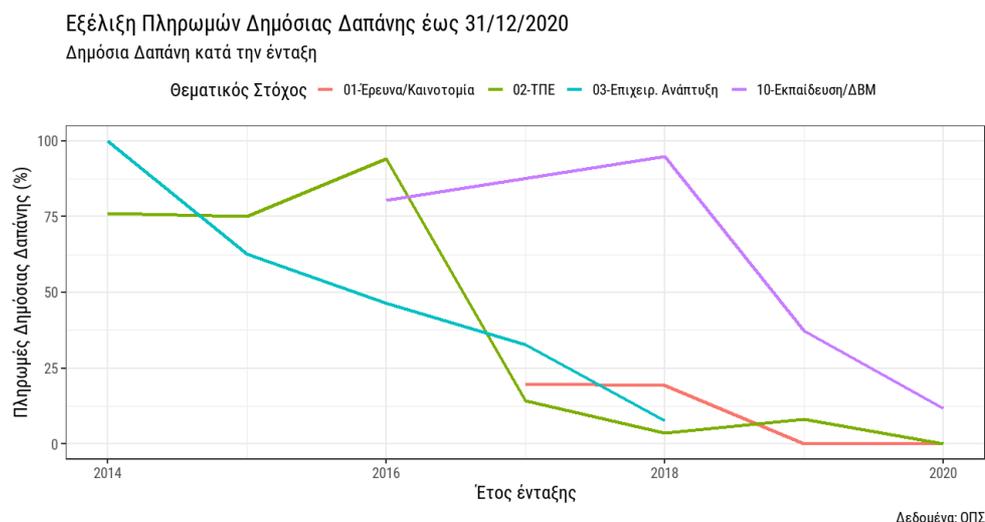
Για να εκτιμήσουμε την αποτελεσματικότητα στην εκτέλεση του οικονομικού αντικειμένου, εξετάζουμε την πορεία υλοποίησης του οικονομικού αντικειμένου όλων των ενταγμένων δράσεων που έχουν συσχετιστεί με κάποιον υποτομέα της RIS3 Ιονίων Νήσων ανά θεματικό στόχο. Ο Πίνακας 36 δίνει τα διαθέσιμα συγκεντρωτικά στοιχεία όπως προκύπτουν από το Ολοκληρωμένο

Πληροφοριακό Σύστημα με ημερομηνία αναφοράς την 31/12/2020, ενώ το Διάγραμμα 35 παρουσιάζει την αποτελεσματικότητα στην εκτέλεση του οικονομικού αντικειμένου, ανά θεματικό στόχο, με βάση το έτος ένταξης κάθε δράσης.

Οι δαπάνες που αναφέρονται από το ΟΠΣ υποεκτιμούν σημαντικά τις πραγματικές χρηματοροές προς τους ωφελούμενους, ειδικά στην περίπτωση των τεχνολογικών φορέων για δράσεις του θεματικού στόχου 1. Επιπρόσθετα, εξ' αιτίας του μηχανισμού επαλήθευσης δαπανών για όλες τις κατηγορίες ωφελούμενων, οι αναφερόμενες από το ΟΠΣ δαπάνες υστερούν σημαντικά σε σχέση με τον πραγματικό χρόνο εκτέλεσης των δαπανών. Παρόλ' αυτά, το συμπέρασμα που προκύπτει από τα δεδομένα που δίνει ο Πίνακας 36 είναι ότι η RIS3 Ιονίων Νήσων είναι σε έντονη φάση υλοποίησης με σημαντικά διαφορετικούς ρυθμούς μεταξύ των δράσεων έρευνας/καινοτομίας και επιχειρηματικής ανάπτυξης. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με το χρονισμό των εντάξεων σημαίνει ότι τα πρώτα αποτελέσματα θα αρχίσουν να εμφανίζονται μετά το 2020. Αυτό έχει σημαντικές επιπτώσεις στην εκτίμηση της πραγματικής, έναντι της προϋπολογιστικής που υπολογίστηκε νωρίτερα, αποδοτικότητας.

Πίνακας 36 Αποτελεσματικότητα εκτέλεσης οικονομικού αντικειμένου για τους θεματικούς στόχους 1, 2, 3 και 10.

Θεμ. Στόχος	Επιχ. Πρόγρ.	Αριθμός Έργων	Σύνολο Δημ. Δαπ.	Σύνολο Νομ. Δεσμ.	Σύνολο Πληρωμών (εκατ. €)	Πληρωμές / ΔΔ (%)	Πληρωμές / Νομ. Δεσμ. (%)
			(α)	(β)			
ΘΣ1	ΕΠ ΑΛΘ	1	0,45	0,43	0,12	27,03	28,37
	ΕΠ ΑνΕΚ	24	25,75	15,49	2,38	9,25	15,38
	ΠΕΠ Ιονίων Νήσων	16	3,36	2,90	0,64	18,99	21,98
	<i>Υποσύνολο</i>	<i>41</i>	<i>29,57</i>	<i>18,83</i>	<i>3,14</i>	<i>10,63</i>	<i>16,70</i>
ΘΣ2	ΕΠ ΑνΕΚ	143	154,46	34,23	22,50	14,57	65,74
	ΠΕΠ Ιονίων Νήσων	13	3,17	1,90	0,01	0,40	0,67
	ΕΠ ΜΔΤ	26	149,08	88,36	59,42	39,85	67,24
	<i>Υποσύνολο</i>	<i>182</i>	<i>306,71</i>	<i>124,49</i>	<i>81,93</i>	<i>26,71</i>	<i>65,81</i>
ΘΣ3	ΕΠ ΑΛΘ	24	11,06	11,06	4,70	42,50	42,50
	ΕΠ ΑνΕΚ	87	9,20	9,20	4,34	47,24	47,24
	ΠΕΠ Ιονίων Νήσων	40	5,86	5,86	0,47	8,02	8,02
	<i>Υποσύνολο</i>	<i>151</i>	<i>26,11</i>	<i>26,11</i>	<i>9,51</i>	<i>36,43</i>	<i>36,43</i>
ΘΣ10	ΕΠ ΑΝΑΔ	15	51,34	51,28	35,01	68,20	68,27
	ΕΠ ΑνΕΚ	2	2,14	2,14	0,99	46,28	46,28
	<i>Υποσύνολο</i>	<i>17</i>	<i>53,48</i>	<i>53,42</i>	<i>36,00</i>	<i>67,32</i>	<i>67,39</i>
Σύνολο		391	415,87	222,85	130,59	31,40	58,60

Διάγραμμα 35 Εξέλιξη πληρωμών δημόσιας δαπάνης έως 31.12.2020 ως ποσοστό της Δημόσιας Δαπάνης κατά την ένταξη ανά θεματικό στόχο και έτος ένταξης.

Τα δεδομένα στο Διάγραμμα 35 δείχνουν ότι τα έργα έρευνας και καινοτομίας κινούνται με το μισό βαθμό αποτελεσματικότητας υλοποίησης του οικονομικού αντικειμένου σε σχέση με εκείνα που σχετίζονται με την επιχειρηματική ανάπτυξη, τα οποία με τη σειρά τους εμφανίζουν το μισό βαθμό αποδοτικότητας σε σχέση με τα έργα πληροφορικής/επικοινωνιών και ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού.

3.4. Αποδοτικότητα

Όπως είναι σαφές από την παράθεση των δεδομένων στην προηγούμενη ενότητα, μέχρι τα τέλη του 2020 πολύ λίγα έργα στο πλαίσιο της RIS3 Ιονίων Νήσων είχαν υλοποιηθεί ως προς το φυσικό τους αντικείμενο σε τέτοιο βαθμό ώστε να θεωρηθεί ότι αποτελούν τελικές εκροές δράσεων. Κατά συνέπεια, η εκτίμηση της απολογιστικής αποδοτικότητας υπό την έννοια σύγκρισης του κόστους επίτευξης των στόχων ομοειδών παρεμβάσεων (ιδίως δε μεταξύ διαφορετικών πηγών χρηματοδότησης) ή μιας παρέμβασης πριν και μετά την υλοποίηση της δεν είναι προς το παρόν επίκαιρη.

Η θεώρηση της περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης ως χαρτοφυλακίου δράσεων που χρηματοδοτούνται από ετερογενείς πηγές χρηματοδότησης διευρύνει το σύνηθες πλαίσιο αξιολόγησης της αποδοτικότητας που χρησιμοποιείται στα επιχειρησιακά προγράμματα. Βάσει του Σχεδίου Δράσης, η επίτευξη των στόχων της RIS3 Ιονίων Νήσων χρηματοδοτείται κυρίως από υπερτοπικούς πόρους (βλ. ενότητα 3.2 προηγουμένως). Συνεπώς, η **αξιολόγηση της αποδοτικότητας στη διεκδίκηση υπερτοπικών πόρων** είναι μία από τις σημαντικές διαστάσεις αξιολόγησης της αποδοτικότητας της περιφερειακής RIS3 στη δεδομένη χρονική στιγμή.

Η λογική της έξυπνης εξειδίκευσης από το σχεδιασμό της είχε στόχο τη μόχλευση πόρων για έρευνα και ανάπτυξη από την πλευρά των επιχειρήσεων και τη συγκέντρωσή τους στις συμφωνημένες τοπικές προτεραιότητες. Συνεπώς, η **αξιολόγηση της αποδοτικότητας στη μόχλευση δαπανών E&A από τον ιδιωτικό τομέα στους τομείς προτεραιότητας** είναι επίσης μία διάσταση αξιολόγησης της αποδοτικότητας της RIS3 Ιονίων Νήσων. Ο **μηχανισμός βάσει του οποίου ενεργοποιούνται οι ιδιωτικές επιχειρήσεις προς την κατεύθυνση της μόχλευσης δαπανών E&A και η αποδοτικότητά του** είναι επίσης μία ακόμα διάσταση της αξιολόγησης της αποδοτικότητας της RIS3 Ιονίων Νήσων. Στις ενότητες που ακολουθούν εξετάζουμε τις δύο αυτές προοπτικές.

3.4.1 Διεκδίκηση υπερτοπικών πόρων

Για την εξέταση της αποδοτικότητας στη διεκδίκηση υπερτοπικών πόρων καταρτίσαμε μητρώο προσκλήσεων συμβατών με τους στόχους της RIS3 Ιονίων Νήσων απ' όλα τα εθνικά επιχειρησιακά προγράμματα πλην του ΕΠ Αγροτική Ανάπτυξη 2014-2020 για το οποίο δεν υπήρχαν δεδομένα. Για κάθε πρόσκληση καταχωρήθηκε η ημερομηνία δημοσίευσης, η τελευταία προθεσμία υποβολής προτάσεων, και το ύψος της δημόσιας δαπάνης στο σύνολο της επικράτειας βάσει της τελευταίας διαθέσιμης τροποποίησης της πρόσκλησης. Με δεδομένα από το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα υπολογίσαμε τον αριθμό των ενταγμένων έργων και τους αντίστοιχους προϋπολογισμούς δημόσιας δαπάνης στην επικράτεια.

Ο Πίνακας 37 συνοψίζει την αποδοτικότητα ανά Θεματικό Στόχο βάσει των παραπάνω υπολογισμών, χωρίς να λαμβάνει υπόψη του τις προσκλήσεις του ΠΕΠ Ιονίων Νήσων.

Πίνακας 37 RIS3 Ιονίων Νήσων: Αποδοτικότητα διεκδίκησης πόρων από τα Τομεακά Επιχ. Προγράμματα ανά Θεματικό Στόχο.

Θ.Σ.	Έργα (αριθμός)			Δημόσια Δαπάνη (εκατ. €)		
	Επικράτεια	RIS3IN	%	Επικράτεια	RIS3IN	%
1	1406	25	3,34	840	7,52	0,90
2	5368	169	3,39	552	11,07	2,00
3	20335	111	0,74	6091	20,25	0,33
10	1184	17	1,44	2757	3,57	0,13
<i>Σύνολο</i>	28293	322	1,14	10240	42,41	0,41

Με βάση τα δεδομένα που παρουσιάζει ο Πίνακας 37, παρατηρούμε ότι η μέση αποδοτικότητα στη διεκδίκηση υπερτοπικών πόρων από τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα για δράσεις συμβατές με τη RIS3 Ιονίων Νήσων είναι 1,14% βάσει του αριθμού έργων και 0,41% βάσει του προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης των ενταγμένων έργων.

Στα παραπάνω, επισημαίνεται η **αναντιστοιχία στο μερίδιο ενταγμένων έργων και στο μερίδιο του προϋπολογισμού ΔΔ αυτών και για τους τέσσερις θεματικούς στόχους που εξετάζουμε, γεγονός που υποδηλώνει ότι ο μέσος του προϋπολογισμού της δημόσιας δαπάνης ανά έργο της RIS3 Ιονίων Νήσων είναι μικρότερος από τη μέση εθνική επίδοση.**

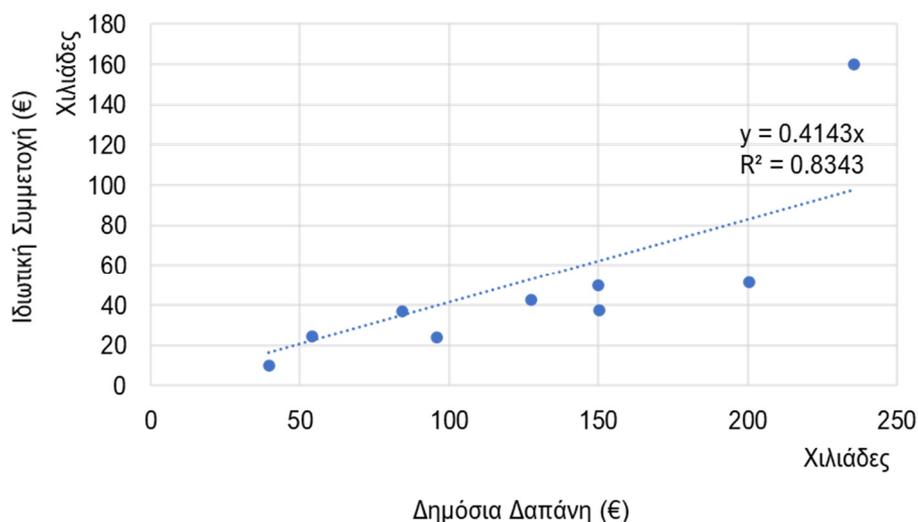
Υπενθυμίζουμε τα δεδομένα που παραθέσαμε στην ενότητα 2.3 παραπάνω και ιδίως στο Διάγραμμα 19 αναφορικά με τη σχέση της συνολική χρηματοδότησης προς τα Ιόνια Νησιά εντός της περιόδου αναφοράς σε σχέση με τη χρηματοδότηση προς τη RIS3: εφαρμόζοντας τους ίδιους υπολογισμούς στο σύνολο της χρηματοδότησης από τα τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα προς τα Ιόνια Νησιά, το σύνολο των έργων θα ήταν 1259 και το σύνολο του προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης θα ήταν € 337,71 εκατ., ανεβάζοντας τις αντίστοιχες αποδοτικότητες στο 4,45% για τα έργα και στο 3,29% για τον προϋπολογισμό της δημόσιας δαπάνης, με ουσιώδεις αλλαγές σε όλους τους Θ.Σ. πλην του 1^{ου} (έρευνα-καινοτομία). Αυτό πρακτικά **σημαίνει ότι η RIS3 Ιονίων Νήσων εστιάζεται σε πεδία που είτε δεν είναι εναρμονισμένα με την εθνική στρατηγική ή ότι η RIS3 Ιονίων Νήσων δεν καλύπτει το μεγαλύτερο κομμάτι του επενδυτικού ενδιαφέροντος στην Περιφέρεια, ή ότι υπάρχουν ελλείψεις στην ικανότητα του περιφερειακού οικοσυστήματος καινοτομίας να διεκδικήσουν υπερτοπικούς πόρους, ή, ότι επικρατεί συνδυασμός των παραπάνω παραγόντων.**

Τέλος, υπενθυμίζουμε ότι στην ενότητα 2.6.1 παραπάνω είχαμε υπολογίσει την αποδοτικότητα διεκδίκησης πόρων από το πρόγραμμα Ορίζων2020 κοντά στο μηδέν σε σχέση τόσο με την Επικράτεια όσο και σε σχέση με τις λοιπές Ευρωπαϊκές Περιφέρειες, τόσο με όρους αριθμού ενταγμένων έργων όσο και με όρους δημόσιας δαπάνης.

3.4.2 Μόχλευση δαπανών E&A από τον επιχειρηματικό τομέα

Ελλείπει ενεργοποίησης δράσεων για μόχλευση δαπανών έρευνας και ανάπτυξης από το ΠΕΠ Ιονίων Νήσων και ελλείπει δεδομένων από το ΕΠ Αγροτική Ανάπτυξη για το Μέτρο 16, βασιζόμαστε την αξιολόγηση της αποδοτικότητας μόχλευσης δαπανών E&A από επιχειρήσεις στα δεδομένα των ενταγμένων έργων στο «Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ» και τις ειδικές δράσεις «Υδατοκαλλιέργειες-Βιομηχανικά Υλικά-Ανοικτή Καινοτομία στον Πολιτισμό». Στις δύο αυτές προσκλήσεις του ΕΠΑΝΕΚ έχουν ενταχθεί συνολικά 18 έργα συνολικού προϋπολογισμού €11εκατ., συνολικής δημόσιας δαπάνης €9,24εκατ., συνολικής ιδιωτικής συμμετοχής €1,75εκατ., ενώ το μερίδιο της δημόσιας δαπάνης που αντιστοιχεί στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων είναι €3,49εκατ.

Σε 12 από τα 18 παραπάνω έργα συμμετέχουν 6 διαφορετικές επιχειρήσεις από τα Ιόνια Νησιά. Σε 3 από τα 12, σύμφωνα με το ΟΠΣ, δεν είχε συμβασιοποιηθεί το αντίστοιχο υποέργο, οπότε δεν είχε οριστικοποιηθεί η ιδιωτική συμμετοχή. Το Διάγραμμα 36 δίνει τις επιδόσεις στη μόχλευση ανά ευρώ δημόσιας δαπάνης για τα 9 έργα για τα οποία υπάρχουν πλήρη δεδομένα.

Διάγραμμα 36 Μόχλευση δαπανών E&A από επιχειρήσεις: ιδιωτική συμμετοχή ανά ευρώ δημόσιας δαπάνης για τα έργα με συμμετοχή επιχειρήσεων από τα Ιόνια Νησιά που εντάχθηκαν ΕΠΑνΕΚ.

Όπως φαίνεται από το Διάγραμμα 36, κάθε ευρώ δημόσιας δαπάνης μοχλεύει **€0,41 ιδιωτικής συμμετοχής** αλλά είναι σαφές ότι η επίδοση αυτή επηρεάζεται από ένα σημείο που είναι outlier, πάνω δεξιά στο διάγραμμα. Αν εξαιρεθεί το σημείο αυτό, τότε υπολογίζουμε ότι κάθε ευρώ δημόσιας δαπάνης μοχλεύει €0,29 ιδιωτικής συμμετοχής ($R^2=0,9638$), μία εκτίμηση που είναι σαφώς καλύτερα συσχετισμένη με την πραγματικότητα.

3.4.3 Μηχανισμοί κινητοποίησης δαπανών E&A επιχειρήσεων και διαπεριφερειακές συνεργασίες

Με δεδομένη τη σημασία του «Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ» για τη μόχλευση ιδιωτικής συμμετοχής σε δράσεις E&A, είναι σκόπιμο να αποκτήσουμε μία εικόνα για το μηχανισμό που δημιούργησε τέτοια έργα και τη συμβολή του Ιονίου Πανεπιστημίου σ' αυτόν. Και στους δύο κύκλους του «Ε-Δ-Κ», το Ιόνιο Πανεπιστήμιο συμμετείχε σε 34 προτάσεις με εταίρους από τα Ιόνια Νησιά και την υπόλοιπη Ελλάδα. Το σύνολο των διαφορετικών φορέων από τα Ιόνια Νησιά που υπέβαλε πρόταση στο «Ε-Δ-Κ» ήταν 43, εκ των οποίων 30 επιχειρήσεις και 7 φορείς της Κυβέρνησης/Δημόσιας Διοίκησης/Αυτοδιοίκησης.

Το Διάγραμμα 37 δείχνει το δίκτυο συνεργασιών κατά τη φάση υποβολών και στους δύο κύκλους του «Ε-Δ-Κ» για όλες τις προτάσεις με τη συμμετοχή τουλάχιστον ενός φορέα από τα Ιόνια Νησιά. Οι προερχόμενοι από τα Ιόνια Νησιά φορείς εμφανίζονται με πορτοκαλί χρώμα (EL62). Το μέγεθος κάθε δίσκου είναι ανάλογο του αριθμού των προτάσεων που υπέβαλε κάθε φορέας.

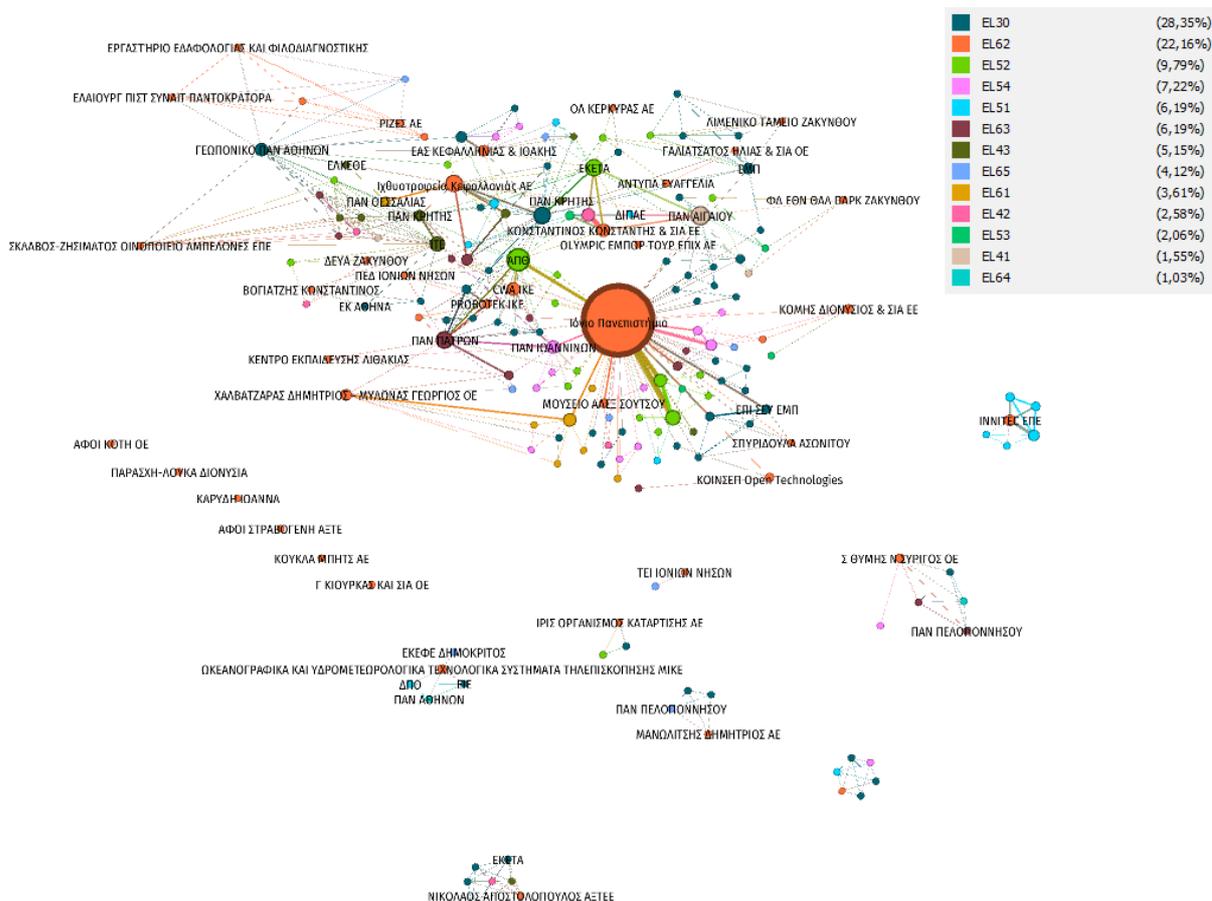
Η ανάλυση δικτύων έδειξε ότι το Ιόνιο Πανεπιστήμιο συνεργάστηκε κατά τη διαδικασία υποβολής προτάσεων με τέσσερις φορείς από τα Ιόνια Νησιά. Οι υπόλοιποι 38 φορείς εντάχθηκαν σε άλλα διαπεριφερειακά σχήματα. Συνεπώς,

το Ιόνιο Πανεπιστήμιο δεν ήταν ο βασικός μηχανισμός κινητοποίησης τοπικών φορέων για τη μόχλευση δαπανών έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας στα Ιόνια Νησιά.

Αντίθετα, όπως καταδεικνύει η γεωγραφική κατανομή των φορέων στο Διάγραμμα 37, οι περισσότεροι εταίροι στα έργα «Ε-Δ-Κ» προήλθαν από την Αττική (EL30, 28,35%), την Κεντρική Μακεδονία (EL52, 9,79%), την Ήπειρο (EL54, 7,22%) και τη Δυτική Ελλάδα (EL63, 6,19%)³⁰.

Υπ' αυτή την έννοια, **υπάρχει ευρύ πεδίο συνεργασιών ιδίως με τεχνολογικούς φορείς τόσο με γειτονικές περιφέρειες—π.χ., Πανεπιστήμια Πατρών (6 κοινές προτάσεις), Ιωαννίνων (4) και Πελοποννήσου (2), όσο και με τις υπόλοιπες—π.χ., ΑΠΘ (9), Παν. Αιγαίου (7), Παν. Αθηνών (6) κ.ο.κ., ώστε να εισρέουν τεχνολογικές γνώσεις που δεν είναι διαθέσιμες σε περιφερειακό επίπεδο.**

³⁰ Το Διάγραμμα 37 δίνεται σε υψηλότερη ανάλυση στο παράρτημα στο τέλος του κειμένου (σελ. 161) και συνοδεύεται από τρία άλλα διαγράμματα που εξετάζουν τις υποβολές στις εθνικές προτεραιότητες Τουρισμός-Πολιτιστική Βιομηχανία (σελ. 162), Αγροδιατροφή (σελ. 163) και Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (σελ. 164).

Διάγραμμα 37 Επιρροή του Ιονίου Πανεπιστημίου (μεγάλος δίσκος στο κέντρο) στην κινητοποίηση φορέων των Ιονίων Νήσων για την υποβολή προτάσεων στο Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ.

3.4.4 Ανταπόκριση των φορέων σε σχέση με τις ανάγκες και τις προβλέψεις

Αξιολογικές κρίση αναφορικά με την ανταπόκριση των φορέων έχουν νόημα στις ανταγωνιστικές προσκλήσεις, όπως π.χ. αυτές που σχετίζονται με δράσεις κρατικών ενισχύσεων και προϋποθέτουν γνώση του αριθμού υποβολών και της αιτούμενης δημόσιας δαπάνης. Με αυτούς τους όρους, μπορεί να οριστεί η αποδοτικότητα ως ποσοστό επιτυχίας (π.χ., εγκεκριμένες προς υποβληθείσες προτάσεις) και να συγκριθεί με αντίστοιχες μετρήσεις σε εθνική κλίμακα ή στο επίπεδο των ομόλογων περιφερειών.

Τέτοια δεδομένα τηρούνται από τις Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων ή/ και τους Ενδιάμεσους Φορείς Διαχείρισης και δεν υπάρχει συστηματικότητα στη διάθεσή τους, γεγονός που δημιουργεί προβλήματα παρακολούθησης.

Ο Πίνακας 38 παρουσιάζει τα μοναδικά—πλην αυτών που αφορούν το ΠΕΠ Ιονίων Νήσων και έχουν παρουσιαστεί ήδη στην ενότητα 2.4.1 παραπάνω—

δεδομένα υποβολών-εγκρίσεων που έχουμε στη διάθεσή μας και αφορούν τους δύο κύκλους του «Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ», για τα έργα που εντάχθηκαν μέχρι το τέλος του 2019.

Πίνακας 38 Αποδοτικότητα διεκδίκησης έργων «Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ» (2 κύκλοι, δεδομένα μέχρι 31.12.2019) ανά εθνική προτεραιότητα.

	Ε-Δ-Κ (α' και β' κύκλος)				
	Υποβολές	Εγκρίσεις	%	%	%
	(α)	(β)	(β) / (α)	Υποβολών	Εγκρίσεων
1ΥΚΑ	2	1	50,0	2,4	7,1
2ΤΠΔ	41	6	14,6	48,2	42,9
3ΑΓΡ	12	3	25,0	14,1	21,4
4ΠΒΑ	6	0	0,0	7,1	0,0
5ΥΦΑ	4	2	50,0	4,7	14,3
6ΜΕΑ	6	0	0,0	6,1	0,0
7ΕΝΕ	0	0	μ)ε		
8ΤΠΕ	14	1	7,1	16,5	7,1
ΣΥΝΟΛΟ	85	14	14,1	100,0	100,0

Από τα δεδομένα του παραπάνω πίνακα προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Το 80% του συνόλου των υποβολών εστιάστηκε σε τρεις εθνικές προτεραιότητες, κατά φθίνουσα σειρά στον Τουρισμό-Πολιτιστική Βιομηχανία, την Αγροδιατροφή, και τις ΤΠΕ.
- Οι τρεις παραπάνω εθνικές προτεραιότητες «παράγουν» το 71% των εγκεκριμένων έργων.

Τα παραπάνω αποτελούν ενδείξεις για το ότι ο Τουρισμός-Πολιτιστική Βιομηχανία παραμένει ως ο κύριος τομέας προτεραιότητας για δράσεις έρευνας και καινοτομίας στα Ιόνια Νησιά, καθώς επίσης και για την ανάγκη ενίσχυσης, με κατάλληλα εργαλεία πολιτικής, της καινοτομικής δραστηριότητας στους τομείς της Αγροδιατροφής και των ΤΠΕ.

3.4.5 Ζητήματα διαδικασιών ωρίμανσης και ένταξης έργων

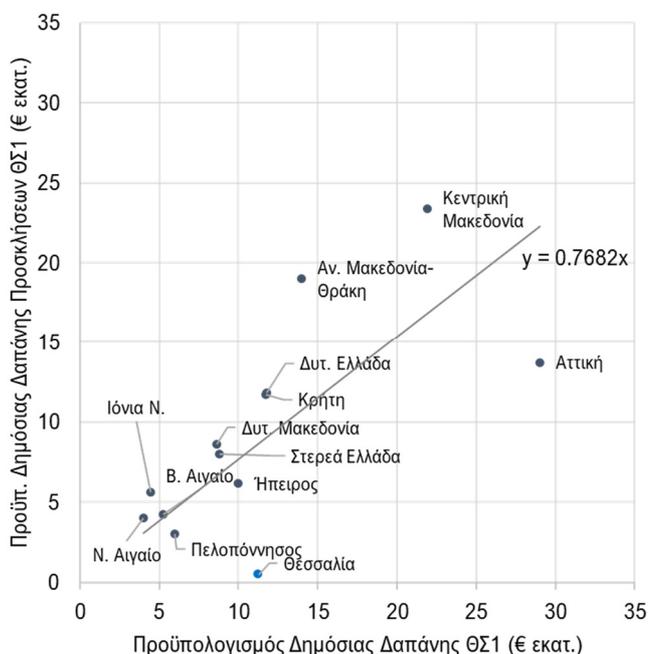
Η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας στην ενότητα 3.3 παραπάνω ανέδειξε δύο ζητήματα που επηρεάζουν τις επιδόσεις της RIS3 Ιονίων Νήσων:

- Το χαμηλό βαθμό ενεργοποίησης του ΠΕΠ Ιονίων Νήσων όσον αφορά τις δράσεις έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας με τη συμμετοχή τοπικών επιχειρήσεων.
- Την αδυναμία του μηχανισμού διακυβέρνησης να ωριμάσει, να προωθήσει και εν τέλει να εντάξει δράσεις που προβλέπονται στο Σχέδιο

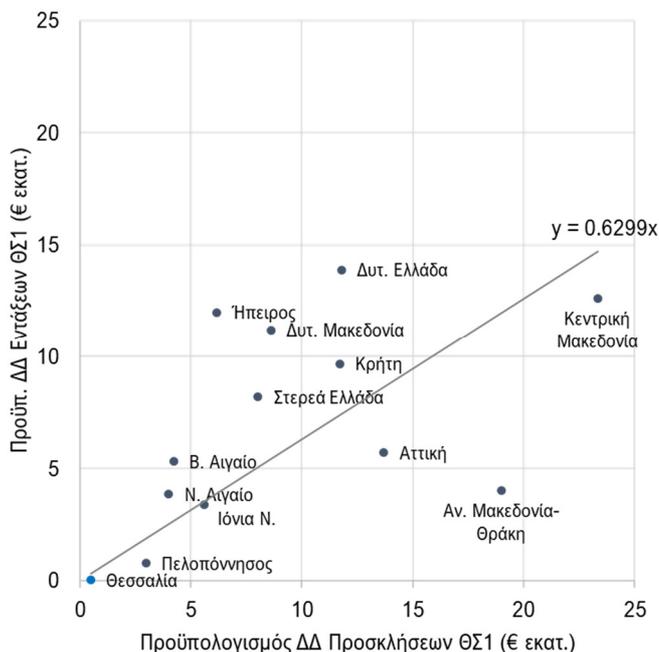
Δράσης για χρηματοδότηση από πηγές του ΠΕΠ Ιονίων Νήσων, ιδίως όσον αφορά σε πρωτοβουλίες δικτύωσης των συντελεστών του οικοσυστήματος καινοτομίας.

- Την ισχυρή παρακαταθήκη από σημαντικό αριθμό δράσεων διακρατικής συνεργασίας που μένει ν' αξιοποιηθεί δημιουργικά στην Προγραμματική Περίοδο 2021-27.

Συγκριτικά δεδομένα με τις υπόλοιπες ελληνικές περιφέρειες που αντιμετωπίζουν τα ίδια θεσμικά και διαχειριστικά ζητήματα υποδηλώνουν ότι, τα Ιόνια Νησιά (βλ. Διάγραμμα 38 και Διάγραμμα 39), στο τέλος του 2019 βρισκόταν ακριβώς πάνω στην μέση εθνική επίδοση στην ενεργοποίηση του ΘΣ1. Παρόλ' αυτά, δεδομένων του προφίλ και των διαρθρωτικών χαρακτηριστικών της Περιφέρειας, θα έπρεπε να έχει κινητοποιήσει πόρους του ΘΣ3 προς όφελος της υποστήριξης του περιφερειακού οικοσυστήματος καινοτομίας με μη τεχνολογικές καινοτομίες (π.χ., δικτυώσεις, ανάπτυξη ικανοτήτων, κτλ.).

Διάγραμμα 38 Επίδοσεις των Ιονίων Νήσων σε σχέση με τις λοιπές ελληνικές περιφέρειες αναφορικά με την έκδοση προσκλήσεων για το Θεματικό Στόχο 1 μέχρι το τέλος του 2019.

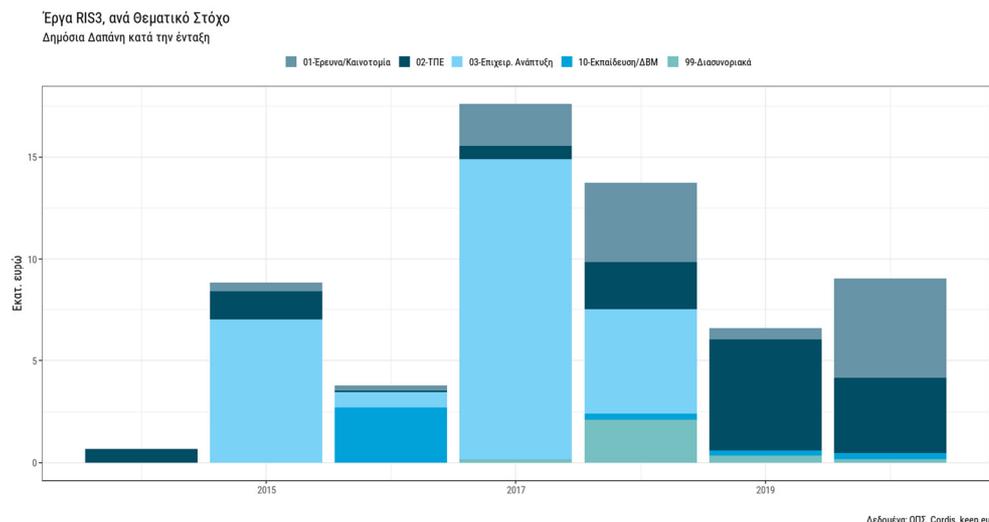

Διάγραμμα 39 Επιδόσεις των Ιονίων Νήσων σε σχέση με τις λοιπές ελληνικές περιφέρειες αναφορικά με τις εντάξεις έργων για το Θεματικό Στόχο 1 μέχρι το τέλος του 2019.

3.5. Αρχικές εκτιμήσεις επίτευξης δεικτών αποτελεσμάτων

Έχοντας υπόψη την πορεία του φυσικού και του οικονομικού αντικείμενου όπως παρουσιάστηκε νωρίτερα στην ενότητα 3.3 προχωράμε σε μία αρχική εκτίμηση της αναμενόμενης επίπτωσης της RIS3 Ιονίων Νήσων στους δείκτες αποτελεσμάτων που έχουν επιλεγεί, χωρίς τιμές-στόχους, από το εγκεκριμένο Σχέδιο Δράσης με ορίζοντα επίτευξης το 2023. Για τις εκτιμήσεις έχει ληφθεί η θεματική διάρθρωση της έντασης επενδύσεων (βάσει εντάξεων) ανά έτος που απεικονίζεται στο Διάγραμμα 40 και δεν περιλαμβάνει την συνεισφορά του ΕΠ Αγροτική Ανάπτυξη (η οποία αν είχε καταγραφεί, θα επηρέαζε κυρίως την κατηγορία επιχειρηματική ανάπτυξη).

Το μοντέλο μας υποθέτει ότι οι δράσεις επιχειρηματικής ανάπτυξης έχουν μέση διάρκεια 2 ετών και δημιουργούν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για δύο έτη μετά την ολοκλήρωσή τους. Για παράδειγμα, οι δράσεις επιχειρηματικής ανάπτυξης που εντάχθηκαν το 2016, ολοκληρώνονται το 2018 και δημιουργούν θετικά αποτελέσματα μέχρι και τη χρήση του 2020. Αντίστοιχα, οι δράσεις ΕΤΑΚ θεωρούμε ότι έχουν διάρκεια 3 ετών και αρχίζουν να δημιουργούν θετικά οικονομικά αποτελέσματα δύο έτη μετά την ολοκλήρωσή τους και επιστημονικά αποτελέσματα εντός δύο ετών από την ολοκλήρωσή τους (π.χ., δημοσιεύσεις, διπλώματα ευρεσιτεχνίας).

Διάγραμμα 40 Θεματική διάρθρωση της ένταξης επενδύσεων ανά έτος.

Έχοντας υπόψη τις υποθέσεις που διατυπώθηκαν παραπάνω και την κατανομή των πόρων ανά θεματικό στόχο στους υποτομείς της RIS3 Ιονίων Νήσων όπως περιεγράφηκαν στην ενότητα 3.3, ο Πίνακας 39 δείχνει την εκτιμώμενη συνεισφορά κάθε τομέα προτεραιότητας στους κοινούς δείκτες αποτελεσμάτων. Χρησιμοποιούμε την ακόλουθη κωδικοποίηση για τη συμμετοχή και την εκτιμώμενη συνεισφορά κάθε τομέα προτεραιότητας στην αλλαγή που εκτιμάται ότι θα καταγραφεί στην τιμή του δείκτη λόγω της RIS3 Ιονίων Νήσων:

- Όταν κάποιος τομέας προτεραιότητας δε συμμετέχει στην αλλαγή της τιμής του δείκτη, τότε το αντίστοιχο κελί του πίνακα παραμένει κενό.
- Όταν κάποιος τομέας προτεραιότητας συμμετέχει στην αλλαγή της τιμής του δείκτη τότε τίθεται η ένδειξη ✓ ακολουθούμενη από μία ακόμη ένδειξη ως εξής:
 - ↓ : Σημαντική επιδείνωση του δείκτη σε σχέση με την τιμή βάσης
 - ↘ : Μέτρια επιδείνωση του δείκτη σε σχέση με την τιμή βάσης
 - → : Χωρίς ουσιώδη μεταβολή του δείκτη σε σχέση με την τιμή βάσης
 - ↗ : Μέτρια βελτίωση του δείκτη σε σχέση με την τιμή βάσης
 - ↑ : Ισχυρή βελτίωση του δείκτη σε σχέση με την τιμή βάσης
 - ? : Δεν υπάρχουν δεδομένα που μπορούν να οδηγήσουν σε ασφαλή εκτίμηση της μεταβολής του δείκτη.

Όπως αναφέρει ο Πίνακας 39, αναμένουμε η μέχρι τώρα πορεία της RIS3 Ιονίων Νήσων να επιφέρει **μη αμελητέα θετική μεταβολή** στους ακόλουθους δείκτες:

- **T1402 Δαπάνη E&A των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ**, μόνο σε ό,τι αφορά τις επιχειρήσεις στον υποτομέα 03-Αλιεία & Ιχθυοκαλλιέργειες.
- **T2601 Αριθμός Δημοσιεύσεων ερευνητών της Περιφέρειας και T4224 Μέσος Αριθμός Αναφορών ανά Δημοσίευση** οδηγούμενη από τους υποτομείς στους οποίους έγιναν επενδύσεις για την ανάπτυξη ερευνητικών υποδομών, ήτοι Αγρο-διατροφή, Τουρισμός, Δημιουργική Οικονομία και Πληροφορική.
- **Σε όλους τους δείκτες αποτελεσμάτων του ΕΠ Αλθ** που σχετίζονται με τον υποτομέα Αλιεία-Ιχθυοκαλλιέργειες.
- **T2608 Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου σε τομείς της έξυπνης εξειδίκευσης και T4212 Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία των 9 στρατηγικών τομέων της χώρας**, οδηγούμενη από τις επιδόσεις στη Θαλάσσια Οικονομία και τη Δημιουργική Οικονομία.
- **T4205 Υιοθέτηση ΤΠΕ από επιχειρήσεις** λόγω της συνεισφοράς των «Ψηφιακό Βήμα» & «Ψηφιακό Άλμα».

Πίνακας 39 Συμμετοχή τομέων προτεραιότητας στους δείκτες αποτελεσμάτων και εκτίμηση συνεισφοράς κάθε τομέα στη μεταβολή των δεικτών.

Κωδικός	Τίτλος δείκτη	Στόχος	Συμμετοχή στο δείκτη / Εκτιμώμενη συνεισφορά ανά τομέα προτεραιότητας					
			Αγροδιατροφή & Γαστρονομία 01-02	Θαλάσσια Οικονομία 03-04	Βιομηχανία της Εμπειρίας 05-06	Βιοϊατρική-Υπηρεσίες Υγείας 07	Οριζόντιες Δράσεις 08-11	
1.4.a	Μεταβολή στον όγκο των άχρηστων αλιευμάτων	μ.δ.		✓ / →				
2.1	Μεταβολή του όγκου προϊόντων υδατοκαλλιέργειας	μ.δ.		✓ / ↗				
2.2	Μεταβολή της αξίας προϊόντων ιχθυοκαλλιέργειας	μ.δ.		✓ / ↗				
2.3	Μεταβολή των καθαρών κερδών ιχθυοκαλλιέργειας	μ.δ.		✓ / ↗				
5.1.b	Μεταβολή του όγκου πρώτων πωλήσεων σε ΟΠ	μ.δ.		✓ / →				
5.1.d	Μεταβολή του όγκου πρώτων πωλήσεων σε μη ΟΠ	μ.δ.		✓ / →				
T1402	Δαπάνη Ε&Α των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ	μ.δ.	✓ / →	✓ / ↗	✓ / →	✓ / →		✓ / →
Σ2	Συνολικός αριθμός πράξεων συνεργασίας που λαμβάνουν στήριξη στο πλαίσιο του μέτρου Συνεργασίας (τομέας επικέντρωσης 1B)	μ.δ.	✓ / ?					
T1403	Παρεχόμενες κατηγορίες υπηρεσιών ΤΠΕ από δημόσιους φορείς της Περιφέρειας	μ.δ.						✓ / ↗

Κωδικός	Τίτλος δείκτη	Στόχος	Συμμετοχή στο δείκτη / Εκτιμώμενη συνεισφορά ανά τομέα προτεραιότητας				
			Αγροδιατροφή & Γαστρονομία 01-02	Θαλάσσια Οικονομία 03-04	Βιομηχανία της Εμπειρίας 05-06	Βιοϊατρική-Υπηρεσίες Υγείας 07	Οριζόντιες Δράσεις 08-11
T2601	Αριθμός Δημοσιεύσεων ερευνητών της Περιφέρειας	μ.δ.	✓ / ↗	✓ / →	✓ / ↗	✓ / ↗	✓ / ↗
T2608	Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου σε τομείς της έξυπνης εξειδίκευσης	μ.δ.	✓ / ?	✓ / ↑	✓ / ↗	✓ / →	✓ / →
T2725	Πολίτες που χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες	μ.δ.					✓ / ↗
T2726	Αριθμός MME που υποστηρίζονται για την ανάπτυξη καινοτομιών στους τομείς Περιφερειακής εξειδίκευσης	μ.δ.	✓ / →	✓ / →	✓ / →		✓ / →
T2733	Επισκεψιμότητα σε οργανωμένους χώρους ιστορικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος	μ.δ.			✓ / →		✓ / →
T4205	Υιοθέτηση ΤΠΕ από επιχειρήσεις	μ.δ.					✓ / ↗
T4206	Ποσοστό των σταθερών ευρυζωνικών συνδέσεων ταχύτητας >=100Mbps	μ.δ.					✓ / →
T4212	Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία των 9 στρατηγικών τομέων της χώρας ³¹	μ.δ.	✓ / →	✓ / ↗	✓ / ↗	✓ / →	✓ / →

³¹ Οι 9 στρατηγικοί τομείς της χώρας έχουν οριστεί ως η σύνθεση των ακόλουθων κωδικών ΣΤΑΚΟΔ: 01 Φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες, 10-12 Βιομηχανία τροφίμων, ποτών και καπνού, 35 Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού, 41-43 Κατασκευές, 45 Χονδρικό και λιανικό εμπόριο και επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, 46 Χονδρικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, 47 Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, 49 Χερσαίες μεταφορές και μεταφορές μέσω αγωγών, 50 Πλωτές μεταφορές, 55-56 Καταλύματα και δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης, 61 Τηλεπικοινωνίες, 64

Κωδικός	Τίτλος δείκτη	Στόχος	Συμμετοχή στο δείκτη / Εκτιμώμενη συνεισφορά ανά τομέα προτεραιότητας				
			Αγροδιατροφή & Γαστρονομία 01-02	Θαλάσσια Οικονομία 03-04	Βιομηχανία της Εμπειρίας 05-06	Βιοϊατρική-Υπηρεσίες Υγείας 07	Οριζόντιες Δράσεις 08-11
T4224	Μέσος αριθμός αναφορών ανά δημοσίευση Ελλήνων ερευνητών (δείκτης απήχησης)	μ.δ.	✓ / ↗	✓ / →	✓ / ↗	✓ / ↗	✓ / ↗
T4603	Αριθμός συστημάτων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης που παρέχονται στους πολίτες	μ.δ.					✓ / ↗

Δραστηριότητες χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, με εξαίρεση τις ασφαλιστικές εταιρείες και τα συνταξιοδοτικά ταμεία, 68 Διαχείριση ακίνητης περιουσίας, 69-70 Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες-Δραστηριότητες κεντρικών γραφείων· δραστηριότητες παροχής συμβουλών διαχείρισης, 80-82 Λοιπές διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες, 84 Δημόσια διοίκηση και άμυνα· υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, 85 Εκπαίδευση, και 86 Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας.

Η πλήρης επίπτωση της RIS3 Ιονίων Νήσων δεν μπορεί να εκτιμηθεί προς το παρόν για τους ακόλουθους δείκτες λόγω έλλειψης δεδομένων:

- **Σ2 Συνολικός αριθμός πράξεων συνεργασίας που λαμβάνουν στήριξη στο πλαίσιο του μέτρου Συνεργασίας** (τομέας επικέντρωσης 1B), ελλείπει δεδομένων του ΕΠΑΑ για το Μέτρο 16.
- **T4205 Υιοθέτηση ΤΠΕ από επιχειρήσεις** ελλείπει δεδομένων για την κατάταξη δράσεων στο πλαίσιο των «Ψηφιακό Βήμα» & «Ψηφιακό Άλμα» στους τομείς προτεραιότητας.
- **T4207 Ποσοστό καινοτόμων επιχειρήσεων επί του συνόλου**, ελλείπει δεδομένων για την κατάταξη των οριζόντιων δράσεων στο πλαίσιο της επενδυτικής προτεραιότητας 3α, ανεξαρτήτως πηγής χρηματοδότησης, στους τομείς προτεραιότητας.

Η αμελητέα συνεισφορά της RIS3 Ιονίων Νήσων στους λοιπούς δείκτες αποτελεσμάτων δε σχετίζεται μόνο με τη μέχρι τώρα αποτελεσματικότητά της, αλλά και από την επιλογή των δεικτών που έγινε βάσει συστάσεων της ΕΥΣΣΑ.

Συνεπώς, και για να μην υπάρχουν στο μέλλον δείκτες αποτελεσμάτων χωρίς ικανότητα μέτρησης της πραγματικής επίπτωσης της RIS3, ως μέρος κάθε μελλοντικής διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης θα πρέπει να είναι ο σαφής προσδιορισμός δεικτών που σχετίζονται ισχυρότερα με τους στόχους πολιτικής που επιλέγονται.

Κεφάλαιο

4

Συμπεράσματα και Συστάσεις

Ανακεφαλαίωση των ευρημάτων και προτάσεις εν όψει της προγραμματικής περιόδου 2021-2027

4.1. Συμπεράσματα

Τί σημαίνει Έξυπνη Εξειδίκευση;

Η Έξυπνη Εξειδίκευση είναι μία προσέγγιση στην πολιτική καινοτομίας που επιδιώκει να ενισχύσει την καινοτομία σε εθνική ή περιφερειακή κλίμακα συνεισφέροντας στην ανάπτυξη και στην ευημερία μέσω της αξιοποίησης των ισχυρών χαρακτηριστικών που διαθέτει μία γεωγραφική ενότητα. Η αρχική ιδέα αποδίδεται στην Ομάδα Εμπειρογνομητών Υψηλού Επιπέδου που συνέστησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή³².

Η Έξυπνη Εξειδίκευση εφαρμόζεται μέσω συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων, δημόσιων φορέων και παρόχων τεχνογνωσίας. Στο πλαίσιο αυτών των συνεργασιών αναγνωρίζονται ισχυρά σημεία με έντονα τοπικά χαρακτηριστικά και ιεραρχούνται οι ανάγκες υποστήριξης στη βάση της ύπαρξης αφ' ενός τοπικού δυναμικού και αφ' ετέρου, ευκαιριών στις παγκόσμιες αγορές. Η διαδικασία αυτή αποκαλείται «Επιχειρηματική Ανακάλυψη». Επιπρόσθετα, από το σχεδιασμό της, η Έξυπνη Εξειδίκευση επιβάλλει συγκεκριμένα κριτήρια διακυβέρνησης, κρίσιμης μάζας και διάχυσης καινοτομιών³³.

Επισημώς, ο όρος «Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης» (RIS3) σημαίνει *μία εθνική ή μία περιφερειακή στρατηγική καινοτομίας που θέτει προτεραιότητες που οδηγούν στη διαμόρφωση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος μέσω της ανάπτυξης και της σύνδεσης ιδίων δυνάμεων στην έρευνα και καινοτομία με τις ανάγκες των επιχειρήσεων ώστε να αντιμετωπιστούν, με συνεκτικό τρόπο, αναδυόμενες*

³² Foray, D., David, P. A., & Hall, B. (2009, June). Smart Specialisation – The Concept. Retrieved March 13, 2019, from Knowledge Economists Policy Brief n° 9: http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/kfg_policy_brief_no9.pdf

³³ European Commission. (2017). Strengthening Innovation in Europe's Regions: Towards Resilient, Inclusive and Sustainable Growth at Territorial Level. Retrieved from https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2014/swd_2017_264_2_en.pdf

ευκαιρίες και εξελίξεις στις αγορές ενώ ταυτόχρονα, να αποφεύγεται ο κατακερματισμός και οι επικαλύψεις στις εισροές. Μία Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης μπορεί να έχει τη μορφή, ή να είναι μέρος, μιας εθνικής ή περιφερειακής στρατηγικής για την έρευνα και καινοτομία.

Το σκεπτικό πίσω από την ιδέα της έξυπνης εξειδίκευσης ήταν η ανάγκη αντιμετώπισης βασικών δυσλειτουργιών στον τρόπο που λειτουργούν τα δημόσια συστήματα έρευνας και ανάπτυξης στην Ευρώπη που τα καθιστούν μη ανταγωνιστικά σε παγκόσμια κλίμακα και ο κατακερματισμός των πόρων τους. Ο Οδηγός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής³⁴ αναφέρει πέντε πρόσθετους λόγους που υποστηρίζουν το ίδιο σκεπτικό:

- Η έλλειψη διεθνούς ή διαπεριφερειακής προοπτικής που ως σύμπτωμα είχε τη θεώρηση χωρικών συστημάτων καινοτομίας σε απομόνωση με τον υπόλοιπο κόσμο.
- Η έλλειψη συνοχής μεταξύ των χωρικών στρατηγικών καινοτομίας και του οικονομικού ιστού τον οποίο υποτίθεται ότι εξυπηρετούσαν, με βασικό σύμπτωμα τη χρηματοδότηση δράσεων έρευνας και ανάπτυξης που δεν ανταποκρινόταν στις ανάγκες των επιχειρήσεων.
- Η έλλειψη πλήρους και κριτικής ανάλυσης των ικανοτήτων και των δυνάμεων στο χωρικό επίπεδο.
- Το σύνδρομο επιλογής νικητών (“picking winners syndrome”).
- Την προσπάθεια μίμησης των περιφερειών με τις καλύτερες επιδόσεις χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το περιβάλλον στο χωρικό επίπεδο στο οποίο σχεδιάζεται η στρατηγική.

Τα νεωτερικά χαρακτηριστικά που εισήγαγε η προσέγγιση της έξυπνης εξειδίκευσης για να βελτιώσει το σχεδιασμό και την εφαρμογή της πολιτικής καινοτομίας μπορούν να συνοψιστούν ως εξής³⁵:

- Δύσκολες επιλογές και κρίσιμη μάζα: περιορισμένος αριθμός προτεραιοτήτων στη βάση ισχυρών σημείων και διεθνούς εξειδίκευσης, ισχυρή συγκέντρωση πόρων για αποφυγή κατακερματισμού και αποτελεσματική διαχείριση πόρων.
- Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα: κινητοποίηση του ερευνητικού δυναμικού με ταίριασμα των δυνατοτήτων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας με τις πραγματικές ανάγκες των επιχειρήσεων μέσω της διαδικασίας έξυπνης ανακάλυψης.

³⁴ European Commission. (2012). Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS 3). Brussels: European Commission.

³⁵ Ομοίως με το παραπάνω.

- Διασύνδεση και Συστάδες: ανάπτυξη συστάδων (clusters) παγκόσμιας εμβέλειας και παροχή ευκαιριών για διατομεακές συνεργασίες τόσο εντός όσο και εκτός της χωρικής ενότητας.
- Συλλογική ηγεσία: Ενίσχυση της αποδοτικότητας του χωρικού συστήματος καινοτομίας με την εμπέδωση συνεργασιών μεταξύ της τετραπλής έλικας, συλλογική διακυβέρνηση των συνεργασιών, πειραματισμός με νέα εργαλεία πολιτικής.

Πώς σχεδιάστηκε η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης στα Ιόνια Νησιά;

Η Περιφερειακή Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας με βάση την Έξυπνη Εξειδίκευση της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων (RIS3IN), σχεδιάστηκε την περίοδο 2013-2015 και εγκρίθηκε στο σύνολό της (Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης) από το Περιφερειακό Συμβούλιο τον Απρίλιο του 2015.

Αντικειμενικός σκοπός της στρατηγικής ήταν η δημιουργία ενός νέου παραγωγικού προτύπου για την ΠΙΝ το οποίο θα έπρεπε να εκφράζει απόλυτα το γενικότερο όραμα της Περιφέρειας για την «επανάκτηση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας με την αξιοποίηση της γνώσης» ώστε να καταστούν τα Ιόνια Νησιά ελκυστικός προορισμός και βιώσιμος τόπος.

Η διαδικασία σχεδιασμού της στρατηγικής εκκίνησε με την αναφορά της ομάδας εμπειρογνομόνων της DG Regio τον Οκτώβριο του 2012 (RIS3 Regional Assessment: Ionian Islands) η οποία σκιαγραφούσε κάποιους τομείς οι οποίοι παρουσίαζαν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για την περιφερειακή οικονομία (για παράδειγμα αγροδιατροφή και μεταποίηση τροφίμων, γαστρονομία, τουρισμός και εφαρμογή ΤΠΕ σε επιμέρους οικονομικούς τομείς). Τα συμπεράσματα της έκθεσης αποτέλεσαν θέμα μιας πιο διευρυμένης συνάντησης-εργαστηρίου (workshop) 40 εκπροσώπων της τριπλής έλικας της ΠΙΝ (Απρίλιος 2013) με τους εκπροσώπους της ΕΕ. Συνεπώς το πρώτο βήμα του σχεδιασμού ήρθε «εκ των άνω προς τα κάτω» (top-down approach).

Η διαδικασία από εκείνο το σημείο και μετά περνάει πλέον στην «εκ της βάσης προς τα άνω» (bottom-up approach) διαδικασίας διαβούλευσης στην οποία κατόπιν συζητήσεων και ζυμώσεων καθορίζονται και επικυρώνονται τέσσερις κύριοι τομείς προτεραιότητας στους οποίους θα έπρεπε να εστιάσει η στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης. Οι τομείς προτεραιότητας περιελάμβαναν:

1. την αγροδιατροφή & γαστρονομία
2. την θαλάσσια οικονομία η οποία με τη σειρά της περιλαμβάνει την αλιεία/υδατοκαλλιέργεια και τον θαλάσσιο τουρισμό
3. τη βιομηχανία της εμπειρίας (θεματικός τουρισμός και πολιτιστική & δημιουργική οικονομία)
4. την υγεία και πιο συγκεκριμένα τις υπηρεσίες υγείας μέσω της βιοϊατρικής (ως αναδυόμενος τομέας)

Η συνέχεια της περιόδου σχεδιασμού συνεχίζεται με τη διοργάνωση εργαστηρίων «Επιχειρηματικής Ανακάλυψης» στα οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι της τετραπλής έλικας. Τις συναντήσεις συντονίζει ένα θεσμοθετημένο τοπικά συντονιστικό όργανο («Δίκτυο για την στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης»), έχουν δε ικανοποιητική γεωγραφική διασπορά και αντιπροσωπευτική συμμετοχή 460 εκπροσώπων από σημαντικούς συντελεστές της τετραπλής έλικας.

Κατά τη διάρκεια των συναντήσεων (15 τον αριθμό) από τον Ιούνιο έως και τον Δεκέμβριο του 2013, μεταξύ των άλλων:

- επαληθεύτηκαν οι αρχικές στρατηγικές προτεραιότητες,
- συμπληρώθηκαν με άλλες τρεις οριζόντιες προτεραιότητες (ανθρώπινοι πόροι, ΤΠΕ και πράσινες τεχνολογίες),
- έγινε εμβάθυνση σε επιμέρους θεματικά πεδία, ιδέες για έργα και πιθανά εργαλεία εφαρμογής.

Η τεχνική επεξεργασία των παραπάνω εισροών με τη συνεργασία των εμπλεκόμενων στο τοπικό σύστημα διακυβέρνησης (Περιφερειακό Συμβούλιο Καινοτομίας, Διαχειριστική Αρχή, Δίκτυο RIS3IN) οδήγησε σε μία συνεκτική πρόταση η οποία παρουσιάστηκε σε δυο συναντήσεις εργασίας πριν καταλήξει σε ένα ενιαίο κείμενο στρατηγικής συνοδευόμενο από το σχετικό αναλυτικό Σχέδιο Δράσης το οποίο επεξεργάστηκε η ΕΥΔ ΕΠ ΠΙΝ. Το τελευταίο περιλαμβάνει σειρά δράσεων συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης ύψους €195,8εκατ. (€140,8εκατ. εξαιρουμένων των δράσεων Ο.Χ.Α.) με πηγές χρηματοδότησης το ΠΕΠΙΝ (€45,04εκατ.) αλλά κατά βάση υπερτοπικές πηγές (δηλαδή πηγές οι οποίες δεν υπόκεινται στον πλήρη έλεγχο του περιφερειακού μηχανισμού διακυβέρνησης). Οι τομείς προτεραιότητας με τη μεγαλύτερη χρηματοδοτική βαρύτητα ήταν οι ο Θεματικός Τουρισμός (€43,75εκατ. ή 31%), η Αγροδιατροφή (€25,42εκατ. ή 18%) και οι Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (€20,4εκατ. ή 14%).

Το τελικό κείμενο παρουσιάστηκε και συζητήθηκε στο Περιφερειακό Συμβούλιο υπό τη νέα του σύνθεση τον Νοέμβριο του 2014 και έλαβε την τελική του μορφή (η οποία ισχύει και μέχρι σήμερα) τον Απρίλιο του 2015.

Πώς εφαρμόστηκε η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης στα Ιόνια Νησιά;

Ένα από τα συστατικά του σχεδίου για την RIS3 είναι αυτό της διακυβέρνησης. Ειδικά (όπως αναφέρθηκε στην εισαγωγή της ενότητας 3.2) από τη στιγμή που στην χώρα επιλέχθηκε ένα υβριδικό σύστημα αρχιτεκτονικής της των Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Ελλάδα, σε συνδυασμό με την πολυπλοκότητα των διεπαφών μεταξύ των τοπικών και εθνικών φορέων που παίζουν κάποιο ρόλο στη διακυβέρνηση (βλέπε και Διάγραμμα 33), θα ήταν κρίσιμης σημασίας η εγκαθίδρυση ενός στιβαρού σχήματος διακυβέρνησης σε περιφερειακό επίπεδο στην ΠΙΝ.

Το σχήμα αυτό προτάθηκε στο αρχικό κείμενο και περιελάμβανε τρία επίπεδα:

- i. Στο στρατηγικό επίπεδο το περιφερειακό όργανο το οποίο συνεισέφερε σημαντικά στο στάδιο του σχεδιασμού (Δίκτυο για την Έξυπνη Εξειδίκευση το οποίο στη συνέχεια μετασηματίστηκε σε Περιφερειακό Συμβούλιο Καινοτομίας) με την εφαρμογή του Νόμου 4386/2016 (και του 4310/2014) καταργήθηκε και στη θέση του δημιουργήθηκε το ΠΣΕΚ Ιονίων Νήσων. Το τελευταίο συγκροτήθηκε σε σώμα μόλις τον Οκτώβριο του 2020.
- ii. Στο εκτελεστικό επίπεδο η προβλεπόμενη δομή υποστήριξης προς τη ΔΙΑΠ η οποία θα είχε την ευθύνη της διαχείρισης και παρακολούθησης της RIS3IN δεν δημιουργήθηκε ποτέ.
- iii. Οι θεματικές ομάδες «εργασίας και διαλόγου» (Πλατφόρμες Καινοτομίας) οι οποίες συνεισέφεραν σημαντικά στην διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης, δεν λειτούργησαν μετά την περίοδο αρχικού σχεδιασμού. Ένας από τους λόγους ήταν και η απουσία του φορέα διαχείρισης και παρακολούθησης.

Συνεπώς το **μοναδικό αντικείμενο στην περίοδο υλοποίησης της στρατηγικής ήταν η ενεργοποίηση των Προσκλήσεων** σε τοπικό/περιφερειακό επίπεδο με την αντίστοιχη κινητοποίηση των συμμετόχων για να διεκδικήσουν αντίστοιχους πόρους και να χρηματοδοτήσουν μ' αυτούς τις ανάγκες τους.

Συνοπτικά, μέχρι το τέλος του 2020, η ΕΥΔ ΕΠΠΙΝ εξέδωσε 5 Προσκλήσεις οι οποίες σχεδιάστηκαν εξ αρχής ώστε να στοχεύουν αποκλειστικά σε τομείς προτεραιότητας της RIS3IN. Εξ αυτών τρεις είχαν ως δικαιούχους φορείς του δημόσιου τομέα και δύο του ιδιωτικού. Από τις τελευταίες η Πρόκληση 70 «Συμπράξεις Επιχειρήσεων με Οργανισμούς Έρευνας και Διάδοσης Γνώσεων, στον τομέα των Υπηρεσιών Υγείας μέσω Βιο-ιατρικής, της RIS3 της Π.Ι.Ν.» απέβη άκαρπη καθώς το σύνολο των προτάσεων κρίθηκε ανεπαρκές προς ένταξη είτε λόγω τυπικών θεμάτων ή λόγω ουσιαστικών ελλείψεων στο προτεινόμενο φυσικό αντικείμενο. Για τη δεύτερη Πρόσκληση «Συμπράξεις Επιχειρήσεων με Οργανισμούς Έρευνας και Διάδοσης Γνώσεων στους τομείς εξειδίκευσης της RIS3 της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων» (ION 86), μέχρι 31.12.2020 δεν υπήρχαν στοιχεία καθώς δεν είχε ολοκληρωθεί η διαδικασία υποβολών. Ακόμη μια πρόσκληση με τοπικούς πόρους οι οποίοι εκχωρήθηκαν στο ΕΠΑνΕΚ και ενισχύει ιδιωτικές επιχειρήσεις, σχετίζεται με την εφαρμογή της στρατηγικής RIS3IN (Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων).

Η ροή των προσκλήσεων από τα εθνικά Ε.Π. για δράσεις που συνεισφέρουν στη RIS3 IN ενεργοποιήθηκε για το ΘΣ1 την 22.12.2017, για το ΘΣ2 την 4.6.2018, για το ΘΣ3 την 11.2.2016 και για το ΘΣ10 την 15.12.2015. Οι εντάξεις έργων για τις παραπάνω προσκλήσεις άρχισαν αντίστοιχα την 20.2.2019 (+15 μήνες), 30.9.2019 (+ 15 μήνες), 7.8.2018 (+14 μήνες) και 29.7.2016 (+6 μήνες). Η ροή

προσκήσεων από το ΠΕΠ ΠΙΝ ξεκίνησε στις 15.12.2016 (Ερευνητική δραστηριότητα στον τομέα της αγροδιατροφής) με την τελευταία πρόσκληση να εκδίδεται στις 27.02.2020 (Συμπράξεις Επιχειρήσεων με Οργανισμούς Έρευνας και Διάδοσης Γνώσεων στους τομείς εξειδίκευσης της RIS3 της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων). Μέχρι τις 31.12.2020 έχουν ενταχθεί 78 έργα που συνεισφέρουν άμεσα στη στόχευση της περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης, με συνολική Δημόσια Δαπάνη ύψους €13,84εκατ.

Το βασικότερο ζήτημα κατά την εφαρμογή της RIS3IN είναι η **αδυναμία παρακολούθησής της**, και ως συνέπεια αυτής, η αδυναμία του τοπικού μηχανισμού διακυβέρνησης να αναγνωρίσει προβλήματα και να επεξεργαστεί πιθανές διορθωτικές ενέργειες. Μέχρι το τέλος του 2020 δεν υπήρξε ούτε η υποδομή διαχείρισης δεδομένων παρακολούθησης, ούτε κάποια προσπάθεια συλλογής δεδομένων πέραν των δεδομένων που σχετίζονται με τον Άξονα 1 του ΠΕΠ ΙΝ, τα οποία ακολουθούν τα υποδείγματα και το (περιορισμένο) εύρος διάχυσης που ορίζονται από τους Κανονισμούς της ΕΕ. Ακόμη, η ΕΥΔ ΕΠ ΠΙΝ ανταποκρινόμενη στις απαιτήσεις της ΕΥΣΣΑ περί υποβολής ετήσιων εκθέσεων παρακολούθησης των RIS3 στρατηγικών, υπέβαλλε τη 1^η και 2^η έκθεση παρακολούθησης για το διάστημα 2014-2018 και 2019 αντίστοιχα.

Τί πέτυχε μέχρι το τέλος του 2020 η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης στα Ιόνια Νησιά;

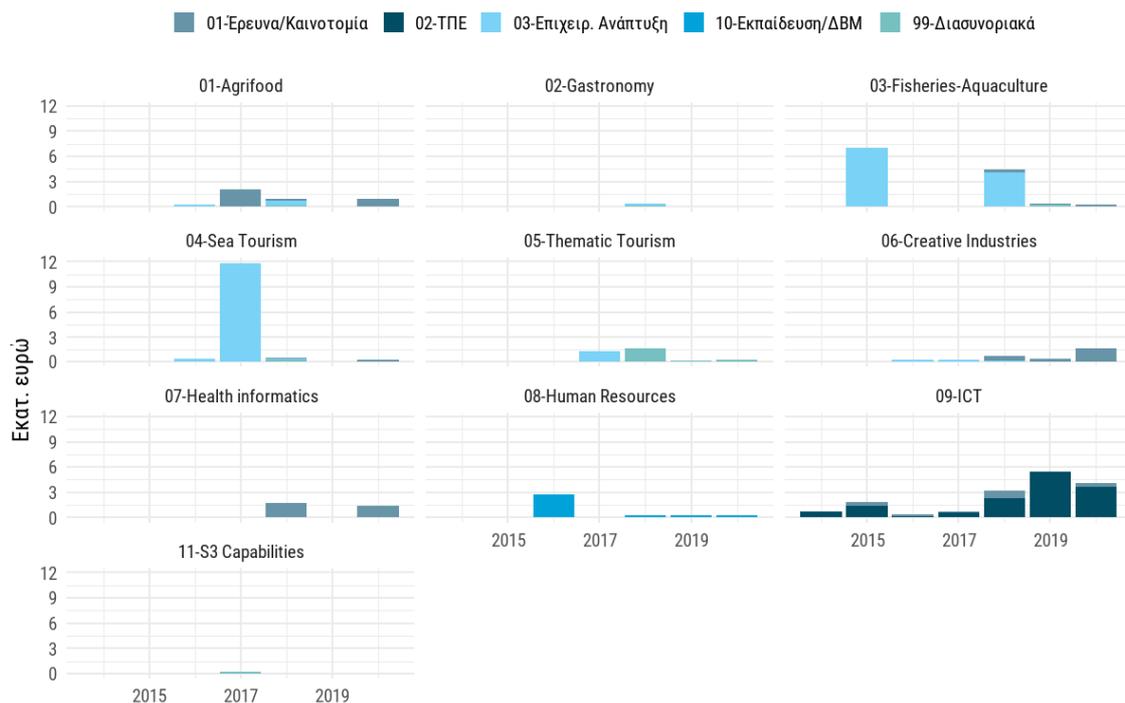
Μέχρι το τέλος του 2020, οι προσπάθειες των φορέων των Ιονίων Νήσων οδήγησαν σε συνολικά 1731 ενταγμένα έργα στους θεματικούς στόχους 1, 2, 3 και 10, προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης που αντιστοιχεί στα Ιόνια Νησιά ύψους €452,76εκατ. Από αυτά, έχουν αντιστοιχιστεί με τους 11 υποτομείς προτεραιότητας της RIS3 Ιονίων Νήσων 414 εντάξεις ύψους δημόσιας δαπάνης €59,20εκατ. (12,46% του συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης). Στα παραπάνω αποτελέσματα δεν έχει ενσωματωθεί η συνεισφορά του Ε.Π. Αγροτική Ανάπτυξη 2014-2020—συνολικού ύψους δημόσιας δαπάνης €72εκατ. για τα Ιόνια Νησιά μέχρι το 2020, εκ των οποίων €15,36εκατ. σε εκχωρημένες στην Περιφέρεια δράσεις—που αναμένεται ν' αυξήσει σημαντικά το βαθμό επίτευξης στην προτεραιότητα Αγροδιατροφή και να επιφέρει σχετικά μικρές προς τα πάνω μεταβολές στους τομείς θεματικός τουρισμός και θαλάσσιος τουρισμός.

Το Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία 2014-2020 (ΕΠΑΝΕΚ) χρηματοδότησε το 45,4% της δημόσιας δαπάνης, ακολουθούμενο, με φθίνουσα σειρά, από το ΠΕΠ Ιονίων Νήσων (21,1%), και το ΕΠ Αλιεία και Θάλασσα (18,9%).

Μία υπεραπλουστευμένη περιγραφή για την κατανομή της δημόσιας δαπάνης από το 2014 έως το 2020 θα έλεγε ότι το μεγαλύτερο τμήμα της δημόσιας δαπάνης για επιχειρηματική ανάπτυξη κατευθύνθηκε στο Θαλάσσιο Τουρισμό (47%) και στην Αλιεία-Ιχθυοκαλλιέργειες (42%), ενώ, όσον αφορά τη δημόσια δαπάνη για έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία, το μεγαλύτερο τμήμα κατέληξε στην Αγροδιατροφή (27%), την Ιατρική Πληροφορική (26%), τη Δημιουργική Οικονομία (21%) και τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (16,4%). Οι επενδύσεις σε έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και

καινοτομία οδηγούνται από επενδύσεις σε ερευνητικές υποδομές ή αντίστοιχες δράσεις και όχι από ερευνητική δραστηριότητα του επιχειρηματικού τομέα (με εξαίρεση μόνο τις Ιχθυοκαλλιέργειες). Το Διάγραμμα 41 και το Διάγραμμα 42 παρουσιάζουν τις λεπτομέρειες για την θεματική κατανομή της δημόσιας δαπάνης στις επιμέρους προτεραιότητες.

Έργα RIS3, ανά Υποτομέα & Θεματικό Στόχο
 Δημόσια Δαπάνη κατά την ένταξη

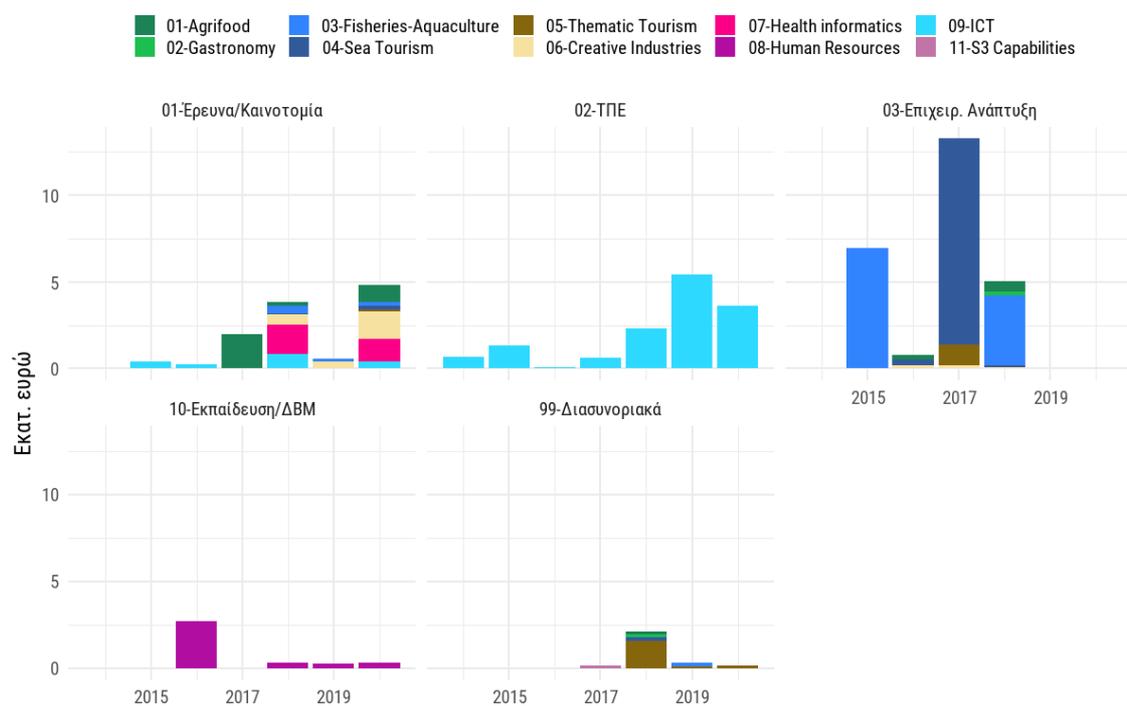

Δεδομένα: ΟΠΣ, Cordis, keep.eu

Διάγραμμα 41 Συνεισφορά ανά θεματικό στόχο στη χρηματοδότηση της δημόσιας δαπάνης ανά τομέα προτεραιότητας.

Έργα RIS3, ανά Υποτομέα & Θεματικό Στόχο

Δημόσια Δαπάνη κατά την ένταξη

Δεδομένα: ΟΠΣ, Cordis, keep.eu

Διάγραμμα 42 Κατανομή της δημόσιας δαπάνης ανά θεματικό στόχο στους υποτομείς προτεραιότητας.

Η ανάλυσή μας έδειξε ότι το Ιόνιο Πανεπιστήμιο δεν έπαιξε σημαντικό ρόλο στην κινητοποίηση φορέων της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων για συμμετοχή σε συνεργατικά έργα έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας. Αντίθετα, το οικοσύστημα της καινοτομίας στα Ιόνια Νησιά χαρακτηρίζεται από πολύ μικρό αριθμό «αυτόφωτων» ερευνητικά φορέων που έχουν εμπεδωμένες ερευνητικές συνεργασίες με άλλους τεχνολογικούς παρόχους εκτός Ιονίων Νήσων.

Εξετάζοντας δεδομένα ζήτησης στο πλαίσιο του «Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ» βρίσκουμε σαφείς ενδείξεις τόσο για το ότι ο Τουρισμός και η Πολιτιστική Βιομηχανία παραμένει το κύριο πεδίο ενδιαφέροντος στα Ιόνια Νησιά για δράσεις τεχνολογικής καινοτομίας, ακολουθούμενα από την Αγροδιατροφή και τις ΤΠΕ.

Τέλος, τα δεδομένα μας **δεν επιβεβαιώνουν** την εικόνα που παρουσιάζουν οι δείκτες του Community Innovation Survey που δημοσιεύει το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης για τα Ιόνια Νησιά. Αυτό μπορεί να οφείλεται στο ότι δεν έχουν ενεργοποιηθεί προς το παρόν δράσεις για μη τεχνολογική καινοτομία, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

Λαμβάνοντας υπόψη τη δυναμική υλοποίησης του ΕΠΑΝΕΚ και του ΠΕΠ Ιονίων Νήσων και τις μέχρι το τέλος του 2020 επιδόσεις του περιφερειακού συστήματος

καινοτομίας εκτιμάμε ότι οι οικονομικοί στόχοι του Σχεδίου Δράσης της RIS3IN θα επιτευχθούν σε ικανοποιητικό ποσοστό όσον αφορά τους Θεματικούς Στόχους 1, 3 και 10 (έρευνα-καινοτομία και ενίσχυση επιχειρηματικότητας, ανθρωπίνι πόροι).

Ως προς την επίτευξη των στόχων αποτελεσμάτων, η γενική εικόνα είναι ότι την παρούσα χρονική στιγμή είναι πολύ νωρίς να εκτιμήσουμε την αποτελεσματικότητα της RIS3IN λόγω της καθυστερημένης ενεργοποίησης των βασικών πηγών χρηματοδότησης (προσκλησεις-εντάξεις). Επί συνόλου 19 δεικτών αποτελεσμάτων που έχουν συσχετιστεί με τη RIS3IN σύμφωνα με τις οδηγίες της ΕΥΣΣΑ, η εφαρμογή ενός μοντέλου πρόβλεψης του βαθμού επιρροής των μέχρι το τέλος του 2020 προϋπολογιστικών εκροών στους δείκτες αποτελεσμάτων προβλέπει θετική μεταβολή με ορίζοντα το 2023 σε 10 δείκτες (Τ1402 Δαπάνη Ε&Α των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ, μόνο σε ό,τι αφορά τις επιχειρήσεις στον υποτομέα 03-Αλιεία & Ιχθυοκαλλιέργειες, Τ2601 Αριθμός Δημοσιεύσεων ερευνητών της Περιφέρειας και Τ4224 Μέσος Αριθμός Αναφορών ανά Δημοσίευση οδηγούμενη από τους υποτομείς στους οποίους έγιναν επενδύσεις για την ανάπτυξη ερευνητικών υποδομών, ήτοι Αγρο-διατροφή, Τουρισμός, Δημιουργική Οικονομία και Πληροφορική, σε όλους τους δείκτες αποτελεσμάτων του ΕΠ Αλθ που σχετίζονται με τον υποτομέα Αλιεία-Ιχθυοκαλλιέργειες, Τ2608 Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου σε τομείς της έξυπνης εξειδίκευσης και Τ4212 Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία των 9 στρατηγικών τομέων της χώρας, οδηγούμενη από τις επιδόσεις στη Θαλάσσια Οικονομία και τη Δημιουργική Οικονομία και Τ4205 Υιοθέτηση ΤΠΕ από επιχειρήσεις λόγω της συνεισφοράς των «Ψηφιακό Βήμα» & «Ψηφιακό Άλμα»). Για άλλους τρεις δείκτες σχετιζόμενους με το ΕΠ Αγροτική Ανάπτυξη δεν μπορεί να εκτιμηθεί η επίπτωση της RIS3IN λόγω έλλειψης δεδομένων. Στους υπόλοιπους δείκτες, η επίπτωση της RIS3IN εκτιμάται ότι θα είναι αμελητέα.

Τί δεν πέτυχε μέχρι το τέλος του 2020 η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης των Ιονίων Νήσων;

Η ικανοποιητική πορεία του οικονομικού αντικειμένου της RIS3IN έναντι των στόχων, που οδηγείται μέχρι στιγμής από υπεραπόδοση στις ιδιωτικές επενδύσεις στον Θαλάσσιο Τουρισμό και τις Ιχθυοκαλλιέργειες κρύβει, δυστυχώς, τη μηδενική ενεργοποίηση δράσεων χαμηλού προϋπολογισμού και υψηλής προστιθέμενης αξίας για την ανάπτυξη των τομέων προτεραιότητας της RIS3IN. Αυτές οι δράσεις, με έντονα χαρακτηριστικά προσθετικότητας και χρηματοδότηση κυρίως μέσω του ΠΕΠ Ιονίων Νήσων, ήταν στην ουσία η υπεραξία που θα δημιουργούσε η RIS3IN στο περιφερειακό σύστημα καινοτομίας και προϋπέθεταν τη διατήρηση των ισχυρών δεσμών μεταξύ των συμμετόχων μετά το πέρας της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης.

Επιπρόσθετα, η RIS3IN δεν έχει καταφέρει μέχρι στιγμής να κινητοποιήσει τις δυνάμεις του τοπικού Ιονίου Πανεπιστημίου προς όφελος της περιφερειακής οικονομίας, τόσο άμεσα (π.χ. με αξιοποίηση της τεχνογνωσίας του ΙΠ για την υποστήριξη αναγκών των τοπικών επιχειρήσεων), όσο και έμμεσα (π.χ., με τη διάχυση γνώσεων στην περιφερειακή οικονομία και κοινωνία). Το δυναμικό που

αναπτύχθηκε από τη συμμετοχή φορέων των Ιονίων Νήσων σε δράσεις διακρατικής συνεργασίας δε φαίνεται να έχει ακόμα κεφαλαιοποιηθεί.

Τα ριζικά αίτια για τα παραπάνω είναι η έλλειψη ιδιοκτησίας της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ποιος είναι υπεύθυνος για κάθε δράση;), η πολύ καθυστερημένη θέση σε λειτουργία του μηχανισμού διακυβέρνησης στο στρατηγικό και στο εκτελεστικό επίπεδο και η χαμηλή αποδοτικότητα στο σχεδιασμό και την ένταξη δράσεων, ιδίως για το ΘΣ3 από πλευράς ΠΕΠ Ιονίων Νήσων.

Η μέση αποδοτικότητα διεκδίκησης πόρων από τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα στους θεματικούς στόχους που σχετίζονται με τη RIS3IN είναι πολύ χαμηλή, τόσο με όρους έργων όσο και με όρους δημόσιας δαπάνης. Αυτό σημαίνει ότι η RIS3 Ιονίων Νήσων εστιάζεται σε πεδία που είτε δεν είναι εναρμονισμένα με την εθνική στρατηγική ή ότι η RIS3 Ιονίων Νήσων δεν καλύπτει το μεγαλύτερο κομμάτι του επενδυτικού ενδιαφέροντος στην Περιφέρεια, ή ότι υπάρχουν ελλείψεις στην ικανότητα του περιφερειακού οικοσυστήματος καινοτομίας να διεκδικήσουν υπερτοπικούς πόρους, ή, ότι επικρατεί συνδυασμός των παραπάνω παραγόντων.

Επί συνόλου 49 δεικτών εκροών που έχουν συσχετιστεί με τις 11 προτεραιότητες της RIS3IN, δεν υπάρχουν μέχρι στιγμής δεδομένα για 6 απ' αυτούς που σχετίζονται με το Ε.Π. Αγροτική Ανάπτυξη. Για τους υπόλοιπους 43, είχαν τεθεί τιμές στόχου μόνο για τους 28. Η μέση τιμή προϋπολογιστικής επίτευξης στόχων για τους δείκτες στους οποίους είχαν τεθεί τιμές βάσης είναι 38,07%, με εντελώς διαφορετικές επιδόσεις ανά υποτομέα προτεραιότητας.

Παραμένει συναφής και επίκαιρη η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης των Ιονίων Νήσων;

Ο σχεδιασμός της RIS3IN βασίστηκε στην 'Λογική της Παρέμβασης', δηλαδή στην λογική διασύνδεση αναγκών-δράσεων-εκροών και επιδιωκόμενων, αλλά μη ποσοτικοποιημένων, αποτελεσμάτων. Η αξιολόγηση της λογικής της παρέμβασης έλαβε αρχικά υπόψη επικαιροποιημένα, σε σχέση με την αποτύπωση στο κείμενο της RIS3IN, δεδομένα και εξέτασε τις σχετικές μεταβολές μεταξύ 2014-2019, ώστε να επικυρώσει τις διατυπωμένες ανάγκες.

Το αποτέλεσμα της ανάλυσης αυτής έδειξε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των διατυπωμένων αναγκών οι οποίες προέρχονται από το ευρύτερο μακροοικονομικό περιβάλλον παραμένει αμετάβλητο, συνεπώς διατηρείται επίκαιρη η σχεδίαση δράσεων παρόμοιας σχετικά στόχευσης με αυτήν της στρατηγικής για την περίοδο 2014-2020.

Σε γενικές γραμμές η λογική της παρέμβασης της RIS3 Ιονίων Νήσων εξακολουθεί να είναι επίκαιρη και ανταποκρίνεται πλήρως στις επιδιώξεις νεότερων πολιτικών και στρατηγικών σε εθνικό επίπεδο. Στο σχέδιο δράσης αναλύεται η κάθε προτεραιότητα σε ομάδες δράσεων ανά χρηματοδοτικό εργαλείο σε πολύ μεγάλη έκταση και συσχετίζονται με επιδιωκόμενα αποτελέσματα. Ο δεύτερος έλεγχος συνάφειας έδειξε πως απαιτείται ένταση

προσπάθειας για την επίτευξη 23 εκφρασμένων αποτελεσμάτων και διατήρηση του ρυθμού σε άλλα 13.

Η πράξη έδειξε ωστόσο πως η άσκηση αυτή αν και χρήσιμη για την χαρτογράφηση των αναγκών και των πιθανών μέσων εφαρμογής για την επίτευξη των επιθυμητών αποτελεσμάτων, δεν ήταν ρεαλιστική σε ό,τι αφορά στον μετασχηματισμό της σε προσκλήσεις προς δικαιούχους. Εκ των έντεκα διατυπωμένων προτεραιοτήτων (εξαιρουμένης της ‘Έξυπνης Χωρικής Ανάπτυξης’) υπήρξαν κάποιες οι οποίες είτε δεν ενεργοποιήθηκαν είτε δεν έφεραν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Αυτές περιλαμβάνουν την γαστρονομία, τον θεματικό τουρισμό, τις πράσινες τεχνολογίες και τις υποδομές υποστήριξης (βλέπε Πίνακας 24 και ανάλυση στην ενότητα 3.3).

Συμπερασματικά και καθώς δεν υπάρχουν τα χρονικά περιθώρια για διορθώσεις στην διάρθρωση των μέσων εφαρμογής και της αλλαγής στην χρηματοδοτική βαρύτητα των παρεμβάσεων στην τρέχουσα Προγραμματική Περίοδο, η ομάδα αναθεώρησης/σχεδίασης της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης πρέπει να λάβει υπόψη τα δεδομένα της ανάλυσης που έχει προηγηθεί και να εκτιμηθεί εκ νέου τόσο η παλέτα των προτεινόμενων μέσων εφαρμογής όσο και οι δυνατότητες απορρόφησης των κάθε λογής χρηματοδοτήσεων από τους δικαιούχους..

4.2. Συστάσεις

Η λήξη της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου συμπίπτει με την εμφάνιση και την κορύφωση της πανδημίας COVID-19 που αναμένεται να διαταράξει την ομαλή πορεία προς την επίτευξη των στόχων της ισχύουσας περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης. Η νέα προγραμματική περίοδος φέρνει ένα πολύ πιο αυστηρό πλαίσιο για την ορθή διακυβέρνηση των στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης, και δύο ευρωπαϊκές στρατηγικές για την ανάπτυξη που σχετίζονται με την πράσινη οικονομία και την ψηφιοποίηση της κοινωνίας και της οικονομίας. Έχοντας υπόψη τις, μη οριστικοποιημένες προς το παρόν, προβλέψεις του Παραρτήματος IV της πρότασης κανονισμού κοινών διατάξεων³⁶ δομούμε τις συστάσεις μας υπό το πρίσμα των προτεινόμενων κριτηρίων πλήρωσης αφού συνοψίσουμε την τρέχουσα κατάσταση για καθένα απ’ αυτά.

4.2.1 Επικαιροποιημένη ανάλυση των εμποδίων που υφίστανται για τη διάδοση της καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένης της ψηφιοποίησης

Το ζήτημα της ανάλυσης των εμποδίων για τη διάδοση της καινοτομίας τίθεται για πρώτη φορά ως κριτήριο πλήρωσης και συνεπώς δεν έχει υπάρξει σχετική προεργασία μέχρι σήμερα, ούτε σε εθνικό ούτε σε περιφερειακό επίπεδο. Η ανάλυση θα πρέπει να συμπληρώσει την αποτύπωση της υφιστάμενης

³⁶ COM(2018) 375 final

κατάστασης για την οποία επικαιροποιημένα δεδομένα έχουν ήδη δοθεί στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσας.

Τα μέχρι τώρα ευρήματά μας αναφορικά με το ζήτημα των φραγμών στη διάδοση της καινοτομίας συνοψίζονται ως εξής:

- Ως προς την **προσφορά γνώσης**, το Ιόνιο Πανεπιστήμιο, το μοναδικό ακαδημαϊκό-ερευνητικό ίδρυμα της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, εξειδικεύεται σε τομείς άμεσου περιφερειακού ενδιαφέροντος όπως π.χ. η πληροφορική, ο τουρισμός, οι ανθρωπιστικές σπουδές, χωρίς ωστόσο να είναι σε θέση να καλύψει την προσφορά γνώσης σε όλους τους τομείς προτεραιότητας (π.χ., αγροδιατροφή, ιχθυοκαλλιέργειες, περιβάλλον, ενέργεια) με ικανή μάζα ερευνητών. Αυτό σημαίνει ότι η RIS3IN θα πρέπει ν' αναζητήσει εισροές γνώσης από το εθνικό σύστημα καινοτομίας για να καλύψει της ανάγκες της για τεχνολογική καινοτομία. Η πολύ πρόσφατη ενίσχυση του Ιονίου Πανεπιστημίου με ερευνητικές υποδομές που είναι σχετικές με την περιφερειακή οικονομία δημιουργεί δυναμικό που κατά την προγραμματική περίοδο 2021-27 πρέπει να μετασηματιστεί σε οικονομικό πόρο για τα Ιόνια Νησιά με χρήση κατάλληλων, για τα δεδομένα και τις ιδιαιτερότητες του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας, καναλιών διάθεσης³⁷. Η ανάπτυξη τέτοιων καναλιών διάθεσης θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με υψηλότερη προτεραιότητα έναντι της ενίσχυσης της προσφοράς γνώσης σε τομείς στους οποίους δε φαίνεται να υπάρχει περιθώριο ανάπτυξης ενός δυναμικού περιφερειακού οικοσυστήματος αξιοποίησης της προσφοράς γνώσης.
- Μέχρι στιγμής, η ανάλυσή μας έδειξε ότι οι **δεν έχουν εμπεδωθεί σημαντικά ενδοπεριφερειακά δίκτυα** μεταξύ των συντελεστών της τριπλής έλικας που να επιτρέπουν την επίσημη μεταφορά τεχνολογίας, τη διάχυση γνώσεων μέσω spillover effects και την ανάληψη κοινών πρωτοβουλιών, π.χ. μέσω σχημάτων clustering. Τα μέσα πολιτικής που εφαρμόστηκαν κατά την περίοδο 2014-2020 βασίστηκαν αποκλειστικά σε επιχορηγήσεις προς όφελος των ακαδημαϊκών-ερευνητικών ιδρυμάτων χωρίς ωστόσο να αποδίδουν στην πράξη οι συμβατικές δεσμεύσεις περί ευρύτερης διάχυσης των ερευνητικών αποτελεσμάτων.
- Η **συνάφεια των μέσων πολιτικής** που αξιοποιήθηκαν κατά την περίοδο 2014-2020 **με τις ανάγκες και τα χαρακτηριστικά των τοπικών επιχειρήσεων φαίνεται να είναι ιδιαίτερα περιορισμένη**. Τα εμβληματικά έργα συνεργατικής έρευνας σε εθνικό επίπεδο (π.χ., «Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ», «Δράσεις Ιχθυοκαλλιέργειας-Ανοικτού Πολιτισμού-Υλικών») δε φαίνεται να ήταν ικανά να κινητοποιήσουν σημαντικό αριθμό επιχειρήσεων στα Ιόνια Νησιά προς την κατεύθυνση

³⁷ Βλ. P. Berkowitz, P. Monfort and J. Pienkowski, "[Unpacking the growth impacts of European Union Cohesion Policy: transmission channels from Cohesion Policy into economic growth](#)," *Regional Studies*, 2019.

επενδύσεων σε έρευνα και ανάπτυξη. Αντίστοιχες προσπάθειες σε περιφερειακή κλίμακα δεν έδωσαν αποτελέσματα. Το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων στα Ιόνια Νησιά αλλά και η κλαδική τους διάρθρωση—στην πλειοψηφία τους σε κλάδους μη τεχνολογικής καινοτομίας, οδηγούν στο συμπέρασμα ότι **χρειάζονται άλλοι μηχανισμοί διέγερσης του ενδιαφέροντός τους για ανάληψη καινοτομικών δραστηριοτήτων**. Ανάλογα με τον τομέα προτεραιότητας, τέτοιοι μηχανισμοί θα μπορούσαν να είναι τα κουπόνια καινοτομίας, μικρής κλίμακας πιλοτικά έργα με ισχυρά στοιχεία διάχυσης καινοτομιών—κατά τα πρότυπα του Μέτρου 16 του ΕΠ Αγροτική Ανάπτυξη που καθυστέρησε σημαντικά, ή μεγαλύτερης κλίμακας δράσεις διάχυσης καλών πρακτικών που έχουν αναπτυχθεί εκτός ΠΙΝ—κατά τα πρότυπα των Ευρωπαϊκών Κόμβων Ψηφιακής Καινοτομίας. Το Ιόνιο Πανεπιστήμιο θα μπορούσε να συνεισφέρει σημαντικά σε τέτοιους μηχανισμούς.

- Εκ των πραγμάτων αποδεικνύεται ότι **ο τομέας των ιχθυοκαλλιεργειών είναι η μοναδική προτεραιότητα της RIS3IN στην οποία καταγράφεται σημαντική δαπάνη Ε&Α από πλευράς επιχειρήσεων**. Παρόλ' αυτά, το ποσοστό των επιχειρήσεων του κλάδου που εμπλέκεται σε τέτοιες δραστηριότητες είναι πολύ χαμηλό. Η αύξηση του ποσοστού αυτού είναι μία πρόκληση που πρέπει ν' απαντηθεί.
- Τέλος, πρέπει να τονιστεί η **απουσία δομών που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως ενδιάμεσοι φορείς για την υποστήριξη δραστηριοτήτων ανοικτής καινοτομίας**³⁸. Λόγω του μικρού μεγέθους της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων τέτοιες δομές δεν είναι οικονομικά βιώσιμες και συνεπώς θα πρέπει κι αυτές να δημιουργηθούν με συγχρηματοδότηση.

Η υπέρβαση των εμποδίων που αναφέρθηκαν παραπάνω, μπορεί να συνεισφέρει αφενός στην ενίσχυση των δεσμών συνεργασίας μεταξύ των παικτών του οικοσυστήματος καινοτομίας, στην αποτελεσματική στόχευση περιοχών από τις οποίες μπορεί να προέλθει βιώσιμη ανάπτυξη και την εμπέδωση κλίματος εμπιστοσύνης από τις επιχειρήσεις προς τους φορείς παραγωγής γνώσης.

4.2.2 Ύπαρξη αρμόδιου περιφερειακού οργανισμού ή φορέα που είναι υπεύθυνος για τη διαχείριση της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης

Πρόσφατες μελέτες στο πλαίσιο του έργου Lagging Regions II που υλοποιείται από τη ΓΔ Κοινό Κέντρο Ερευνών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναδεικνύουν το σημαντικό ρόλο που παίζουν φορείς διαχείρισης και παρακολούθησης (ΦΔΠ)

³⁸ Βλ. π.χ. Sungjoo Lee, Gwangman Park, Byungun Yoon and Jinwoo Park, "Open innovation in SMEs—An intermediated network model," *Research Policy* 39 (2010) 290–300 και Nina Suvinen, Jari Konttinen & Mika Nieminen, "[How Necessary are Intermediary Organizations in the Commercialization of Research?](#)," *European Planning Studies*, 18:9, 1365-1389, 2010.

στην επίτευξη των στόχων της RIS3 και έχουν οριοθετήσει σαφώς τις διαδικασίες που πρέπει να διαχειρίζεται ένας τέτοιος φορέας στο πλαίσιο του κύκλου ζωής μίας στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης. Τα κύρια σημεία από την εμπειρία των Ευρωπαϊκών περιφερειών δοκιμάστηκαν και στους φορείς που ήταν υπεύθυνοι για το σχεδιασμό και τη διαχείριση των στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης στην Ελλάδα (περιφερειακοί και εθνικοί) και τα αποτελέσματα ήρθαν σε συμφωνία με αυτά των Ευρωπαϊκών Περιφερειών που συμμετείχαν στο Lagging Regions II³⁹.

Στην Ελλάδα οι Περιφέρειες αξιολόγησαν τέσσερις πιθανούς τύπους οργάνωσης αντίστοιχων δομών ΦΔΠ:

1. Υπηρεσιακή μονάδα συγκροτημένη με στελέχη διάφορων διευθύνσεων και τμημάτων υπό τη ΔΙΑΠ της Περιφέρειας. Βασική επιδίωξη μιας παρόμοιας δομής είναι η πλήρης εκμετάλλευση των ικανοτήτων των ανθρώπινων πόρων που συναντώνται στην περιφερειακή διοίκηση, αλλά και την Αυτοδιοίκηση.
2. Υπηρεσιακή μονάδα της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης των ΠΕΠ. Όπως είναι φυσικό το βάρος σε αυτήν την περίπτωση πέφτει στην ενεργοποίηση και μάλιστα με περιορισμένη οπτική σε μια πηγή χρηματοδότησης. Ο συγκεκριμένος τύπος προέκυψε από την (λανθασμένη) άποψη ότι η RIS3 είναι ένα ακόμη Πρόγραμμα (άρα η ΕΥΔ ΠΕΠ έχει την τεχνογνωσία και τους πόρους να το διαχειριστεί) και όχι μια ολοκληρωμένη στρατηγική.
3. Δομή ελεγχόμενη από το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης. Η λύση αυτή προτιμήθηκε στις περιπτώσεις έλλειψης κατάλληλων ανθρώπινων πόρων στις οργανικές μονάδες της Περιφέρειας για να διαχειριστούν θέματα σχεδιασμού και διαχείρισης δράσεων ΕΤΑΚ. Το ΠΤΑ μπορούσε να εφαρμόσει πιο ευέλικτες μορφές πρόσληψης εξειδικευμένου προσωπικού υψηλής εξειδίκευσης.
4. Ίδρυση Ανεξάρτητης Υπηρεσίας/Γραφείου υπό τον Περιφερειάρχη. Η λύση αυτή συνδυαζόταν με την προσφυγή σε εξωτερικούς συμβούλους οι οποίοι σε μεγάλο βαθμό υποστήριζαν τη δομή.

Οι παραπάνω εναλλακτικές περιπτώσεις δομών ΦΔΠ μπορούσαν να λειτουργούν με τρεις πιθανούς τρόπους: με ανθρώπινους πόρους εξ' ολοκλήρου προερχόμενους από υπάρχουσες οργανικές θέσεις, με προσφυγή σε εξωτερικούς συνεργάτες ή με κάποιο υβριδικό σχήμα (ομάδα στελεχών της Περιφέρειας με λήψη εξειδικευμένων υπηρεσιών επικουρικά).

Πρόσφατη έρευνα πεδίου στο πλαίσιο του ίδιου έργου έδειξε ότι 10 από τις 13 ελληνικές περιφέρειες έχουν ήδη σχεδιάσει μία αντίστοιχη δομή, οι 7 μέσω των

³⁹ 'RIS3 Governance Structures in Greece, Pilot Study', September 2020

ΔΙΑΠ και άλλες 3 μέσω των Περιφερειακών Ταμείων Ανάπτυξης. Έξι τέτοιες δομές ήταν ήδη σε λειτουργία μέχρι τον Απρίλιο 2020.⁴⁰

Στο σχήμα διακυβέρνησης της RIS3IN ο ρόλος του Φορέα Διαχείρισης και Παρακολούθησης (ΦΔΠ) ανατέθηκε στη ΔΙΑΠ, με την υποστήριξη αφενός της ΕΥΔ ΠΙΝ και ενός μηχανισμού (δομής) υποστήριξης. Ο μηχανισμός υποστήριξης σχεδιάστηκε για να λειτουργεί με τη δημιουργία αντενών σε κάθε ΠΕ μειώνοντας με αυτόν τον τρόπο το θέμα της χωρικής ιδιαιτερότητας (νησιωτική περιοχή). Στην πράξη, ο ΦΔΠ δεν λειτούργησε ούτε σε κεντρικό ούτε σε αποκεντρωμένο επίπεδο και ήταν ένας από τους λόγους που δεν ενεργοποιήθηκαν και οι πλατφόρμες καινοτομίας που έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης (βλέπε ενότητα 4.2.4 παρακάτω).

Τα βήματα που προτείνουμε να ακολουθήσει η ΠΙΝ για την αποτελεσματικότερη οριοθέτηση του ΦΔΠ (αλλά και των λοιπών συστατικών του σχήματος διακυβέρνησης της RIS3IN) είναι τα εξής:

- 1) Να αναλύσει τις κύριες διαδικασίες στις οποίες ο ΦΔΠ συμμετέχει κατά τη διάρκεια του συνόλου των σταδίων σχεδιασμού και υλοποίησης της στρατηγικής.
- 2) Να προσδιορίσει τον ρόλο που καλείται να παίξει σε καθεμιά από τις παραπάνω διαδικασίες. Επιπρόσθετα να προσδιορίσει το είδος των αλληλεπιδράσεων που θα έχει με τους άλλους φορείς που συμμετέχουν στο σχεδιασμό και υλοποίηση της RIS3 IN σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.
- 3) Ανάλογα με τα παραπάνω, να προσδιορίσει το πλήθος και το είδος των εμπλεκόμενων στον ΦΔΠ ώστε να διαπιστώσει την οργανωτική, στελεχιακή και τεχνική εφικτότητα του μοντέλου λειτουργίας όπως προκύπτει από την παραπάνω ανάλυση. Ανάλογα με τις ελλείψεις να προχωρήσει στην τελική επιλογή ενός από τους τέσσερις τύπους οργάνωσης.

Ειδική μνεία θα πρέπει να ληφθεί στην χωρική διάσταση του σχήματος λόγω ιδιαιτεροτήτων στα τοπικά χαρακτηριστικά των νησιών και τα ζητήματα διασυνδεσιμότητας. Το πρώτο, είναι κάτι που συναντάται στις περισσότερες Ελληνικές περιφέρειες και αντιμετωπίζεται με τον σχηματισμό και υποστήριξη τοπικών θεματικών ομάδων οι οποίες είναι επικεντρωμένες σε στρατηγικές προτεραιότητες RIS3 με μεγάλη συνάφεια προς τοπικά χαρακτηριστικά (για παράδειγμα στην ΠΙΝ η ιχθυοκαλλιέργεια με μεγάλη συγκέντρωση στην ΠΕ Κεφαλληνίας). Μεγαλύτερη πρόκληση όμως αποτελεί η νησιωτικότητα που συνεπάγεται και μεγαλύτερη δυσκολία στην επικοινωνία λόγω ζητημάτων διασυνδεσιμότητας. Η αρχική σκέψη για οργανωτικό σχήμα τοπικών αντενών για να υποστηρίζουν τοπικά τις δράσεις του ΦΔΠ έχει λογική βάση. Θα μπορούσε να

⁴⁰ '2020 Survey Report on RIS3 Implementation and Preparedness', November 2020

συνδυαστεί με εμποδωμένες τοπικές δομές, όπως π.χ. αυτές που σχεδιάζουν τις στρατηγικές ανάπτυξης τοπικών κοινοτήτων, που είναι σε θέση να κινητοποιήσουν τους συμμετόχους στη διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης ή να εκτελέσουν κάποια ad hoc έρευνα πεδίου στο πλαίσιο της παρακολούθησης της πορείας υλοποίησης της στρατηγικής. Παραδείγματα δομών που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως αντένες ή ως υποστηρικτικές δομές στις αντένες αποτελούν τοπικά Επιμελητήρια ή Αναπτυξιακές Εταιρείες με την υπογραφή σχετικών προγραμματικών συμφωνιών. Επιπλέον, το ζήτημα της απόστασης και της δυσκολίας στην πρόσβαση έχει αντιμετωπιστεί σε ικανοποιητικό βαθμό λόγω των πρόσφατων περιορισμών στις μετακινήσεις με τις τεχνολογίες τηλε-εργασίας και τηλε-διασκέψεων, με τις οποίες είναι πλέον εξοικειωμένο μεγάλο τμήμα του πληθυσμού.

4.2.3 Εργαλεία παρακολούθησης και αξιολόγησης για τη μέτρηση των επιδόσεων ως προς την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής

Η παρακολούθηση της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης των Ιονίων Νήσων αντιμετωπίζεται ακόμα από το μηχανισμό διακυβέρνησης ως μη αναγκαίο βάρος αντί για ένα πολύτιμο εργαλείο διαχείρισης, ελέγχου και ανατροφοδότησης. Η ευκαιρία για αξιοποίηση της αυτονομίας για το σχεδιασμό ενός απλού αλλά αποτελεσματικού συστήματος παρακολούθησης στενά συνδεδεμένου με τη λογική της παρέμβασης δεν αξιοποιήθηκε. Αντίθετα, ακολουθήθηκαν οι εθνικές κατευθύνσεις που ήταν προσαρμοσμένες στις ανάγκες των επιχειρησιακών προγραμμάτων και ως εκ τούτου, ιδίως ως προς τα αποτελέσματα, δε μπορούν να καταγράψουν επαρκώς τις επιδόσεις της RIS3. Επιπρόσθετα, η αδυναμία θέσης κοινά αποδεκτών στόχων εκροών και αποτελεσμάτων καθιστά τη στρατηγική μη παρακολουθήσιμη και ελέγξιμη. **Η υιοθέτηση κοινά αποδεκτών δεικτών αποτελεσμάτων και των αντίστοιχων τιμών-στόχου μέσω της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης είναι μία βασική απαίτηση για την πληρότητα της επερχόμενης RIS3.** Οι επιλεγμένοι δείκτες πρέπει να είναι σε θέση να καταγράψουν την πορεία των κοινωνικο-οικονομικών στόχων της στρατηγικής και των αλλαγών που λαμβάνουν χώρα στο περιφερειακό παραγωγικό σύστημα και να είναι συνδεδεμένες με τις προτεραιότητες. Αντίθετα, όσον αφορά τους δείκτες εισροών και εκροών, οι κοινόι δείκτες που προτείνονται στο σχέδιο του (νέου) Γενικού Εφαρμοστικού Κανονισμού φαίνεται να είναι επαρκείς, υπό την προϋπόθεση της σύνδεσής τους με τους τομείς προτεραιότητας.

Με δεδομένη τη βαρύτητα των υπερ-τοπικών πόρων για τις περιφερειακές RIS3, είναι σαφές ότι **πρέπει να εξασφαλιστεί**, εν όψει της νέας προγραμματικής περιόδου, **συστηματική ροή πληροφοριών παρακολούθησης από τα τομεακά προγράμματα, ιδίως δε του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, προς τις δομές διαχείρισης των περιφερειακών RIS3 και αντίστροφα**, σε μικρότερη κλίμακα. Σημαντική προσπάθεια πρέπει να γίνει και στο ζήτημα της **τήρησης και διάχυσης στατιστικών δεδομένων του αριθμού των υποβολών ανά περιφέρεια στις προσκλήσεις των τομεακών προγραμμάτων, επίσης για λόγους παρακολούθησης.**

Η εμπειρία από την υλοποίηση του παρόντος έργου ανέδειξε τη σημασία της **διάθεσης όλων των δεδομένων που συλλέγονται από τον κύκλο ζωής κάθε πρόσκλησης ως ανοικτά δημόσια δεδομένα στη βάση της Οδηγίας (ΕΕ) 209/1024 με σημαντική βελτίωση της λειτουργικότητας των API του ΟΠΣ/ΕΣΠΑ και τη διασύνδεσή του με το Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων.**

Ένα ελάχιστο σύνολο δεδομένων παρακολούθησης θα μπορούσε να περιλαμβάνει:

- Κωδικός πρόσκλησης (από το αντίστοιχο Ε.Π.)
- Τίτλος πρόσκλησης
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
- Επενδυτική Προτεραιότητα και
- Ημερομηνία πρώτης δημοσίευσης της πρόσκλησης
- Ημερομηνία έναρξης υποβολών
- Τελική Ημερομηνία Υποβολών
- Π/Υ ΔΔ πρόσκλησης (επικράτεια, ανά κατηγορία περιφερειών, ανά περιφέρεια) και περαιτέρω ανάλυση ανάλογα με την εσωτερική ταξινόμηση της πρόσκλησης, π.χ., στις 8 προτεραιότητες της εθνικής RIS3.
- Αριθμός υποβολών (Επικράτεια, ανά κατηγορία περιφερειών, ανά περιφέρεια) & εσωτερική ταξινόμηση της πρόσκλησης, αν υπάρχει.
- Αιτούμενο ύψος Π/Υ ΔΔ υποβολών (Επικράτεια, ανά κατηγορία περιφερειών, ανά περιφέρεια) & εσωτερική ταξινόμηση της πρόσκλησης, αν υπάρχει.
- Ύψος Π)Υ Ιδιωτικής Συμμετοχής υποβολών (Επικράτεια, ανά κατηγορία περιφερειών, ανά περιφέρεια) & εσωτερική ταξινόμηση της πρόσκλησης, αν υπάρχει.
- Αριθμός Έργων που εντάχθηκαν (Επικράτεια, ανά κατηγορία περιφερειών, ανά περιφέρεια) & εσωτερική ταξινόμηση της πρόσκλησης, αν υπάρχει.
- Π)Υ ΔΔ ενταγμένων (Επικράτεια, ανά κατηγορία περιφερειών, ανά περιφέρεια) & εσωτερική ταξινόμηση της πρόσκλησης, αν υπάρχει

- Π)Υ Ιδιωτικής Συμμετοχής Ενταγμένων (Επικράτεια, ανά κατηγορία περιφερειών, ανά περιφέρεια) & εσωτερική ταξινόμηση της πρόσκλησης, αν υπάρχει
- Περιφερειοποιημένα δεδομένα δεικτών εισροών και εκροών (προϋπολογιστικά / απολογιστικά) και αποτελεσμάτων (προϋπολογιστικά)

Πρόσθετα στοιχεία όσον αφορά δράσεις κρατικών ενισχύσεων θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τα βασικά δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων (μέγεθος, έτος ίδρυσης, ΣΤΑΚΟΔ, απασχόληση, κύκλος εργασιών) έτσι ώστε να είναι δυνατή, κατά τη διάρκεια των τελικών αξιολογήσεων, η εξαγωγή τεκμηριωμένων συμπερασμάτων, συμπεριλαμβανομένης και της κλαδικής στόχευσης των ενισχύσεων.

Όσον αφορά στα δεδομένα παρακολούθησης, **πρέπει να ενταθεί η προσπάθεια που γίνεται από πλευράς ΓΓ Έρευνας & Τεχνολογίας και Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης για την ολοκληρωμένη αποτύπωση των βασικών δεικτών περιβάλλοντος για θέματα έρευνας, τεχνολογίας, καινοτομίας, ψηφιοποίησης και επιχειρηματικότητας και την περιφερειοποίησή τους.**

Τα βασικά σημεία προσοχής όσον αφορά στην παρακολούθηση και αξιολόγηση της νέας στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης για την προγραμματική περίοδο 2021-2027 είναι, με βάση την εμπειρία από την υλοποίηση της παρούσας, τα ακόλουθα:

- 1) Σε επίπεδο δεικτών εκροών:
 - α) Ο **αριθμός έργων** ανά ειδικό στόχο / προτεραιότητα / παρέμβαση και η επενδύσιμη **δημόσια δαπάνη** που αντιστοιχεί σ' αυτά είναι το ελάχιστο υποσύνολο των δεικτών εκροών που μπορεί να υιοθετηθεί για όλες τις πηγές χρηματοδότησης.
 - β) Οι **κοινοί δείκτες εκροών** για το Στόχο Πολιτικής 1 (και αν είναι εφαρμόσιμο, για το Σ.Π.5 και τα διακρατικά έργα) που προτείνονται από τον νέο κανονισμό κοινών διατάξεων⁴¹ και οι συνιστώσες τους (π.χ., διάκριση για το μέγεθος των επιχειρήσεων και διάκριση σε υφιστάμενες ή νέες) πρέπει να υιοθετηθούν στο σύνολό τους για όλους τους τομείς προτεραιότητας ώστε να επιτευχθεί καλή προϋπολογιστική και απολογιστική καταγραφή της συνεισφοράς της RIS3.
 - γ) Προτείνεται η υιοθέτηση ενός πρόσθετου δείκτη που να καταγράφει **συνεργασίες μεταξύ μη ερευνητικών φορέων για δράσεις έρευνας και καινοτομίας**, κατ' αναλογία με το δείκτη RCO10.

⁴¹ Βλ. Παράρτημα Ι στην εγκύκλιο 43182/12-04-2021 της ΕΥΣΣΑ

- δ) Προτείνεται η υιοθέτηση ενός πρόσθετου δείκτη που να καταγράφει **μη ερευνητικές συνεργασίες μεταξύ επιχειρήσεων και πανεπιστημίων/ερευνητικών κέντρων ώστε να καλύπτονται δράσεις διάχυσης καινοτομίας ή τεχνογνωσίας**, κατ' αναλογία με το δείκτη RCO07.
- ε) Μπορούν επίσης να υιοθετηθούν κατά περίπτωση ορισμένοι από τους δείκτες εκρών που έχουν προταθεί από τη ΓΔ Κοινό Κέντρο Ερευνών για την μέτρηση της διαδικασίας έξυπνης εξειδίκευσης⁴².
- 2) Σε επίπεδο δεικτών αποτελεσμάτων:
- α) Με την ίδια λογική όπως και για τους κοινούς δείκτες εκρών, όλοι οι κοινοί δείκτες αποτελεσμάτων είναι εν γένει εφαρμόσιμοι για την αποτύπωση της συνεισφοράς των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των διαρθρωτικών ταμείων στη RIS3 της νέας προγραμματικής περιόδου, παρά τόσο τη συνάφειά τους με την πραγματικότητα του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας (π.χ., RCR06-07) και τις αντικειμενικές δυσκολίες στον ορισμό της τιμής βάσης σε πολλούς από αυτούς λόγω της έλλειψης δεδομένων σε περιφερειακή κλίμακα (π.χ., RCR11, RCR53).
- β) Επιπρόσθετα των παραπάνω, συνιστούμε με έμφαση την υιοθέτηση κατά τη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης, ενός ή δύο δεικτών αποτελεσμάτων ανά προτεραιότητα που να είναι ικανοί να συλλάβουν τη συγκεκριμένη στόχευση της RIS3IN, ειδικά σε τομείς προτεραιότητας που αποτελούν υποσύνολα ευρύτερων, κατά τη στατιστική έννοια, κλάδων της οικονομίας, όπως για παράδειγμα η Γαστρονομία και ο Θαλάσσιος Τουρισμός.

Το σύστημα παρακολούθησης καθ' εαυτό θα πρέπει να λειτουργεί από την πρώτη μέρα μετά την έγκριση της RIS3IN 2021-27, και ιδανικά να είναι διαθέσιμο στο διαδίκτυο σε όλους τους συμμετόχους.

Ως προς το θέμα της αξιολόγησης, πρέπει να επισημανθούν τα ακόλουθα:

- 1) Με δεδομένη την ισχυρή συμμετοχή τριών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠΑνΕΚ, ΠΕΠ Ιονίων Νήσων και ΕΠ ΑΛΘ) στη χρηματοδότηση της τρέχουσας RIS3IN, είναι σαφές ότι σημαντικό μερίδιο των αξιολογικών ζητημάτων, ιδίως σε θέματα αποτελεσματικότητας και επιπτώσεων, θα πρέπει να καλυφθεί στις αντίστοιχες επιμέρους αξιολογήσεις (ενδιάμεσες και ex-post). Για τις αξιολογήσεις των τομειακών προγραμμάτων, είναι ουσιώδης και απολύτως απαραίτητη η ανάλυση της περιφερειακής διάστασης των δεδομένων εκρών και αποτελεσμάτων καθώς επίσης και των επιπτώσεων.

⁴² Βλ. Cohen, C., *Reflections Guiding Smart Specialisation Strategies Impact Assessment*, EUR 30610 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2021, doi:10.2760/838352, JRC124046.

- 2) Οι διαδικασίες των ενδιαμέσων ανασκοπήσεων αποτελούν πολύτιμο εργαλείο για την εξαγωγή συμπερασμάτων στο πλαίσιο των στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης. Θα πρέπει να προβλεφθούν, στο πλαίσιο των οριζόντιων δράσεων, δύο τουλάχιστον τέτοιες ανασκοπήσεις: μία στο μέσον της προγραμματικής περιόδου (π.χ. αρχές του 2025) και μία προς το τέλος της (π.χ., αρχές 2028).

4.2.4 Αποτελεσματική λειτουργία της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης

Η Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) είναι ο «κινητήρας» της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης και εν όψει της νέας προγραμματικής περιόδου αναμένεται να αποκτήσει πιο δυναμικά χαρακτηριστικά («σχεδόν συνεχής» και «κυκλική» είναι οι όροι που αναφέρονται στα κείμενα πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής), ευρύτερη χωρική κάλυψη (περιφερειακή, εθνική και διεθνής), στενότερη συνεισφορά σε όλον τον κύκλο ζωής της RIS3 (ιδίως στις ενδιάμεσες ανασκοπήσεις, στην παρακολούθηση και στην αξιολόγηση)⁴³.

Τα βασικά συμπεράσματα από τη λειτουργία της ΔΕΑ στις Ευρωπαϊκές περιφέρειες είναι:

- η επιχειρηματική ανακάλυψη έχει τη μεγαλύτερη βαρύτητα κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση της RIS3 οδηγώντας έτσι τις αποφάσεις για το τι πρέπει να γίνει και πώς, καθώς επίσης και την αναγνώριση και αντιμετώπιση των δυσλειτουργιών,
- η επιχειρηματική ανακάλυψη απαιτεί από την Περιφέρεια να λειτουργήσει ως πλατφόρμα υποστήριξης της αλληλεπίδρασης των συμμετόχων και του συντονισμού της ενεργοποίησης των κατάλληλων εργαλείων εφαρμογής,
- η επιχειρηματική ανακάλυψη είναι η έκφανση ενός πολυσυλλεκτικού μηχανισμού διακυβέρνησης όπου οι αποφάσεις δεν επιβάλλονται εκ των προτέρων αλλά εξελίσσονται δυναμικά μέσα από την αλληλεπίδραση της Διοίκησης, των επιχειρηματιών, των ερευνητών και της κοινωνίας των πολιτών.

Η διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης εφαρμόστηκε στην ΠΙΝ αποκλειστικά κατά το στάδιο του σχεδιασμού της στρατηγικής. Αν και εφαρμόστηκε για πρώτη φορά, οι εντυπώσεις που κληρονόμησε στους συμμετέχοντες ήταν θετικές, δημιουργώντας μια σχέση εμπιστοσύνης ανάμεσα στους φορείς της Περιφέρειας και τους συμμετόχους. Η μεγαλύτερη συνεισφορά προς την ομάδα σχεδιασμού της RIS3IN ήταν οι ιδέες για έργα στις οποίες

⁴³ Gianelle, C., D. Kyriakou, C. Cohen and M. Przeor (eds) (2016), *Implementing Smart Specialisation: A Handbook*, Brussels: European Commission, EUR 28053 EN, doi:10.2791/53569

βασίστηκαν σε μεγάλο βαθμό οι Προσκλήσεις του ΠΕΠ Ιονίων Νήσων στους σχετικούς Θεματικούς Στόχους.

Από την άλλη, τα κυριότερα θέματα που καταγράφηκαν (και τα οποία θα πρέπει να ληφθούν υπόψη ενόψει του σχεδιασμού της ερχόμενης Προγραμματικής Περιόδου) είναι τα εξής:

- Η δέσμευση ικανού αριθμού εκπροσώπων της τετραπλής έλικας για ενεργή συμμετοχή στην ΔΕΑ απαιτεί αντίστοιχη δέσμευση πόρων (ανθρώπινων και υλικών) από την ομάδα που έχει την ευθύνη για την διοργάνωση των δράσεων (Εργαστήρια, Πλατφόρμες, κλπ). Ειδικά για την ΠΙΝ η νησιωτικότητα θα πρέπει να προσμετρηθεί ως σημαντικός παράγοντας.
- Θα πρέπει να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη σε πλήθος και σχετική σημασία συμμετοχή του επιχειρηματικού τομέα.
- Η «ορμή» που δημιουργείται από το πρώτο κύμα συμμετοχής στην ΔΕΑ δεν πρέπει να χαθεί από καθυστερήσεις στην ενεργοποίηση της υλοποίησης της στρατηγικής. Οι καθυστερήσεις στην έκδοση των Προσκλήσεων που σημειώθηκαν την τρέχουσα Προγραμματική Περίοδο έδρασαν αντίθετα στο θετικό ρεύμα συμμετοχής στη φάση σχεδιασμού.
- Η λειτουργία της ΔΕΑ θα πρέπει να γίνει διαρκής και δυναμική. Αυτό προϋποθέτει έναν μόνιμο μηχανισμό διαχείρισης των θεματικών ομάδων (Πλατφόρμες Καινοτομίας όπως ονομάστηκαν στην ΠΙΝ). Η θεματολογία των συναντήσεων σε αυτή την περίπτωση θα πρέπει να διευρυνθεί και να συνδεθεί στενότερα με τον κύκλο ζωής της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης αποτελώντας ουσιώδες συστατικό για την άκρως απαραίτητη στρατηγική ανάδραση.
- Το παραπάνω εξασφαλίζεται μόνο με την ύπαρξη στιβαρού σχήματος διακυβέρνησης, καθώς μόνο με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται η ύπαρξη καναλιών επικοινωνίας με τον μηχανισμό παρακολούθησης και αξιολόγησης (δηλαδή τον ΦΔΠ).

4.2.5 Αναγκαίες δράσεις για τη βελτίωση των εθνικών ή περιφερειακών συστημάτων έρευνας και καινοτομίας

Μετά την οικονομική κρίση του 2008 η καινοτομία θεωρείται ως ο βασικός μοχλός για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την ανάπτυξη στην πορεία προς ισχυρότερες, καθαρότερες και δικαιοότερες οικονομίες. Η θεώρηση αυτή είχε κωδικοποιηθεί στα βασικά διεθνή κείμενα στρατηγικής όπως η Ένωση Καινοτομίας στην Ευρώπη, όπου άρχισε ν' αναγνωρίζεται η σημασία της κινητοποίησης των τοπικών δυνάμεων για την ανάπτυξη και ο ρόλος της περιφερειακής διάστασης για την επίτευξη σημαντικών επιπτώσεων σε ευρύτερα συστήματα καινοτομίας. Οι Περιφέρειες δεν είναι Κράτη, και συνεπώς, δεν αρκεί

απλά να αντιγράφουν τις εθνικές πολιτικές σε περιφερειακή κλίμακα και η πρώτη εφαρμογή των στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης την περίοδο 2014-2020 είχε ως βασικό στόχο ν' ανοίξει το «μαύρο κουτί» των περιφερειακών πολιτικών καινοτομίας⁴⁴.

Βάσει τυπολογίας του ΟΟΣΑ⁴⁵, η ανάλυση περιβάλλοντος κατά τη διαμόρφωση της RIS3IN 2014-2020 έδειξε ότι η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων ανήκει στην ομάδα δομικής αδράνειας και αποβιομηχάνισης ενώ παράλληλα, οι θεσμικές ικανότητές της σε θέματα πολιτικής για Επιστήμη, Τεχνολογία και Καινοτομία ήταν χαμηλές. Συνεπώς, σχεδιάστηκε ένα μίγμα πολιτικής για τους κάθετους τομείς προτεραιότητας και δόθηκε βαρύτητα στην ανάπτυξη ικανοτήτων στο σύνολο του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας και των συστατικών του μέσω των Οριζόντιων Δράσεων (Ανθρώπινο δυναμικό, αξιοποίηση ΤΠΕ, Πράσινες Τεχνολογίες και Υποστήριξη). Η ανάλυση αποτελεσματικότητας για τις Οριζόντιες Δράσεις ανέδειξε την έλλειψη προόδου για τις βασικές παρεμβάσεις που είχε δρομολογήσει το Σχέδιο Δράσης προς την κατεύθυνση της βελτίωσης των ικανοτήτων του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας πλην εκείνων που αφορούσαν τις ΤΠΕ και τους Ανθρώπινους Πόρους στην Έρευνα.

Συνεπώς, εν όψει της νέας προγραμματικής περιόδου, **συστήνουμε να ενισχυθούν οι προσπάθειες για τη βελτίωση της θεσμικής ικανότητας του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας και των συστατικών του με εξασφάλιση των σχετικών πόρων από το νέο ΠΕΠ Ιονίων Νήσων, συμπληρώνοντας και επεκτείνοντας, εφόσον χρειαστεί, το μίγμα των παρεμβάσεων υπό το πρίσμα των αναγνωρισμένων φραγμών στη διάχυση της καινοτομίας (βλ. ενότητα 4.2.1 παραπάνω), των απαιτήσεων για τη διαχείριση της βιομηχανικής μετάβασης (βλ. επόμενη ενότητα) και των μέτρων για την ενίσχυση της διαπεριφερειακής και διεθνούς συνεργασίας (βλ. μεθεπόμενη ενότητα).**

Υπό το πρίσμα αυτό, έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην ενεργό εμπλοκή του Ιονίου Πανεπιστημίου σε ολοκληρωμένες δράσεις υποστήριξης του περιφερειακού οικοσυστήματος καινοτομίας στους τομείς που αυτό είναι ερευνητικά ισχυρό (π.χ., πληροφορική, τουρισμός, πολιτισμός, τρόφιμα), και στην ανάπτυξη ικανοτήτων στην πλευρά των επιχειρήσεων και των συλλογικών τους φορέων για το σχεδιασμό συνεργατικών δράσεων προώθησης μη τεχνολογικής—λόγω της διάρθρωσης της περιφερειακής οικονομίας, καινοτομίας. Η εμπειρία που κερδήθηκε από τη συμμετοχή σε σημαντικό αριθμό έργων διακρατικής συνεργασίας κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020 πρέπει επίσης να κεφαλαιοποιηθεί, κατά περίπτωση μέσω δράσεων είτε ευρέως χαρακτήρα ή μικρής κλίμακας «πειραματικών/διερευνητικών» δράσεων.

⁴⁴ OECD (2011), Regions and Innovation Policy, OECD Reviews of Regional Innovation, OECD Publishing.

⁴⁵ Ibid.

4.2.6 Δράσεις για τη διαχείριση της βιομηχανικής μετάβασης

Το ζήτημα των δράσεων για τη διαχείριση της βιομηχανικής μετάβασης τίθεται για πρώτη φορά ως κριτήριο πλήρωσης, χωρίς ωστόσο να υπάρχει μέχρι στιγμής σαφής ορισμός για τον όρο «βιομηχανική μετάβαση». Με βάση τον πρόσφατο μεθοδολογικό οδηγό που εξέδωσε η ΓΔ Κοινό Κέντρο Ερευνών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁴⁶, η έννοια της βιομηχανικής μετάβασης βασίζεται στη θεώρηση της συστημικής καινοτομίας και προβλέπει, πέρα από την καινοτομία στην πλευρά των επιχειρήσεων, αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις στο παραγωγικό σύστημα και στην κατανάλωση. Προβλέπει επίσης ένα διευρυμένο ρόλο για την Κυβέρνηση, ως τον πάροχο των απαραίτητων φυσικών και κοινωνικών υποδομών που διευκολύνουν τη γένεση συστημικών καινοτομιών. Στο πλαίσιο της Ομάδας Εργασίας για την Κατανόηση και τη Διαχείριση Βιομηχανικών Αλλαγών που λειτουργεί υπό την αιγίδα της η ΓΔ Κοινό Κέντρο Ερευνών βρίσκονται σε εξέλιξη ή ολοκληρώθηκαν τέσσερις ανασκοπήσεις βιομηχανικής αλλαγής που εφαρμόζουν σε πιλοτική κλίμακα την προαναφερθείσα μεθοδολογία. Η Ελλάδα, μαζί με τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και την Περιφέρεια Ανδαλουσίας⁴⁷, είναι ένα από τα πεδία πιλοτικής εφαρμογής με αντικείμενο τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την αποθήκευση ηλεκτρικής ενέργειας.

Η εμπειρία από την πιλοτική εφαρμογή της μεθοδολογίας της ΓΔ Κοινό Κέντρο Ερευνών στην Ελλάδα στον τομέα των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας που ολοκληρώθηκε στις αρχές του 2021⁴⁸ ανέδειξε την ύπαρξη κατάλληλου μεγέθους για το υπό εξέταση σύστημα παραγωγής και κατανάλωσης μόνο σε εθνική κλίμακα, γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η κάλυψη του κριτηρίου πλήρωσης θα έχει εθνικό και όχι περιφερειακό χαρακτήρα. Παρόλ' αυτά, μέσω της (αναβαθμισμένης, βλ. ενότητα 4.2.4 παραπάνω) διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης, **θα απαιτηθεί από όλες τις Περιφέρειες να λάβουν υπόψη τον εθνικό σχεδιασμό για τη βιομηχανική μετάβαση και να συνεισφέρουν, κατά περίπτωση, στην εφαρμογή του**, αυτή τη φορά με διαδικασίες «από πάνω προς τα κάτω». Η ανάλυση που προηγήθηκε στο 3^ο Κεφάλαιο έδειξε ότι η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων δε διαθέτει κρίσιμη μάζα ερευνητικής και επιχειρηματικής δραστηριότητας ώστε να διεκδικήσει μερίδιο καινοτομίας από την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Κατά πάσα πιθανότητα θα περιοριστεί στην υιοθέτηση και αξιοποίηση «πράσινων» τεχνολογιών στο πλαίσιο του Στόχου Πολιτικής 2.

Έχοντας υπόψη τη μέχρι σήμερα πορεία των τομέων προτεραιότητας της RIS3 Ιονίων Νήσων και το συνδυασμό κρίσιμης μάζας σε ερευνητικό και επιχειρηματικό επίπεδο, **το μοναδικό πεδίο στο οποίο θα μπορούσε να τεκμηριωθεί η σκοπιμότητα μίας περιφερειακής στρατηγικής διαχείρισης της βιομηχανικής μετάβασης θα ήταν η ψηφιοποίηση της πολιτισμικής και της**

⁴⁶ Pontikakis, D., Fernández Sirera, T., Janssen, M., Guy, K., Marques Santos, A., Boden, J.M. and Moncada-Paternò-Castello, P., Projecting Opportunities for INdustrial Transitions (POINT): Concepts, rationales and methodological guidelines for territorial reviews of industrial transition, EUR 30375 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2020, doi:10.2760/590389, JRC121439

⁴⁷ Βλ. <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/industrial-transition>

⁴⁸ Βλ. <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/-/point-review-of-industrial-transition-of-gree-1>

τουριστικής βιομηχανίας. Επειδή όμως και οι δύο παραπάνω τομείς ανήκουν στις προτεραιότητες της Εθνικής RIS3, θεωρούμε ότι το πιθανότερο σενάριο είναι η θεώρηση μίας τέτοιας μετάβασης συμπληρωματικά με το εθνικό πλαίσιο και όχι ανεξάρτητα.

4.2.7 Μέτρα για τη διεθνή (και διαπεριφερειακή) συνεργασία

Το ζήτημα της υιοθέτησης μέτρων για τη διεθνή συνεργασία τίθεται για πρώτη φορά ως κριτήριο πλήρωσης και συνεπώς δεν έχει υπάρξει σχετική προεργασία μέχρι σήμερα. Επιπρόσθετα, με δεδομένη την ενθάρρυνση κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο για υποστήριξη δράσεων που εξασφαλίζουν καλύτερη πρόσβαση σε παγκόσμιες αλυσίδες αξίας για τις επιχειρήσεις και καλύτερη πρόσβαση σε διεθνή δίκτυα γνώσης για τους ερευνητές, έχει δημιουργηθεί κάποια σύγχυση σχετικά με την ερμηνεία του κριτηρίου.

Μία πρόσφατη αναφορά⁴⁹ στο πλαίσιο του έργου Lagging Regions II της ΓΔ Κοινό Κέντρο Ερευνών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναγνωρίζει ότι η διεθνής συνεργασία στο πλαίσιο στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης μπορεί να αξιοποιηθεί σε ένα σημαντικό εύρος δραστηριοτήτων, που κυμαίνεται μεταξύ απλής ανταλλαγής πληροφοριών και καλών πρακτικών και πιο σύνθετων ενεργειών όπως π.χ. η διεθνής ευθυγράμμιση πολιτικών και στρατηγικών και η ανάπτυξη κοινών στρατηγικών. Προφανώς, ο βαθμός ικανοτήτων των συντελεστών του Περιφερειακού Συστήματος Καινοτομίας, η γεωγραφική θέση της κάθε Περιφέρειας και οι περιφερειακές αναπτυξιακές προτεραιότητες επιδρούν σημαντικά στο είδος και στο εύρος των συνεργασιών που μπορούν να δρομολογηθούν σε διεθνές επίπεδο.

Έχοντας υπόψη τις σχετικές δραστηριότητες που έλαβαν χώρα την περίοδο 2014-2020 (βλ. ενότητα 2.6.2 παραπάνω) συστήνουμε **την ισχυρότερη ενεργοποίηση των Περιφερειακών Αρχών και των ενδιαμέσων φορέων του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας** (οργανισμοί μεταφοράς τεχνολογίας, κλαδικοί σύνδεσμοι, επιμελητήρια, ενώσεις εργοδοτών, συστάδες, κ.ο.κ.) **προς την κατεύθυνση της συμμετοχής σε δράσεις διεθνούς συνεργασίας για την αναβάθμιση ικανοτήτων και την αξιοποίηση του φορέα διαχείρισης της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης** (βλ. ενότητα 4.2.2 παραπάνω) για την κεφαλαιοποίηση, διάχυση και αξιοποίηση της κερδισμένης εμπειρίας. Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων θα πρέπει να συνεχίσει να ενθαρρύνει και να στηρίζει οικονομικά αντίστοιχες προσπάθειες των συμμετόχων, κατά προτεραιότητα στους τομείς της RIS3, προβλέποντας τους σχετικούς πόρους για την εθνική συμμετοχή.

Στο ίδιο πλαίσιο, με δεδομένη τη γεωγραφική θέση των Ιονίων Νήσων, θα είχε ενδεχομένως νόημα η διερεύνηση δυνατοτήτων διαπεριφερειακής συνεργασίας

⁴⁹ Effie Amanatidou, 'Interregional collaboration workshop report, 25 Feb 2020 (μη δημοσιευμένο).

με γειτονικές περιφέρειες με κριτήρια χωρικά ή θεματικής συνεργασίας και συμπληρωματικότητας.

Σε **χωρικό επίπεδο** είναι προφανής η σχέση της ΠΙΝ με τις Περιφέρειες Ηπείρου και Δυτ. Ελλάδας καθώς βρέχονται από το Ιόνιο Πέλαγος ενώ και η διασύνδεση των Ιονίων Νήσων με την ηπειρωτική Ελλάδα γίνεται μέσω ακτοπλοϊκών (στην περίπτωση της Λευκάδας οδικής) συνδέσεων με λιμάνια των δύο αυτών Περιφερειών.

Σε **θεματικό επίπεδο** οι στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης των δύο γειτονικών Περιφερειών ανέδειξαν τους παρακάτω τομείς προτεραιότητας:

Περιφέρεια Δυτικής
Ελλάδας

Αγροτική Παραγωγή – Υδατοκαλλιέργειες και τρόφιμα. Ενδεικτικές στοχεύσεις:

- ΠΟΠ και ΠΓΕ που αναδεικνύουν το ελληνικό branding
- Διαρκής καινοτομία, ενσωμάτωση τεχνολογίας στο προϊόν και στη συσκευασία
- Υιοθέτηση της «Βιοοικονομίας»
- Ενίσχυση δεσμών με άλλους κλάδους (πχ τουρισμός, χημική βιομηχανία)
- Ικανοποίηση υψηλών απαιτήσεων για ασφάλεια και υγιεινή

Τουρισμός – Πολιτισμός. Ενδεικτικές στοχεύσεις:

- Εκσυγχρονισμός τουριστικών μονάδων με εισαγωγή ΤΠΕ
- Προώθηση του «Πράσινου τουρισμού» για τη μείωση των οικολογικού αποτυπώματος των τουριστικών δραστηριοτήτων
- Ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της ΠΔΕ με τρόπους που ενισχύουν τον τουρισμό
- Ανάδειξη της τοπικής διατροφής και ενσωμάτωση των τοπικών προϊόντων στη διατροφή των τουριστών.

Υλικά και μικροηλεκτρονική. Ενδεικτικές στοχεύσεις:

- Συμπράξεις εφαρμοσμένης έρευνας ανάμεσα σε ερευνητικά τμήματα και επιχειρήσεις.
- Ενίσχυση της ζήτησης με τη διείσδυση των προηγμένων υλικών και των εφαρμογών μικροηλεκτρονικής στην οικονομία της Περιφέρειας.

- Ενίσχυση συμπληρωματικών δράσεων για τη συνεργασία με πανεπιστημιακά εργαστήρια ώστε να προκύπτουν προϊόντα και υπηρεσίες.
- Διασύνδεση ΑΕΙ, Ερευνητικών Κέντρων και τοπικών ΜΜΕ με αντίστοιχους Φορείς του Εξωτερικού για Μεταφορά Τεχνογνωσίας.

Περιφέρεια Ηπείρου

Αγροδιατροφή (πρωτογενής τομέας, μεταποίηση τροφίμων, γαστρονομία).
Ενδεικτικές στοχεύσεις:

- Ανάδειξη, επιλογή, πιστοποίηση και προστασία των αυτόχθονων ειδών.
- Αξιοποίηση σύγχρονων τεχνολογιών για την παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων.
- Διαφοροποίηση αγροτικού προϊόντος.
- Διεύρυνση της τυποποίησης και αύξηση της προστιθέμενης αξίας.
- Προώθηση προϊόντων και ανάπτυξη δικτύων πωλήσεων.
- Ανάπτυξη συνεργατικών σχηματισμών.
- Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.

Βιομηχανία της Εμπειρίας: Τουρισμός, πολιτισμός και δημιουργικές βιομηχανίες.
Ενδεικτικές στοχεύσεις:

- Διεύρυνση της υφιστάμενης αλυσίδας αξίας του τουρισμού
- Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος.
- Ανάπτυξη του τουρισμού εμπειρίας μέσα από την ανάδειξη δράσεων εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Υγεία και ευεξία. Ενδεικτικές στοχεύσεις:

- Ιατρικός τουρισμός.
- Τουρισμός Ευεξίας.
- Βιο-ιατρική τεχνολογία.
- Αγροδιατροφή, βότανα και υγεία.

Ακαδημαϊκά Ιδρύματα, ΤΠΕ και νεανική επιχειρηματικότητα. Ενδεικτικές στοχεύσεις:

- Προώθηση έρευνας και καινοτομίας.

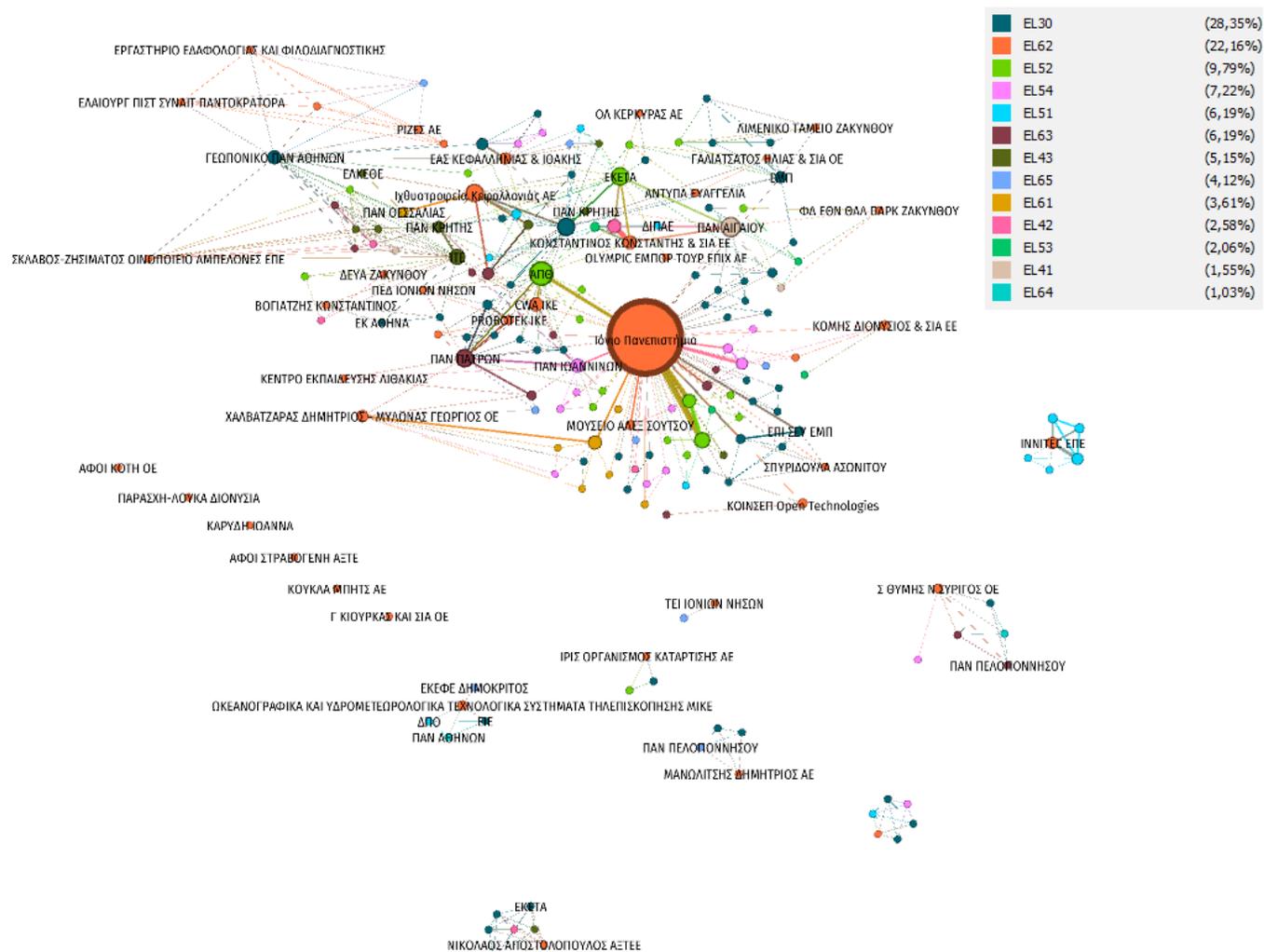
- Μετάβαση από την έρευνα στην καινοτομία.
- Ενίσχυση νέας και νεανικής καινοτομικής επιχειρηματικότητας.
- Σύνδεση έρευνας με την παραγωγή στον τομέα των ΤΠΕ.
- Βελτίωση του πλαισίου ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας.

Από την ανάγνωση του πίνακα φαίνεται η κοινή στόχευση των τριών Περιφερειών στις αλυσίδες αξίας «Τουρισμός-Πολιτισμός-Δημιουργική Βιομηχανία», ΤΠΕ και Αγροδιατροφή, ενώ με την Περιφέρεια Ηπείρου υπάρχει κοινή στόχευση προς την βιο-ιατρική τεχνολογία.

Ο τρίτος παράγοντας ο οποίος συνηγορεί προς την κατεύθυνση της διαπεριφερειακής συνεργασίας είναι η σε μεγαλύτερη βαθμό εμπεδωμένη παραγωγή γνώσης των ακαδημαϊκών/ερευνητικών φορέων των άλλων δύο περιφερειών και μάλιστα σε αντικείμενα που ενδιαφέρουν τομείς εξειδίκευσης της ΠΙΝ, άρα ευκολότερης διάχυσης της παραγόμενης γνώσης με στοχευμένες στρατηγικές επικοινωνίας των ενδιαφερομένων.

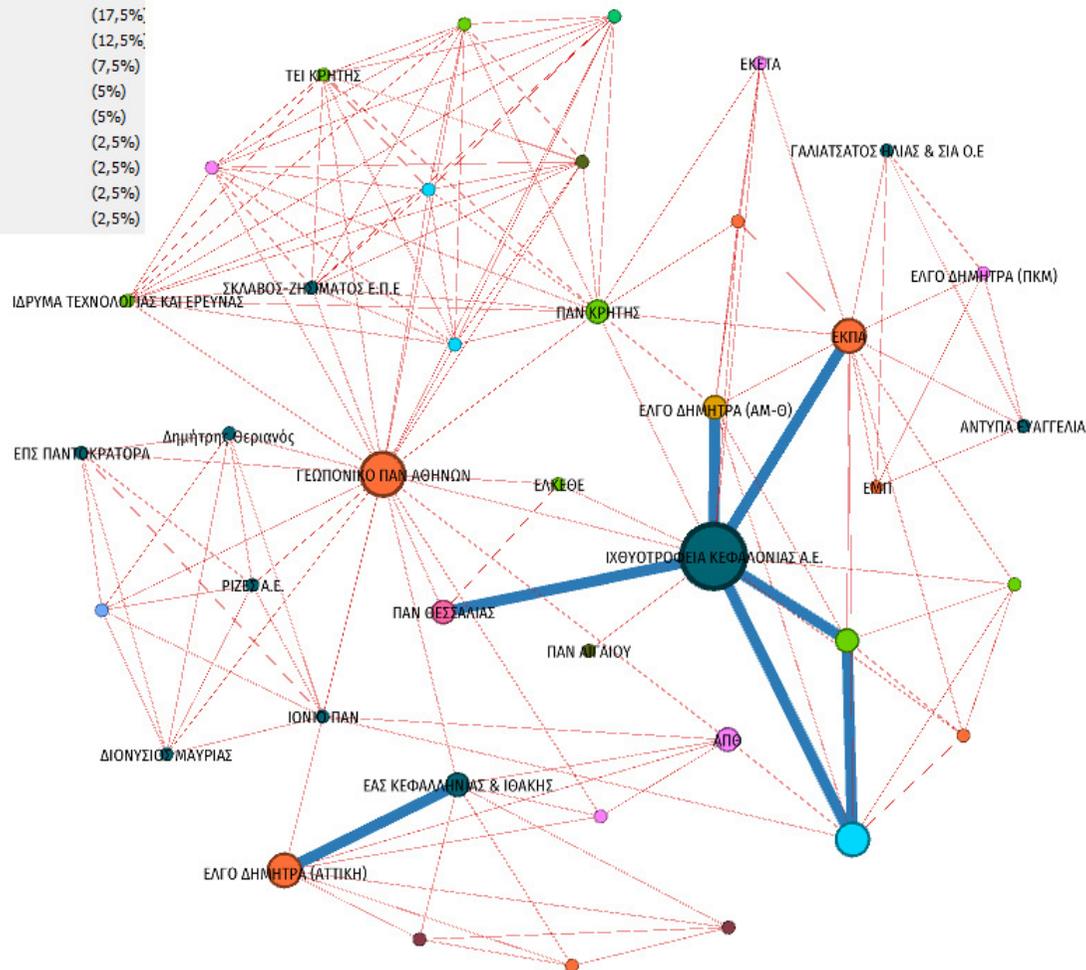
Τέλος ο τέταρτος αλλά εξίσου σημαντικός παράγοντας είναι ότι καθώς και οι τρεις Περιφέρειες του Ιονίου μετώπου είναι σχετικά μικρές σε μέγεθος και δυνατότητες ΕΤΑΚ, η επίτευξη οικονομιών κλίμακος σε θέματα σχεδιασμού και διαχείρισης των στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης. Παράδειγμα κοινής δράσης σχεδιασμού αποτελεί η από κοινού σχεδίαση εργαστηρίων επιχειρηματικής ανακάλυψης, ενώ κοινής δράσης διαχείρισης ή κοινή Πρόσκληση προς δικαιούχους και των τριών Περιφερειών.

Παράρτημα Ανάλυσης Δικτύων

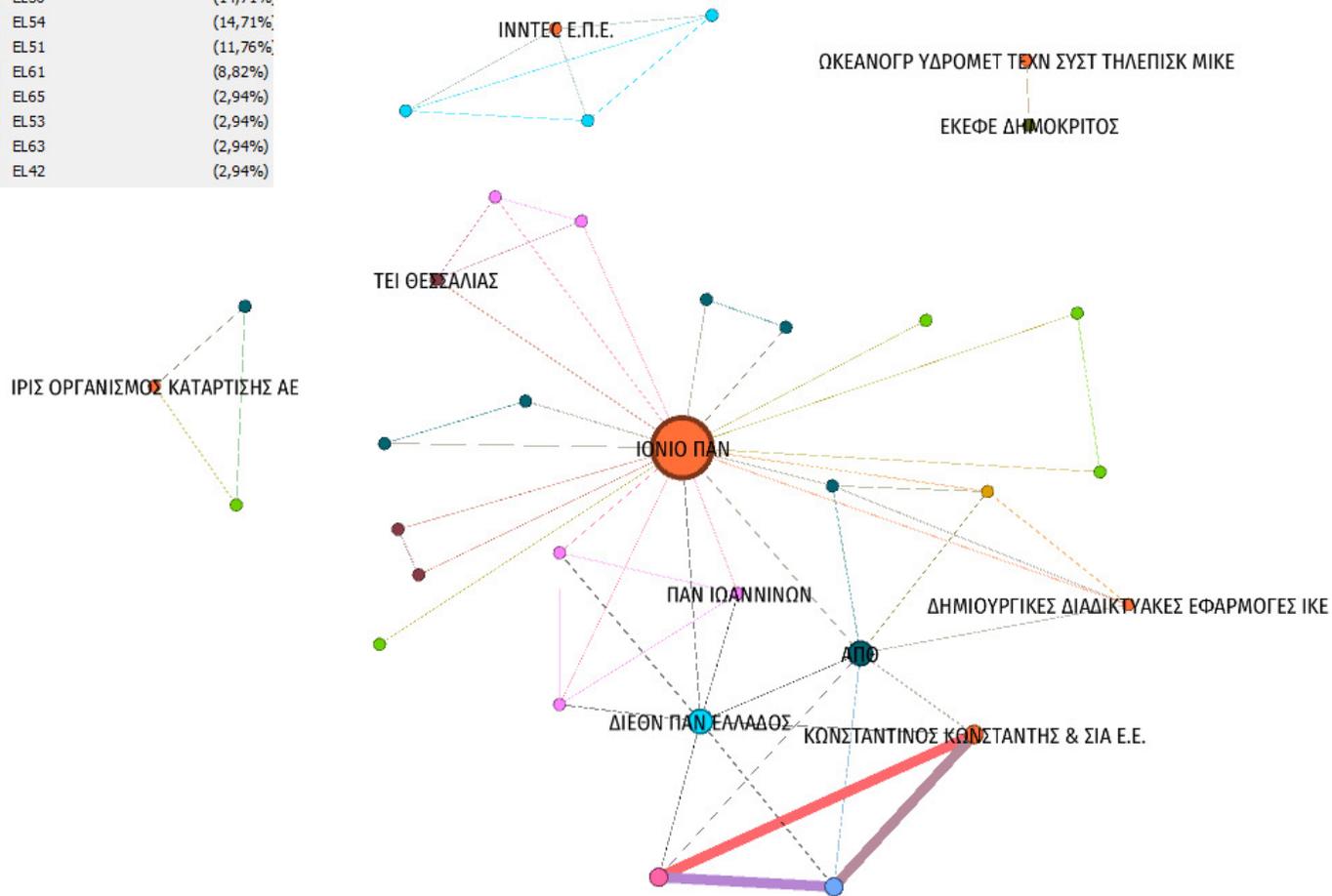
Διάγραμμα 43 Ανάλυση δικτύων όλων των φορέων από τα Ιόνια Νησιά που υπέβαλαν προτάσεις στο πλαίσιο του «Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ»

EL62	(25%)
EL30	(17,5%)
EL43	(17,5%)
EL52	(12,5%)
EL63	(7,5%)
EL54	(5%)
EL41	(5%)
EL65	(2,5%)
EL51	(2,5%)
EL61	(2,5%)
EL42	(2,5%)

Διάγραμμα 45 Ανάλυση δικτύων όλων των φορέων από τα Ιόνια Νησιά που υπέβαλαν προτάσεις στο πλαίσιο του «Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ» για την προτεραιότητα 3 (Αγροδιατροφή).

EL52	(20,59%)
EL62	(17,65%)
EL30	(14,71%)
EL54	(14,71%)
EL51	(11,76%)
EL61	(8,82%)
EL65	(2,94%)
EL53	(2,94%)
EL63	(2,94%)
EL42	(2,94%)

Διάγραμμα 46 Ανάλυση δικτύων όλων των φορέων από τα Ιόνια Νησιά που υπέβαλαν προτάσεις στο πλαίσιο του «Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ» για την προτεραιότητα 8 (Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών).